

Valsts izglītības satura centrs

Mazākumtautības (poļu) valoda 1.-9.klasei

Mācību priekšmeta programmas paraugs

Mazākumtautības (poļu) valoda 1. - 9. klasei

Mācību priekšmeta programmas paraugs

Mācību priekšmeta *Mazākumtautības (poļu) valoda un literatūra* programmas parauga valodas daļa *Mazākumtautības (poļu) valoda 1.-9.klasei* ir adaptēta pēc Valsts izglītības satura centra Eiropas Sociālā fonda projekta “Kompetenču pieeja mācību saturā” mācību priekšmeta *Mazākumtautības (krievu) valoda un literatūra* programmas parauga *Mazākumtautības (krievu) valoda 1.-9.klasei* (autori: Raisa Andžāne, Vera Gelfande, Ilona Protčenko, Raisa Vostrjakova).

Programmas paraugu *Mazākumtautības (poļu) valoda 1.-9.klasei* mācību priekšmetam *Mazākumtautības (poļu) valoda un literatūra* adaptēja: Gaļina Smuļko – J. Pilsudska Daugavpils valsts poļu ģimnāzijas direktore un Lidiija Mažanna Lapkovska – J. Pilsudska Daugavpils valsts poļu ģimnāzijas sākumskolas un poļu valodas un literatūras skolotāja.

Atbildīgā par programmas parauga sagatavošanu Ļubova Jakovele – Valsts izglītības satura centra vecākā referente.

Valsts izglītības satura centrs, 2020.

Saturs

levads	4.
Mērķis un uzdevumi	8.
Mācību saturs	9.
Mācību sasniegumu vērtēšanas formas un metodiskie paņēmieni	13.
Ieteikumi mācību darba organizācijai	16.
Mācību satura apguves norise:	17.
1.klase	18.
2. klase	38.
3.klase	55.
4. klase	72.
5. klase	88.
6. klase	108.
7. klase	125.
8. klase	139.
9. klase	152.
Pielikumi:	
1. pielikums. Mācību priekšmetu programmu paraugos lietotie kodi	164.
2. pielikums. Plānotie skolēnam sasniedzamie rezultāti caurviju prasmēs, beidzot 3., 6. un 9. klasi	165.
3. pielikums. Skolēnam attīstāmie ieradumi mazākumtautības valodas mācību priekšmetā	174.
4. pielikums. Mazākumtautības (poļu) valodas mācību priekšmeta programmas tematu pārskats	176.
5. pielikums. Mācību satura apguvei izmantojamie mācību līdzekļi	180.

Ievads

Mācību priekšmeta programmas struktūra

Mācību priekšmeta programmas (turpmāk – programma) paraugs *Mazākumtautības (poļu) valoda* ir veidots, lai palīdzētu skolotājiem īstenot Ministru kabineta 2018. gada 27. novembra noteikumos Nr. 747 “Noteikumi par valsts pamatizglītības standartu un pamatizglītības programmu paraugiem” (turpmāk – standarts) noteiktos plānotos skolēnam sasniedzamos rezultātus valodu mācību jomā. Programmas paraugs veidots pēc krievu valodas kā mazākumtautības valodas programmas parauga.

Programmā iekļauti:

- mācību priekšmeta mērķis un uzdevumi;
- mācību saturs;
- mācību satura apguves norise;
- mācību sasniegumu vērtēšanas formas un metodiskie paņēmieni;
- ieteikumi mācību darba organizācijai.

Katram programmas tematam piedāvāti gan plānotie skolēnam sasniedzamie rezultāti, gan to apguvei aptuveni paredzētais laiks, izmantojamās mācību metodes un starppriekšmetu saikne. Mācību satura apguvei izmantojamo mācību līdzekļu apkopojošs uzskaitījums pievienots 5. pielikumā.

Programmā mācību saturs ir veidots atbilstoši standartā noteiktajiem valodu mācību jomas plānotajiem skolēnam sasniedzamajiem rezultātiem, no tiem atvasinot mācību priekšmetā apgūstamos plānotos skolēnam sasniedzamos rezultātus katrā klasē.

Mācību satura apguves norisē parādīts, kā pakāpeniski tiek sasniegtas standarta prasības zināšanu apgūvē, izpratnes veidošanā, kā arī prasmju un vērtībās balstītu ieradumu attīstīšanā. Ieteicamā mācību satura apguves norise veidota ar detalizētiem tematiem. Katrā tematā ir norādīti plānotie skolēnam sasniedzamie rezultāti, tajā skaitā ziņas (apraksta nozīmīgākās temata apguves rezultātā iegūtās zināšanas un izpratni par mācību jomas lielajām idejām), prasmes, vērtībās balstīti ieradumi un kompleksi sasniedzamie rezultāti (raksturo skolēna spēju koordinēti lietot zināšanas, prasmes un ieradumus jaunās, neierastās situācijās). Katra temata ietvarā iekļautas arī nozīmīgākās skolēnu darbības, kas nepieciešamas šo rezultātu sasniegšanai. Mazākumtautības (poļu) valodas mācību priekšmeta programmas tematu pārskats pievienots 4. pielikumā.

Programma veidota, paredzot, ka mācību priekšmeta “Mazākumtautības (poļu) valoda un literatūra” apguvei 1.–3. klasē tiks atvēlētas 315 mācību stundas, 4.–6. klasē 315 mācību stundas un 7.–9. klasē 315 mācību stundas. Pēc skolas izvēles mācību priekšmetu “Mazākumtautības (poļu) valoda un literatūra” var mācīt kā vienu integrētu mācību priekšmetu vai arī atsevišķi kā divus mācību priekšmetus – “Mazākumtautības (poļu) valoda” un “Mazākumtautības (poļu) literatūra”, izmantojot gan šo programmas paraugu, gan mācību priekšmeta “Mazākumtautības (poļu) literatūra” programmas paraugu. Skolai ir iespējams mācību darbu organizēt arī citādi, saskaņā ar standartu par 10 % (par 25 % valsts ģimnāzijām) samazinot vai palielinot stundu skaitu mācību priekšmetā. Ieteikumi mācību darba organizācijai atrodami programmas sadaļā “Ieteikumi mācību darba organizācijai”.

Programmas paraugam ir ieteikuma raksturs. Skolotāji var izvēlēties šo programmu vai arī pēc šī parauga izstrādāt savu programmu.

Mācību satura un pieejas akcenti

Pamatizglītības satura īstenošanas mērķis ir vispusīgi attīstīts un lietpratīgs skolēns, kurš ir ieinteresēts savā intelektuālajā, sociāli emocionālajā un fiziskajā attīstībā, dzīvo veselīgi un droši, mācās ar prieku un interesi, sociāli atbildīgi līdzdarbojas sabiedrības norisēs un uzņemas iniciatīvu, ir Latvijas patriots.

Lietpratība jeb kompetence ir indivīda spēja kompleksi lietot zināšanas, prasmes un paust attieksmes, risinot problēmas reālās dzīves mainīgās situācijās. Tā ir spēja adekvāti lietot mācīšanās rezultātu noteiktā kontekstā (izglītības, darba, personiskajā vai sabiedriski politiskajā). Lietpratība jeb kompetence ir kompleksa – tā ietver zināšanas, izpratni, prasmes un ieradumus, kas balstīti vērtībās.

Lai katrā mācību priekšmetā ikvienam skolēnam nodrošinātu mūsdienīgas lietpratības izglītību, būtiski ikvienam skolotājam neatkarīgi no mācību priekšmeta plānot un vadīt skolēna mācīšanos, izvirzot skaidrus sasniedzamos rezultātus, izvēloties atbilstošus un daudzveidīgus uzdevumus, sniedzot atbalstošu un attīstošu atgriezenisko saiti un iespēju mācīties iedziļinoties – skaidrot darbību gaitu, domāt par mācīšanos un sasniegto rezultātu; veidot fiziski un emocionāli drošu mācību vidi; regulāri sadarboties ar kolēģiem, kopīgi plānojot mācību satura īstenošanu un sekojot katra skolēna attīstības dinamikai, un veikt nepieciešamos uzlabojumus mācību procesā, ņemot vērā katra skolēna individuālās mācīšanās un attīstības vajadzības.

Mazākumtautības (poļu) valodas programma 1.–9. klasei veidota, īpaši ņemot vērā šādus mācību satura un pieejas akcentus.

- Valodu jomas mācību priekšmetos skolēns veido priekšstatu par valodu kā komunikatīvu un zīmju sistēmu, tautas kultūras sastāvdaļu, savas un pasaules kultūras iepazīšanas veidu un mainīgu parādību, apgūst visas valodniecības prasmes (lasīt, rakstīt, runāt, klausīties), veido izpratni par valodas lomu saziņā, apgūst valodas struktūru, izpratni par tekstu un tekstveidi. Atbilstoši šiem mērķiem veidoti skolēnam plānotie sasniedzamie rezultāti valodu jomā, iekļaujot lielās idejas šādās trīs satura vienībās: 1) saziņa kontekstā; 2) teksts un tekstveide; 3)

valodas struktūra. Šāda valodas apguves plānošana atspoguļo mūsdienu valodniecības nozarē pastāvošo izpratni par jēdzienu *valoda*: tā ir gan valodas sistēma, gan tās iekšējā struktūra, gan arī tās daudzveidīgais lietojums (valoda kā darbība).

- Saskatot līdzīgo un atšķirīgo vairākās apgūstamajās valodās, skolēns dziļāk izprot valodniecības jēdzienus, dažādu valodas parādību funkcionalitāti un nozīmi praktiskās valodas lietojuma situācijās. Tāpēc būtu īpaši rosināma noteiktas skolas visu valodu skolotāju sadarbība, meklējot kopīgus saskares punktus gan valodu mācību priekšmetu satura, gan izmantoto pieeju plānošanā.
- Liela nozīme ir piešķirta mācību procesa posmam, kurā skolēns gūst zināšanas un jaunu pieredzi – klausoties, lasot un vērojot (valodu izglītībā šo posmu dēvē par iedevumu). Jo vairāk skolēns dzirdēs, izlasīs un pamanīs (skolā, uz ielas, teātrī, muzejā, rūpniecības uzņēmumā un citviet), jo satura ziņā bagātāks būs viņa vārdu krājums un radītais teksts gan mutvārdu runā, gan rakstos. Iedevuma daļa ir nozīmīgs mācību procesa posms, jo tā laikā dzirdētais, lasītais, novērotais iegūst nozīmi, kas tiek attīstīta un padziļināta, ja skolēns aktīvi to izmanto savos mutvārdu vai rakstveida tekstos (arī digitālajā vidē).

Piemēri, kas atklāj tekstu daudzveidību.

1.–3. klase	stāsts, luga, dzeja, tradicionālā un mūsdienu folklorā, mutvārdu runa, grafika, diagramma, sludinājums, komikss, vārdnīca, enciklopēdija, spēle, plakāts
4.–6. klase	romāns, reklāma, privātā un lietišķā stila vēstule, e-pasta vēstule, TV un pasākuma programma, afiša, instrukcija, īsziņa
7.–9. klase	eseja, CV, iesniegums, recepte, atskaite, emuārs, komentārs, mājaslapa

- Dažādu tekstu lasīšana un izzināšana ir skolēna domāšanas, zināšanu un pasaules izpratnes pamats. Mūsdienās par tekstiem uzskatāmi ne tikai tradicionālie drukātie teksti, tie ir arī elektroniskajā vidē, turklāt kā rakstveida, tā arī mutvārdu formā. Teksti var būt atšķirīgi arī struktūras jeb formāta ziņā. Tie var būt izteikti ar vārdiem teikumos un rindkopās (nepārtraukti teksti), piemēram, stāsts, paziņojums, vēstule, raksts avīzē u. c.

Šādi teksti var mīties ar grafikiem, tabulām, diagrammām, kartēm u. tml. (jaukta formāta teksti). Tie var būt multimodāli teksti, kuros izmantoti gan verbāli, gan vizuāli līdzekļi.

- Skolēns apzinās mutvārdu, rakstisko, multimodālo un digitālo tekstu specifiku, lielu nozīmi pievēršot informācijas pasniegšanas veidam sociālajos medijos. Programma piedāvā attīstīt visām mācību jomām nozīmīgus tekstpratības aspektus – prasmi iespējami precīzi saprast teksta galveno domu, nolūku, emocionālo noskaņu.
- Mācību procesā tekstpratība nodrošina tekstveides prasmi, kad iegūtais iedevums kļūst par atdevuma daļu, kad nozīme jau tiek apstrādāta un ar pašradītu tekstu nodota citiem. Izprotot vēstījuma, apraksta un pārsprieduma veidošanas principus, skolēni rada tekstus sev nozīmīgos žanros. Programmā īpaša uzmanība ir pievērsta rakstiskā teksta tapšanas posmam, proti, melnraksta veidošanai, atgriezeniskās saites iegūšanai no skolotāja un klasesbiedriem, teksta uzlabošanai un tīrraksta veidošanai. Tādējādi tiek piedāvāts reducēt kvantitatīvo pieeju un koncentrēties uz teksta tapšanas procesu kā nozīmīgu mācību darba sastāvdaļu.
- Pamatskolas beigu posmā ir iekļauti temati, kuros skolēni analizē tekstus un pēc noteiktiem kritērijiem nosaka tajos ietverto atklāto un slēpto nolūku, ziņas un avota ticamību. Medijpratības jautājumi padziļināti tiek apgūti vidusskolas posmā. Informācijas apstrāde, izmantojot dažādus grafiskos līdzekļus (arī digitālos rīkus), un informācijas kritiska izvērtēšana ir temati, kuros mazākumtautības valodas skolotājam ieteicams plānot kopā ar sociālās un pilsoniskās jomas, kā arī ar tehnoloģiju jomas kolēģiem.
- Programmā piedāvāts tematiskais princips, lai skolēniem atklātu jēgpilnu valodas mācīšanos reālās valodas lietojuma situācijās, kas saistītas ar noteiktu saziņas kontekstu. Iekļauti tādi temati, kas spēj atklāt vērtības un attieksmes, piemēram, prasme formulēt savu viedokli, vārdos izteikt emocijas, saziņā ar cieņu izturēties arī pret atšķirīgu viedokli, veidot dialogu arī konfliktsituācijās, paust savu viedokli par sev un sabiedrībai svarīgiem tematiem u. tml.
- Mācību saturā saglabāta nozīmīgāko gramatikas likumu apguve, pievēršot uzmanību to jēgpilnam lietojumam. Skolēns, atnākot uz skolu, runā krievu valodā, veido teikumus, saskaņo vārdformas u. tml. Tāpēc programmā ir likts uzsvars uz skolēna pieredzes aktivizēšanu, lai skolotāja vadībā konstruētu zināšanas par noteiktu valodas parādību. Programmas pamatā ir funkcionālā pieeja valodas apgūvē, kurā atspoguļojas saikne starp valodas un runas komponentiem. Katrai valodas vienībai un līdzeklim ir sava funkcija, kura pilnīgi realizējas tikai runā. Izmantojot funkcionālo pieeju, skolēni pēta valodas vienības un līdzekļus pēc nozīmes, formas un funkcijas. Tādējādi, skolēnam aktīvi piedaloties valodas jautājumu izziņāšanā, iegūtās zināšanas ilgāk paliek atmiņā un tiek saistītas ar praktisko lietojumu.
- Lai skolēni varētu konstruktīvi piedalīties sociālajā dzīvē, dzimtā valoda jāapgūst kā pašizziņas, pašizpaušmes un mijiedarbības līdzeklis. Programmā liela uzmanība pievērsta metakognitīvo prasmju veidošanai: skolēni plāno valodas izziņas procesu, seko līdzi savam domāšanas un mācību procesam, novērtē savu un citu personu sniegumu saskarsmē un tekstveidē, uztver un sniedz atgriezenisko saiti, lai pilnveidotu savu un citu personu runas meistarību un valodas prasmes.
- Liela nozīme metakognitīvo prasmju veidošanā ir spējai kritiski novērtēt apkārtējās parādības, informāciju, radošas izpaušmes u. tml. Programmā ir piedāvāti dažādi paņēmieni, stratēģijas un vērtēšanas formas, lai attīstītu šo spēju, piemēram, skolēni analizē autora ētisko

pozīciju un valodas meistarību, atšķir faktus un viedokļus, detaļu un vispārīgumu, krasi izteiktu ideju un zemtekstu; saskata un salīdzina sakarības, notikumu secību, cēloņus un sekas; pēc noteiktiem kritērijiem analizē savas un citu personu runas ietekmīgumu un kvalitāti.

- Saskaņā ar programmas izstrādē izmantoto pieeju par valodas apguvi jādomā starpdisciplināri. Tas nozīmē skolotāju lielāku sadarbību ne tikai savas (valodu) mācību jomas ietvaros, bet arī ar citu mācību jomu skolotājiem. Valodu apguve turpinās arī citu mācību priekšmetu stundās kā tekstpratība (ietver lasīšanas stratēģijas, vārdu, jēdzienu un teksta padziļinātu izpratni), mācību jomas terminu apgūšana, domu izklāsts par konkrētu jautājumu u. c. Darbs ar valodu notiek arī literatūras stundās, tāpēc mazākumtautības valodas un literatūras kā mākslas veida ciešā saistība paliek nemainīga.

Lai attīstītu un padziļinātu saziņas prasmi dažādos valodas lietojuma kontekstos, programmā akcentēts valodas apguves kulturoloģiskais aspekts. Skolēni veido priekšstatu par poļu valodas un kultūras nozīmi un lietojumu vietējā kopienā, Latvijā un pasaulē, par valodu kā tautas kultūras sastāvdaļu: atrod izzinošos tekstos kulturoloģisku informāciju par vārdu, kurā atspoguļojas tautas sociālā un kultūrvēsturiskā pieredze; skaidro, kāpēc tauta tieši šādi ir nosaukusi kādu apkārtējās pasaules parādību (pamatojoties uz vārda etimoloģisko analīzi); iepazīstas ar personībām, poļu kultūras artefaktiem un vērtībām kulturoloģiskos tekstos; analizējot vārdus kā tautas kultūras arhetipu, parunas/sakāmvārdus/frazeoloģismus un kulturoloģiskos tekstus, noskaidro un rekonstruē tautas vērtību pieredzi un salīdzina to ar citas tautas vērtībām u. tml.

Mērķis un uzdevumi

Valodu mācību jomas apguves mērķis skolēnam ir valodas pratība – skolēns ir ieinteresēts valodu apgūvē; izprot latviešu valodas un mazākumtautību valodu lomu nacionālās identitātes veidošanā un kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanā; izprot latviešu valodas kā valsts valodas lomu integrācijā Latvijas sabiedrībā un izglītības ieguvē, svešvalodu lomu starpkultūru saziņas nodrošināšanā; skolēns lieto valodas kā domāšanas, izziņas, saziņas un radošās izpausmes līdzekli; skaidri, saprotami, literāri pareizi un atbilstoši saziņas situācijai pauž savas domas, jūtas un uzskatus mutvārdos un rakstu formā; skolēns uztver, saprot, analizē un interpretē informāciju, jēdzienus, faktus un idejas dažādu formātu un žanru tekstos; izmanto lasītprasmi sevis emocionālai un intelektuālai bagātināšanai.

Mazākumtautības (poļu) valodas mācību priekšmets līdztekus latviešu valodas un svešvalodu mācību priekšmetiem veido un padziļina skolēna valodas pratību. Skolēns izmanto valodu savas intelektuālās un emocionālās pieredzes bagātināšanai un prezentēšanai, tikumiskās pozīcijas izveidei, radošā potenciāla attīstībai un efektīvai saziņai.

Mazākumtautības (poļu) valodas mācību priekšmeta apguves mērķis skolēnam ir valodas pratība. Tas nozīmē, ka skolēns apzinās valodu kā tautas kultūras un cilvēka kultūras identitātes sastāvdaļu, kā savas un pasaules kultūras izziņas līdzekli; izprot dzimtās valodas nozīmi kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanā un starpkultūru saziņas nodrošināšanā; izmanto valodu personiskajiem un sabiedriskajiem mērķiem, izglītībai un karjeras

vajadzībām; efektīvi un sociāli atbildīgi komunicē mutvārdos un rakstos, izvēloties saziņas veidus, formas un valodas līdzekļus atbilstoši saziņas situācijai; mērķtiecīgi un apzināti pilnveido savas valodas zināšanas un prasmes.

Mazākumtautības (poļu) valodas mācību priekšmeta uzdevumi ir dot iespēju skolēnam

- apgūt zināšanas, veidot izpratni un attīstīt interesi par dzimtās valodas kultūru citu tautu kultūru kontekstā, lai veicinātu saziņu un sadarbību Latvijas kultūrvidē; izmantot dzimtajā valodā apgūtās zināšanas un prasmes, mācoties citas valodas;
- attīstīt un veicināt prasmi veidot konstruktīvu starppersonu un starpkultūru saziņu mutvārdos un rakstos;
- attīstīt un pilnveidot visas valoddarbības prasmes (klausīšanos, lasīšanu, runāšanu, rakstīšanu) multikulturālā un daudzvalodu vidē;
- attīstīt un veicināt prasmi izmantot dažādus informācijas avotus, lai identificētu, formulētu, interpretētu un izteiktu daudzveidīgus faktus, jēdzienus, viedokļus un idejas, kritiski uztvertu tekstos faktisku, konceptuālu, krasi izteiktu un slēptu informāciju;
- attīstīt prasmi veidot dažādu tipu, stilu, žanru tekstus mutvārdos un rakstu formā dažādiem mērķiem, darbības sfērām, auditorijām un komunikatīvajiem nolūkiem, noformējot tos gramatiski un stilistiski precīzi;
- veidot izpratni par poļu valodas sistēmu, tās zīmēm, vienībām un līmeņiem, lai pārvaldītu apgūtās valodas normas saziņā un tekstveidē.

Mācību saturs

Mācību saturs ir veidots, fokusējoties uz skolēnam būtisko, lai veidotos lietpratība (kompetence) kā komplekss skolēna mācīšanās rezultāts ilgākā periodā. Mācību saturs ir organizēts saskaņā ar mācību satura būtiskākajiem pamatjēdzieniem jeb lielajām idejām (Li), kas skolēnam jāapgūst, lai veidotos vienota izpratne par apkārtējo pasauli un sevi tajā. Lielās idejas veido obligātā mācību satura strukturālo ietvaru; tām atbilstoši aprakstītas prasības mācību satura apguvei jeb plānotie skolēnam sasniedzamie rezultāti, pabeidzot noteiktu izglītības pakāpi.

Valodu mācību jomas lielās idejas visām apgūstamajām valodām – latviešu valodai, mazākumtautību valodām un svešvalodām – ir kopīgas un atspoguļo nozīmīgākās likumsakarības valodu apgūvē un to lietojumā, uzsver gan valodu savstarpējo saikni, gan to saistību ar citām jomām (literatūru, sociālajām zinībām) un palīdz skolēnam veidot pēctecību, sākot no pirmsskolas līdz vidusskolas beigu posmam, kā arī skaidrāk saprast, ko viņš mācās un kur viņam šīs zināšanas un prasmes noderēs dzīvē.

Saziņa kontekstā

- **Mēs sazināties klausoties, lasot, runājot un rakstot, lai uzzinātu un sniegtu informāciju, paustu emocijas un veidotu attiecības.**

Šī lielā ideja ir balstīta valodas sociālajā funkcijā, uzsverot valodu kā saziņas līdzekli. Tā ir universāla valodas funkcija, jo neatkarīgi no tā, kurā valodā mēs sazināties, mūsu teiktajam vai rakstītajam ir adresāts, kurš klausās vai lasa. Ar valodas palīdzību mēs ne tikai iegūstam vai sniedzam informāciju, zināšanas un faktus, bet arī paužam savas emocijas, jūtas, šaubas u. tml. Valoda ir tas tilts, ar kura palīdzību tiek veidotas arī attiecības. Prasmīga saziņa

ir ceļš uz veiksmīgu sadarbību. Ja izsakāmie pietiekami skaidri, argumentēti, bez liekvārdības, atbilstoši situācijai un ar cieņu pret saziņas partneri, veidojas veiksmīgas gan privāta, gan profesionāla rakstura attiecības un sadarbība. Mūsdienās saziņa daudzos gadījumos notiek e-vidē, tāpēc valodu mācību jomas saturā ir iekļauti arī digitāli teksti, kā arī saziņas situācijas sociālajos medijos un tiešsaistē.

- **Katrai saziņas situācijai ir konteksts, kas nosaka teksta saturu, formu un ietekmē noteiktu valodas līdzekļu izvēli.**

Saziņa nav abstrakta; saziņā ir vismaz divi saziņas partneri, kuri runā/raksta par noteiktu tematu. Komunikācija notiek arī konkrētā laikā un vietā, izmantojot tieša kontakta saziņu vai kādu noteiktu saziņas kanālu: elektroniski ar viedtālruni vai datora palīdzību, ar pasta starpniecību u. tml. Šie saziņas komponenti ietekmē, ko un kā mēs sakām vai rakstām. Tāpēc valodu mācību jomas saturā svarīgi ir variēt saziņas situācijas, iekļaujot jautājumus un uzdevumus par saziņu ar dažāda vecuma vai interešu cilvēkiem formālās un neformālās, mutvārdu un rakstveida saziņas situācijās, tiešā saziņā vai izmantojot sociālos un sabiedriskos medijus. Tādā veidā tiek attīstīta valodas lietpratība, jo šīs daudzveidīgās saziņas situācijas paredz daudzveidīgu valodas līdzekļu izmantojumu (gan leksikas, gan arī sintaktisko konstrukciju izvēlē).

- **Dzimtā valoda ir citu valodu apguves pamats, savukārt citas valodas palīdz labāk saprast dzimto valodu.**

Neatkarīgi no tā, vai skolēns apgūst latviešu valodu, mazākumtautību valodu vai svešvalodu, svarīgi ir pilnvērtīgi attīstīt dzimto valodu. Latvijas kontekstā skolēniem visbiežāk tā ir latviešu, krievu, poļu, ukraiņu, lietuviešu vai arī citas, retāk lietotas, ģimenes valodas. Paralēli dzimtās valodas apguvei Latvijā būtiski ir iespējami drīz un kvalitatīvi (ar satura ziņā bagātu, daudzveidīgu iedevuma daļu) sākt apgūt latviešu valodu, lai mazākumtautību skolēni būtu tikpat konkurētspējīgi izglītības ieguvē un darba tirgū kā tie skolēni, kuriem latviešu valoda ir dzimtā valoda. Tas pats attiecas arī uz skolēniem, kuri nāk no reemigrējušām ģimenēm vai ģimenēm ar atšķirīgu lingvistisko fonu. Standartā ir formulēti plānotie skolēnam sasniedzamie rezultāti valodu mācību jomā, kas balstīti mūsdienu atziņās par valodām kā vērtīgu resursu, nevis problēmu skolēnu izaugsmes procesā. Skolēna lingvistiskais repertuārs (vairāku valodu prasme) ir izmantojams kā latviešu, tā arī citu valodu un mācību priekšmetu apgūvē.

Teksts un tekstveide

- **Valoda un teksti mums palīdz izzināt un saprast pašiem sevi, apkārtējo vidi un kultūru.**

Šī lielā ideja ir iekļauta valodu jomā, lai uzsvērtu lasīšanas nozīmi un dažādus literāros un informatīvos tekstus kā avotu, kas dod iespēju skolēniem iepazīt pašiem sevi, saprast savas domas, izjūtas, vērtības, sapņus, mērķus un cerības. Lai skolēniem lasīšana sagādātu prieku un kļūtu par ieradumu, svarīgi ir piedāvāt izvēli un iekļaut mācību procesā daudzveidīgus tekstus, kas spētu aizraut kā meitenes, tā zēnus ar dažādām interesēm, vaļaspriekiem un spējām. Lasīšanas/klausīšanās process ir svarīgs arī sabiedrības, apkārtējās vides un kultūras izzināšanā (uzraksti skolas, tuvākās ielas/pagasta publiskajā telpā, intervijas par valodu lietojumu ģimenē un ārpus tās u. tml.).

- **Teksta radīšana ir jēgpilns process, kura laikā autors izmanto savu un citu pieredzi, rada jaunu informāciju; plāno, veido, pilnveido un prezentē tekstu.**

Šī lielā ideja uzsver teksta radīšanu kā procesu, kura laikā mācīšanās notiek, arvien uzlabojot un pilnveidojot savu tekstu, iepazīstot klasesbiedru rakstīto, komentējot vai saņemot komentārus par sava teksta saturu, valodu un noformējumu. Tāpēc teksta radīšanai ir jāatvēr laiks. Vispirms ir jāaktivizē sava pieredze, jālasa citu radīti teksti, tie jāpēta, lai rastu idejas, ko un kā rakstīt. Nākamais svarīgais posms ir teksta un rakstīšanas procesa plānošana un tikai tad notiek pirmā melnraksta izveide. Nozīmīgs ir teksta pilnveidei atvēlētais laiks; šajā posmā skolēni jārosina ar katru mācību gadu kļūt patstāvīgākiem dažādu valodas pārbaudes avotu un rīku (arī digitālo) izmantošanā. Skolēnam jāamācās arī prezentēt vai publiskot savu tekstu, piešķirot rakstīšanas procesam lielāku jēgu un motivāciju.

Valodas struktūra

- **Valodas ir sistēmiskas: skaņas un rakstzīmes veido vārdus, vārdi veido teikumus un izteikumus.**

Valodas sistēmas izpratne skolēnos jāveido pakāpeniski un atbilstoši viņu vecumposmam, nepārslogojot ar filoloģiska rakstura jautājumu apguvi. Lielā ideja atklāj atziņu, ka valodā nekas nav nejaušs un ka katrā valodā ir sava sistēma. Cilvēki izdomāja valodu, lai sazinātos un paustu emocijas, bet valodnieki visas valodas parādības sakārtoja sistēmā, veidojot katrai valodai atbilstošu aprakstu (gramatisko sistēmu). Gramatiku radīja nevis tāpēc, lai apgrūtinātu valodas apguvi, bet lai palīdzētu saskatīt kopsakarības un saprast, kā valodas sistēmas noteikti elementi tiek grupēti līmeņos un kā tie savstarpēji ir saistīti. Salīdzinot dzimto valodu ar citām valodām, skolēni pamanīs, ka katrā valodā ir noteiktas skaņas un burti (vai arī hieroglifi vai citas rakstzīmes), ka vārdi veido teikumus un mutvārdu valodā – izteikumus, kas sintakses ziņā ir brīvāk formulēti.

- **Radoši darbojoties ar skaņām, vārdiem un teikumiem, mēs veidojam izpratni par valodu un tās uzbūvi.**

Valodas sistēmas apguve pamatizglītības posmā nozīmē dziļāku valodas parādību izpratni, un to var panākt, praktiski darbojoties ar valodu, no piemēriem izsecinot pieņēmumus, eksperimentējot ar jaunu vārdu izveidi, netradicionālu vārdu vai vārdu savienojumu izvēli, teksta noformējumu papildinot ar vizuāliem līdzekļiem. *Radoši darboties* nozīmē to, ka nav vienas pareizas receptes, kā mācīt valodu. Skolotājs un skolēni tiek rosināti vairāk eksperimentēt un darboties (grupējot, vizualizējot, iestudējot, pašiem meklējot, definējot u. tml.), tad atziņas un atklājumi ir noturīgāki un pats mācīšanās process kļūst aizraujošāks un individuālāks.

Standartā plānotie skolēnam sasniedzamie rezultāti mācību jomā un no tiem atvasinātie sasniedzamie rezultāti mācību priekšmeta programmā ir kompleksi – tie atklāj galarezultātu darbībā, ietverot gan mācību jomas zināšanas, izpratni un pamatprasmes, gan vispārīgās jeb caurviju prasmes, gan vērtībās balstītus ieradumus. Katra mācību priekšmeta skolotāja uzdevums ir attīstīt, integrēt šīs satura dimensijas mācību procesā, pievēršot uzmanību gan skolēna spējai saskaņoti lietot zināšanas un prasmes daudzveidīgās situācijās, gan caurviju prasmju apguvei un ieradumu nostiprināšanai.

Caurviju prasmju apguve un izmantošana ikdienā ir nozīmīgs priekšnoteikums dziļākas izpratnes veidošanai mācību priekšmetā. Vingrinoties izmantot caurviju prasmes mācību priekšmetam specifiskos veidos un situācijās, skolēns vienlaikus iegūst vispārīgas prasmes, kuras varēs izmantot visu dzīvi.

Mācību priekšmeta programmā iekļauta:

- **kritiskās domāšanas un problēmrisināšanas** attīstīšana, skolēniem analizējot un izvērtējot dažādu veidu informāciju un situācijas, apzinoties ar valodas apguvi vai pašu valodas sistēmu saistītās problēmsituācijas un piedāvājot vienkāršus vai kompleksus risinājumus;
- **jaunrades spēju** attīstīšana, piedāvājot skolēniem iespējas izpausties: gan veidot netradicionālus informatīvus un literārus tekstus, gan ģenerēt daudzveidīgas idejas ar valodas jaunradi saistītos temasos;
- **pašvadītas mācīšanās** plānošana, regulāri aicinot skolēnus veidot atgādnēs vai citus grafiskos, vizuālos līdzekļus individuālai valodas tematu apguvei, reflektēt par notiekošo klasē un savu individuālo valodas apguves procesu, piemēram, domājot par jaunu vārdu iegaumēšanas paņēmieniem, kā arī iekļaujot saziņas tematus par emociju izpausmēm valodā;
- **sadarbības** veicināšana, piedāvājot tematus un uzdevumus, kas rosina skolēnus domāt par saziņu kā par veiksmīgas sadarbības pamatu;
- **pilsoniskās līdzdalības** attīstīšana uzdevumos un nelielos projektos, kuros skolēni iesaistās vietējās kopienas valodu, kultūru un citu norišu izziņāšanā, piedāvājot arī idejas, kā veicināt vairāku valodu apguvi;
- **digitālās prasības** attīstīšana, paredzot gan darbu ar tekstiem, vārdnīcām un citiem resursiem digitālajā vidē, gan digitālo rīku iekļaušanu multimodālu valodas tekstu izveidē.

Valodas apgūvē īpaši akcentējamas kritiskās domāšanas un sadarbības caurviju prasmes, savukārt literatūras apgūvē – jaunrades spēju attīstīšana.

Ieradumi, kas balstīti ētiskās **vērtībās** (tādās kā atbildība, centība/uzcītība, drosmē, godīgums, gudrība, laipnība, līdzietība, mērenība, savaldība, solidaritāte, taisnīgums, tolerance), ir attīstāmi caur katra mācību priekšmeta satura prizmu. Apgūstot mazākumtautības valodas saturu, kas ir saistīts ar gramatiku, pareizrakstību, tekstveidi vai saziņas prasmi, vienlaikus ir svarīgi veidot noturīgus ieradumus, piemēram, atbildību par uzrakstīto vai pateikto, tolerantu attieksmi pret citādi domājošo u. tml., lai skolēni būtu izstrādājuši automatizētas darbības (valodas prasības jautājumos), kuras būtu noturīgas arī ārpus mācību stundām un pēc skolas pabeigšanas, un viņos būtu iesakņojušās ētiskās vērtības, kas ir pamats viņu personības tapšanā.

Standartā plānotie skolēnam sasniedzamie rezultāti caurviju prasmēs, beidzot 3., 6. un 9. klasi, pievienoti 2. pielikumā.

Skolēnam attīstāmie ieradumi mazākumtautības valodas mācību priekšmetā pievienoti 3. pielikumā.

Mācību sasniegumu vērtēšanas formas un metodiskie paņēmieni

Vērtēšanas pieeja un pamatprincipi

Viens no svarīgākajiem priekšnoteikumiem, īstenojot mūsdienīgu izglītību, kuras rezultāts ir patiesa izpratne, spēja izmantot skolā apgūto neierastās situācijās un lietpratība, ir esošās vērtēšanas prakses pārvērtēšana, atbilstoši saskaņojot vērtēšanas mērķi, formu un saturu.

Vērtēšanas uzsvars mainās no skolēna mācību sasniegumu novērtēšanas uz vērtēšanu, lai uzlabotu mācīšanos. Vērtēšana, lai uzlabotu mācīšanos, ir efektīvas atgriezeniskās saites sniegšana skolēnam, dodot viņam iespēju un laiku uzlabot savu sniegumu atbilstoši plānotajiem skolēnam sasniedzamajiem rezultātiem un vērtēšanas kritērijiem.

Vērtēšana primāri ir neatņemama mācīšanās sastāvdaļa, kas dod iespēju plānot gan skolotājam, gan skolēnam uzlabojumus mācību procesā, nevis tikai vērtējuma izlikšana, piemēram, atzīmes veidā.

Vērtēšanas uzsvaru maiņa ir svarīga arī skolas līmenī. Kļūst nozīmīgi veidot sistēmas, kuras dod iespēju sekot līdzi katra skolēna izaugsmei un sniegt atbalstu tieši tajā laikā un vietā, kad un kur tas ir nepieciešams.

Vērtēšanai standartā ir noteikti šādi **pamatprincipi**:

1. Sistēmiskuma princips – mācību snieguma vērtēšanas pamatā ir sistēma, kuru raksturo regulāru un pamatotu, noteiktā secībā veidotu darbību kopums.
2. Atklātības un skaidrības princips – pirms mācību snieguma demonstrēšanas skolēnam ir zināmi un saprotami plānotie sasniedzamie rezultāti un viņa mācību snieguma vērtēšanas kritēriji.
3. Metodiskās daudzveidības princips – mācību snieguma vērtēšanai izmanto dažādus metodiskos paņēmienus.
4. Iekļaujošais princips – mācību snieguma vērtēšana tiek pielāgota ikviena skolēna dažādajām mācīšanās vajadzībām, piemēram, laika dalījums un ilgums, vide, skolēna snieguma demonstrēšanas veids, piekļuve vērtēšanas darbam.
5. Izaugsmes princips – mācību snieguma vērtēšanā, īpaši mācīšanās posma noslēgumā, tiek ņemta vērā skolēna individuālā mācību snieguma attīstības dinamika.

Vērtēšanas norises laiku mācību procesā un biežumu, saturu, uzdevuma veidu, vērtēšanas formu un metodiskos paņēmienus, vērtēšanas kritērijus, vērtējuma izteikšanas veidu un dokumentēšanu izvēlas atbilstoši vienam no trim vērtēšanas mērķiem – diagnosticējošā, formatīvā vai summatīvā vērtēšana. Informācija par tiem ir apkopota tabulā.

Vērtēšanas veidi Vērtēšanas aspekti	Diagnosticējošā vērtēšana	Formatīvā vērtēšana	Summatīvā vērtēšana
Vērtēšanas mērķi	Noteikt skolēna apgūtās zināšanas, izpratni, prasmes, vērtībās balstītus ieradumus un kompleksus sasniedzamos rezultātus (turpmāk – plānotos skolēnam sasniedzamos rezultātus), piemēram, turpmāko plānoto skolēnam sasniedzamo rezultātu precizēšanai, mācību uzdevumu izvēlei.	Noteikt skolēna apgūtās zināšanas, izpratni, prasmes, vērtībās balstītus ieradumus un kompleksus sasniedzamos rezultātus (turpmāk – plānotos skolēnam sasniedzamos rezultātus) atgriezeniskās saites sasniegšanai skolēnam un skolotājam, lai uzlabotu skolēnam sniegumu un plānotu turpmāko mācību procesu. Veicināt skolēnam mācību motivāciju attīstīt pašvadītas mācīšanās prasmes, iesaistot viņu vērtēšanas procesā.	Noteikt skolēna apgūtās zināšanas, izpratni, prasmes, vērtībās balstītus ieradumus un kompleksus sasniedzamos rezultātus (turpmāk – plānotos skolēnam sasniedzamos rezultātus) mācību rezultāta novērtēšanai un dokumentēšanai. Summatīvās vērtēšanas rezultātus var izmantot, piemētam, arī lai uzlabotu skolēna sniegumu, izvērtētu mācību procesā izmantotās metodes, pieņemtu lēmumus par turpmāko darbu.
Norises laiks mācību procesā un biežums	Ieteicams veikt temata, mācību kursa vai mācību gada sākumā.	Veic mācību procesa laikā. Skolotājs to organizē pēc nepieciešamības.	Veic mācīšanās posma (piemēram, temata, vairāku tematu vai temata loģiskās daļas, mācību gada, izglītības posma vai pakāpes) noslēgumā.
Vērtēšanas saturs	Saturu veido iepriekšējā mācīšanās posmā plānotie skolēnam sasniedzamie rezultāti, kas būtiski nepieciešami turpmākā mācību satura apguvē.	Saturu veido plānotie skolēnam sasniedzamie rezultāti mācīšanās posma laikā.	Saturu veido plānotie skolēnam sasniedzamie rezultāti mācīšanās posma noslēgumā.
Vērtēšanas uzdevumu veidi	Uzdevuma veidu skolotājs izvēlas atbilstoši plānotajam skolēnam sasniedzamajam rezultātam. Tas var būt, piemēram, atbilžu izvēles uzdevums, īso atbilžu uzdevums, strukturēts uzdevums, esejas tipa uzdevums, uzdevums, kurā skolēns var demonstrēt savu sniegumu darbībā vai izstrādājot produktu.		

Vērtēšanas formas un metodiskie paņēmieni	Mutiski, rakstiski, praktiski vai kombinēti. Novērošana, saruna, aptauja, uzdevumu risināšana, darbs ar tekstu, laboratorijas darbs, demonstrējums, vizualizēšana, eseja, projekts, diskusija, etīde u. tml.	
Vērtēšanas kritēriji, to izveide	Kritēriji nepieciešami vērtēšanas objektivitātes nodrošināšanai. Kritērijus izstrādā skolotājs atbilstoši plānotajam skolēnam sasniedzamajam rezultātam, vērtēšanas formai un metodiskajam paņēmienam. Kritēriju izstrādē un vērtēšanā var iesaistīt skolēnus, lai pilnveidotu skolēna pašvadītas mācīšanās prasmes.	
Vērtējuma izteikšanas veids un dokumentēšana	Vērtējumu izsaka, dokumentē un komunicē atbilstoši mērķauditorijai (piemēram, skolēns, kolēģis, vecāks), lai mērķtiecīgi atbalstītu skolēna mācīšanos un sekotu līdzi skolēna sniegumam ilgtermiņā. Vērtējumu var izteikt apguves līmeņos, procentos, punktus, ieskaitīts/ neieskaitīts u.tml.	Vērtējumu 1.–3. klasē izsaka apguves līmeņos atbilstoši nozīmīgākiem plānotajiem skolēnam sasniedzamajiem rezultātiem mācību jomā, 4.-9. klasē vērtējumu izsaka 10 ballu skalā katrā mācību priekšmetā.

Vērtēšanas saturs, kritēriji, formas un metodiskie paņēmieni

Mācību priekšmeta programmā tematu ietvaros paredzēti četru veidu plānotie skolēnam sasniedzamie rezultāti: ziņas, prasmes, vērtībās balstīti ieradumi, komplekss sasniedzamais rezultāts. Plānojot vērtēšanu, skolotājam svarīgi izvēlēties plānotajam skolēnam sasniedzamajam rezultātam atbilstošus kritērijus, metodiskos paņēmienus un vērtēšanas formas.

Ziņu apguve parāda skolēna izpratni. Tā attiecas uz standartā plānotajiem skolēnam sasniedzamajiem rezultātiem, kas parasti sākas ar darbības vārdiem “apraksta, skaidro, pamato...”. Piemēram: “Veido dažādu veidu, stilu un žanru tekstus (arī e-vidē). Izmanto žanra prasībām, adresātam un saziņas veidam piemērotus valodas līdzekļus.” Savukārt mācību priekšmeta programmā viena no ziņām skan šādi: “Teksts ir valodas un runas vienība, kam piemīt īpašas pazīmes, kuras atklāj teksta komunikatīvo mērķi. Katrs teksts veidojas atbilstoši autora nolūkam, saskarsmes situācijai un komunikatīvajam mērķim.” Plānoto skolēnam sasniedzamo rezultātu apguvi skolēns parāda, veicot uzdevumus, risinot problēmas, piedaloties sarunās vai diskusijās u. tml. To vērtē atbilstoši kritērijiem.

Prasmju apguvi skolēns demonstrē darbībā (grupē, plāno, atpazīst, veido, izmanto, papildina, analizē u. tml.). Piemēram: “Iesaistoties un uzturot dialogu virtuālajā vidē, apzinās savu un citu personu iespējamo virtuālo identitāti, atšķir objektīvo un subjektīvo (personas) informāciju, kā arī analizē spontānās runas pazīmes” (saziņa); “Iegūst informāciju (t. sk. pretrunīgu) no dažādiem avotiem; novērtē to ticamību. Izmanto iegūto informāciju personiskajiem un sabiedriskajiem mērķiem” (teksts un tekstveide); “Izvēlas e-vides komentārus un pieraksta tos, ievērojot valodas normas: aizvieto simbolus, e-vides abreviatūras, slengu, emocijzīmes u. tml. ar literārās valodas vārdiem” (valodas struktūra). Prasmes vērtē, izmantojot snieguma līmeņa aprakstu konkrētās prasmes apguvei.

Ieradumus, kas balstīti vērtībās, skolēns demonstrē darbībā; tos vērtē, novērojot skolēna darbību ilgākā laika posmā, īpaši situācijās, kas ietver izvēles iespējas. Piemēram: “Veido ieradumu rakstīt glīti, skaidri un salasāmi.” Šī ieraduma veidošana akcentē tādu vērtību nostiprināšanu kā centība un atbildība. Ieradumus vērtē, izmantojot snieguma līmeņa aprakstu.

Kompleksu sasniedzamo rezultātu apguvi skolēns demonstrē darbībā, piemēram: “Mērķtiecīgi sazinās (arī e-vidē), plāno, vada, novērtē sarunas efektivitāti atbilstoši saziņas situācijai.” Kompleksa sasniedzamā rezultāta vērtēšanai izmanto dažādas formas – rakstveida, mutvārdu vai kombinēts pārbaudes darbs, individuāls vai grupas projekts u. c. Kompleksam mācību priekšmetā sasniedzamajam rezultātam raksturīgs vairāku pazīmju kopums, ko vērtē, izvirzot atbilstošas snieguma vērtēšanas dimensijas un ar katru dimensiju saistītus kritērijus. Kompleksu sasniedzamo rezultātu vērtē, izmantojot snieguma līmeņa aprakstu.

Ieteikumi mācību darba organizācijai

1. Satura starpdisciplināritāte

Mazākumtautības (poļu) valodas mācību priekšmeta programmā visās klasēs ir vērojama satura starpdisciplināritāte, kas izpaužas gan valodas apguves konteksta tematos, gan apgūstamajās prasmēs. Piemēram, 5. klases apakštematā skolēns apspriež to konfliktu cēloņus, kuru pamatā ir atšķirīga kultūra un tradīcijas; risina problēmsituāciju – kā izvairīties no nesapratnes starpkultūru dialogā; grupā rekonstruē dažādu tautu tradicionālo priekšstatu par draudzību, noformē to kā plakātu (posteru) un prezentē. Šis temats saistīts ar mācību priekšmeta “Sociālās zinības” 5. klasei programmas parauga apakštematu “Kā novērst un risināt konfliktus vietējā kopienā?” un mācību priekšmeta “Mazākumtautības literatūra” 5. klasei programmas parauga 5. tematu “Draugi. Kāda ir dažādu tautu attieksme pret draudzību?”. Skolēni piedalās starpkultūru dialogā par piedāvāto tematu: mācās iztēloties sevi cita cilvēka vietā, redzēt pasauli sarunbiedra acīm, iecietīgi un ar cieņu izturēties pret atšķirīgu apkārtējās pasaules uztveri un novērtējumu.

2. Stundu sadalījums/grafiks

Mazākumtautības (poļu) valodas apgūvē, īpaši pamatzglītības posmā, svarīga ir regularitāte – regulāra lasīšanas un rakstīšanas prasmju izkopšana, daudzveidīgu informatīvo un literāro tekstu iepazīšana un lasīšanas stratēģiju izkopšana, lai veidotu stabilu pamatu arī citu mācību priekšmetu apguvei. Tā kā pieeja valodas apgūvē ir balstīta uz skolēnu pieredzes aktivizēšanu un izmantošanu dzimtās valodas zināšanu konstruēšanā, šis ceļš paredz lēnu, bet padziļinātu mācīšanos, skolēniem pašiem atklājot un darot. Tāpēc mācību satura apgūvē ir ieteicams plānot blokstundas, lai skolēni varētu koncentrēties un lai izvairītos no fragmentārisma. Programmas apguvei plānoto stundu skaitu – 315 mācību stundas 3 gados kopā katrā izglītības posmā (1.–3. klase, 4.–6. klase, 7.–9. klase) – mazākumtautības (poļu) valodai un literatūrai iespējams īstenot, piemēram, plānojot vidēji 3 mācību stundas nedēļā.

3. Dažādas mācību darba organizācijas formas

Stundu sadalījuma sadaļā pieteiktā pieeja mazākumtautības valodas apguvē nosaka, ka mazākumtautības (poļu) valodas mācību priekšmeta programmā ir iekļautas daudzveidīgas darba organizācijas formas: skolas un vietējās pagasta/pilsētas bibliotēkas, muzeju, tūrisma informācijas centru apmeklējums, videoreklāmas veidošana, nelielu pētījumu veikšana par savas ģimenes, dzimtas, apkārtējās vides valodām un kultūrām (internetā – par citām pasaules valodām), dialogu izspēle un analīze, personīgās dienasgrāmatas rakstīšana un ierakstu veikšana klases izveidotajā blogā jeb emuārā u.c.

Mācību satura apguves norise

Mācību satura apguves norise ietver

- 1) katrā mācību gadā apgūstamos tematus;
- 2) tajos plānotos skolēnam sasniedzamos rezultātus;
- 3) apguvei paredzēto laiku;
- 4) nepieciešamās skolēna darbības sasniedzamo rezultātu apguvei;
- 5) tematu apguvei izmantojamos mācību līdzekļus un metodiskos paņēmienus.

Šajā sadaļā ar detalizētu tematu ietvaru palīdzību parādīts, kā pakāpeniski tiek sasniegtas standarta prasības zināšanu apguvē, izpratnes veidošanā, prasmju un vērtībās balstītu ieradumu attīstīšanā.

Katra temata ietvaru parāda temata ietvara struktūras paraugs.

Programmā lietoto kodu skaidrojums pievienots 1. pielikumā.

1.KLASE

1.1. Sveika, skola! Kā mēs varam pastāstīt par sevi, skolu, klasi un klasesbiedriem?	1.2. Mana ģimene Kāpēc vajadzīgi burti? Kā atšķiras skaņa un burts?	1.3. Draugiem par draugiem Kā mēs varam atšķirt tekstu no citām valodas vienībām?	1.4. Mana dzimtā zeme Kā mēs pēc jautājumiem atšķirsim vārdus, kas nosauc priekšmetus, pazīmes un darbību, un veidosim teikumus?
--	--	---	--

1.1. Sveika, skola! Kā mēs varam pastāstīt par sevi, skolu, klasi un klasesbiedriem?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 18 mācību stundas (26 % no mācību laika).

Temata apguves mērķis: attīstīt prasmi orientēties dažādās saziņas situācijās, iepazīt saziņā sevi un citus, izmantojot komunikatīvos uzdevumus.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
<ul style="list-style-type: none"> • Cilvēki dažādās situācijās apmainās domām un sajūtām, izmantojot valodu: ar vecākiem, draugiem, mājās, skolā. Tātad valoda ir nepieciešama saziņai. (V.Li.1.) • Lai dzīvotu sabiedrībā, jāprot sazināties un saprast citam citu. Pieklājības vārdu izmantošana runā, kā arī acu skatiens, mīmika, žesti un poza palīdz sarunbiedriem izveidot kontaktu, panākt savstarpējo sapratni. (V.Li.1.) • Mutvārdu runa tiek nodota tālāk ar skaņām, bet rakstveida – ar zīmēm. Tāpēc valodā ir divas saziņas formas – mutvārdu un rakstu forma. (V.Li.1.) 	<p>Saziņa kontekstā</p> <ul style="list-style-type: none"> • Saziņā lieto pieklājības frāzes (sasveicināšanās, atvadīšanās, pateicības, lūguma, atvainošanās formulas) atkarībā no saziņas vietas un sarunbiedra (mājās ar tuviniekiem, stundā ar skolotāju un klasesbiedriem, starpbrīdī, pastaigā). (VM.3.1.1.5.) • Uzklausa klasesbiedru stāstījumu par sevi, tādējādi viņus iepazīstot. (VM.3.1.1.5.) • Saziņā lieto neverbālos līdzekļus (acu kontaktu, mīmiku, žestus, pozas). Stāsta par paveikto, komentējot, kas izdevās/neizdevās, patika/nepatika. Stāsta par sevi, skolu, klasi un klasesbiedriem

- Doma, kas izteikta ar vārdiem, ir teikums. Teikuma noformējums mutvārdos un rakstu formā atšķiras. (V.Li.3.)
- Līdzīgas nozīmes vārdu (sinonīmu) izmantošana runā padara to precīzāku, bagātāku. Ar sinonīmiem var izteikt domas, neatkārtojot vienus un tos pašus vārdus. (V.Li.3.)
- Pretējas nozīmes vārdu lietojums (antonīmi) izceļ pretstatus. (V.Li.3.)

(mutiski). Pauž savu viedokli par redzēto, dzirdēto vai lasīto. Pārstāsta zināmas pasakas vai neliela stāsta sižetu. (VM.3.1.1.6.)

- Skaita no galvas dzejoļus (par skolu), izrunā tos pareizā intonācijā. Atstāsta lasītu vai dzirdētu teksta daļu. (VM.3.1.1.6.)
- Izmanto pārskatīšanas stratēģiju lasīšanā, lai gūtu vispārīgu priekšstatu par lasāmo tekstu un aptuveni novērtētu, kas vēlāk būtu jāpārlasa. (VM.3.1.1.5.)

Teksts un tekstveide

- Nosaka tekstā svarīgāko informāciju. Pauž lasītā izpratni (paskaidro, par ko tekstā ir stāstīts, kāda ir dzirdētā vai lasītā teksta noskaņa). (VM.3.2.1.1.)
- Veido savu vienkāršu tekstu atbilstoši tematam. (VM.3.2.1.3.)
- Veido nelielu tekstu, izmantojot sižetisku attēlu. Noformē vienkāršu vizītkarti (vārds, uzvārds, klase, skola, mīļākā nodarbošanās). (VM.3.2.1.6.)

Valodas struktūra

- Zina skaņas un burta savstarpējo atbilstību. Pazīst un pieraksta burtus. Raksta vārdus (burtu forma, burtu savienojumi) un teikumus. (VM.3.3.1.1.)
- Pamana un skaidro atšķirības mutvārdu un rakstveida tekstos. (VM.3.3.1.1.)
- Nosaka būtiskas teikuma pazīmes: domas un intonācijas nobeigumu teikuma beigās. (VM.3.3.1.1.)

	<ul style="list-style-type: none"> • Atšķir teikumus pēc izteikuma mērķa un intonācijas. Veido pēc izteikuma mērķa dažādus teikumus. (VM.3.3.1.4.) • Zina, kā rakstos noformēt teikumu: pirmo vārdu raksta ar lielo sākumburtu, beigās liek vajadzīgo pieturzīmi (. ? !). (VM.3.3.1.1.) • Sakārto vārdus teikumā pareizā secībā, lieto atbilstošo pieturzīmi. (VM.3.3.1.5.) • Mācās, veidojot savu tekstu, izvēlēties no sinonīmiem piemērotāko. Piedāvātajās vārdu virknēs atpazīst sinonīmus un antonīmus. (VM.3.3.1.3.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
<ul style="list-style-type: none"> • Stāsta par sevi, redzēto, dzirdēto, lasīto un piedzīvoto. Stāsta par sevi, nosaucot vārdu, uzvārdu, mājas adresi un klasi, kurā mācās. • Izmanto neverbālos saziņas līdzekļus (acu kontaktu, mīmiku, žestus, pozas), lai uzsāktu un uzturētu sarunu. (VM.3.1.1.6.) • Sazinās, ievērojot saziņas situāciju (temats, dalībnieki). • Ievēro pieklājības normas, uzrunājot pazīstamus un svešus cilvēkus, sasveicinoties, atvadoties, atvainojoties un pateicoties. (VM.3.1.1.5.) • Veido tekstus atbilstoši adresātam un saziņas mērķim (piemēram, vizītkarti). (VM.3.2.1.6.) • Izmantojot attēlu vai attēlu sēriju, veido noteiktu daudzumu teikumu par vienu tematu vai nelielu stāstu, ievērojot sižeta attīstības loģiku. (VM.3.2.1.6.) 	<ul style="list-style-type: none"> • Veido ieradumu rakstīt glīti. (Tikumi – centība, atbildība; vērtība – darba tikums) • Attīsta ieradumu veidot cieņpilnas attiecības, ievērojot saskarsmē saziņas kultūru. (Tikumi – godīgums, laipnība; vērtība – cilvēka cieņa)

<ul style="list-style-type: none"> • Ar skolotāja atbalstu formulē teksta tematu un tajā paustās idejas. (VM.3.2.1.2.) • Pazīst un raksta zināmus mazos un lielos burtus, lieto pareizus burtu savienojumus. (VM.3.3.1.1.) • Veido un runā izmanto teikumus, kas satur ziņojumu, jautājumu, lūgumu vai pamudinājumu darbībai; intonatīvi pareizi tos izrunā. (VM.3.3.1.1.) • Noraksta teikumus, ievērojot to pamatpazīmes (lielais sākumburts, pieturzīme teikuma beigās: punkts, jautājuma zīme, izsaukuma zīme). (VM.3.3.1.1.) 	
<p>Jēdzieni: mutiskā un rakstiskā runa, teksts, teikums, teikuma robežas, teikumu veidi pēc intonācijas un izteikuma mērķa, lielais sākumburts teikuma sākumā, sinonīmi, antonīmi.</p>	

Temata apguves norise

<ul style="list-style-type: none"> • Izrunā skaņas un atspoguļo tās ar atbilstošiem burtiem. Ir priekšstats par valodas skaņām, kas veido vārdus ar noteiktu nozīmi, kuri saprotami vārdu savienojumā vai teikumā. Sadala vārdu skaņās, izrunā vai noklausās vārdus un uzraksta tos. Nosauc un raksta burtus (lielos un mazos). • Uzzina, salīdzina, atšķir un pieraksta apgūtos lielos un mazos rakstītos burtus. • Salīdzina visus apgūtos burtus ar skaņām. • Salīdzina, grupē un klasificē visus apgūtos burtus atbilstoši dažādām skaņām, ko tie apzīmē. • Veido vārdus no burtiem un zilbēm. Noraksta burtus, zilbes un vārdus no iespiesta teksta.
--

- Pēc zīmējuma satura analīzes veido un pieraksta teikumus par attēlu tā, lai izveidojas teksts (3 vai 5 teikumi). Patstāvīgi vērtē izpildītā uzdevuma rezultātus pēc skolotāja piedāvātajiem kritērijiem.
 - Atšķir teikumu no vārdiem, pamatojoties uz tā pazīmēm (domas un intonācijas nobeigumu teikuma beigās).
 - Mācās saskatīt teikuma pazīmes (pabeigta doma, lielais sākumburts, pieturzīme teikuma beigās: punkts, jautājuma zīme, izsaukuma zīme) lasītā un rakstītā tekstā.
 - Vienkāršā teikumā lieto pieturzīmes atbilstoši izteikuma mērķim.
 - Noskaidro vārdu saikni teikumā, izmantojot jautājumus.
 - Mācās atrast teikuma priekšmetu un izteicēju (teikuma gramatisko centru): saskatīt teikumā vārdus, kas atbild uz jautājumiem *kto?* un *co robi?*
 - Nosaka saikni starp vārdiem teikumos, kuros vārdu kārtība ir sajaukta. Nosaka vārdu kārtību teikumā saistībā ar tā pamatdomu, pieraksta atjaunoto teikumu.
 - Veido teikumus (dažādus pēc izteikuma mērķa un intonācijas), izmantojot attēlu vai sižetisku attēlu sēriju.
 - Noraksta teikumus, ievērojot to pamatpazīmes.
 - Nosaka teikuma robežas tekstā (no 2 vai 3 teikumiem), kurā ir sajaukta teikumu secība, izvēlas atbilstošu pieturzīmi katra teikuma beigās.
 - Veido gramatiski pareizus vienkāršus teikumus.
 - Piedāvātajiem vārdiem izvēlas 1 vai 2 sinonīmus un antonīmus.
-
- Mācās izteiksmīgi lasīt literāru darbu (pasaku, stāstu), ievērojot pieturzīmes; skaidro nosaukumu; nosaka lasītā tekstā darbojošās personas; nosaka tematu un galveno domu.
 - Mācās lasīt dialogus lomās.
 - Mācās lietot pārskatīšanas stratēģiju lasīšanā.
 - Mācās noteikt tekstā svarīgāko informāciju. Atstāsta lasītu vai dzirdētu teksta daļu.
 - Izsaka savu viedokli par izlasīto, mācās to pamatot.
 - Pēc zīmējumu satura analīzes veido un pieraksta teikumus par katru attēlu tā, lai izveidojas teksts (3 vai 5 teikumi).
 - Patstāvīgi vērtē izpildītā uzdevuma rezultātus pēc skolotāja piedāvātajiem kritērijiem. Izspēlē dažādas runas situācijas (piemēram, saruna starpbrīdī).
 - Veido stāstiņus, izmantojot attēlus; rekonstruē notikumus, skaidro mākslinieka “kļūdas”; zīmē ilustrāciju izlasītajam vai dzirdētajam tekstam.
 - Pauž lasītā izpratni (paskaidro, par ko tekstā ir stāstīts, kāda ir dzirdētā vai lasītā teksta noskaņa).
 - Veido prasmi strādāt ar informāciju, kas piedāvāta dažādās formās (zīmējums, teksts). Piemēram, strādājot pārī un izmantojot kartītes, veido noteikumus “Drošības noteikumi starpbrīdī skolā”.

- Analizē saziņas situācijas, kas tiek piedāvātas zīmējumā vai tekstā; ar līnijām savieno zīmējumus, kas attiecas uz rakstveida un mutvārdu valodu. Formulē secinājumus.
- Orientējas saziņas situācijās, izmanto neverbālos saziņas līdzekļus (acu kontaktu, mīmiku, žestus, pozas) saistībā ar konkrētu saziņas situāciju (ar ko runāju/kam saku, vieta, laiks), plāno runu (ko un kā pateikšu).
- Lieto pieklājības vārdus (sasveicināšanās, atvaidīšanās, pateicība) dažādās saziņas situācijās (stundā, skolā, sadzīvē). Apspriež ar vienaudžiem, kuras sasveicināšanās formas nevajadzētu izmantot (piemēram, *Dzień dobry lub cześć*).
- Uzklausa klasesbiedru stāstījumu par sevi, tādējādi viņus iepazīstot.
- Ņemot vērā sarunbiedra vecumu un to, cik labi viņu pazīst, lieto pieklājības frāzes sasveicinoties, atvadoties, atvainojoties, pateicoties.
- Pēc parauga raksta teikumus, kuros iekļautas pieklājības frāzes.
- Mācās rakstīt frāzes un vienkāršus teikumus par sevi.
- Mācās uzdot jautājumus, lai noskaidrotu mācībām nepieciešamo informāciju.
- Pārstāsta zināmu pasaku vai nelielu stāstu.
- Skaita no galvas skaitāmpantiņus, dzejoļus (par skolu).
- Sižeta lomu rotaļās izspēlē dažādas saziņas situācijas (piemēram, *Cześć! Jak masz na imię?*).
- Veido vizītkarti (vārds, uzvārds, klase, skola, mīļākā nodarbošanās).
- Stāsta par sevi, izmantojot izveidoto vizītkarti. Pamato, kādēļ vizītkarte ir nepieciešama.

Starppriekšmetu saikne

Vizuālā māksla	Teksta izkārtojums dotajā laukumā, grafiskie līdzekļi teksta pierakstam, vizītkartes noformēšana.
Dizains un tehnoloģijas	Līnija, darbs ar šķērēm un līmi, vingrinājumi pirkstu muskulatūras attīstīšanai.
Sociālās zinības	<p>“Co to znaczy być uczniem?” Sociālo zinību stundā skolēni paplašina un padziļina iepriekš iegūtus (ģimenē, personīgajā pieredzē, sarunājoties ar cilvēkiem) priekšstatus par sasveicināšanās un atvaidīšanās likumiem.</p> <p>Skolēni atklāj savu viedokli par pieklājīgu uzvedību konkrētā situācijā, modelējot dažādas situācijas.</p>
Sports un veselība	Pareizs ķermeņa stāvoklis lasīšanas un rakstīšanas laikā, roku, acu un ķermeņa vingrinājumi.

Metodiskais komentārs

Pirmajām stundām par tematu “Sveika, skola! Kā mēs varam pastāstīt par sevi, skolu, klasi un klasesbiedriem?” būtu jāizskatās šādi: pirmie vingrinājumi (viens, divi, dažreiz trīs) ievada skolēnus viņiem zināmā saskarsmes situācijā (iepazīšanās, sasveicināšanās, atvadīšanās). Šo vingrinājumu mērķis – rosināt skolēnus iedziļināties saziņas situācijā, kurā viņi jau vairākkārt ir atradušies.

Saziņas situācijas apspriešanas laikā jāpanāk, lai izteiktos iespējami vairāk skolēnu. Pirmkārt, viņi nosauks situācijas, kurās notiek saskarsme (sasveicināšanās, atvadīšanās, atvainošanās utt.). Otrkārt, pašu atbildes palīdzēs viņiem saprast, kas ir *saziņas situācija* (ar šo terminu skolēni turpina strādāt arī nākamajās stundās un klasēs).

<p>1.1. Sveika, skola!</p> <p>Kā mēs varam pastāstīt par sevi, skolu, klasi un klasesbiedriem?</p>	<p>1.2. Mana ģimene</p> <p>Kāpēc vajadzīgi burti? Kā atšķiras skaņa un burts?</p>	<p>1.3. Draugiem par draugiem</p> <p>Kā mēs varam atšķirt tekstu no citām valodas vienībām?</p>	<p>1.4. Mana dzimtā zeme</p> <p>Kā mēs pēc jautājumiem atšķirsim vārdus, kas nosauc priekšmetus, pazīmes un darbību, un veidosim teikumus?</p>
---	--	--	---

1.2. Mana ģimene. Kāpēc vajadzīgi burti? Kā atšķiras skaņa un burts?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 17 mācību stundas (25 % no mācību laika).

Temata apguves mērķis: veidot priekšstatu un sapratni par valodu kā sistēmu, iepazīstot jēdzienus *skaņa, burts, alfabēts, vārds, teikums*, un patstāvīgi veidot vārdus un teikumus.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
<ul style="list-style-type: none"> • Alfabet składa się z samogłosek i spółgłosek. Samogłoska jest podstawą tworzenia sylaby. (V.Li.3.) • Lielais sākumburts jāraksta ne tikai teikuma sākumā, bet arī cilvēku vārdos, uzvārdos, dzīvnieku vārdos un vietu nosaukumos. (V.Li.3.) • Aby uzyskać spółgłoskę miękką w języku polskim używamy samogłoski “i” lub “ kreseczki”. (V.Li.3.) • Lai vārdu dalītu pārņemšanai jaunā rindā bez kļūdām, ir jāzina likumi. (V.Li.3.) 	<p>Saziņa kontekstā</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ievēro etiķetes noteikumus svētku laikā (dzimšanas dienā, Mātes dienā u. c.). Ielūdz ciemos un apsveic pa tālruni, lietojot pieklājības frāzes. Izmanto caurskatīšanas stratēģiju lasīšanā, lai atrastu specifisku informāciju vai detaļas, piemēram, datumu, kādu vārdu. (VM.3.1.1.5.) • Prognozē teksta saturu pēc tā virsraksta, ilustrācijas. (VM.3.1.1.4.) • Kopā ar klasesbiedriem iesaistās neliela teksta inscenēšanā. (VM.3.1.1.11.) • Veido ar skolotāja atbalstu apjomā nelielus izteikumus par ģimenes attiecību vērtībām, savus izteikumus attiecina uz sakāmvārdos un parunās paustajām vērtībām. (VM.3.1.1.6.) <p>Teksts un tekstveide</p> <ul style="list-style-type: none"> • Veido rakstisku apsveikumu dzimšanas dienā, ņemot vērā adresātu. Noformē apsveikumu uz atklātnes (pareizi izvieta tekstu, lieto uzrunu, izsaka vēlējumu, pievieno parakstu un datumu). Lieto tajā pieklājības frāzes (<i>Kochany(-a), szanowny (-a), Ci, Pani (-u), sukcesów w pracy / nauce</i>). Zīmē savu ģimeni; no zīmējuma iegūto informāciju pārveido tekstā; veido mutvārdu monologu, aprakstot ģimeni. (VM.3.2.1.6.) • Uzrunā kādu, izmantojot vārdu, uzvārdu, pieklājības frāzes. (VM.3.2.1.1.) • Uztver konkrētu informāciju no dzirdētā teksta (“Pastāsti, ko tu no teksta uzzināji par galvenajiem varoņiem (ārējais izskats, rakstura

	<p>īpašības), par darbības laiku un vietu, par to, kā attīstās notikumi”). (VM.3.2.1.2.)</p> <p>Valodas struktūra</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zina visus alfabēta burtu nosaukumus un tos pareizi izrunā. • Umie wyróżnić w alfabecie samogłoski i potrafi im nadać nazwę ogólną. • Raksta ar lielo sākumburtu vārdus un uzvārdus, dzīvnieku vārdus, iesaukas, ģeogrāfiskos nosaukumus. • Atšķir skaņas, no kurām sastāv vārds (patskaņi: līdzskaņi, cieti/mīksti). • Apzīmē rakstos līdzskaņu mīkstinājumu ar patskaņiem (<i>si, ci, ni, zi, dzi</i>) un “svītriņu”. • Dala vārdus zilbēs un pārnes tos jaunā rindā. (VM.3.3.1.1.) • Zna przeznaczenie słownika ortograficznego. (VM.3.3.1.1.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
<ul style="list-style-type: none"> • Veido mutvārdu monologu, aprakstot ģimeni. Veido tekstus atbilstoši adresātam un saziņas mērķim (piemēram, apsveikumu). (VM.3.2.1.6.) • Pazīst, sauc un raksta poļu alfabēta burtus. Rozumie rolę samogłoski w tworzeniu sylaby. • Skaidro lielā sākumburta lietošanas gadījumus. Atšķir vārdā patskaņus un līdzskaņus, cietos un mīkstos, Skaidro mīksto līdzskaņu rakstību. (VM.3.3.1.1.) 	<ul style="list-style-type: none"> • Veido ieradumu rakstīt glīti, skaidri un salasāmi. (Tikumi – centība, atbildība; vērtība – darba tikums) • Veido ieradumu korekti pārjautāt un precizēt jautājumu vai citu informāciju, ja to nav sapratis. (Tikumi – gudrība, atbildība)

- Zna przeznaczenie słownika ortograficznego.
(VM.3.3.1.1.)

Jēdzieni: alfabēts, samogļoska, spógljoska, lielais sākumburts cilvēku vārdos, uzvārdos, dzīvnieku vārdos, iesaukās, ģeogrāfiskajos nosaukumos; apsveikums.

Temata apguves norise

- Skaidro, kā poļu valodā cēlies vārds “*abecadło*”. Pareizi nosauc visus apgūtos burtus.
 - Pazīst visus alfabēta burtus un pareizi tos izrunā.
 - Salīdzina skaņas un burtus dzimtajā un citās apgūstamajās valodās un meklē līdzīgo un atšķirīgo.
 - Mācās izmantot caurskatīšanas stratēģiju lasīšanā, lai noskaidrotu interesējošo informāciju.
 - Apkopo informāciju par savas tautas kultūru tuvākajā apkārtnē, piemēram, ģimenē.
 - Zīmē savu ģimeni; izmantojot zīmējumu, veido īsu tekstu.
 - Veido īsu mutvārdu stāstījumu par savu ģimeni, nosaucot ģimenes locekļu vārdus.
-
- Analizē saziņas situācijas, kurās nepieciešams nosaukt vārdu un uzvārdu.
 - Salīdzina un skaidro lielā vai mazā sākumburta lietošanas gadījumus vārdos (*jagoda - Jagoda*).
 - Raksta lielo sākumburta teikuma sākumā, ģeogrāfiskajos nosaukumos, cilvēku un dzīvnieku vārdos.
 - Izdomā jaunus nosaukumus ielām.
 - Iepazīstas ar lietvārdiem un to pareizrakstību.
 - Izmanto lietvārdu pareizrakstības likumus uzdevumos.
 - Atšķir lietvārdus no sugas vārdiem.
 - Pēc novērojumu rezultātiem nosaka to atšķirīgās pazīmes.
 - Izvēlas un izpilda vienu no uzdevumiem:
 - Prezentācija “Rodzinna fotografia ” (norādīt savu vecumu un vietu, kur bija fotogrāfijā redzamā situācija; izteikt attieksmi pret sevi...).
 - Uzzīmēt ģimenes ģerboni; paskaidrot, ko tas simbolizē.

<ul style="list-style-type: none"> ○ Uzzīmēt visus ģimenes locekļus kā pasaku varoņus un izdomāt par viņiem pasaku (pie tevis ir atnācis labais burvis un pārvērtis ģimenes locekļus par pasakas varoņiem. Kurš par ko ir pārvērties? Uzzīmē! Un tagad izdomā pasaku ar šiem varoņiem.). Kurš vēlas, var parādīt savu darbu klasesbiedriem.
<ul style="list-style-type: none"> • Kopā ar klasesbiedriem iesaistās neliela teksta inscenēšanā, piemēram, “W szkolnym sklepiku” (lieto pieklājības vārdus un frāzes <i>Poproszę</i>, <i>Chciałabym/ chciałbym</i>, <i>Czy mogę prosić</i>, <i>dziękuję</i>). • Analizē tekstus uz apsveikuma atklātnēm, formulē uzvedības principus (labāk pašam uzrakstīt apsveikumu nekā dāvināt atklātņi ar gatavu tekstu). • Veido mutisku un rakstisku apsveikumu dzimšanas dienā atbilstoši adresātam. • Izvieto apsveikuma tekstu uz atklātnes (pareizi to noformē: uzruna, vēlējums, paraksts, datums). Ievēro personas vietniekvārdu <i>np. “Cię, Tobie un Wam”</i> lietojumu saskarsmē. Skaidro šo vārdu lietošanas noteikumus dažādās saskarsmes situācijās. • Atpazīst vārdā mīkstos līdzskaņus un pareizi tos lieto. • Apzīmē rakstos līdzskaņu mīkstinājumu ar burtu “i” un “svītriņu”.
<ul style="list-style-type: none"> • Pauž savu viedokli, attieksmi pret dzirdētā, lasītā teksta varoņu rīcību. • Skaidro parunu jēgu, saskaņo parunas ar saziņas situāciju. • Sasaista teksta saturu ar sakāmvārdiem un parunām (izvēlas sakāmvārdu un parunu no skolotāja piedāvātajiem vai no uzdevuma, lai raksturotu tekstu un noteiktu tā tematu). • Atrod vārdus, kas sastāv no vienas zilbes. Dala vārdus zilbēs (divzilbju vai trīszilbju vārdus). • Analizē informāciju, kas attēlota zīmējumā, pēc novērojumiem skaidro, kā pareizi jādala vārdi pārņemšanai jaunā rindā. • Pārnes vārdus jaunā rindā pēc zilbēm (vienkāršie gadījumi). • Pa soļiem kontrolē, cik pareizi un pilnīgi izpildīts darbs (izmanto pāru darbā saskaņotus/izveidotus vārdu pārņemšanas modeļus).

Starppriekšmetu saikne

Sociālās zinības	<p>Valsts svētki, svētki ģimenē un klasē. Ģimenes vērtības. Dzimtas koks.</p> <p>Sociālo zinību stundā tiek atklāti jēdzieni <i>ģimene, ģimenes locekļi, dzimtas koks, senči</i>; tiek precizēta dzimtas terminoloģija, ko izmanto, stāstot par saviem ģimenes locekļiem; izmanto šo terminoloģiju, lai noteiktu radniecību savā ģimenē.</p>
Dabaszinības	Ģeogrāfiskie un ielu nosaukumi.

Sports un veselība	Pareizs ķermeņa stāvoklis lasīšanas un rakstīšanas laikā, roku, acu un ķermeņa vingrinājumi.
Dizains un tehnoloģijas vai vizuālā māksla	Apsveikuma noformēšana.
Vizuālā māksla	Ģimenes locekļu un ģimenes ģerboņa zīmējums.

1.1. Sveika, skola! Kā mēs varam pastāstīt par sevi, skolu, klasi un klasesbiedriem?	1.2. Mana ģimene Kāpēc vajadzīgi burti? Kā atšķiras skaņa un burts?	1.3. Draugiem par draugiem Kā mēs varam atšķirt tekstu no citām valodas vienībām?	1.4. Mana dzimtā zeme Kā mēs pēc jautājumiem atšķirsim vārdus, kas nosauc priekšmetus, pazīmes un darbību, un veidosim teikumus?
--	--	---	--

1.3. Draugiem par draugiem. Kā mēs varam atšķirt tekstu no citām valodas vienībām?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 18 mācību stundas (25 % no mācību laika).

Temata apguves mērķis: veidot priekšstatu par to, ka ir nepieciešams atbildēt uz jautājumiem, lai saprastu tekstu (par ko ir teksts, kāpēc un ar kādu mērķi autors to ir radījis).

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
<ul style="list-style-type: none"> • Draudzība ir viena no cilvēces vērtībām, un tā dara cilvēku laimīgu. Var apspriest lasīto, balstoties uz personīgo pieredzi. (V.Li.2.) • Sarunā (dialogā) veidojas attiecības, pārlicība, pašizjūta. (V.Li.1.) • Lai atjaunotu sajauktu tekstu, teikumi ir jāsakārto loģiskā secībā. (V.Li.2.) • Poļu valodā ir vēsturisks likums par dažādu vārdu rakstību, kas jāatceras : dažas izrunājamas skaņas var pierakstīt divos veidos, piemēram, ó-u, h-ch, ž-rz. (V.Li.3.) 	<p>Saziņa kontekstā</p> <ul style="list-style-type: none"> • Piedalās dialogā par piedāvātajām situācijām (ielūgums uz dzimšanas dienu, uz svētkiem, ciemos). Stāsta par savu draugu/draudzeni/saviem draugiem. Ar skolotāja palīdzību veido īsus izteikumus par draudzību, izmantojot sakāmvārdus un parunas. Uzmanīgi klausās un skatās (audioierakstu/videoierakstu), lai iegūtu sev nozīmīgu informāciju. (VM.3.1.1.5.) • Lasa tekstu lomās, atklājot varoņa noskaņojumu un raksturu (skolotāja vadībā). Salīdzina dažādus daiļdarbus par vienu tematu un noskaidro kopīgo un atšķirīgo par šo tematu, galveno domu un varoņiem. Pēc skolotāja piedāvātajiem kritērijiem vērtē varoņu rīcību, salīdzina ar savu rīcību dažādās situācijās. (VM.3.1.1.3.; VM.3.1.1.4.) <p>Teksts un tekstveide</p> <ul style="list-style-type: none"> • Izmanto detalizētās lasīšanas stratēģiju, lai uztvertu teksta saturu un detalizētu informāciju. (VM.3.1.1.5.) • Atjauno nelielus tekstus ar sajauktu teikumu secību (2 vai 4 teikumi), izmantojot jautājumus un balstvārdus; mutiski turpina stāstu par noteiktu tematu. (VM.3.2.1.7.) • Radoši turpina, paplašina tekstus. Izdomā stāsta nobeigumu. Veido tekstu no 3 vai 5 teikumiem par uzdoto tematu, izmantojot

	<p>piedāvāto plānu. Salīdzina attēlus ar tekstu un veido stāstījumu par teksta saturu. (VM.3.2.1.6.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pārvalda jaunu darba veidu – rakstveida stāstījums pēc gatava plāna, kas veidots jautājumu formā. (VM.3.2.1.4.) <p>Valodas struktūra</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ievēro vārdu pareizrakstību: dažas izrunājamas skaņas var pierakstīt divos veidos, piemēram, ó-u, h-ch, ž-rz. (V.Li.3.). Ortogrāfiski pareizi raksta vienkāršus vārdus ar “ó-u”, “ž-rz”, “h-ch.” (VM.3.3.1.1.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
<ul style="list-style-type: none"> • Veido nelielu monologu par saviem draugiem un viņu aizraušanos. (VM.3.1.1.6.) • Izmanto detalizētās lasīšanas stratēģiju, lai uztvertu teksta jēgu un detalizētu informāciju. (VM.3.1.1.5.) • Veic korekcijas sajauktā tekstā. • Veido sižeta līnijai atbilstošu teksta turpinājumu. (VM.3.2.1.7.) • Izmantojot datora tastatūru, raksta vārdus. Dzēš uzrakstītās rakstzīmes. (VM.3.3.1.7.) • Apgūst jēdzienus – ortografiska pareizrakstība, pirmkārt vārdi ar “ó-u”. (VM.3.3.1.1.) 	<ul style="list-style-type: none"> • Attīsta ieradumu veidot cieņpilnas attiecības, ievērojot saskarsmē saziņas kultūru. (Tikumi – godīgums, laipnība; vērtība – cilvēka cieņa) • Veido ieradumu domāt un rakstīt radoši, uzdrīkstēties fantazēt. (Tikums – gudrība; vērtība – kultūra)
<p>Jēdzieni: teksts un tā pazīmes, sajaukts teksts, dialogs, ortogramma, pareizrakstības likumi.</p>	

Temata apguves norise

- Veido nelielu monologu/stāstījumu par saviem draugiem un viņu aizraušanos. Strādājot pāri, apspriež, kas ir īsta draudzība.
 - Strādājot pāri, formulē un pieraksta draudzības “noslēpumus”, noformē plakātu. Pēc tam prezentē savu darbu klasesbiedriem.
 - Stāsta, kas veido īstu draudzību.
 - Lasa nelielus tekstus, lietojot paņēmienu “lasīšana ar pieturām”.
 - Izteiksmīgi lasa tekstu, ievērojot pieturzīmes (.?!).
 - Izvērtē daiļdarba varoņu rīcību no ētiski tikumiskā skatpunkta.
 - Raksturo savu draugu pēc ārējā izskata un rakstura īpašībām, izmantojot jautājumus .
 - Pamato un izvērš apgalvojumā izteikto domu, atbild uz jautājumu *Dlaczego tak uważam?*
 - Ievēro saikni starp vārdiem teikumā un teikumu saistījumu tekstā.
 - Analizē sajauktu tekstu. Veido loģisku saikni starp teikumiem tekstā. Atjauno sajauktu tekstu.
 - Veic izpildītā darba savstarpēju pārbaudi pēc parauga.
 - Skaidro virsraksta atbilstību daiļdarba saturam.
 - Prognozē teksta saturu, izmantojot virsrakstu.
 - Vēro, kā mainās teikuma saturs/nozīme, ja tajā maina vārdu secību vai aizstāj vienu vārdu ar citu.
 - Veido loģisku saikni starp vārdiem un teikumiem.
 - Ievēro vārdu pareizrakstību , piemēram, ó-u , h-ch, ź-rz.
 - Ievēro vārdu ar ó, u, ź, rz, h, ch rakstību. Ortogrāfiski pareizi raksta vārdus . Pierāda, kāpēc ”ó „, apmainas uz „o”.
 - Izmantojot datora tastatūru, raksta vārdus. Dzēš uzrakstītās rakstzīmes.
-
- Mācās izmantot detalizētās lasīšanas stratēģiju, lai uztvertu teksta saturu un detalizētu informāciju (piemēram, sakāmvārdus par draudzību). Zīmē Draudzības koku un tā zaros izkārtu novēlējumus klasesbiedriem; stāsta par savu draugu/draudzeni/saviem draugiem.
 - Pēc skolotāja piedāvātajiem kritērijiem izvērtē literārā darba varoņu rīcību, salīdzina ar savu uzvedību dažādās situācijās.
 - Izsaka savu vērtējumu par literārā darba saturu (*Co cię zaciekało i dlaczego?*).
 - Apspriež runas uzvedību izdomātā situācijā (*Wyobraź sobie, że ...*).
 - Pēc literārā darba izlasīšanas izvēlas un izpilda vienu no uzdevumiem:
 - vienkārši izteiksmīgi izlasīt;
 - uzrakstīt piecristi;
 - uzzīmēt ilustrāciju izlasītajam tekstam un stāstīt par zīmējumu, lietojot vārdus no teksta.
 - Rakstiski pārstāsta tekstu pēc gatava plāna, kas veidots, atbildot uz jautājumiem.
 - Uztver audioinformāciju/videoinformāciju (piemēram, skatās mācību videofilmu par mājdzīvniekiem). Uzmanīgi klausās un skatās, lai iegūtu sev nozīmīgu informāciju.

- Veido mutvārdu stāstījumu par piedāvāto tematu (piemēram, “Czworonożny przyjaciel”) un prezentē savu tekstu.
- Czysto wymawia samogłoski “ą” “i” “ę” w różnych pozycjach.
- Atšķir dwa sposoby zmiękczenia spółgłosek: za pomocą “i” oraz “kreseczki”.
- Potrafi wyróżnić wyrazy o określonej trudności ortograficznej.
- Stosuje przecinek przy wyliczaniu.
- Atrod un grafiski atzīmē ortogrammas vārdos (piemēram stół -stoły).

Starppriekšmetu saikne

Sociālās zinības	Draudzība. Tikumiskās vērtības. Cilvēka rīcības izvērtējums.
Dizains un tehnoloģijas vai vizuālā māksla	Plakāta veidošana.

1.1. Sveika, skola! Kā mēs varam pastāstīt par sevi, skolu, klasi un klasesbiedriem?	1.2. Mana ģimene Kāpēc vajadzīgi burti? Kā atšķiras skaņa un burts?	1.3. Draugiem par draugiem Kā mēs varam atšķirt tekstu no citām valodas vienībām?	1.4. Mana dzimtā zeme Kā mēs pēc jautājumiem atšķirsim vārdus, kas nosauc priekšmetus, pazīmes un darbību, un veidosim teikumus?
--	--	---	--

1.4. Mana dzimtā zeme. Kā mēs pēc jautājumiem atšķirsim vārdus, kas nosauc priekšmetus, cilvēkus un darbību, un veidosim teikumus?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 17 stundas (24 % no mācību laika).

Temata apguves mērķis: veidot priekšstatu par vārdšķirām, vērojot jautājumus, kurus uzdod vārdiem, kas nosauc priekšmetus un darbību. Saskatīt pasakās, dzejoļos, stāstos pamatīgus tēlainās izteiksmes līdzekļus, kuri nosauc priekšmetus un darbības, izmantot tos savā mutvārdu runā.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
<ul style="list-style-type: none"> • Vārdus atkarībā no nozīmes, jautājuma, uz kuru tie atbild, un kopīgām pazīmēm var dalīt grupās. (V.Li.3.) • Jeden dźwięk zapisujemy za pomocą dwóch liter - dwuznaki w języku polskim. 	<p>Saziņa kontekstā</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lasa apzināti, izvēlas nepieciešamo lasīšanas stratēģiju – detalizēto vai izlases. Runā intonatīvi izteismīgi, izmantojot mīmiku, žestus, pozas. Stāsta par daiļdarba noskaņu, tā emocionālo nokrāsu (skumja, priecīga), par savas dzimtās zemes cilvēkiem, krāsām un skaņām. Izteismīgi lasa literārus tekstus un mācās no galvas dzejoļus. Stāsta par savu pieredzi līdzīgās situācijās, izsaka idejas risinājumam. (VM.3.1.1.5.) • Lieto (ar skolotāja atbalstu) dažādus avotus (bērnu enciklopēdijas, uzzīņu literatūru, vārdnīcas, e-vidi) nepieciešamās informācijas ieguvei. Atrod informāciju piedāvātajos avotos. Vērtē to pēc noteiktiem kritērijiem: zināma/nezināma, interesanta/garlaicīga. (VM.3.1.1.4.) <p>Teksts un tekstveide</p> <ul style="list-style-type: none"> • Atšķir žanus (pasaka – tautas un literārā, dzejolis, stāsts, paruna, mīkla). Prognozē teksta saturu, izmantojot ilustrācijas, skolotāja piedāvātos atslēgvārdus. (VM.3.2.1.2.; VM.3.2.1.3.) • Atrod tekstos kopīgo un atšķirīgo, komentē to. (VM.3.2.1.2.) • Raksta nelielu stāstiņu, ja ir dots tā sākums; sacer un uzraksta tekstu komksam. (VM.3.2.1.6.) <p>Valodas struktūra</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Komentē apgūtās ortogrammas “ó’ wymienne”; “Pisownia wyrazów z dwuznakami” (pārbaudot pēc ortogrāfijas vārdnīcas). (VM.3.3.1.1.) • Atšķir vārdus, kuri atbild uz jautājumiem <i>Kto? Co?</i> (nosauc dzīvas būtnes, priekšmetus un parādības), <i>co robi?</i> (nosauc darbības). (VM.3.3.1.2.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
<ul style="list-style-type: none"> • Atpazīst vārdšķiras: lietvārds, darbības vārds. (VM.3.3.1.2.) • Vārdos daļa zilbes. (VM.3.3.1.6.) • Atrod atbildes uz jautājumiem, izmantojot mācību grāmatas un vārdnīcas, lai pārbaudītu atzīmēto vārdu pareizrakstību. (VM.3.3.1.1.) • Atšķir žanrus (pasaka – tautas un literārā, dzejolis, stāsts, paruna, mīkla). • Saskata tēlainās izteiksmes līdzekļus pasakās, dzejoļos, stāstos. Bagātina valodu, lasot pasakas un teikas. (VM.3.2.1.5.) 	<ul style="list-style-type: none"> • Veido ieradumu domāt un rakstīt radoši, uzdrīkstēties fantazēt. (Tikums – gudrība; vērtība – kultūra) • Veido ieradumu ar cieņu izturēties pret Polijas un Latvijas valsts simboliem, censties izprast to nozīmi. (Tikumi – atbildība, gudrība; vērtība – Latvijas valsts)
<p>Jēdzieni: dwuznaki, trigraf, dzejolis; stāsts; pasaka (tautas un literārā); tautas mutvārdu daiļrade (folklorā); vienkārši tēlainie izteiksmes līdzekļi pasakās, dzejoļos, stāstos.</p>	

Temata apguves norise

- Stāsta par saviem iespaidiem ekskursijā, savu dzimto pilsētu (ciematu), dzirdēto un lasīto par Rīgas, savas pilsētas (ciemata) vēsturi.
 - Lasa apzināti, izvēlas nepieciešamo lasīšanas stratēģiju – detalizēto vai izlases.
 - Stāsta par daiļdarba noskaņu, ņemot vērā tā emocionālo nokrāsu (skumja, priecīga), par savas dzimtās zemes cilvēkiem, krāsām un skaņām.
 - Nosaka uzvedības normu pārkāpumus (nepareizi tiek uzrunāts pieaugušais) daiļdarbos.
 - Atrod tekstā vārdus pēc piedāvātās pazīmes (atbild uz jautājumu *kto?* vai *co?*).
 - Vārdos daļa zilbes (vienzilbju, divzilbju vai trīszilbju vārdi).
 - Liczy głoski i litery- dostrzega różnice w lich liczbie w wyrazie z dwuznakami.
 - Atrod atbildes uz jautājumiem, izmantojot mācību grāmatas un vārdnīcas, lai pārbaudītu atzīmēto vārdu pareizrakstību.
 - Atzīmē ortogrammu “Dwuznaki i trigraf”.
-
- Tekstā atrod vārdus pēc piedāvātās pazīmes (atbild uz jautājumiem *co robi?*).
 - Sacer nelielus stāstus, turpinot iesākto.
 - Ievēro vārdus, kas nosauc darbību, lai atšķirtu tos no vārdiem, kuri nosauc priekšmetu.
 - Uz dod jautājumus *co robi? Co zrobisz?* piedāvātajiem vārdiem.
 - Wyróżnia w zdaniu wyraz oznaczający czynność.
-
- Atšķir žanrus – pasaka (tautas un literārā), stāsts, dzejolis, mīkla, komikss, paruna; nosaka teksta tematu.
 - Mācās sacerēt un uzrakstīt tekstu komiksam.
 - Atmin mīklas pēc atslēgvārdiem.
 - Pazīst dažādu tautu kultūras tradīcijas un paražas (Lieldienas, Līgo diena un Jāņu diena, Ziemassvētki, mikoļajki, andrzejki) un stāsta par tām.
 - Uztver informāciju, kas pasniegta netiešā veidā (parunas/sakāmvārdi/mīklas).
 - Izsaka idejas, kur var izmantot piedāvātās parunas/sakāmvārdus/mīklas. Skaidro parunu jēgu, piemeklē dažādām saziņas situācijām atbilstošas parunas. Raksturo savu pieredzi līdzīgās situācijās.
 - Saskata (ar skolotāja palīdzību) tēlainās izteiksmes līdzekļus tekstos (piemēram, pārnestā nozīmē lietotus vārdus). Atrod tēlainās izteiksmes līdzekļus pasakās, dzejoļos, stāstos.
 - Bagātina savu runu, iepazīstot apvidum raksturīgos, kā arī pasakās un teikās izlasītos vārdus.
 - Analizē tekstus, kuros izmantota izdoma un fantāzija. Balstoties uz novērojumiem, formulē secinājumus par šādu tekstu radīšanas mērķiem.

Starppriekšmetu saikne

Dabaszinības	Apkārtne, mana pilsēta/mans ciems.
Vizuālā māksla	Izpratne par komiksu. Ilustrācija. Akvarelis. Kā ilustrācijas palīdz labāk saprast tekstu? Vizuālās mākslas stundā skolēni zīmē krāsainu ilustrāciju tekstam.

2.KLASE

2.1. Rudens – priecīgs vārds! Kā mēs izcelsim teikumus mutvārdu runā un pareizi tos uzrakstīsim?	2.2. Sveika, ziema! Kā mēs varam atšķirt teikuma virslocekļus un palīglocekļus, noteikt saikni starp vārdiem teikumā?	2.3. Tas ir pavasaris! Kādus ortogrāfijas likumus, nosakot skaņas un burtus, iemācīsimies lietot (neuzsvērtie patskaņi vārda saknē; pāru līdzskaņi vārda saknē; dubultie līdzskaņi)?	2.4. Lūk, arī vasara uz sliekšņa! Kā mēs atradīsim tekstā vārdus, kas nosauc priekšmetus, īpašības un darbības, noteiksim to lomus teikumā?
--	---	--	---

2.1. Rudens – priecīgs vārds! Kā mēs izcelsim teikumus mutvārdu runā un pareizi tos uzrakstīsim?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 29 mācību stundas (28 % no mācību laika).

Temata apguves mērķis: veidot prasmi saistīt vārdus teikumā (mutvārdu runā un rakstos) atbilstoši poļu valodas normām, lai skaidri un precīzi izteiktu savas domas.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
<ul style="list-style-type: none"> • Monologs atšķiras no dialoga pēc dalībnieku skaita. (V.Li.1.) • Ievērojot telefonsarunā galvenās pieklājības normas, tu demonstrē savu audzinātību un kultūru. (V.Li.1.) • Lai labāk saprastu izlasīto un noteiktu galveno domu, tekstā ir jāatrod atslēgvārdi. (V.Li.2.) • Katrs teikums ienes tekstā kādu jaunu informāciju: papildina, paskaidro, precizē. (V.Li.2.) 	<p>Saziņa kontekstā</p> <ul style="list-style-type: none"> • Veido ar klasesbiedriem nelielus dialogus (piemēram, “Rozmowa z jeżem, bocianem lub chmurką”. • Izraugās mīklas (rebusy un krzyżówki) par piedāvāto tematu, uzdod tās klasesbiedriem, piedalās mīklu atminēšanā. • Stāsta par rudens svētku svinēšanas tradīcijām un fotogrāfijā attēlotajiem ģimenes svētkiem.

- Lai pareizi lasītu un mutvārdos veidotu teikumu, kā arī rakstos lietotu pareizas pieturzīmes, ir jāizprot tā saturs. (V.Li.3.)

- Telefonsarunā ievēro pieklājības etiķeti un runas kultūras normas. Inscenē telefonsarunu, kurai jābūt saprotamai un pieklājīgai. (VM.3.1.1.1.; VM.3.1.1.3.; VM.3.1.1.5.; VM.3.1.1.6.)
- Skaita no galvas dzejoli; izmanto mnemonisko stratēģiju, lai samazinātu atmiņas slodzi. (VM.3.1.1.5.)

Teksts un tekstveide

- Lasa un analizē neliela apjoma daiļdarbus (stāstus, pasakas, mīklas, dzejoļus) un populārzinātniskus tekstus. Nosaka teksta saturu pēc virsraksta un atslēgvārdiem. Piedāvā dažādus teksta virsrakstus. Nosaka teksta tematu, virsraksta un temata saistību. Atrod informāciju dažādos vienkāršos informācijas avotos (piedāvātos). Vērtē to pēc kritērija: svarīga/ mazsvarīga, derīga/nederīga. (VM.3.2.1.2.; VM.3.1.1.2.; VM.3.1.1.3.)
- Veido mutiskus un rakstiskus tekstus (4 vai 6 teikumi), izmantojot atslēgvārdus. Raksta zīmīti, ievērojot saziņas mērķi un adresātu. (VM.3.2.1.6.)
- Sacer mīklu, ievērojot tās uzbūves īpatnības. (VM.3.2.1.2.)

Valodas struktūra

- Nosaka teikuma veidu pēc izteikuma mērķa un emocionālās nokrāsas, pareizi intonē un izteiksmīgi lasa vienkāršus teikumus. Veido teikumus par piedāvāto tematu, izmantojot atslēgvārdus (3 vai 4 vārdus). (VM.3.3.1.4.; VM.3.3.1.5.)
- Saprot, kas ir dialogs. Veido rakstisku dialogu (6 vai 8 replikas). (VM.3.3.1.1.; VM.3.3.1.5.)

Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
<ul style="list-style-type: none"> • Pauž savas domas mutiskā un rakstu formā (teikumā vai nelielā tekstā). (VM.3.2.1.6.) • Skolotāja vadībā plāno teksta saturu un uzbūvi. Ievēro apgūtās prasības tekstveidē: piedāvā tematam atbilstošu virsrakstu, sadala tekstu rindkopās. (VM.3.2.1.3.) • Nosaka teksta tematu un autora galveno domu, atrod tekstā teikumu, kurā ir ietverta galvenā doma; atjauno sajauktu tekstu. (VM.3.2.1.2.; VM.3.2.1.7.) • Veido (mutvārdos) mīklu, zīmīti, turpina iesākto stāstu. (VM.3.2.1.6.) • Atšķir dialogu no monologa; veido dialogu par piedāvāto tematu. (VM.3.3.1.5.) • Raksturo teikumus pēc izteikuma mērķa un emocionālās nokrāsas. (VM.3.3.1.4.) • Saskatot teikuma veidošanas loģiku un interpunkcijas nozīmi domas izteikšanā, veido vienkāršus teikumus. (VM.3.3.1.5.) 	<ul style="list-style-type: none"> • Attīsta ieradumu veidot cieņpilnas attiecības, ievērojot saskarsmē saziņas kultūru. (Tikumi – godīgums, laipnība; vērtība – cilvēka cieņa) • Attīsta ieradumu rūpēties par savu veselību, rakstīšanas laikā ieņemot pareizu ķermeņa pozu, pareizi turot rakstāmpiederumu un novietojot burtnīcu. (Tikums – atbildība; vērtība – dzīvība)
<p>Jēdzieni: teksts, rindkopa, teikums, teikuma robežas, teikumu veidi pēc izteikuma mērķa un intonācijas.</p>	

Temata apguves norise

- Ievēro saziņas situācijas īpatnības: nosaka saziņas situācijas komponentus (*dlaczego? z kim?, gdzie?*).
 - Stāsta par savu vasaras atpūtu, izmantojot fotogrāfijas no ģimenes albuma.
 - Strādājot pāri, veido dialogu, formulē savu viedokli, uzdod jautājumus, veido partnerim saprotamus izteicienus. Pāri ar klasesbiedru izveido nelielu dialogu par piedāvāto tematu (piemēram, “Jak spędzałeś wakacje?”) un inscenē to.
 - Stāsta par rudens svētku svinēšanas tradīcijām (piemēram, Zinību diena, Skolotāju diena, Mārtiņdiena, Miķeļdiena, dożynki), dalās iespaidos par svētkiem ar draugiem un klasesbiedriem.
 - Veido ar klasesbiedriem nelielus dialogus (piemēram, “Rozmowa jeży , bociana , wiatru”). Pauž savu un uzklausa otra viedokli, ievērojot cieņu pret sarunbiedru.
 - Lasa un noskaidro populārzinātniska raksta un neliela apjoma daiļdarba (stāsts, pasaka, mīkla, dzejolis) īpatnības.
 - Atšķir mīklu no dzejoļa. Atmin mīklu, lai saprastu, kā ir veidots šī žanra darbs; sacer mīklas pēc parauga.
 - Paplašina priekšstatu par mutiskās un rakstiskās runas uzbūves noteikumiem un normām.
 - Noskaidro dialoga uzbūves īpatnības. Veido rakstisku dialogu (4 vai 8 replikas): atdala dialoga replikas, pēc parauga lieto izsaukuma zīmi uzrunas konstrukcijā.
 - Gromadzi słownictwo wokół podanego tematu.
-
- Skaita no galvas dzejoli (piemēram, par rudeni); izmanto mnemonisko stratēģiju, lai samazinātu atmiņas slodzi.
 - Noskatoties videoierakstu (“Przygody Kulfona”), novērtē etiķetes normu ievērošanu telefonsarunā. Pamato, kāpēc tās jāievēro.
 - Strādājot pāri, izdomā un inscenē telefonsarunu, kurai jābūt saprotamai un pieklājīgai.
 - Nosaka teksta tematu un galveno domu.
 - Saprot atslēgvārdu nozīmi tekstā; analizē tekstus, atrodot tajos atslēgvārdus.
 - Pēc virsraksta un atslēgvārdiem nosaka, par ko būs teksts. Piedāvā dažādus teksta virsrakstus.
 - Nosaka teksta tematu un galveno domu, atrod tekstā teikumu, kurā ir ietverta tā galvenā doma. Nosaka virsraksta un temata saistību.
 - Sakārto savu tekstu (par piedāvāto tematu), izmantojot balstvērdus (3 vai 4 vārdus).
 - Ievēro saistījumu starp teksta daļām.
 - Dala tekstu teikumos un rindkopās.
 - Analizē un sakārto tekstu no rindkopām, kuras piedāvātas jauktā secībā (stāstījums, apraksts; 3 vai 4 rindkopas).
 - Pieraksta rindkopas ar atkāpi.
 - Raksta zīmīti, ņemot vērā adresātu un saziņas mērķi.
 - Ievēro saziņas etiķetes noteikumus, rakstot zīmīti (pareizi noformē tās tekstu: uzruna, galvenā informācija, paraksts).
 - Rakstveidā atstāsta teksta saturu pēc gatava plāna, izmantojot jautājumus.

- Raksturo teikumu pēc izteikuma mērķa un emocionālās nokrāsas.
- Raksta pēc izteikuma mērķa un emocionālās nokrāsas dažādus teikumus (liek teikuma beigās punktu, jautājuma zīmi vai izsaukuma zīmi), veido no tiem tekstu.

Starppriekšmetu saikne

Sociālās zinības	Rudens svētku svinēšanas tradīcijas (Zinību diena, Skolotāju diena, Mārtiņdiena, Miķeļdiena , dožynki).
Vizuālā māksla	Ilustrācija. Skolēni, izmantojot noteiktas pazīmes, apraksta savvaļas dzīvniekus, viņu īpatnības. Skolēni zīmē dzīvnieka galvenās ķermeņa daļas, izmantojot ģeometriskas figūras kā zīmējuma sākotnējās kontūras; pēc tam piezīmē detaļas (acis, degunu, asti).

<p>2.1. Rudens – priecīgs vārds!</p> <p>Kā mēs izcelsim teikumus mutvārdu runā un pareizi tos uzrakstīsim?</p>	<p>2.2. Sveika, ziema!</p> <p>Kā mēs varam atšķirt teikuma virslocekļus un palīglocekļus, noteikt saikni starp vārdiem teikumā?</p>	<p>2.3. Tas ir pavasaris!</p> <p>Kādus ortogrāfijas likumus, nosakot skaņas un burtus, iemācīsimies lietot (neuzsvērtie patskaņi vārda saknē; pāru līdzskaņi vārda saknē; dubultie līdzskaņi)?</p>	<p>2.4. Lūk, arī vasara uz sliekšņa!</p> <p>Kā mēs atradīsim tekstā vārdus, kas nosauc priekšmetus, īpašības un darbības, noteiksim to lomu teikumā?</p>
---	--	---	---

2.2. Sveika, ziema! Kā mēs varam atšķirt teikuma virslocekļus un palīglocekļus, noteikt saikni starp vārdiem teikumā?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 18 mācību stundas (25 % no mācību laika).

Temata apguves mērķis: pilnveidot priekšstatu par valodu kā sistēmu, apgūstot, *teikuma priekšmets un izteicējs, radniecīgi vārdi, teksta daļas (ievads, iztīrājums, nobeigums)*, jo zināšanas par to, kā darbojas valodas sistēma, palīdz labāk izprast pareizrakstības un pareizrunas normas.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
<ul style="list-style-type: none"> Lai nodotu informāciju un iegūtu jaunu, kā arī rosinātu uz darbību, mēs izmantojam pēc izteikuma mērķa dažādus teikumus (stāstījuma, jautājuma, rosinājuma). (V.Li.3.) Lai izteiktu domu pilnīgāk un precīzāk, paplašina teikuma gramatisko centru ar palīglocekļiem, kuri paskaidro, precizē, papildina teikuma saturu. (V.Li.3.) Lai labāk noteiktu vārda nozīmi un pareizrakstību warty tworzyć rodziny wyrazów – kopīgā radniecīgo vārdu daļa. 	<p>Saziņa kontekstā</p> <ul style="list-style-type: none"> Uzdod jautājumus sarunbiedram, lai iegūtu vai precizētu faktisko informāciju (<i>kas? kur? kad notiek?</i>). (VM.3.1.1.5.) <p>Teksts un tekstveide</p> <ul style="list-style-type: none"> Analizē teksta uzbūvi: ievaddaļa, pamatdaļa, nobeigums. (VM.3.2.1.2.) Izstrādā vienkāršu teksta plānu (pēc rindkopu virsrakstiem). Izstrādā zīmējumu plānu teksta atstāstīšanai. (VM.3.2.1.3.) Atstāsta tekstu pēc vienkārša plāna. Raksta atstāstījumu (tuvu tekstam) pēc kopīgi izveidota plāna. Veido (mutiski un rakstiski) apsveikumu, zīmīti atbilstoši adresātam un saziņas mērķim. (VM.3.2.1.6.) <p>Valodas struktūra</p> <ul style="list-style-type: none"> Atšķir vārdu savienojumus no vārdiem un teikumiem. (VM.3.3.1.1.) Nosaka, kurš teikuma loceklis ir teikuma priekšmets, kurš – izteicējs. Izmantojot atgādni, pamato pareizi izceltu teikuma priekšmetu un izteicēju. Paplašina nepaplašinātu teikumu ar palīglocekļiem. (VM.3.3.1.4.) Piemeklē radniecības vārdus, lai labāk noteiktu vārda nozīmi un pareizrakstību. (VM.3.3.1.6.) Paskaidro tekstā lietoto vārdu, izteikumu nozīmi, izmantojot vārdnīcu. (VM.3.3.1.3.)

Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
<ul style="list-style-type: none"> • Veido pēc izteikuma mērķa un emocionālās nokrāsas vienkāršus teikumus, lieto tos saziņā un tekstos. Atšķir teikuma virslocekļus un palīglocekļus (bez to diferenciacijas). Izmanto palīglocekļus, lai izteiktu domu pilnīgāk un precīzāk. (VM.3.3.1.4.) • Izmanto vienkāršu plānu teksta struktūras noteikšanai (daļu loģiskā secība un saistība) un atstāstīšanai: nosaka un saskaņo tā daļas (ievads, iztirzājums, nobeigums). (VM.3.2.1.2.) • Izstrādā īsu, vienkāršu plānu, lai strukturētu domas, veidojot tekstu. (VM.3.2.1.4.) • Izveido apsveikumus (mutiski un rakstiski), zīmītes atbilstoši adresātam un saziņas mērķim. (VM.3.2.1.6.) • Atšķir wyrazy pisane przez “ó” wymienne i niewymienne. (VM.3.3.1.6.) 	<ul style="list-style-type: none"> • Veido ieradumu rakstīt glīti, skaidri un salasāmi. (Tikumi – centība, atbildība; vērtība – darba tikums) • Veido ieradumu domāt un rakstīt radoši, uzdrīkstēties fantazēt. (Tikums – gudrība; vērtība – kultūra) • Veido nawyk czujności ortograficznej.
<p>Jēdzieni: teikuma priekšmets un izteicējs, vārdu saistījums teikumā, teksta daļas, zasady wymiany “ó-o”</p>	

Temata apguves norise

- Mutiski detalizēti atstāsta tekstu, izmantojot attēlu vai vienkāršu plānu.
- Izveido iso plānu lasītam tekstam.
- Paskaidro tekstā lietoto vārdu un izteikumu nozīmi, izmantojot vārdnīcas.
- Novēro gramatisko saikni starp teikuma(główne części zdania) priekšmetu un izteicēju.
- Vero “formy liczby pojedynczej i mnogiej rzeczowników i czasowników”.

<ul style="list-style-type: none"> • Izmantojot atgādni, pamato pareizu teikuma priekšmeta un izteicēja novietojumu.
<ul style="list-style-type: none"> • Uzdod jautājumus, lai iegūtu un precizētu informāciju (<i>co? kiedy? gdzie?</i>) un atbild uz partneru jautājumiem. • Izsaka savu viedokli par apspriežamajiem jautājumiem, ieklausās citu viedokļos, cenšas tos saprast. • Piedalās lasīta/dzirdēta teksta apspriešanā; uzdod jautājumus, izsaka savu viedokli, balstoties uz teksta saturu vai personīgo pieredzi.
<ul style="list-style-type: none"> • Apspriež apsveikumu nozīmi, šī žanra prasības; apmainās domām un padomiem ar partneri. • Raksta zīmītes klasesbiedriem, skolotājiem, vecākiem, lai informētu par saviem sasniegumiem un iecerēm. • Nosaka adresātu, apsveikuma saturu. • Veido Ziemassvētku un Jaungada apsveikumu tekstu, izmantojot piemērotus valodas līdzekļus.
<ul style="list-style-type: none"> • Mācās paplašināt vienkāršus nepaplašinātus teikumus. • Papildina piedāvātos vienkāršos teikumus ar palīglocekļiem, noskaidro galvenās atšķirības starp paplašinātiem un nepaplašinātiem teikumiem. • Veido teikumus no vārdiem, kas doti pamatformā, vai pievienojot citus vārdus. Atjauno sajauktus teikumus. • Salīdzina savu darbu ar paraugu. • Novērtē to pēc snieguma līmeņa apraksta vai klasē izstrādātajiem kritērijiem.
<ul style="list-style-type: none"> • Strādājot pāri, ievēro noteikumus, (strādāt draudzīgi, kopīgi apspriest izlasīto, atrast kopīgu skatpunktu, mācīties aizstāvēt savu viedokli). Strādājot pāri, veido noteikumus, piemēram, drošai braukšanai ar ragaviņām, slidām, slēpēm. • Darba demonstrēšana klasesbiedriem un vērtēšana notiek pēc snieguma līmeņa apraksta. • Grupē vārdus pēc piedāvātā principa (ar określona trudność ortograficzna), kontrolē, vai vārdi apvienoti grupā pareizi (nosaka lieko vārdu starp piedāvātajiem). • Grupē vārdus radniecīgās saimēs.
<ul style="list-style-type: none"> • Veido stāstu, pamatojoties uz personīgo pieredzi. • Novērtē to pēc klasē izstrādātajiem kritērijiem. • Analizē teksta uzbūvi, atrod tā uzbūves galvenās daļas (ievads, pamatdaļa, nobeigums). • Pieraksta iztrūkstošu teksta daļu. • Noformē tekstu, kas sastāv no vairākām daļām. • Izstrādā vienkāršu teksta plānu (nosaka katras rindkopas tematu, piemeklē virsrakstu atbilstoši tematam). • Izstrādā zīmējumu plānu teksta atstāstīšanai.

Starppriekšmetu saikne

Dizains un tehnoloģijas	Ziemassvētku un Jaungada apsveikuma izveidošana.
Datorika	Teksta formatēšana un attēlu ievietošana.
Sports un veselība	Drošības noteikumi aktīvās nodarbēs ziemā (braukšana ar ragaviņām, slēpošana, slidošana).

<p>2.1. Rudens – priecīgs vārds!</p> <p>Kā mēs izcelsim teikumus mutvārdu runā un pareizi tos uzrakstīsim?</p>	<p>2.2. Sveika, ziema!</p> <p>Kā mēs varam atšķirt teikuma virslocekļus un palīglocekļus, noteikt saikni starp vārdiem teikumā?</p>	<p>2.3. Tas ir pavasaris!</p> <p>Kādus ortogrāfijas likumus, nosakot skaņas un burtus, iemācīsimies lietot (neuzsvērtie patskaņi vārda saknē; pāru līdzskaņi vārda saknē; dubultie līdzskaņi)?</p>	<p>2.4. Lūk, arī vasara uz sliekšņa!</p> <p>Kā mēs atradīsim tekstā vārdus, kas nosauc priekšmetus, īpašības un darbības, noteiksim to lomu teikumā?</p>
---	--	---	---

2.3. Tas ir pavasaris! Kādus ortogrāfijas likumus, nosakot skaņas un burtus, iemācīsimies lietot (spólgłoski miękkie, "ó" "wymienne "o" "rz" wymienne w "r"; dwuznaki)?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 20 mācību stundas (28 % no mācību laika).

Temata apguves mērķis: veidot priekšstatu par to, ka pareizrakstības normas ir saistītas ar valodas vēsturi (t. sk. alfabēta un rakstības rašanos), ka no burta izvēles ir atkarīga vārda nozīme un visa teikuma jēga. Veidot prasmi pareizi rakstīt vārdus ar ortogrammām vārda saknē, izmantojot saknes ortogrammas atrašanas un pārbaudes nosacījumus, jo pareizrakstības prasme palīdz precizēt vai noskaidrot vārdu nozīmes, tātad rakstiski sazināties.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
<ul style="list-style-type: none"> • Lai varētu veikli lietot vārdnīcas, alfabēts jāzina no galvas. Savas valodas burtu izcelsme un alfabēta veidošanās vēsture ir jāzina, lai labāk izprastu valodas vēsturi. (V.Li.3.) • Lai zapisać niektóre dzwiēki polskiego alfabetu potrzebujemy dwóch liter. Lai pareizi rakstītu, ir jāiemācās vārdā saskatīt tās vietas, kurās iespējama kļūda, un jāprot tās pārbaudīt. (V.Li.3.) • Zinot alfabētu, var ātrāk atrast informāciju un orientēties ortogrāfijas vai citā vārdnīcā. (V.Li.3.) • Sinonīmi izceļ vismalkākās nozīmes nianšes, bagātina izteiksmi; antonīmi izceļ pretstatus un kāpina emocionālās iedarbības spēku. (MV.Li.3.) 	<p>Saziņa kontekstā</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lasa lomās pasaku dialogus, polilogus (vairāki personāži), ar balsi akcentējot personāža raksturīgākās īpatnības. Radoši atstāsta literāru tekstu no varoņa pozīcijas. Piedalās spēlēs ar poļu alfabēta burtiem, izmantojot palindromus un anagrammas. Dramatizējot izvēlētās pasakas fragmentu, atklāj galvenā varoņa raksturu. (VM.3.1.1.5.) <p>Teksts un tekstveide</p> <ul style="list-style-type: none"> • Veido ielūgumu uz svētkiem (dzimšanas dienas svinības klasē). Stāsta, kā ielūgums tiek rakstīts. • Veido savu tekstu, izvēloties no sinonīmiem/antonīmiem piemērotāko. (VM.3.2.1.6.) <p>Valodas struktūra</p> <ul style="list-style-type: none"> • Atšķir vārdu izrunu un pareizrakstību. Atšķir patskaņus un līdzskaņus. Atšķir cietos un mīkstos līdzskaņus. Salīdzina vārda skaņu sastāvu ar burtiem, veic skaņu un burtu analīzi. (VM.3.3.1.1.) • Rakstos ievēro likumu par pisownię spółgłosek miękkich w różnych pozycjach, likumu par vārdu ar “ó” wymiennym i niewymiennym, likumu par “rz” wymiennym. Ievēro lietojumu vārdos. (VM.3.3.1.1.) • Izmanto antonīmus, lai precīzāk raksturotu priekšmetus, salīdzinot tos. Izmanto sinonīmus, lai novērstu vārdu atkārtošanos. (VM.3.3.1.3.)

Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
<ul style="list-style-type: none"> • Izmanto caurskatīšanas stratēģiju lasīšanā: atrod un pasvītro noteiktu informāciju (piemēram, apgūtās ortogrammas vārdā). (VM.3.1.1.5.; VM.3.3.1.1.) • Piemeklē radniecīgus vārdus un vārdformas, lai pārbaudītu apgūtās ortogrammas vārda (pisownia spółgłosek miękkich w różnych pozycjach, “ó” un “rz” wymienne). Pieraksta vārdus saskaņā ar apgūtajām valodas normām; pārbauda vārdu pareizrakstību (arī izmantojot vārdnīcas). Ar skolotāja atbalstu paskaidro un labo kļūdas. (VM.3.3.1.1.) • Priekšstata līmenī iepazīstas ar alfabēta rašanās vēsturi, lai labāk izprastu valodas vēsturi. (VM.3.3.1.1.) • Piemeklē sinonīmus, lai novērstu vārdu atkārtosanos tekstā; piemeklē antonīmus, lai precīzāk raksturotu priekšmetus, tos salīdzinot. (VM.3.3.1.3.) • Strādājot grupā, sacer un prezentē stāsts klasesbiedriem. (VM.3.1.1.5.) 	<ul style="list-style-type: none"> • Veido ieradumu domāt un rakstīt radoši, uzdrīkstēties fantazēt. (Tikums – gudrība; vērtība – kultūra) • Veido ieradumu veikt pierakstus (piezīmes), lai mācītos sevi organizēt darbam un izmantotu šos pierakstus, veidojot savus mutvārdu vai rakstveida tekstus. (Tikumi – atbildība, centība, gudrība; vērtība – darba tikums) • Tworzy nawyk czujności ortograficznej.
<p>Jēdzieni: pisownia spółgłosek miękkich w różnych pozycjach, pisownia “ó” wymiennego pisownia “rz” wymiennego, dwuznaki, fonētiskā analīze.</p>	

Temata apguves norise

- Ievēro un salīdzina, kā mutvārdu ielūgums atšķiras no rakstveida ielūguma. Atrod ielūgumā uzrunu, ziņojumu, parakstu.
 - Veido ielūgumu uz svētkiem (piemēram, dzimšanas dienas svinības klasē). Stāsta, kā izveidoja ielūgumu.
 - Izmanto caurskatīšanas stratēģiju lasīšanā: atrod un pasvītro noteiktu informāciju (piemēram, wyrazy z “ó” wymiennym, z “rz”. Apzināti izvēlas darbības, lai veiktu ortogrāfisku uzdevumu.
 - Nosaka grūtības vārda rakstībā un pamato to iemeslus.
 - Atrod pary wyrazów, kura rakstība ir jāpārbauda. (stół – stoły, na rowerze – rower)
 - Apgūst spółgłosek miękkich rakstības pārbaudes veidus, mainot vārda formu.
 - Atrod pārbaudes vārdus, lai pamatotu pārbaudāmā burta rakstību.
 - Pamato vārdu rakstību ar “ó”, “rz” wymiennym.
 - Iegaumē nepārbaudāmo vārdu ar ó un rz rakstību, kas paredzēti 2. klases programmā. (niewymienne)
 - Salīdzina miękkich līdzskaņu izrunu un rakstību vārda beigās.
 - Mācās wyjaśnić pisownię wyrazów z “ó” un “rz” wymiennym, mainot vārda formu.
 - Dala vārdus pārņemšanai jaunā rindā atbilstoši apgūtajiem likumiem.
 - Saskata vārdu pārņemšanas sarežģītākos variantus: ar dwuznakami i spółgłoskami miękkimi.
 - Veic vārda fonētisko (skaņu un burtu) analīzi, balstoties uz apgūto darbības paņēmieni, lai salīdzinātu skaņu un burtu daudzumu vārdos.
 - Ar skolotāja atbalstu veido vārda ortogrammas pārbaudes nosacījumu: atrod ortogrammas vietu, salīdzina pārbaudāmā vārda pareizrakstību ar pārbaudes vārdu; novērtē vārda pareizrakstību.
 - Atšķir patskaņa “i” funkcijas vārda rakstībā. (sylabotwórcza i zmiękczejąca)
 - Rakstveidā grupē vārdus atkarībā no patskaņas “i” lomas (zmiękczejąca , sylabotwórcza).
 - Apkopo informāciju par patskaņas “i” lietošanu vārdos.
-
- Izmanto alfabētu dažādiem nolūkiem (piemēram, spēlē vārdu spēles – nosauc pilsētu, puķu, koku nosaukumus vai cilvēku vārdus, kas sākas ar vienu alfabēta burtu).
 - Piedalās spēlēs ar poļu alfabēta burtiem, izmantojot palindromus, anagrammas.
 - Izveido kāda poļu alfabēta burta vizītkarti. Savu darbu demonstrē klasesbiedriem.
 - Priekšstata līmenī iepazīstas ar alfabēta rašanās vēsturi, lai labāk izprastu valodas vēsturi.
 - Zina no galvas alfabētu.
 - Skaidro alfabēta nepieciešamību.
 - Izmanto alfabētu, atrod vajadzīgo burtu alfabēta stabiņā; sakārto piedāvātos cilvēku vārdus un uzvārdus poļu alfabēta secībā.
 - Skarto burtus, poļu alfabēta vietā.

- Pārstāsta daiļdarba pašas interesantākās epizodes no varoņu pozīcijām.
- Pastāsta pasaku (izmantojot ilustrācijas, plānu).
- Strādājot grupā un izmantojot skolas un mājas bibliotēkas grāmatas un elektroniskos resursus, atrod pasakas, kuru galvenais varonis ir zaķis. Dramatizējot izvēlētās pasakas fragmentu, atklāj galvenā varoņa – zaķa – raksturu.
- Grupā sacer kolektīvu stāstu, ja ir piedāvāts tā sākums.
- Grupas spīkers (loma) prezentē pasaku klasesbiedriem.
- Izvēlas sakāmvārdu/parunu (no skolotāja piedāvātajām), kas raksturo stāsta varoņu rīcību. Nosaka stāstos varoņu rakstura īpašības, analizējot viņu rīcību. Raksturo stāstu varoņus, salīdzina to rīcību un izsaka savu attieksmi pret tiem.
- Mutiski turpina tekstu, izmantojot piedāvāto sākumu (stāsts vai pasaka; 5 vai 6 teikumi; atbilstoši teksta tematam).
- Saprot dzejoļa īpatnības: rindu izvietojumu, ritmu. Nosaka dzejoļa noskaņu, autora pozīciju, izsaka savus iespaidus par daiļdarbu.
- Atrod tekstā sinonīmus.
- Izmanto sinonīmus, lai novērstu vārdu atkārtošanos tekstā un saistītu teikumus. Bagātina savu vārdu krājumu, aizstājot tekstā minētos vārdus ar sinonīmiem.

Starppriekšmetu saikne

Vizuālā māksla	Pasakas ilustrēšana pēc iztēles; krāsu gammas izvēle un noskaņas radīšana (Kā uzgleznot noskaņu?).
Dizains un tehnoloģijas	Ielūguma veidošana.

<p>2.1. Rudens – priecīgs vārds!</p> <p>Kā mēs izcelsim teikumus mutvārdu runā un pareizi tos uzrakstīsim?</p>	<p>2.2. Sveika, ziema!</p> <p>Kā mēs varam atšķirt teikuma virslocekļus un palīglocekļus, noteikt saikni starp vārdiem teikumā?</p>	<p>2.3. Tas ir pavasaris!</p> <p>Kādus ortogrāfijas likumus, nosakot skaņas un burtus, iemācīsimies lietot (neuzsvērtie patskaņi vārda saknē; pāru līdzskaņi vārda saknē; dubultie līdzskaņi)?</p>	<p>2.4. Lūk, arī vasara uz sliekšņa!</p> <p>Kā mēs atradīsim tekstā vārdus, kas nosauc priekšmetus, īpašības un darbības, noteiksim to lomu teikumā?</p>
---	--	---	---

2.4. Lūk, arī vasara uz sliekšņa! Kā mēs atradīsim tekstā vārdus, kas nosauc priekšmetus, īpašības un darbības, noteiksim to lomu teikumā?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 13 mācību stundas (19 % no mācību laika).

Temata apguves mērķis: attīstīt prasmi noteikt, pie kuras vārdšķiras vārds pieder, un atpazīt vārdšķiru pazīmes, lai ortogrāfiski pareizi rakstītu vārdus un gramatiski pareizi veidotu teikumus.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
<ul style="list-style-type: none"> • Visus vārdus poļu valodā dala lielās grupās – vārdšķirās (lietvārds, īpašības vārds, darbības vārds). Vārdšķiras atšķiras pēc jautājuma un pēc tā, ko tās nosauc. (V.Li.3.) • Ir jāamācās atpazīt vārdšķiras (lietvārdus, īpašības vārdus, darbības vārdus), lai saprastu, kā un kāpēc mainās vārdi, lai pareizi runātu un rakstītu. (V.Li.3.) • Sugas vārdus no īpašvārdiem tekstā ir viegli atšķirt – īpašvārdus vienmēr raksta ar lielo sākumburtu, lai kur arī teikumā vārds atrastos. (V.Li.3.) 	<p>Saziņa kontekstā</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lasa lomās dzejoļus, fabulas, joku pasakas, lai, izmantojot intonāciju, atveidotu varoņu runas īpatnības. (VM.3.1.1.3.; VM.3.1.1.8.) • Izmanto detalizēto stratēģiju lasīšanā, lai skaidrotu dažādas situācijas, balstoties uz lasītu tekstu. (VM.3.1.1.5.) • Piedalās dialogā par piedāvāto tematu, ievērojot apgūtos verbālās un neverbālās saziņas etiķetes noteikumus (6 vai 8 replikas). (VM3.1.1.5.)

	<p>Teksts un tekstveide</p> <ul style="list-style-type: none"> Nosaka fabulas varoņus, raksturo tos, saprot fabulas morāli un paskaidro to saviem vārdiem. (VM.3.2.1.1.) Rakstiski atstāsta tekstu, izmantojot uzdotos jautājumus un atslēgvārdus atbilžu veidošanai. (VM.3.2.1.6.) Pēc raksturīgām pazīmēm nosaka fabulu kā literatūras žanru; atrod fabulas strukturālos elementus: morāli un galveno daļu. (VM.3.2.1.2.) <p>Valodas struktūra</p> <ul style="list-style-type: none"> Atrod lietvārdus pēc to pazīmēm (nosauc priekšmetu, atbild uz jautājumiem <i>kto? co?</i>). (VM.3.3.1.2.) Atšķir sugas vārdus no īpašvārdiem. (VM.3.3.1.1.) Atrod īpašības vārdus pēc to pazīmēm (nosauc priekšmeta pazīmes, atbild uz jautājumiem <i>jaki? jakia? jakie? jacy?</i>). Atrod darbības vārdus pēc to pazīmēm (nosauc darbību, atbild uz jautājumu <i>co robi?</i>). Atšķir vārdšķiras (lietvārds, īpašības vārds, darbības vārds) un to gramatiskās pazīmes. (VM.3.3.1.2.) Izraugās lietvārdiem, īpašības vārdiem, darbības vārdiem sinonīmus un antonīmus. (VM.3.3.1.3.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi

<ul style="list-style-type: none"> • Atpazīst vārdšķiras (lietvārds, īpašības vārds, darbības vārds, prievārds), grupē vārdus atbilstoši tām. (VM.3.3.1.2.) • Klasificē lietvārdus (izmanto jautājumus <i>kto? co? (to jest)</i>, lai noteiktu, ko nosauc lietvārds – dzīvu būtni vai priekšmetu); atšķir sugas vārdus no īpašvārdiem. (VM.3.3.1.2.) 	<ul style="list-style-type: none"> • Veido ieradumu korekti pārjautāt un precizēt jautājumu vai citu informāciju, ja to nav sapratis. (Tikumi – gudrība, atbildība) • Veido ieradumu palūkoties uz sevi kā ieinteresētu lasītāju un izvēlēties grāmatas, kuru lasīšana aizrauj un sagādā prieku. Attīsta sapratni par aktīva lasītāja un prasmīga rakstītāja cēloņsakarību. (Tikums – gudrība; vērtība – kultūra)
<p>Jēdzieni: lietvārds (sugas vārds, īpašvārds), īpašības vārds, darbības vārds, fabulas morāle (pamācība).</p>	

Temata apguves norise

<ul style="list-style-type: none"> • Mutiski stāsta par daiļdarba varoņiem (pēc skolotāja piedāvātā plāna). • Gan mutvārdu, gan rakstu formā veido vienkāršus tekstus par piedāvāto tematu. • Rakstiski atstāsta tekstu, izmantojot jautājumu plānu (5 vai 6 jautājumi) un balstvārdus atbilžu veidošanai; veic korekciju uzrakstītajā. • Uz dod vārdam jautājumu, pēc tā nosaka vārdu, kas nosauc priekšmetu. • Atrod lietvārdus pēc to pazīmēm uz jautājumiem <i>kto? co? – to jest</i>). • Atšķir tekstā sugas vārdus no īpašvārdiem (kritērijs – rakstība ar lielo vai mazo burtu). • Atšķir lietvārdus w liczbie pojedynczej i mnogiej. • Ievēro likumu par lielā sākumburta lietošanu, rakstot ģeogrāfiskos nosaukumus. • Ar skolotāja palīdzību veido domu karti, atklājot to, ko zina par lietvārdu.
<ul style="list-style-type: none"> • Strādājot pāri, veido tekstu par piedāvāto tematu, izmantojot attēlus: aplūko tos, piemeklē atbilstošus īpašības vārdus un sacer teikumus par attēlu, apspriež savu variantu ar partneri, kopā ar viņu izvēlas veiksmīgākos teikumus teksta veidošanai. Veidojot stāstu, kopā nosaka tā tematu, izdomā tam virsrakstu. Strādājot pāri, izsaka savu viedokli, uzklausa partnera viedokli; vienojas par kopīgu viedokli. Prezentē stāstu klasesbiedriem. • Vērtē darbu pēc kritērijiem, kuri izstrādāti ar skolotāja palīdzību. • Pareizi uz dod vārdam jautājumu, pēc tā nosaka vārdu, kas nosauc priekšmeta pazīmi. • Tekstā nosaka īpašības vārdus pēc to pazīmēm (nosauc priekšmeta pazīmes, atbild uz jautājumiem <i>jaki? jaka? jakie?</i>). • Vero “zgodność przymiotnika i rzeczownika w zakresie liczby “ (mały chłopiec – mali chłopcy).

- Atpazīst antonīmus starp citiem vārdiem.
 - Piemeklē antonīmus, lai precīzāk raksturotu priekšmetus un tos salīdzinātu.
- Iesaistās dialogā, spriež, atbildot uz jautājumu; vēro, kā rakstnieki un dzejnieki izmantojuši dažādu vārdšķiru vārdus.
 - Iegūst darba pieredzi ar stāstījuma tekstu, mācās, sacer piedāvātā teksta turpinājumu.
 - Uzdod vārdam jautājumu, pēc tā nosaka vārdu, kurš nosauc czynnośc lub stan. Atrod tekstā darbības vārdus.
 - Paskaidro vārdu (lietvārdu, īpašības vārdu, darbības vārdu) leksisko nozīmi.
 - Skaidro, kāpēc reizēm viens un tas pats vārds teikumā var būt gan lietvārds, gan darbības vārds (*piec , wieżę-wierzę...*).
 - Izraugās lietvārdiem, īpašības vārdiem, darbības vārdiem sinonīmus un antonīmus.
- Izteiksmīgi lasa un ilustrē dažādu žanru daiļdarbus (dzejoli, stāstu, pasaku, fabulu). Ar balsi pauž autora attieksmi pret aprakstītajiem faktiem: izbrīnu, prieku, sajūsmu un citas emocijas un vērtējumus.
 - Izmanto detalizēto stratēģiju lasīšanā, lai, balstoties uz izlasīto tekstu, skaidrotu dažādas situācijas, pierādītu savu viedokli vai apstrīdētu kādu apgalvojumu.
 - Grupā inscenē fabulu. Par vienu fabulu (pēc izvēles) raksta piecristi atbilstoši piedāvātajiem nosacījumiem:
 - nosaukums (1 vārds),
 - apraksts (2 īpašības vārdi),
 - darbība (3 darbības vārdi),
 - izjūtas (teikums – 4 vārdi),
 - temata būtības uzsvēršana (1 vārds).
 - Nosaka notikumu secību fabulā.
 - Atšķir fabulu no dzejoļa un stāsta fabulas saturu pēc plāna.
 - Paskaidro fabulas varoņu rīcību pēc teksta satura.
 - Izdara secinājumu, kas izriet no notikumiem un varoņu rīcības (nosaka fabulas morāli).

Starppriekšmetu saikne

Vizuālā māksla	<p>Ilustrē fabulu, pareizi izvieto zīmējumu uz lapas, izkrāso zīmējumu.</p> <p>Grāmatas ilustrācijas.</p>
-----------------------	---

3.KLASE

<p>3.1. Novads, kurā es dzīvoju</p> <p>Kā mēs pēc jautājuma un teksta satura varam atšķirt teksta veidu (apraksts un vēstījums)?</p>	<p>3.2. Mūsu kaimiņi</p> <p>Kā mēs dažādi pārbaudīsim pareizrakstību vārda saknē (mainot vārda formu, izvēloties vienas saknes vārdus ar uzsvētu patskani un izmantojot ortogrāfijas vārdnīcu)?</p>	<p>3.3. Vienotība daudzveidībā</p> <p>Kā mēs atšķirsim, salīdzināsim, īsi raksturosim lietvārdus un īpašības vārdus (dzimte, skaitlis, locījums)?</p>	<p>3.4. Apkārt pasaulei</p> <p>Kā mēs noteiksim darbības vārda gramatiskās pazīmes (laiks un skaitlis)?</p>
---	--	--	--

3.1. Novads, kurā es dzīvoju. Kā mēs pēc jautājuma un teksta satura varam atšķirt teksta veidu (apraksts un vēstījums)?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 13 mācību stundas (18 % no mācību laika).

Temata apguves mērķis: veidot prasmi atpazīt teksta veidu (apraksts un vēstījums), lai varētu noteikt un atšķirt teksta veidu atkarībā no izvēlētās saziņas situācijas.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
<ul style="list-style-type: none"> • Teksti pilda daudz dažādu funkciju sabiedrības dzīvē un līdz ar to atšķiras pēc formas un satura. Lai labāk saprastu tekstu, ir jāiemācās izcelt galveno: uztvert teksta struktūru, veidot tā plānu, secīgi, loģiski atstāstīt tekstā (mutvārdos un rakstos) ietvertu informāciju. (V.Li.2.) • Lai noteiktu teksta veidu (apraksts un vēstījums), ir jāsaprot, kādēļ teksts ir izveidots: lai pastāstītu par notikumiem, lai aprakstītu kādu dzīvu būtni, priekšmetu vai parādību. (V.Li.2.) 	<p>Saziņa kontekstā</p> <ul style="list-style-type: none"> • Piedalās dialogā par piedāvāto tematu, ievēro pieklājības normas, izmanto pieklājības frāzes (<i>Przepraszam, czy mogę zapytać ... , jak dojsć , ... gdzie znajduje się ... jak tam dojsć.?</i>). Piedalās saziņas situācijas “Wycieczka po zakątkach naszego miasta” inscenējumā. Lasa pareizi un izteiksmīgi, izvēlas un izmanto piemērotu lasīšanas stratēģiju. Izmanto atgādnes, domu kartes un tabulas grupas darba organizēšanai. (VM.3.1.1.5.) <p>Teksts un tekstveide</p> <ul style="list-style-type: none"> • Izmantojot atgādni, nosaka apgūto teksta veidu (apraksts un vēstījums), nosauc vēstījuma un apraksta atšķirīgās pazīmes. Nosaka

	<p>teksta daļas (ievads, iztirzājums, nobeigums) un pamato dalījumu. (VM.3.2.1.2.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sacer pēc parauga nelielus, ar personisko pieredzi saistītus tekstus, izmantojot piedāvāto plānu (vēstījums, apraksts, kas sastāv no trim daļām: ievada, iztirzājuma, nobeiguma). Mutiski papildina tekstu (vēstījums, apraksts; ar piedāvāto sākumu, ar piedāvātām beigām; saglabājot teksta tematu, tā varoņus/ tajā minētās personas, notikumu laiku un vietu). Sacer nelielus tekstus, izvēloties teksta veidu un saturu atbilstoši saziņas situācijai. (VM.3.2.1.6.) <p>Valodas struktūra</p> <ul style="list-style-type: none"> • Skaidro vārdu nozīmi, izmantojot skaidrojošo vārdnīcu. (VM.3.3.1. 3.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
<ul style="list-style-type: none"> • Izmanto apgūtās lasīšanas un rakstīšanas stratēģijas. Veido domu karti, lai apkopotu informāciju un iepazīstinātu ar to citus. (VM.3.1.1.5.; VM.3.1.1.4.) • Nosaka apgūto teksta veidu (apraksts un vēstījums), skaidro apraksta un vēstījuma galvenās pazīmes; raksturo apraksta un vēstījuma atšķirības; veido tekstus ar apraksta vai vēstījuma elementiem. (VM.3.2.1.2.; VM.3.2.1.6.) • Izdomā virsrakstu piedāvātajam tekstam, balstoties uz teksta tematu (vēstījums, apraksts; 3 vai 4 rindkopas); pamato teksta virsrakstu. (VM.3.2.1.2.) • Nosaka vienkārša teksta uzbūves galvenās daļas un pamato dalījuma pareizību. (VM.3.2.1.4.) 	<ul style="list-style-type: none"> • Veido ieradumu paveikt mācību uzdevumus līdz galam, pildīt tos, rūpīgi izlasot vai noklausoties izpildes noteikumus. (Tikumi – centība, atbildība; vērtība – darba tikums) • Veido ieradumu ar cieņu izturēties pret Latvijas un Polijas valsts simboliem, censties izprast to nozīmi. (Tikumi – atbildība, gudrība; vērtība – Latvijas valsts)

Jēdzieni: tekstu veidi, vēstījums, apraksts.

Temata apguves norise

- Raksturo saziņas situācijas (ar ko es runāju/kad notiek saruna/ar kādu mērķi runāju/kā runāju).
 - Orientējas tekstā, lai atrastu vajadzīgo fragmentu/informāciju . Izmantojot detalizēto stratēģiju lasīšanā, atrod tekstā kulturoloģisku informāciju un veido nelielus ziņojumus, balstoties uz to. Dalās ar iegūto informāciju.
 - Izmantojot pieklājības frāzes (*Przepraszam, czy mogę zapytać ... , jak dość , ... gdzie znajduje się ... jak tam dość.?*), veido stāstījumu par piedāvāto tematu (par savu pilsētu/ciemat, ceļojumu).
 - Piedalās saziņas situācijas “Wycieczka po zakątkach naszego miasta” inscenējumā. Piedāvā draugiem iepazīties ar savas pilsētas/novada skaistākajām vietām.
 - Izmantojot papildliteratūru, gatavo (pārī vai grupā) ziņojumu “Legendy mojego regionu”. Grupas pārstāvis prezentē fotoattēlu kolāžu pārējiem skolēniem.
-
- Lasa pareizi un izteiksmīgi. Informācijas atlasei izvēlas un izmanto piemērotu lasīšanas stratēģiju.
 - Nosaka dzirdētā vai lasītā teksta tematu, virsraksta un temata saistību, teksta plānojumu, pabeigtību un mērķi.
 - Atrod teikumu, kurā izteikta teksta galvenā doma; nosaka virsraksta saistību ar teksta saturu un tajā iekļauto galveno domu.
 - Izdomā virsrakstu piedāvātajam tekstam, balstoties uz teksta tematu (vēstījums, apraksts; 3 vai 4 rindkopas); pamato teksta virsrakstu.
 - Nosaka vienkārša teksta uzbūves galvenās daļas – ievads (tas sagatavo lasītāju galvenajai daļai), galvenā daļa (tajā ir sniegta pamatinformācija), nobeigums (tas parāda, ka teksts beidzas) – un pamato dalījuma pareizību.
 - Izstrādā vienkāršu vēstījuma plānu (pēc rindkopu virsrakstiem).
 - Rediģē nesakārtotu tekstu pa rindkopām (vēstījums, apraksts; 3 vai 4 rindkopas).
 - Atjauno vēstījuma tekstu pēc plāna (rakstiski).
 - Sacer tekstu, izmantojot zīmējumu, nosaka tā tematu, apspriež topošā teksta saturu pēc zīmējuma, nosaka teksta satura daļas, pieraksta izveidoto tekstu.
 - Veido mutvārdu izteikumus, tekstus par redzēto, dzirdēto, lasīto (piemēram, vēstuli draugam, kurā stāsta par savu pilsētu, valsti).
 - Pēc pierakstīšanas pārbauda un pilnveido uzrakstīto (virsraksta, ievada, iztirzājuma un nobeiguma nozīmes atbilstību).

- Nosaka, kādēļ ir izveidots teksts: lai pastāstītu par notikumiem (*co się wydarzyło?*), lai aprakstītu kādu dzīvu būtni, priekšmetu vai parādību (*jaki on jest?*); pamato savu viedokli.
- Izmantojot atgādni, nosaka apgūto teksta veidu (apraksts un vēstījums):
 - nosaka, ko satur teksts (ziņojumu vai aprakstu);
 - nosaka, kādu jautājumu tekstam var izvirzīt (*co się wydarzyło? Jaki on jest?*)
- Veido "ideju zirneklī", izmantojot savus novērojumus un piedāvātos materiālus par tekstu veidiem.
- Piedalās kopējā darbā, izsaka savu viedokli, uzklausa sarunbiedru. Pārī vai grupā nosaka apraksta/vēstījuma galvenās pazīmes.
- Veido tekstu (rakstiski) "Moja ulubiona zabawka", izmantojot piedāvāto plānu (vēstījums, apraksts, kas sastāv no trijām daļām: ievada, iztirzājuma, nobeiguma).

Starppriekšmetu saikne

Vizuālā māksla	Fotoattēlu kolāža.
Dabaszinības	Sava novada/pilsētas skaistākās vietas. Objektu apskate ekskursijas laikā.

3.1. Novads, kurā es dzīvoju Kā mēs pēc jautājuma un teksta satura varam atšķirt teksta veidu (apraksts un vēstījums)?	3.2. Mūsu kaimiņi Kā mēs dažādi pārbaudīsim pareizrakstību vārda saknē (mainot vārda formu un izmantojot ortogrāfijas vārdnīcu)?	3.3. Vienotība daudzveidībā Kā mēs atšķirsim, salīdzināsim, īsi raksturosim lietvārdus un īpašības vārdus (dzimte, skaitlis, locījums)?	3.4. Apkārt pasaulei Kā mēs noteiksim darbības vārda gramatiskās pazīmes (laiks un skaitlis)?
--	--	---	---

3.2. Mūsu kaimiņi. Kā mēs dažādi pārbaudīsim pareizrakstību vārda (mainot vārda formu, izvēloties radniecības vārdus un izmantojot ortogrāfijas vārdnīcu)?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 20 mācību stundas (29 % no mācību laika).

Temata apguves mērķis: sekmēt izpratni par gramatiski pareizi veidotu vārdu un teikumu nozīmi, lai precīzi varētu izteikt domas un emocijas saziņā mutvārdos un rakstos.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
<ul style="list-style-type: none"> • Lai rakstītu gramatiski pareizi un saprastu vārda nozīmi, ir jāapgūst ortogrammu. (V.Li.3.) • Lai paskaidrotu, precizētu, papildinātu teikuma virslocekļus, ir jāizmanto palīglocekļi, jo tie dod iespēju galveno domu izteikt pilnīgāk, izteiksmīgāk. (V.Li.3.) 	<p>Saziņa kontekstā</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lasa fabulu lomās (uzmanības centrā – fabulas varoņu runas īpatnību atveidošana, mainot intonāciju). (VM.3.1.1.5.) <p>Teksts un tekstveide</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nosaka dažādu tēlainās izteiksmes līdzekļu (salīdzinājums, personifikācija, alegorija fabulās) nozīmi daiļdarbā (proste, oczywiste przykłady). (VM.3.2.1.5.) <p>Valodas struktūra</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pieraksta vārdus un teikumus saskaņā ar apgūtajām valodas normām; pārbauda vārdu pareizrakstību (arī izmantojot vārdnīcas). (VM.3.3.1.1.) • Nosaka vienkārša teikuma virslocekļus un palīglocekļus, skaidro to savstarpējo jēdzienisko saistību. Izmantojot atgādni, veic vienkārša teikuma analīzi un rozvija zdanie dodajac okrešlenia. (VM.3.3.1.4.) • Atpazīst rodzaj gramatyczny rzeczownika. (VM.3.3.1.6.) • Pēc piedāvātā parauga veic vienkārša teikuma analīzi. (VM.3.3.1.4.) • Izmantojot atgādni, dokonuje odmiany przymiotnika przez rodzaje i liczby, dobiera rzeczowniki i przymiotniki zgodne co do rodzaju i liczby. (VM.3.3.1.6.)

	<ul style="list-style-type: none"> • Atšķir jēdzienus <i>vārdšķiras</i> un <i>teikuma locekļi</i>. (VM.3.3.1.2.; VM.3.3.1.4.) • Pēc noteiktām pazīmēm atrod vārdos ortogrammas (to skaitā “pisownia “ó” wymienne i niewymienne, “rz” wymienne, po spółgłoskach, w zakończeniach –arz,-erz , “ż” wymienne i niewymienne, pisownia wyrazów z –u ,oraz “h’ i “ch””). (VM.3.3.1.1.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
<ul style="list-style-type: none"> • Nosaka dažādu tēlainās izteiksmes līdzekļu (salīdzinājums, personifikācija, alegorija fabulās) nozīmi daiļdarbā. (VM.3.2.1.5.) • Pieraksta vārdus un teikumus saskaņā ar apgūtajām valodas normām; pārbauda vārdu pareizrakstību (arī izmantojot vārdnīcas). (VM.3.3.1.1.) • Nosaka vienkārša teikuma virslocekļus un palīglocekļus, skaidro to savstarpējo jēdzienisko saistību; izmantojot atgādni, veic vienkārša teikuma analīzi. (VM.3.3.1.4.) • Skaidro un apzīmē ortogrammu “pisownia wyrazów z określonymi trudnościami ortograficznymi”. (VM.3.3.1.6.) 	<ul style="list-style-type: none"> • Veido ieradumu paveikt mācību uzdevumus līdz galam, pildīt tos, rūpīgi izlasot vai noklausoties izpildes noteikumus. (Tikumi – centība, atbildība; vērtība – darba tikums) • Veido ieradumu veikt pierakstus (piezīmes), lai mācītos sevi organizēt darbam un izmantotu šos pierakstus, veidojot savus mutvārdu vai rakstveida tekstus. (Tikumi – atbildība, centība, gudrība; vērtība – darba tikums) • Nawyk czujności i odpowiedzialności ortograficznej.
<p>Jēdzieni: zasady pisowni wyrazów z “ó” wymiennym w “o,e,a,” , w zakończeniach –ów , “rz” wymienne “r” , po spółgłoskach, w zakończeniach – arz, erz , zasady pisowni wyrazów z”u” “h” “ch”</p>	

Temata apguves norise

- Izmantojot dažādus informācijas avotus (stāstu krājumus, enciklopēdijas), prezentē darbu ilustrējošos materiālus.
 - Veido mutvārdos vai rakstos stāstījumu (piemēram, par ievērojamām vecpilsētas ieliņām), izmantojot personiskos novērojumus, iespaidus, interesantu informāciju un fotogrāfijas.
 - Pēc parauga veido tūrisma objekta reklāmu.
 - Enciklopēdijās, e-vidē, tūrisma bukletos atrod informāciju par to objektu pilsētā, kuru reklamēs.
 - Teikumā pazīst teikuma virslocekļus. Izmantojot atgādni, veic vienkārša teikuma analīzi (veids pēc izteikuma mērķa, pēc emocionālās nokrāsas; paplašināts/nepaplašināts).
 - Nosaka, kuri palīglocekļi attiecas uz teikuma priekšmetu, kuri – uz izteicēju.
 - Nosaka saikni starp teikuma virslocekļiem un palīglocekļiem.
 - Ar palīglocekļiem paplašina vienkāršu nepaplašinātu teikumu.
 - Apspriež nosacījumus, kā izšķirt teikuma virslocekļus un palīglocekļus.
- Lasa fabulu lomās, pievēršot uzmanību fabulas varoņu runas īpatnībām un atbilstoši to intonējot.
 - Lomās izspēlē izvēlēto fabulu.
 - Mācās atšķirt vārdformu no wyrazów pokrewnych.
 - Ievēro nozīmi, “zdrobnienia”.
 - Ievēro nozīmi, rodzaje gramatyczne rzeczowników i przymiotników.
 - Vārdos apzīmē piedēkļus, kas piešķir nozīmi “dzīvnieku mazulis” – rodzaj nijaki rzeczowników.
 - Paskaidro nozīmes nokrāsas vārdiem – zdrobnienia, “zgrubienia” (np. piesek – psisko, kotek – kocisko).
 - Veido rodziny wyrazowe: lietvārdus, īpašības vārdus, darbības vārdus.
 - Lieto apgūtās zināšanas spēļu situācijā – gry dydaktyczne.
- Ar stāstu par sevi uzstājas klasē vai konkursā par labāko reālo notikumu stāstīšanu.
 - Labo runas kļūdas tekstā.
 - Pārbauda, atrod un izlabo ortogrāfijas kļūdas savā un klasesbiedra tekstā.
 - Analizē stāstu par reālu gadījumu, kurš ir noticis ar stāstītāju, nosaka daļas.
 - Skaidro, kas ir ortogramma.
 - Analizē apgūtās ortogrammas, izdara secinājumus, izsaka savu viedokli par piedāvāto tematu, rīkojas pēc parauga.
 - Atšķir pārbaudāmās un nepārbaudāmās ortogrammas, analizē vārdus pēc ortogrammām. (Odmienne – nieodmienne)
 - Pārbauda ortogrammas, izmantojot pārbaudes vārdus un alternatīvus paņēmienus (ortogrāfijas vārdnīca, mnemoniskie paņēmieni).
 - Vero wyrazy, które nie podlegają prawidłowościom reguły tzw. wyjątki.

- Pilnveido zināšanas, kā pārbaudīt vārdus: piemeklēt divus pārbaudes vārdus; iegaumēt, pārbaudīt vārdnīcā.
- Rakstveidā atstāsta tekstu, apzināti saglabājot oriģināla īpatnības: izmanto rindkopas atkāpi kā grafisko līdzekli.
- Ar skolotāja palīdzību formulē paveiktā valodas uzdevuma vērtēšanas un pašvērtēšanas kritēriju.
- Paskaidro un grafiski atzīmē apgūto ortogrammu – pisownia cząstki “nie “ z różnymi częściami mowy.

Starppriekšmetu saikne

Vizuālā māksla	Grāmatu ilustrācijas, reklāma.
Dizains un tehnoloģijas	Ievērojamu vietu fotogrāfijas.
Datorika	Vārda pareizrakstība un pareizrakstības pārbaude.

<p>3.1. Novads, kurā es dzīvoju</p> <p>Kā mēs pēc jautājuma un teksta satura varam atšķirt teksta veidu (apraksts un vēstījums)?</p>	<p>3.2. Mūsu kaimiņi</p> <p>Kā mēs dažādi pārbaudīsim pareizrakstību vārda saknē (mainot vārda formu, izvēloties vienas saknes vārdus ar uzsvērtu patskani un izmantojot ortogrāfijas vārdnīcu)?</p>	<p>3.3. Vienotība daudzveidībā</p> <p>Kā mēs atšķirsim, salīdzināsim, īsi raksturosim lietvārdus un īpašības vārdus (dzimte, skaitlis)?</p>	<p>3.4. Apkārt pasaulei</p> <p>Kā mēs noteiksim darbības vārda gramatiskās pazīmes (laiks un skaitlis)?</p>
---	---	--	--

3.3. Vienotība daudzveidībā. Kā mēs atšķirsim, salīdzināsim, īsi raksturosim lietvārdus un īpašības vārdus (dzimte, skaitlis)?
Ieteicamais laiks temata apguvei: 22 mācību stundas (32 % no mācību laika).

Temata apguves mērķis: sekmēt prasmi saskatīt un novērtēt valodas bagātību un izteiksmīgumu, pareizi lietojot savā runā un rakstos lietvārdus, īpašības vārdus, sinonīmus, antonīmus.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
<ul style="list-style-type: none"> • Prasme precīzi izmantot runā lietvārdus, īpašības vārdus, kā arī vārdu sinonīmus un antonīmus ir galvenais mutiskās un rakstiskās runas attīstības nosacījums. (V.Li.3.) • Ir priekšstats par sludinājuma teksta pazīmēm, struktūru. (V.Li.2.) 	<p>Saziņa kontekstā</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lasa dzejoļus, atklājot to noskaņu. Dzejoļos saskata spilgtus tēlainus vārdus un izteikumus. (VM.3.1.1.5.) <p>Teksts un tekstveide</p> <ul style="list-style-type: none"> • Atrod daiļliteratūras tekstos izmantotos vārdus ar tēlainu nozīmi: personifikāciju (piemēram, dzīvnieki runā kā cilvēki, vējš pūš, putenis niknojas) un pastāvīgos epitetus, analizē to nozīmi tekstā. Komentē tēlus, kas ir veidoti, izmantojot salīdzinājumus (piemēram, viltīga kā lapsa, dumny jak paw, pracowity jak pszczołka). • Nosaka sakāmvārdu, frazeologismu (terminu nelieto) nozīmi, izmantojot sinonīmu. • Apraksta mutvārdos vai rakstos redzēto (piemēram, priekšmetu, augu, ilustrāciju; uzmanības centrā – precīzu, izteiksmīgu, tēlainu vārdu izvēle pazīmju aprakstam). (VM.3.2.1.5.) • Raksta sludinājumu par dažādiem tematiem, izmanto pieklājības etiķetes frāzes; labo citu skolēnu uzrakstīto tekstu. Piemeklē un izmanto savā runā īpašības vārdus, lai precizāk un tēlaināk raksturotu personas, priekšmetus un parādības. (VM.3.2.1.6.; VM.3.2.1.7.)

	<ul style="list-style-type: none"> Izmantojot tēlainās izteiksmes līdzekļus (spilgtus salīdzinājumus), sacer aprakstu mutvārdos vai rakstos. (VM.3.2.1.5.) <p>Valodas struktūra</p> <ul style="list-style-type: none"> Pēc apgūtajām pazīmēm atpazīst vārdšķiras (lietvārds, īpašības vārds), to gramatiskās pazīmes (dzimti, skaitli). (VM.3.3.1.2.) Nosaka lietvārdu un īpašības vārdu morfoloģiskās pazīmes: dzimti, skaitli. Īpašības vārdu saskaņo ar lietvārdu dzimtē un skaitlī. (VM.3.3.1.2.) Vero zgodność co do liczby i rodzaju lietvārdu un īpašības vārdu galotnēs. Ortogrāfiski pareizi pieraksta vārdus (ortogrammas “pisownia czastki “nie” z przymiotnikami i rzeczownikami”; “pisownia przymiotników złożonych (jasnoczerwony, biało-czerwony”) un atzīmē ortogrammas. Izvērtē lietvārdu ortogrammu rakstību atbilstoši poļu valodas pareizrakstības noteikumiem. (VM.3.3.1.1.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
<ul style="list-style-type: none"> Pilnveido tekstus, papildinot tos ar īpašības vārdiem. (VM.3.2.1.7.) Veido sludinājumu par dažādiem tematiem (pēc izvēles) – par notikumu klasē, svētkiem, izrādi, koncertu. (VM.3.2.1.6.) Atpazīst lietvārdus, nosaka to gramatiskās pazīmes (dzimti, skaitli); lieto lietvārdus dažādos skaitļos un formach. (VM.3.3.1.2.) 	<ul style="list-style-type: none"> Veido ieradumu domāt un rakstīt radoši, uzdrīkstēties fantazēt. (Tikums – gudrība; vērtība – kultūra) Veido ieradumu palūkoties uz sevi kā ieinteresētu lasītāju un izvēlēties grāmatas, kuru lasīšana aizrauj un sagādā prieku. Attīsta sapratni par aktīva lasītāja un prasmīga rakstītāja cēloņsakarību. (Tikums – gudrība; vērtība – kultūra)

<ul style="list-style-type: none"> • Atpazīst īpašības vārdus; nosaka to atkarību no lietvārda formas, nosaka gramatiskās pazīmes (dzimti, skaitli); lietojumā saskaņo īpašības vārdus ar lietvārdu skaitlī, dzimtē; stopniowanie (sākotnējs priekšstats). (VM.3.3.1.2.) • Izmanto autora salīdzinājumus un epitetus savos radošajos darbos. (VM.3.3.1.3.) 	
<p>Jēdzieni: lietvārdu dzimte, skaitlis; īpašības vārdu dzimte, skaitlis, stopniowanie; īpašības vārdu saistījums ar lietvārdiem; sinonīms – antonīms; salīdzinājums, sludinājums. Pisownia przymiotników złożonych, pisownia “nie” z przymiotnikami i rzeczownikami.</p>	

Temata apguves norise

<ul style="list-style-type: none"> • Piedalās sludinājumu konkursā, kurā klausās, vērtē un komentē cits cita izveidotos sludinājumus. • Apspriež prasības sludinājuma tekstam, klasē/grupā/patstāvīgi izstrādā tā izveides plānu; izceļ galvenās daļas, raksturo katras daļas saturu, salīdzina un izvēlas valodas līdzekļus. • Pareizi grafiski izkārtoto sludinājuma tekstu (aicinājums, informācija par notikumu, laiku un vietu, kur tas notiks, paraksts). • Sludinājumā ievēro saziņas etiķeti, lietojot atbilstošas uzrunas formas. • Atrod tēlainās izteiksmes līdzekļus liriskos tekstos – spilgtus salīdzinājumus (np. personifikācijas, salīdzinājumus). • Atpazīst lietvārdus starp citām vārdšķirām, attiecina uz tiem jautājumus <i>kto? co?</i> • Apgūst vai grupā/patstāvīgi nosaka un piedāvā klasesbiedriem lietvārdu dzimtes noteikšanas paņēmieni, skaidro to. • Klasificē lietvārdus pa dzimtēm, izmantojot vietniekvārdus: <i>ten, ta, to</i>. • Skaidro lietvārda un īpašības vārda savstarpējo saikni, nosaka īpašības vārda dzimti pēc lietvārda dzimtes. • Dala vārdus grupās atkarībā no dzimtes. • Ortogrāfiski pareizi pieraksta vārdus (ortogrammas “Pisownia “ó” w końcówkach –ów (domów, synów, kwiatów); “pisownia “rz” w zakończeniach rzeczowników r. męskiego np. lekarz, kolarz, rycerz, pasterz”; “Łączna pisownia części “nie” z rzeczownikami”) un atzīmē ortogrammas. • Izvērtē lietvārdu ortogrammu rakstību atbilstoši poļu valodas pareizrakstības noteikumiem. • Vēro rzeczowniki, które posiadają tylko jedną liczbę np. drzewi, skrzypce, spodnie, człowiek ...

- Formulē secinājumus par īpašības vārdu nozīmi priekšmetu raksturošanā, atminot vienu un to pašu mīklu – bez īpašības vārdiem un ar īpašības vārdiem. Paplašina teikumus ar vārdiem, kas nosauc priekšmeta pazīmes.
- Piedalās problēmas risināšanā: pētot skolotāja piedāvāto materiālu un izmantojot savus novērojumus, nosaka lietvārda/īpašības vārda pazīmes. Apspiež darba rezultātu. Korekti izsaka savu viedokli, uzklausa citu viedokli, ievērojot saziņas kultūru.
- Vēro sinonīmu un antonīmu izmantošanu tekstos, izdara secinājumus, ka sinonīmu un antonīmu lietošana piešķir tekstam izteiksmīgumu, tēlainumu.
- Piemeklē sinonīmus un antonīmus piedāvātajiem vārdiem.
- No piedāvātajiem sinonīmiem izvēlas piemērotāko konkrētajā kontekstā.
- Atrod tekstā personifikāciju, t. sk. pastāvīgos epitetus (piemēram, dzīvnieki runā kā cilvēki, vējš pūš, putenis niknojas).
- Daiļdarbos saskata valodas līdzekļus, kas veido tā izteiksmīgumu.
- Mutvārdos vai rakstos veido nelielu tekstu, izmantojot attēlus un balstoties uz personīgiem novērojumiem; lieto tajā tēlainās izteiksmes līdzekļus (personifikāciju, salīdzinājumu).
- Lietojot pēc iespējas vairāk īpašības vārdu, raksta nelielu domrakstu. Raksturo ar piemērotiem īpašības vārdiem sevi un citus, neaizskarot viņu cieņu.
- Pieraksta tekstu, pārbauda un redīgē uzrakstīto.
- Vērtē savu un klasesbiedru radošo darbu pēc klasē izstrādātiem kritērijiem vai snieguma līmeņa apraksta.
- Atpazīst īpašības vārdus starp citām vārdšķirām pēc jautājumiem *jaki? jaka? jakie? jacy?*
- Teikumā atrod lietvārdu, no kura īpašības vārds ir atkarīgs, uzdod jautājumu no lietvārda īpašības vārdam; maina īpašības vārdu dzimtē un skaitlī.
- Nosaka un norāda īpašības vārda skaitli un dzimti (kur tas iespējams) un grafiski apzīmē galotni.
- Apgūst ortogrammu “Pisownia przymiotników złożonych” (piemēram, *biało-czerwony, jasnozielony*) un atzīmē to.
- Atšķir lietvārdu un īpašības vārdu jautājumus.
- Vero “ łączną pisownię części “nie “ z przymiotnikami.
- Pazīst proste przykłady stopniowania przymiotnika np. mały, mniejszy, najmniejszy.

<p>3.1. Novads, kurā es dzīvoju</p> <p>Kā mēs pēc jautājuma un teksta satura varam atšķirt teksta veidu (apraksts un vēstījums)?</p>	<p>3.2. Mūsu kaimiņi</p> <p>Kā mēs dažādi pārbaudīsim pareizrakstību vārda saknē (mainot vārda formu, izvēloties vienas saknes vārdus ar uzsvētu patskani un izmantojot ortogrāfijas vārdnīcu)?</p>	<p>3.3. Vienotība daudzveidībā</p> <p>Kā mēs atšķirsim, salīdzināsim, īsi raksturosim lietvārdus un īpašības vārdus (dzimte, skaitlis)?</p>	<p>3.4. Apkārt pasaulei</p> <p>Kā mēs noteiksim darbības vārda gramatiskās pazīmes (laiks un skaitlis)?</p>
---	--	--	--

3.4. Apkārt pasaulei. Kā mēs noteiksim darbības vārda gramatiskās pazīmes (laiks un skaitlis)?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 15 mācību stundas (21 % no mācību laika).

Temata apguves mērķis: pilnveidot prasmi mutvārdu runā un rakstos pareizi lietot darbības vārdus, lai izteiktu savas domas, nosauktu noteiktas darbības, notikumu secību un vienas un tās pašas darbības saturiskās nokrāsas.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
<ul style="list-style-type: none"> Tēlainās izteiksmes līdzekļi bagātina runu, emocionāli ietekmē klausītājus un palīdz viņiem atcerēties dzirdēto. (V.Li.2.) Darbības vārda formu bagātība un daudzveidība ir saistīta ar teikuma struktūru; tas ir svarīgs komponents, kurš norāda uz runas izteikuma attieksmi pret runas momentu, īstenību, saziņas dalībniekiem. (V.Li.3.) 	<p>Saziņa kontekstā</p> <ul style="list-style-type: none"> Izteiksmīgi deklamē, stāsta pasakas, stāstus, neparastus notikumus, izmantojot verbālus un neverbālus (acu kontakts, mīmika, žesti, poza) izteiksmes līdzekļus. Stāsta par darbības vārdu (apgūtās pazīmes). (VM.3.1.1.5.) Strādājot pāri vai grupā, sadala pienākumus, izpilda savu darba daļu, veic padarītā darba savstarpējo pārbaudi (pēc parauga vai skolotāja piedāvātajiem kritērijiem). (VM.3.1.1.1.) <p>Teksts un tekstveide</p> <ul style="list-style-type: none"> Skaidro parunas nozīmi tekstā. Raksta tekstu ar vēstījuma elementiem (stāsta par notikumu, raksturojot norises secību;

	<p>izmanto vārdus <i>najpierw, potem, następnie, w końcu</i>). Sacer daiļdarba aprakstu (izmantojot ilustrācijas), lieto tajā parunas, tēlainās izteiksmes līdzekļus. Raksta tekstu, izmantojot parunu, attiecina stāsta saturu uz parunu. (VM.3.2.1.6.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Analizē tēlainās izteiksmes līdzekļus, kas veido poētiskos tēlus. (VM.3.2.1.5.) <p>Valodas struktūra</p> <ul style="list-style-type: none"> • Atšķir darbības vārdus, kas atbild uz jautājumiem <i>co robi?</i> un <i>co się z nim dzieje?</i>. Darina darbības vārdus ar piedēkļiem. Atrod darbības vārda pamatformu (nenoteiksmes formu). Atrod tekstā darbības vārdus pēc piedāvātajām gramatiskajām pazīmēm. Atšķir darbības vārda nenoteiksmes formu no personas formas. Analizē darbības vārdu: okrešļa osobe, liczbe i czas. (VM.3.3.1.2.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
<ul style="list-style-type: none"> • Pilnveido vēstījumu, aprakstu ar valodas izteiksmes līdzekļiem (epitets, salīdzinājums, sinonīms, antonīms). (VM.3.2.1.5.) • Pazīst darbības vārdus pēc to vispārīgajām gramatiskajām pazīmēm (nosauc darbību) un atpazīst darbības vārda noteiktas/atsevišķas gramatiskās formas (laiks, skaitlis, persona). (VM.3.3.1.2.) • Nosaka ortogrammas darbības vārdos (“<i>pisownia czasowników zakończonych -uje</i>”, rozdzielnā pisownia “<i>nie</i>” z czasownikami), kontrolē un izvērtē to rakstību atbilstoši poļu valodas pareizrakstībai. (VM.3.3.1.1.) 	<ul style="list-style-type: none"> • Veido ieradumu palūkoties uz sevi kā ieinteresētu lasītāju un izvēlēties grāmatas, kuru lasīšana aizrauj un sagādā prieku. Attīsta sapratni par aktīva lasītāja un prasmīga rakstītāja cēloņsakarību. (Tikums – gudrība; vērtība – kultūra) • Veido ieradumu veikt pierakstus (piezīmes), lai mācītos sevi organizēt darbam un izmantotu šos pierakstus, veidojot savus mutvārdu vai rakstveida tekstus. (Tikumi – atbildība, centība, gudrība; vērtība – darba tikums)

- Vēstījuma tekstos ar apraksta elementiem izmanto darbības vārdus pagātnē, tagadnē, nākotnē. (VM.3.3.1.1.)

Jēdzieni: darbības vārds, skaitlis, laiks, nenoteiksme, pisownia czasowników zakończonych –uje, pisownia “nie” z czasownikami

Temata apguves norise

- Izmantojot darbības vārdus, raksta nelielu domrakstu.
- Vērtē sava darba rezultātu pēc kritērijiem, kas izstrādāti kopā ar skolotāju.
- Izsaka priekšlikumus par darbības vārda formu izmaiņām, skaidro tos.
- Atrod darbības vārdus pēc to pazīmēm (nosauc darbību un stan, atbild uz jautājumiem: *co robi? co się z nim dzieje?*)
- Zin, kā teikumā ir darbības vārds personas formā = izteicējs.
- Skaidro darbības vārda kā vārdšķiras nozīmi.
- Salīdzina iepriekš apgūto vārdšķiru un darbības vārda gramatiskās pazīmes.
- Vēro darbības vārdu izmaiņas laiku formās.
- Vēro un salīdzina darbības vārdu formas vienskaitlī un daudzskaitlī.
- Nosaka saikni starp darbības vārda skaitli un lietvārdu, ar kuru tas saistīts teikumā.
- Vēro darbības vārdu izmaiņas skaitlī. Nosaka darbības vārda laiku formas, izmantojot jautājumus. Apkopo novērojumus un izdara secinājumus.
- Atpazīst darbības vārdu kā vārdšķiru.
- Nosauc darbības vārda pamatformu (darbības vārds nenoteiksmē – bezokolicznik).
- Atšķir darbības vārda formas.
- Atšķir nenoteiksmi starp citām darbības vārda formām.
- Izmanto iepriekš apgūtos pareizrakstības noteikumus, kā arī “pisownia czasowników zakończonych na –uje , pisownia „nie „ z czasownikami.
- Vēro nākotnes formu nozīmi. Salīdzina dažādas laiku formas un to nozīmi.
- Vēro darbības vārdu pagātnes formu galotnes. Vēro “końcówki rodzajowe”.
- Nosaka saikni starp galotņu izvēli darbības vārdiem pagātnes formā un lietvārdu dzimti.
- Vēro darbības vārdu sintaktisko lomu teikumos.
- Veido teikumus, izmantojot darbības vārdus tagadnē, pagātnē un nākotnē.
- Przekształca zdania zmieniając formę czasu czasownika.

- Kopā veido domu karti “Darbības vārds”.
 - Izmantojot piedāvātos darbības vārdus, raksta īsu domrakstu “Deszcz” pēc izvēles: “Letni deszczyk”, “Wiosenny deszcz” vai “ Jesienna ulewa” (izmanto darbības vārdus: pada, siąpi, kapie, leje, mży, dzwoni, stuka itp.)
 - Vērtē savu un klasesbiedru radošo darbu pēc klasē izstrādātiem kritērijiem.
 - Vēro un analizē partikulas *He* rakstību ar darbības vārdiem. Formulē secinājumus par šo novērojumu. Izmanto likumu “Jak należy pisać “nie” z czasownikami?”
 - Atšķir darbības vārdu nenoteiksmi no lietvārdiem. (piec – piec)
 - Atsevišķiem darbības vārdiem piemeklē sinonīmus un antonīmus, lieto tos savā runā.
- Atrod apstakļa vārdus pēc to pazīmēm (nosauc darbības pazīmes un jautājumiem: jak? Kiedy? Gdzie?)
 - Mācās atrast informāciju piedāvātajos avotos. Atrod tekstā informāciju; vērtē to pēc kritērijiem: zināma/nezināma, interesanta/garlaicīga. Izsaka savu viedokli par lasīto. Skaļi lasa tās teksta daļas, kas apstiprina izteikto viedokli.
 - Sacer teksts, izmantojot apstakļa vārdus.
 - Tekstā atrod atbildes uz jautājumiem.
 - Nosaka teikumā apstakļa vārdus, ortogrāfiski pareizi tos pieraksta.
 - Atrod apstakļa vārdus tekstā.
 - Piemeklē apstakļa vārdus, lai izmantotu teikumā.
 - Veido teikumus ar apstakļa vārdiem.
 - Paplašina teikumus, izmantojot apstakļa vārdus.

Metodiskais komentārs

Temata “Darbības vārds” apguves galvenie uzdevumi 3. klasē ir skolēnu iepazīstināšana ar darbības vārda izmaiņām laikos un skaitļos.

Skolēni, balstoties uz konkrētiem novērojumiem, nonāk pie secinājuma, ka darbības vārds vienskaitlī nosauc viena priekšmeta darbību, bet darbības vārds daudzskaitlī – divu vai vairāku priekšmetu darbību. Mainoties darbības vārda laikam, mainās tā galotne. Laiku maiņu būtību skolēni atklāj, balstoties uz salīdzinājumu. Darbības vārda laiku sākumskolas skolēni galvenokārt atpazīst pēc jautājuma, uz kuru atbild darbības vārds. Jautājuma uzdošana neizslēdz norādes uz darbības vārdu laiku formu saturisko pusi (darbības norises laiks attiecībā pret runas brīdi). Sākumā šis darbs tiek veikts kopā un vērsts uz saiknes nostiprināšanu: jautājums – darbības vārda laiks – piedēklis (darbības vārdiem pagātnē). Izejas pozīcija laiku formu veidošanai ir darbības vārdu nenoteiksmes forma – tā pamatforma. Darbības vārdu laiku formu būtība skolēniem kļūst saprotamāka, kad viņi

salīdzina viena un tā paša darbības vārda dažādu laiku formas. Tādēļ temata “Darbības vārds” apguves procesā sistemātiski tiek veikti vingrinājumi ar uzdevumu: iesaisti tekstā darbības vārdu dažādu laiku formās.

4.KLASE

<p>4.1. Kā sazinās pasaule?</p> <p>Kā valoda palīdz mums sazināties, iepazīt un nosaukt apkārtējo pasauli, izteikt jūtas?</p>	<p>4.2. Atklājot teksta noslēpumus</p> <p>Kā mēs veidosim stāstu par noteiktu tematu, izmantojot dažādus teksta veidus (vēstījums, apraksts, pārspriedums)?</p>	<p>4.3. Vārdu savienojumi, vienkārši un salikti teikumi</p> <p>Kā pareizi lietot pieturzīmes teikumā ar vienlīdzīgiem teikuma locekļiem un saliktā teikumā?</p>	<p>4.4. Valodas kultūra: ortoēpija, ortogrāfija, interpunkcija</p> <p>Kādu runu uzskata par pareizu?</p>
--	--	--	---

4.1. Kā sazinās pasaule? Kā valoda palīdz mums sazināties, iepazīt un nosaukt apkārtējo pasauli, izteikt jūtas?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 21 mācību stunda (20 % no mācību laika).

Temata apguves mērķis: veidot priekšstatu par to, ka valoda ir ne tikai informācijas nodošanas, cilvēku ideju un jūtu izteikšanas līdzeklis, bet arī svarīgākais cilvēku saziņas līdzeklis. Izmantojot neverbālos saziņas līdzekļus (acu kontakts, mīmika, žesti, poza), var precīzāk nodot runas saturu.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
<ul style="list-style-type: none"> Valoda ir cilvēka kā sabiedriskas būtnes būtiska pazīme, kas atšķir viņu no pārējās pasaules. (V.Li.1.) Izpratne par valodas struktūru un zīmju īpašībām palīdz saprast valodas uzbūvi un tās lietošanas noteikumus. (V.Li.1.) Saziņas efektivitāti ietekmē gan sarunbiedra izteiktie vārdi, gan klausītāja prasme lasīt sarunbiedra mīmiku un žestus. (V.Li.1.) Valoda ir zīmju sistēma, kura pilda savas funkcijas. (V.Li.3.) Dažas poļu valodas zīmes atšķiras no citu valodu zīmēm, tāpēc nedrīkst vienas valodas likumus un zīmes izmantot citā valodā. (V.Li.3.) 	<p>Saziņa kontekstā</p> <ul style="list-style-type: none"> Izmanto verbālos un neverbālos saziņas līdzekļus atbilstoši saziņas situācijai. Piedalās stāsta inscenēšanā/spēlē “Mēmais kino”; izmanto mīmiku, žestus un ķermeņa kustības, lai nodotu informāciju. Formulē partnerim saprotamus izteicienus; saskaņo viedokļus un atrod kopīgu risinājumu. Izmanto runas modeļus: Zgadzam się / nie zgadzam się ... Myślę, że , Moim zdaniem ... , Według mnie dlatego że.... (VM.6.1.1.5.) Izmanto mnemoniskās stratēģijas, lai veicinātu ortogrāfijas likumu iegaumēšanu. (VM.6.1.1.5.; VM.6.3.1.1.) Izmanto caurskatīšanas stratēģiju lasīšanā: atrod un pasvītro nepieciešamo informāciju. (VM.6.1.1.5.)

<ul style="list-style-type: none"> • Darbības vārda locīšana ir tā maiņa personās, laikos un skaitļos. (V.Li.3.) 	<p>Teksts un tekstveide</p> <ul style="list-style-type: none"> • Veido ziņojumu par tematu, veido dialogu, balstoties uz teksta saturu. (VM.6.2.1.6.) • Strādājot ar tekstiem no enciklopēdijām, vārdnīcām, publikācijām internetā, noskaidro, kā radušies vārdi, uzvārdi. (VM.6.1.1.4.) • Redīgē tekstu, izmantojot poprawne formy czasowników. (VM.6.2.1.7.) <p>Valodas struktūra</p> <ul style="list-style-type: none"> • Atpazīst dažādas zīmju sistēmas, atšķir valodas zīmes no citām zīmju sistēmām. (VM.6.3.1.1.) • Raksturo, kas ir kopīgs un atšķirīgs dažādu valodu izsauksmes vārdiem. Skaidro, kā ir saistīti poļu valodā izrunas un rakstības likumi. (VM.6.1.1.1.) • Nosaka darbības vārdu konjugāciju, salīdzina darbības vārdu personu formas ar nenoteiksmi. (VM.6.3.1.2.)
<p>Komplekss sasniedzamais rezultāts</p>	<p>Ieradumi</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Izmanto verbālos un neverbālos saziņas līdzekļus, lai izteiktu savas domas un jūtas. (VM.6.1.1.6.) • Ievēro runas etiķetes normas saziņā, piemēram, atbilstoši austrumslāvu kultūras tradīcijai. (VM.6.1.1.5.) • Atrod tekstā uzrunu, atšķir to no teikuma priekšmeta, atdala to ar komatiem. (VM.6.3.1.5.) • Nosaka darbības vārda konjugāciju, lai pareizi rakstītu personu galotnes. (VM.6.3.1.2.) 	<ul style="list-style-type: none"> • Veido ieradumu aktīvi demonstrēt savu dalību un attieksmi sarunas laikā – ar stāju, acu kontaktu, žestiem un mīmiku. (Tikumi – laipnība, solidaritāte, tolerance; vērtība – cilvēka cieņa) • Veido ieradumu iepriekš rūpīgi pārdomāt publisku izteikumu saturu un snieguma formu. (Tikumi – atbildība, gudrība, tolerance; vērtība – kultūra)
<p>Jēdzieni: valodas zīmes, darbības vārda konjugācijas.</p>	

Temata apguves norise

- Iepazīstas ar dažādiem informācijas nodošanas veidiem (cilvēku valoda, dzīvnieku “valodas”, mākslas valoda, krāsu valoda); izmantojot informatīvos un ilustratīvos materiālus (attēlus, fotogrāfijas, zīmējumus, shēmas, domu kartes u. c.), iegūst, analizē un apkopo informāciju.
 - Analizē tekstu un izsaka spriedumus par valodas izcelšanās hipotēzēm, pamato tās ar faktiem no teksta.
 - Skaidro dzimtās valodas jēgu un nozīmi cilvēka dzīvē.
-
- Veido dialogu bez vārdiem žestu valodā, inscenē neticamas saziņas situācijas (tikšanās ar svešiniekiem/kanibāliem/spokiem).
 - Zīmē simboliskas zīmes (zīmju saziņā šifrē atbilstošu saturu); izmantojot izveidotās zīmes, veido mutvārdu instrukciju, inscenē to.
 - Piedalās starpkultūru dialogā, veido ziņojumu par tematu “Gałęzie jednego drzewa” (ar ko poļu valodas zīmes atšķiras no citu valodu zīmēm).
 - Piedalās noteikta temata apspriešanā.
 - Veido dialogu ar tekstu (piemēram, pārdomā jautājumus par tekstu; noskaidro nezināmos vārdus un informāciju, izmantojot vārdnīcas vai citu uzzīņu literatūru; cenšas paredzēt tekstā paustās domas, darbības risinājumu un saskatīt autora izmantotos valodas līdzekļus).
 - Vērtē savu tekstu, rediģē uzrakstīto (novērš vārdu atkārtotanos).
 - Veido mutvārdos vai rakstos vēstījumu 1. personas formā.
 - Vero końcówkę –ę w formach 1.os.cz.teraźniejszego (ja – ideę, myślę, zrobię, ...).
 - Wymawia końcówki zgodnie z normami języka polskiego.
 - Veido ziņojumu “Co było pierwsze – imię czy nazwisko?”. Prezentē to, izmantojot enciklopēdiju un citus avotus.
 - Skaidro ar piemēriem, kā dažas poļu valodas zīmes atšķiras no citu valodu zīmēm un kādēļ nedrīkst vienas valodas likumus un zīmes izmantot citā valodā.
 - Skaidro, kā ir saistīti poļu valodas izrunas un rakstības likumi.
 - Skaidro poļu valodas izrunas normas (-ą, -ę, līdzskaņu izrunas īpatnības).
 - Neizmanto poļu valodas izrunas normas (*stały akcent*) citās valodās.
 - Atrod uzrunu teikumā, atšķir to no teikuma priekšmeta; izveido teikumus ar uzrunu, ievērojot saziņas situāciju; rakstos uzrunu atdala ar komatiem, mutvārdos – ar intonāciju.
 - Izmanto caurskatīšanas stratēģiju lasīšanā, lai atrastu określonych form gramatycznych darbības vārdus.
 - Izmanto mnemoniskās stratēģijas, lai veicinātu ortogrāfijas likumu iegaumēšanu.
 - Skaidro –ę un –ą rakstību darbības vārdos.
 - Maina darbības vārdus tagadnē un nākotnē personu un skaitļu formās. Izmanto darbības vārdu konjugācijas noteikšanas atgādni.
 - Nosauc galvenos darbības vārdu konjugācijas noteikšanas paņēmienus.
 - Izmanto personu vietniekvārdus, lai noteiktu darbības vārda formu (ja, ty, on, ona, ono, my, wy, oni, one).
 - Atšķir formy rodzajowe w odmianie czasownika w czasie przeszłym: r. męski, żeński, nijaki, męskoosobowy, niemęskoosobowy.

- Veido teikumus, izmantojot pieklājības formas (ar sasveicināšanās/atvaidīšanās/šķiršanās nozīmi), pareizi noformē tos rakstveidā (ievērojot interpunkcijas normas) un mutvārdos (ar intonāciju).

Metodiskais komentārs

“Neuzsvērto galotņu pareizrakstība darbības vārda personu formās” ir centrālais un visapjomīgākais materiāls šajā tematā. Darbs pie šīs prasmes apguves 4. klasē ieņem īpašu vietu.

Darbs pie temata “Darbības vārds” sākas ar atkārtojumu par darbības vārdu kā vārdšķiru.

<p>4.1. Kā sazinās pasaule?</p> <p>Kā valoda palīdz mums sazināties, iepazīt un nosaukt apkārtējo pasauli, izteikt jūtas?</p>	<p>4.2. Atklājot teksta noslēpumus</p> <p>Kā mēs veidosim stāstu par noteiktu tematu, izmantojot dažādus teksta veidus (vēstījums, apraksts, pārspriedums)?</p>	<p>4.3. Vārdu savienojumi, vienkārši un salikti teikumi</p> <p>Kā pareizi lietot pieturzīmes teikumā ar vienlīdzīgiem teikuma locekļiem un saliktā teikumā?</p>	<p>4.4. Valodas kultūra: ortoēpija, ortogrāfija, interpunkcija</p> <p>Kādu runu uzskata par pareizu?</p>
--	--	--	---

4.2. Atklājot teksta noslēpumus. Kā mēs veidosim stāstu par noteiktu tematu, izmantojot dažādus teksta veidus (vēstījums, apraksts, pārspriedums)?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 21 mācību stunda (30 % no mācību laika).

Temata apguves mērķis: analizēt tekstu, atrast tā atšķirīgās pazīmes un tekstveides elementus, radīt mutvārdu un rakstveida dažādu žanru un veidu tekstus atbilstoši saziņas situācijai (mērķis, adresāts, vieta un laiks).

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
<ul style="list-style-type: none"> • Nejaušu teikumu, izsacījumu un atsevišķu teikuma daļu virknējums nav teksts. Tekstu raksturo mērķtiecība, pilnīgums, sakarīgums, pabeigtība. (V.Li.2.) • Tekstu veidi (apraksts, vēstījums un pārspridums) atšķiras pēc tiem raksturīgajām pazīmēm: valodas līdzekļiem un teksta struktūras. (V.Li.2.) • Lai uzrakstītu savu tekstu, īsi un secīgi izklāstītu rindkopas galveno ideju, atjaunotu atmiņā teksta saturu, ir jāizveido teksta plāns. (V.Li.2.) 	<p>Saziņa kontekstā</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sacer tekstu – notikumu, izmantojot stāstu stāstīšanas (<i>Storytelling</i>) stratēģiju. Piedalās ar to stāstnieku konkursā, rāda savu stāstnieka talantu un vēlmi stāstīt dažādus stāstus. (VM.6.1.1.5.) <p>Teksts un tekstveide</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dala tekstu saturiski loģiskās daļās; pamato tā dalījumu, veido tekstam vienkāršu plānu (brīvais pieraksts, ilustrēšana, grafiskā plānošana). Ievēro teksta veidošanas prasības (loģiskums, secīgums, saistījums, atbilstība tematam un galvenajai domai). Nosaka tekstu veidus, atšķir daiļliteratūras stila tekstus un populārzinātniskus tekstus (termins <i>stils</i> netiek izmantots). (VM.6.2.1.2.; VM.6.2.1.3.) • Veido detalizētu pārstāstu (mutvārdos vai rakstos, saglabājot oriģinālā teksta satura īpatnības. (VM.6.2.1.6.) • Sacer tekstu atbilstoši piedāvātajam ievadam vai nobeigumam. Papildina tekstu ar jaunām epizodēm, tēla aprakstu. (VM.6.2.1.6.) • Plāno un veido adresātam, saziņas tematam, mērķim, vietai un laikam atbilstošus izteikumus, izsaka savu viedokli un pamato to, izmantojot savu pieredzi. Raksta atstāstījumu, īsinot tekstu ar dažādiem paņēmieniem. Veido fantāzijas piesātinātu stāstījumu, izmantojot informāciju no rubrikas “Padoms” (ar vizuāliem elementiem – fotogrāfijām, kolāžu). (VM.6.2.1.6.) <p>Valodas struktūra</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Pārbauda rakstu valodas pareizību, labo pieļautās ortogrāfijas un interpunkcijas kļūdas, redīgē uzrakstīto. (VM.6.2.1.7.) • Skaidro vārda nozīmi, lietojot sinonīmus, izmantojot vārdnīcas (arī e-vidē). (VM.6.3.1.3.) • Veido noteiktas struktūras teikumus, piemēram, paplašina piedāvāto teikumu ar apstākļiem, papildinātājiem, apzīmētājiem. (VM.6.3.1.4.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
<ul style="list-style-type: none"> • Sadarbībā ar klasesbiedriem (ar skolotāja atbalstu) izstrādā kritērijus konkursa stāstu vērtēšanai. (VM.6.1.1.7.) • Analizē tekstu un tā struktūru: nosaka tematu un galveno domu, patstāvīgi izveido teksta virsrakstu, ņemot vērā tā tematu vai galveno domu; redīgē tekstu, novēršot teksta veidošanas kļūdas. Labo kļūdas teikuma struktūrā (vienas saknes un lieko vārdu izmantošana vienā teikumā, nepareiza vārdu secība vai vārdu savienojums). (VM.6.2.1.2.) • Uzstājas ar nelielu ziņojumu, izmantojot audioierakstu/videoierakstu vai grafiskus palīgīdzekļus. (VM.6.2.1.8.) 	<ul style="list-style-type: none"> • Veido ieradumu uzmanīgi uz klausīt saziņas partneru izteikumus diskusijas laikā, būt iecietīgam pret atšķirīgiem viedokļiem. (Tikumi – atbildība, tolerance; vērtība – cilvēka cieņa) • Veido ieradumu iepriekš rūpīgi pārdomāt publisku izteikumu saturu un snieguma formu. (Tikumi – atbildība, gudrība, tolerance; vērtība – kultūra) • Veido ieradumu atklāti paust un aizstāvēt savus uzskatus, ja nepieciešams, izteikt arī nepopulāru viedokli. (Tikumi – atbildība, drosmība, taisnīgums; vērtība – brīvība)
<p>Jēdzieni: atstāstījums (mainot vēstījuma formu un personu), teksta veidi: vēstījums, apraksts (daiļliteratūras un populārzinātniska stila), pārspriedums; teksta redīgēšana, saziņas noteikumi (domu apmaiņu rosinoši jautājumi). Lietvārdu un īpašības vārdu locīšana.</p>	

Temata apguves norise

- Aktualizē savas zināšanas par teksta pazīmēm (izmanto stratēģiju “Notver palīdzību”, atbild uz uzvedinošiem jautājumiem (Czy każdą grupę zdań można nazwać tekstem?). Savu atbildi piedāvā shēmas, zīmējuma, domu tīkla veidā (pēc izvēles).
 - Analizē informāciju, kas piedāvāta dažādās formās (teksts, zīmējums, tabula, shēma), un izsaka domas, kurš ir teksts, kurš – nav. Izdara secinājumus, salīdzinot savus priekšstatus ar citiem.
 - Strukturē iegūto informāciju shēmās, tabulās, domu kartēs, lai to apkopotu un sistematizētu.
 - Atrod leksiskos un gramatiskos līdzekļus teikumu un teksta daļu saistīšanai.
 - Analizē un raksturo lasīto teksta pazīmju un vienotības kontekstā.
 - Nosaka teksta veidu (pēc apgūtām pazīmēm); analizē katra teikuma īpatnības, teikumu saistījumu tekstā; salīdzina tekstus pēc formas (dzeja/proza); atlasa no diviem tekstiem oriģinālu.
 - Izdara secinājumus par teksta elementiem un tā pazīmēm (temata, saturiskuma, secīguma, vienotības).
 - Atpazīst tekstu pēc tā galvenās pazīmes.
 - Nosaka piedāvātā teksta tematu un galveno domu.
-
- Pilnveido klausītāja un runātāja kultūru: uzzina sarunbiedra viedokli, izklāsta, skaidro; pauž savu viedokli, izmantojot teksta saturu.
 - Piedalās temata apspriešanās: uztver klasesbiedru izteikumus, izsaka un argumentē savu piekrišanu/nepiekrišanu runātājam, izmantojot apgūtos runas modeļus (ievadvārdus, kas palīdz veidot pierādījumus: *po pierwsze, po drugie ... i na koniec*).
 - Iemēģina sevi stāstnieka lomā. Uzstājas klasesbiedru priekšā ar mutisku stāstījumu par interesantu (neparastu, jocīgu, pamācošu) notikumu savā dzīvē. Novērtē paveikto pēc piedāvātajiem kritērijiem (snieguma līmeņa apraksta).
 - Patstāvīgi veido fantāzijas piesātinātu vai humoristisku stāstu. Piedalās stāstu konkursā. Sadarbībā ar klasesbiedriem (skolotāja vadībā) izveido kritērijus konkursa stāstu vērtēšanai.
 - Apkopo iepriekš zināmas dažādu tekstu pazīmes (tabulā).
 - Nosaka piedāvāto tekstu veidu, pamatojoties uz teksta struktūru (ievads, galvenā daļa, nobeigums) un izmantotajiem valodas līdzekļiem.
 - Atšķir māksliniecisku un populārzinātnisku aprakstu. Veido aprakstīto notikumu secību, izmantojot valodas līdzekļus dažādu komunikatīvo uzdevumu veikšanai.
 - Veido tekstus atbilstoši piedāvātajai saziņas situācijai (mērķis, adresāts) – vēstule draugam, stāstījums.
 - Atšķir lietvārdu un īpašības vārdu deklinācijas pazīmes.
 - Izmantojot tabulu, nosaka lietvārdu locījumu jautājumus (dzīvai būtnei un priekšmetam); skaidro savu viedokli.
 - Apgūst lietvārda locījuma noteikšanu pēc jautājuma.
 - Atšķir visas locījuma formas, izmantojot jautājumus un nosakot lietvārda lomu teikumā.

- Veic teksta komunikatīvo trūkumu korekciju (atjauno pēctecību, atstāstījuma secīgumu).
- Labo tekstu ar leksiskajiem līdzekļiem (izmanto sinonīmus, lai atrastu precīzāku, izteiksmīgāku vārdu; aizstāj vārdus, kas izmantoti nepareizā nozīmē).
- Veido tekstu pēc piedāvātā sākuma (ievads) vai beigām (noslēgums vai secinājumi), papildina tekstu ar jaunu epizožu, tēla aprakstu. Izmanto interpunkcijas likumus, pēc parauga pareizi raksta teikumus ar ievadvārdiem, kas palīdz veidot pierādījumus (*po pierwsze ...*, *po drugie ... i na koniec ...*).
- Labo kļūdas teikuma struktūrā:
 - vienas saknes vārdu izmantošana teikumā;
 - “lieko” vārdu izmantošana teikumā; pleonazmy;
 - nepareiza vārdu secība teikumā vai vārdu savienojumos.
- Raksta atstāstījumu, īsinot tekstu ar dažādiem paņēmieniem.

Starppriekšmetu saikne

Datorika	Izmantojot resursu https://wordart.com/ , izveido vārdu mākonī, kurā ievieto galvenos jēdzienus par apgūto tematu (piemēram, teksta temats, galvenā doma, virsraksts, rindkopa, teksta daļas, teksta pazīmes, vēstījums, apraksts, pārspriedums).
-----------------	--

Metodiskais komentārs

Teksta veidi: vēstījums, apraksts, pārspriedums	<p>Sākumskolā skolēni ir pieraduši jebkuru saistītu izteikumu, ziņojumu saukt par stāstu, aizmirstot, ka termins <i>stāsts</i> apzīmē noteikta žanra nosaukumu.</p> <p>Skolēnam ir svarīgi veidot vispārīgu priekšstatu par vēstījuma īpatnībām – tas ir stāsts (notikums). Skolēni iepazīstas ar stāsta (notikuma) daļu secību: ievads, darbības attīstība, kulminācija, atrisinājums.</p> <p>Notikumu stāstīšanai un uzklaušīšanai ir vērts veltīt veselu nodarbību.</p> <p>Humoristiska stāsta izveidošana, izmantojot attēlus, ir pirmā nodarbības daļa; tajā ietilpst arī klausīšanās un stāstīšana (savus stāstus prezentē tie, kas tos sagatavojuši iepriekš). Otrā daļa ir sacensības (pa grupām). Kurš ātrāk sapratīs mākslinieka “stāsta” humoru un pārvērtīs to vārdos.</p>
--	--

<p>Skolēni pārdomā grupas prezentācijas variantus (monologs, dialogs, “stāsts ķēdītē”, fragmenta iestudējums u. c.).</p> <p>Notikumu stāstīšana var kļūt par interesantu jebkuras stundas daļu. Tā palīdzēs skolēniem attīstīt radošo domāšanu, uzstāšanās prasmes un pārvarēt bailes no publiskas uzstāšanās.</p>
--

<p>4.1. Kā sazinās pasaule?</p> <p>Kā valoda palīdz mums sazināties, iepazīt un nosaukt apkārtējo pasauli, izteikt jūtas?</p>	<p>4.2. Atklājot teksta noslēpumus</p> <p>Kā mēs veidosim stāstu par noteiktu tematu, izmantojot dažādus teksta veidus (vēstījums, apraksts, pārspriedums)?</p>	<p>4.3. Vārdu savienojumi, vienkārši un salikti teikumi</p> <p>Kā pareizi lietot pieturzīmes teikumā ar vienlīdzīgiem teikuma locekļiem un saliktā teikumā?</p>	<p>4.4. Valodas kultūra: ortoēpija, ortogrāfija, interpunkcija</p> <p>Kādu runu uzskata par pareizu?</p>
--	--	--	---

4.3. Vārdu savienojumi, vienkārši un salikti teikumi. Kā pareizi lietot pieturzīmes teikumā ar vienlīdzīgiem teikuma locekļiem un saliktā teikumā?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 21 mācību stunda (30 % no mācību laika).

Temata apguves mērķis: pilnveidot prasmi izmantot mutvārdu runā un tekstā vienkāršus teikumus ar vienlīdzīgiem teikuma locekļiem (teikuma virslocekļiem un palīglocekļiem) un saliktus teikumus.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
--------------	----------------

- Lai valoda būtu bagāta, pareiza un emocionāla, jāprot gan pareizi runāt un ievērot runas saturam atbilstošu intonāciju, gan ievērot runas loģiku un lietot pieturzīmes. (V.Li.3.)
- Mēs labāk un izteismīgāk varēsim teikumā izteikt savas domas un jūtas, ja pratīsim veidot daudzveidīgus vārdu savienojumus. (V.Li.3.)
- Lietojot valodā vienlīdzīgus teikuma locekļus, mēs spēsim izteikt domas precīzāk. (V.Li.3.)
- Pieturzīmes (saliktā teikumā un teikumā ar vienlīdzīgiem teikuma locekļiem) daļa runu tā, ka katra sastāvdaļa kļūst jēgpilna un tai ir noteikta nozīme. (V.Li.3.)

Saziņa kontekstā

- Izteismīgi lasa tekstu, mērķtiecīgi izmantojot savā runā izteismīgas runas līdzekļus (loģiskais uzsvars, intonācija, pauzes). (VM.6.1.1.5.)
- Veido rakstveida tekstus atbilstoši piedāvātajai komunikatīvajai situācijai: mērķis, adresāts (vēstījums; filmas, grāmatas fragmenta satura izklāsts). (VM.6.2.1.6.)
- Saziņā ievēro runas etiķetes normas: labvēlīgi atbild uz sarunbiedra jautājumiem, neatbild ar pretjautājumu, interesējas par sarunbiedra viedokli. (VM.6.1.1.5.)

Teksts un tekstveide

- Savas domas izteikšanai lieto pēc uzbūves un izteikuma mērķa dažādus teikumus. Atstāsta tekstu pēc patstāvīgi veidota plāna (mutisks atstāstījums). (VM.6.2.1.6.)

Valodas struktūra

- Paplašina savu priekšstatu par vārdu savienojumiem. (VM.6.3.1.4.)
- Veido stāstījuma, jautājuma, rosinājuma teikumus un intonatīvi pareizi tos izrunā. (VM.6.3.1.4.)
- Atpazīst teikumus ar vienlīdzīgiem teikuma locekļiem, veido tādus teikumus un izmanto tos savā runā. (VM.6.3.1.4.)
- Atšķir vienkāršus teikumus ar vienlīdzīgiem teikuma locekļiem un saliktus teikumus (vienkārši gadījumi). Lieto pieturzīmes pēc izteikuma mērķa dažādos teikumos (stāstījuma, jautājuma, rosinājuma teikumi). Ievērojot apgūtās interpunkcijas normas, veido vienkāršus un saliktus teikumus (piemēram, ar vienlīdzīgiem

	teikuma locekļiem). Izmanto radošās domāšanas aktīvās stratēģijas: veido algoritmu par komatu likšanu starp vienlīdzīgiem teikuma locekļiem. Atrod, raksturo, analizē, salīdzina, klasificē valodas vienības: teikuma locekļi, vārdu savienojumi, vienkārši un salikti teikumi. (VM.6.3.1.5.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
<ul style="list-style-type: none"> • Vāc un apkopo informāciju par savu valodas un kultūras mantojumu no dažādiem avotiem. (VM.6.1.1.10.) • Veido saistītu stāstījumu. (VM.6.1.1.5.) • Savā runā apzināti lieto pēc izteikuma mērķa un emocionālās nokrāsas dažādus teikumus. (VM.6.3.1.4.) • Modelē teikumus atbilstoši izteikuma komunikatīvajam uzdevumam. Izmanto tos atbilstošā saziņas situācijā. (VM.6.3.1.4.; VM.6.3.1.5.) • Atšķir saliktus teikumus no vienkāršiem teikumiem ar vienlīdzīgiem teikuma locekļiem. (VM.6.3.1.5.) • Ievērojot apgūtās interpunkcijas normas, veido teikumus un saistītus tekstus ar vienlīdzīgiem teikuma locekļiem. Izmantojot saliktus teikumus, veido mutvārdu un rakstveida īsus monoloģiskus izteikumus. (VM.6.3.1.5.) • Pārbauda pieturzīmju lietojumu izziņas avotos, arī e-vidē (piemēram, vietnē ortograf.pl). (VM.6.3.1.5.) 	<ul style="list-style-type: none"> • Veido ieradumu uzmanīgi uz klausīt saziņas partneru izteikumus diskusijas laikā, būt iecietīgam pret atšķirīgiem viedokļiem. (Tikumi – atbildība, tolerance; vērtība – cilvēka cieņa) • Veido ieradumu atklāti paust un aizstāvēt savus uzskatus, ja nepieciešams, izteikt arī nepopulāru viedokli. (Tikumi – atbildība, drosmē, taisnīgums; vērtība – brīvība)
Jēdzieni: loģiskais uzsvars, intonācija, vārdu savienojumi, vienlīdzīgi teikuma locekļi, salikts teikums, saskarsmes noteikumi (atbalsts un delikāta kritika).	

Temata apguves norise

- Piedalās stāstu konkursā, lai noteiktu visizteismīgāko stāstījumu.
 - Izsaka un argumentē savu piekrišanu vai nepiekrišanu runātājam, izmantojot apgūtos runas modeļus.
 - Izvērtē runu (savu un citu) no saziņas etiķetes ievērošanas viedokļa (pieklājīga kritika, atbalsts).
 - Izteismīgi lasa nelielu emocionālas nokrāsas dialogu un prozas tekstu (apraksts un vēstījums), izmantojot loģiskos (saturiskos) uzsvarus.
 - Vēro un komentē, kā mainās teikuma jēga, ja tiek mainīts loģiskais uzsvars.
 - Izmanto loģisko uzsvaru runas izteismīguma palielināšanai.
 - Atšķir mutvārdu valodas vienības (skaņas, zilbes, fonētiskais vārds, frāze, teksts).
 - Veido nelielu tekstu, kura pamatā izmanto sakāmvārdu vai parunu.
-
- Veido rakstveida tekstus atbilstoši piedāvātajai komunikatīvajai situācijai: mērķis, adresāts (izklāsts ar turpinājumu).
 - Veido saistītu salīdzinošo ziņojumu: precīzi un pareizi izmanto valodniecības terminus no diagrammas.
 - Atšķir teikumu no citām valodas vienībām pēc tā pazīmēm.
 - Vero “równoważniki zdań”, wskazuje je w tekście.
 - Nosaka teikumu robežas un paņēmienus to attēlošanai mutvārdos un rakstos.
 - Analizē sajauktu tekstu, nosaka teikuma robežu, teikuma beigās lieto atbilstošu pieturzīmi.
 - Atpazīst teikuma virslocekļus un palīglocekļus. Nosaka teikuma priekšmetu, kas izteikts ne tikai ar lietvārdu, bet arī ar tā aizstājēju, piemēram, personu vietniekvārdu, nedalāmu vārdu savienojumu (piemēram, Kasia Kowalska) vai darbības vārdu. Uzdodot jēgpilnus jautājumus, nosaka saikni starp vārdiem, vārdu savienojumiem un teikumiem.
 - Teikumā pazīst teikuma virslocekļus un palīglocekļus (apzīmētājs, papildinātājs, apstāklis). Izmantojot atgādni, veic vienkārša teikuma analīzi (veids pēc izteikuma mērķa, pēc emocionālās nokrāsas; paplašināts/ nepaplašināts); grafiski apzīmē virslocekļus (teikuma priekšmets un izteicējs) un palīglocekļus (apzīmētājs, papildinātājs, apstāklis).
 - Saskata teikuma palīglocekļus teikuma priekšmeta un izteicēja grupās: nosaka, kuri palīglocekļi attiecas uz teikuma priekšmetu, kuri – uz izteicēju.
 - Nosaka saikni starp teikuma virslocekļiem un palīglocekļiem.
 - Ar palīglocekļiem paplašina vienkāršu nepaplašinātu teikumu.
 - Apspriež nosacījumus, kā izšķirt teikuma virslocekļus un palīglocekļus.
 - Grafiski apzīmē teikuma palīglocekļus (apzīmētājs, papildinātājs, apstāklis).
 - Atpazīst teikumu veidus pēc emocionālās nokrāsas. Salīdzina teikuma emocionālo nokrāsu un izteikuma mērķi.
 - Saprot un skaidro, kāpēc noteiktajā vietā teikumā jāliek pieturzīme, kāda.
 - Mutvārdos un rakstos analizē vienkārša teikuma interpunkciju.

- Salīdzina teikumus, vārdu savienojumus un vārdus, lai skaidrotu kopīgo un atšķirīgo tajos.
 - Nosaka teikumos vārdu savienojumus pēc to pazīmēm: tas ir divu vārdu savienojums; viens no vārdiem ir galvenais (ar to uzdod jautājumu), otrs – saskaņotais vārds (tam uzdod jautājumu).
 - Atšķir vārdu savienojumus no saskaņotiem vārdiem.
 - Strādā ar ilustrācijām – veido tematam un attēlam atbilstošus vārdu savienojumus.
- Atstāsta tekstu pēc patstāvīgi izveidota plāna (mutisks atstāstījums).
 - Paplašina priekšstatu par teikuma palīglocekļu veidiem.
 - Teikumā pazīst teikuma virslocekļus un palīglocekļus (apzīmētājs, papildinātājs, apstāklis). Izmantojot atgādni, veic vienkārša teikuma analīzi (veids pēc izteikuma mērķa, pēc emocionālās nokrāsas; paplašināts/ nepaplašināts); grafiski apzīmē virslocekļus (teikuma priekšmets un izteicējs) un palīglocekļus (apzīmētājs, papildinātājs, apstāklis).
 - Saskata teikuma palīglocekļus teikuma priekšmeta un izteicēja grupās: nosaka, kuri palīglocekļi attiecas uz teikuma priekšmetu, kuri – uz izteicēju.
 - Nosaka saikni starp teikuma virslocekļiem un palīglocekļiem.
 - Ar palīglocekļiem paplašina vienkāršu nepaplašinātu teikumu.
 - Apspriež nosacījumus, kā izšķirt teikuma virslocekļus un palīglocekļus.
 - Grafiski apzīmē teikuma palīglocekļus (apzīmētājs, papildinātājs, apstāklis).
 - Atrod teikumos vietas, laika un veida apstākļus; to pazīmes: ir atkarīgi no izteicēja, atbild uz jautājumiem *jak? gdzie? kiedy?*
 - Vārdnīcā atrod vajadzīgo apstākļa vārdu, lai precizētu tā pareizrakstību.
 - Atrod teikumā apzīmētājus, kas izteikti ar piederības vietniekvārdiem (termins netiek izmantots).
 - Atrod teikuma locekļus, kas izteikti ar vārdu savienojumiem (skaitļa vārds + lietvārds).
- Veido stāstījumu par vienlīdzīgiem teikuma locekļiem, izmantojot atbalsta materiālus (shēmas, plānu), prezentē savu darbu.
 - Analizē informāciju, kas piedāvāta shēmu veidā, pārveido to vārdiskā formā; apkopo materiālu.
 - Izmanto radošās domāšanas aktīvās stratēģijas: veido algoritmu par komatu likšanu starp vienlīdzīgiem teikuma locekļiem.
 - Veido teikumus ar vienlīdzīgiem teikuma locekļiem, izvēlas saikņus, lemj par komatu lietošanu.
 - Veido rakstveida tekstus atbilstoši piedāvātajai komunikatīvajai situācijai: mērķis, adresāts (domraksts pēc gleznas).
 - Labo tekstu, izmantojot daudzveidīgu leksiku (lieto sinonīmus, lai izvēlētos precīzāku un izteismīgāku vārdu; lietvārdus aizstāj ar vietniekvārdiem).
 - Analizē teikumus ar vienlīdzīgiem teikuma locekļiem. Nosaka, kuri teikuma locekļi var būt vienlīdzīgi.

- Izmanto vienkāršus un saliktus teikumus ar vienlīdzīgiem teikuma locekļiem, stāstot redzētās filmas fragmenta saturu (ekranizācija “Akademii Pana Kleksa”).
- Dialogā izrāda cieņu pret sarunbiedru, izvairoties no asām kritiskām piezīmēm un izceļot dialoga partnera sasniegumus (mācībās, rīcībā, sarunās).
- Veic nelielu valodas pētījumu: analizē un salīdzina valodas materiālu, izdara secinājumus par valodas vēsturiskajām izmaiņām.
- Apkopo savas zināšanas par teikumu un veido domu karti par teikumu.
- Salīdzina vienkāršus un saliktus teikumus.
- Atšķir vienkāršu teikumu no salikta (salikts sakārtots vai bezsaikļa teikums – termins netiek lietots).
- Veido un paplašina teikumu ar palīglocekļiem, atjauno sajauktus teikumus.
- Izmanto saikļus *i, a, ale, lub*, lai saistītu vienlīdzīgus teikuma locekļus vai salikta teikuma daļas; izvēlas nepieciešamos saikļus, lai veidotu saliktus teikumus un teikumus ar vienlīdzīgiem teikuma locekļiem.

Starppriekšmetu saikne

Matemātika	Padziļina priekšstatu par Eilera-Venna apļiem (Venna diagramma), izmanto tos rezultātu grafiskajam attēlojumam
-------------------	--

<p>4.1. Kā sazinās pasaule?</p> <p>Kā valoda palīdz mums sazināties, iepazīt un nosaukt apkārtējo pasauli, izteikt jūtas?</p>	<p>4.2. Atklājot teksta noslēpumus</p> <p>Kā mēs veidosim stāstu par noteiktu tematu, izmantojot dažādus teksta veidus (vēstījums, apraksts, pārspriedums)?</p>	<p>4.3. Vārdu savienojumi, vienkārši un salikti teikumi</p> <p>Kā pareizi lietot pieturzīmes teikumā ar vienlīdzīgiem teikuma locekļiem un saliktā teikumā?</p>	<p>4.4. Valodas kultūra: ortoēpija, ortogrāfija, interpunkcija</p> <p>Kādu runu uzskata par pareizu?</p>
--	--	--	---

4.4. Valodas kultūra: ortoēpija, ortogrāfija, interpunkcija. Kādu runu uzskata par pareizu?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 14 mācību stundas (20 % no mācību laika).

Temata apguves mērķis: radīt izpratni par valodas prasmes nozīmi jēgpilnā komunikācijā un pilnveidot prasmi precīzi un skaidri izteikt savas domas, pareizi rakstīt un runāt, ievērot literārās valodas normas.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
<ul style="list-style-type: none"> Valodas galvenā funkcija ir saziņa. Lai saziņa būtu efektīva, ir saturīgi, gramatiski un stilistiski pareizi jāizsaka mutvārdos un rakstu formā savas un citu domas, jāievēro literārās valodas normas. (V.Li.1.) Ja zinām ortogrāfijas likumus, varam pareizi rakstīt vārdus, kurus izrunā vienādi, bet raksta atšķirīgi. (V.Li.3.) 	<p>Saziņa kontekstā</p> <ul style="list-style-type: none"> Saziņā ievēro runas etiķetes normas, tostarp savstarpējās mijiedarbības principu: labvēlīgi atbildēt uz sarunbiedra jautājumiem. Izmanto izlasītā/dzirdētā iegaumēšanas stratēģijas (piemēram, asociatīvā iegaumēšana). (VM.6.1.1.5.) <p>Teksts un tekstveide</p> <ul style="list-style-type: none"> Veido stāstījumu (mutvārdos) par valodniecību: stāsta par vārdu, izmantojot informāciju no etimoloģijas, ortoēpijas, ortogrāfijas un skaidrojošās vārdnīcas. (VM.6.2.1.6.) Redīgē tekstu, ņemot vērā precizitāti, pareizību, rakstu valodas bagātību un izteiksmīgumu. Vērtē cita runu no pareizrunas normu viedokļa. (VM.6.2.1.7.) <p>Valodas struktūra</p> <ul style="list-style-type: none"> Atpazīst vārdus, kuri sagādā ortoēpiskas, gramatiskas, leksiskas grūtības; skaidro grūtību cēloņus. (VM.6.3.1.1.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
<ul style="list-style-type: none"> Veido runu atbilstoši kulturālas runas prasībām (apgūtā materiāla ietvaros). Ievēro ikdienas dzīvē runas etiķetes normas un mutvārdu saziņas noteikumus: prasmi klausīties, precīzi reaģēt uz sarunbiedra teikto, uzturēt sarunu. Izmanto informācijas meklēšanas stratēģijas, arī dažādas poļu valodas vārdnīcas (ortogrāfijas, ortoēpijas, etimoloģijas, sinonīmu). (VM.6.1.1.5.) 	<ul style="list-style-type: none"> Veido ieradumu uzmanīgi uz klausīt saziņas partneru izteikumus diskusijas laikā, būt iecietīgam pret atšķirīgiem viedokļiem. (Tikumi – atbildība, tolerance; vērtība – cilvēka cieņa) Veido ieradumu iepriekš rūpīgi pārdomāt publisku izteikumu saturu un snieguma formu. (Tikumi – atbildība, gudrība, tolerance; vērtība – kultūra)

- Pamana ortoēpiskās un gramatiskās kļūdas (apgūtā materiāla ietvaros), skaidro to rašanās iemeslus, labo kļūdas. (VM.6.3.1.1.)

Jēdzieni: dikcija, ortoēpija, poļu ortogrāfijas pamatprincipi: fonētiskais, morfoloģiskais, tradicionālais.

Temata apguves norise

- Formulē labas runas pazīmes, apspriež pāros, dalās ar secinājumiem.
- Izmanto epitetus, salīdzinājumus, personifikācijas, lai piešķirtu runai stilistisku nokrāsu.
- Rediģē tekstu ar leksiskajiem līdzekļiem (izmanto sinonīmus, lai atrastu precīzāku, izteismīgāku vārdu; aizstāj vārdus, kas izmantoti nepareizā nozīmē).
- Vērtē savu vai partnera runu no kultūras valodas normu ievērošanas viedokļa pēc skolotāja piedāvātā snieguma līmeņa apraksta vai patstāvīgi/pārī izstrādātajiem kritērijiem.
- Ar skolotāja atbalstu veic meklējumus elektroniskajā ortogrāfijas/etimoloģijas vārdnīcā, lai precizētu vārda pareizrakstību/izcelsmi.
- Veic valodas pētījumu: organizē klasesbiedru audio/video aptauju, lai noskaidrotu galvenās ortoēpiskās kļūdas; aptaujas rezultātus atspoguļo diagrammā; veido plakātu; uzstājas klasesbiedru priekšā ar grupas pētījuma rezultātu apkopojumu.
- Komentē to poļu parunu nozīmi, kuras satur senpoļu vārdus.

- Saziņā ievēro runas etiķetes normas, ievēro savstarpējās mijiedarbības principu: labvēlīgi atbildēt uz sarunbiedra jautājumiem.
- Izmanto informācijas meklēšanas stratēģijas, arī dažādas poļu valodas vārdnīcas (ortogrāfijas, ortoēpijas, etimoloģijas, sinonīmu).
- Labo ortogrāfiskās un gramatiskās kļūdas.
- Rakstveidā formulē padomus, veido zīmējumu/shēmu, kas ilustrē ortogrāfijas likumu, lai izteismīgi “izstāstītu” par sarežģīto tematu vienkārši.
- Izmanto izlasītā/dzirdētā iegaumēšanas stratēģijas (piemēram, asociatīvā iegaumēšana).
- Veido ortogrāfisku uzdevumu, balstoties uz poļu ortogrāfijas pamatprincipiem – rebusy, zagadki, krzyżówki.

Starppriekšmetu saikne

Datorika

Vienkāršas prezentācijas veidošana, pievienojot animācijas elementus un skaņu; izveidotās prezentācijas demonstrēšana.

5.KLASE

<p>5.1. Ko var pastāstīt vārds? Vārds kā daudzveidīga parādība</p>	<p>5.2. Kā izvēlēties spilgtus, precīzus un iederīgus vārdus savai runai vai tekstam? Vārds leksikas līmenī</p>	<p>5.3. Dabas skaņas un valodas mūzika. Kā raksta dzejoļus, un kāda šajā procesā ir nozīme fonētikai? Vārds fonētikas līmenī</p>	<p>5.4. Kā noskaidrot, parādīt un pierādīt, kā veidots vārds? Vārds vārddarināšanas līmenī</p>
---	--	---	---

5.1. Ko var pastāstīt vārds? Vārds kā daudzveidīga parādība.

Ieteicamais laiks temata apguvei: 8 mācību stundas (12 % no mācību laika).

Temata apguves mērķis: veidot priekšstatu par vārdu kā valodas galveno vienību, kurā atspoguļojas tautas sociālā un kultūrvēsturiskā pieredze, jo izpratne par to, kā veidots vārds un valoda, palīdz pareizi un pilnvērtīgi izmantot vārdus savā runā.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
<ul style="list-style-type: none"> • Vārdam ir milzīga nozīme cilvēku saziņā – ar to var palīdzēt citam, bet var arī aizskart. (V.Li.1.) • Dialogs ir saziņas forma. Dialogā mēs gūstam un nododam informāciju, intelektuālo, radošo un emocionālo pieredzi, paužam savu viedokli, saskaņojam pozīcijas. Sarunas palīdz pilnveidot domāšanas procesus virzībā no saprotamā uz nesaprotamā apguvi. (V.Li.1.) • Vārds ir senāks par valstīm un pilsētām, pat par visvecākajiem artefaktiem, kurus atrod arheologi. Vārds ir daudzveidīgs, to var un ir nepieciešams izpētīt no 	<p>Saziņa kontekstā</p> <ul style="list-style-type: none"> • Attīsta prasmi vadīt saziņas procesu saskaņā ar piedāvāto saziņas situāciju un/vai scenāriju (saziņas situācijas modelēšana): patstāvīgi nolemj, kā uzsākt un pabeigt dialogu, kā iegūt nepieciešamo informāciju un precizēt to, izteikt savu viedokli un pamatot to. Novērtē dialogu atbilstību piedāvātajiem mērķiem un saziņas situācijai. (VM.6.1.1.5.; VM.6.1.1.7.; VM.6.1.1.11.) <p>Teksts un tekstveide</p>

<p>dažādiem skatpunktiem. Vārdam, tāpat kā visam apkārtesošam, ir nozīme un forma. (V.Li.3.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Valodā atspoguļojas tautas apkārtējās pasaules izziņas pieredze (uz vārda un valodas likumību vēstures pamata). Vārdā tauta ietver savas domas, jūtas, nojausmu un cerības. (V.Li.3.) • Lai iemācītos pareizi un pilnvērtīgi izmantot valodu savā runā, jāizprot valodas likumu iedaba, to rašanās iemesli un vēsture. (V.Li.3.) • Valodas sistēmas uzbūves izpratne palīdz pilnveidot dzimtas valodas, kā arī citu valodu prasmes (t. sk. patstāvīgi). (V.Li.3.) 	<ul style="list-style-type: none"> • Atkārtojot agrāk apgūto, sistematizē to shēmā, infografikā vai tabulā, lai zināšanas “nesabirztu” fragmentos, bet izkārtotos sistēmā. Pārveido informāciju saistītā tekstā. Piemēram, dažādi avoti (valodas likumi, novērojumi un secinājumi, ortogrammu analīze u. c.) → shēma/infografika/tabula → saistīts teksts (mutisks). (VM.6.1.1.3.; VM.6.1.1.4.; VM.6.2.1.6.) • Atrod informatīvos tekstos kulturoloģisku informāciju par vārdu, kurā atspoguļojas tautas sociālā un kultūrvēsturiskā pieredze, komentē un izmanto to tekstveidē un saziņā. (VM.6.1.1.10.; VM.6.1.1.11.) <p>Valodas struktūra</p> <ul style="list-style-type: none"> • Izprot, kāpēc vārds ir galvenā, universālā nosaucošā (nominatīva) valodas vienība: komentē, kāpēc vārds ir daudzveidīgs un ko tas var pastāstīt par sevi. (VM.6.3.1.1.) • Skaidro ar piemēriem, kāpēc tauta tieši šādi ir nosaukusi kādu apkārtējās pasaules parādību (balstoties uz vārda etimoloģisko analīzi). (VM.6.1.1.10.) • Noformē dialogu rakstos, lai atšķirtu dialoga dalībnieku replikas un autora vārdus (replikas autora vārdi nepārtrauc). (VM.6.3.1.5.)
<p>Komplekss sasniedzamais rezultāts</p>	<p>Ieradumi</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Veido dažādu līmeņu dialogus pēc noteikta scenārija atbilstoši piedāvātajām saziņas situācijām un izspēlē tās (informācijas ieguve/apmaiņa; sprieduma izteikšana un tā pamatojums). Izmanto apgūtās dialoga stratēģijas, lai sasniegtu sapratni saziņas procesā. Novērtē dialogu 	<ul style="list-style-type: none"> • Veido ieradumu aktīvi demonstrēt savu dalību un attieksmi sarunas laikā – ar stāju, acu kontaktu, žestiem un mīmiku. (Tikumi – laipnība, solidaritāte, tolerance; vērtība – cilvēka cieņa)

<p>atbilstību piedāvātajiem mērķiem un saziņas situācijai. (VM.6.3.1.1.5; VM.6.3.1.1.7; VM.6.3.1.10.; VM.6.3.1.11.)</p> <ul style="list-style-type: none"> Lai veiksmīgi apgūtu jauno mācību vielu, veido saistību starp to, kas zināms, un jaunām zināšanām; sistematizē iegūtās zināšanas dažādos veidos. (VM.6.1.1.4.; VM.6.3.1.7.; VM.6.3.1.8.) 	<ul style="list-style-type: none"> Veido ieradumu iepriekš rūpīgi pārdomāt publisku izteikumu saturu un snieguma formu. (Tikumi – atbildība, gudrība, tolerance; vērtība – kultūra)
<p>Jēdzieni: vārds kā daudzveidīga parādība (termins “daudznozīmīgs” netiek lietots), dialogs kā saziņas forma; infografika.</p>	

Temata apguves norise

<ul style="list-style-type: none"> Lai veiksmīgi apgūtu jauno mācību saturu, mācās sistematizēt iegūtās zināšanas dažādās formās (tabulā, shēmā, infografikā), veidojot saistību starp to, kas zināms, un jaunām zināšanām, pārveidot informāciju no tiem saistītā tekstā. Mācās veidot infografiku, izmantojot e-vides iespējas. Salīdzina dažādas infografikas un izvērtē, kuras pazīmes infografiku dara kvalitatīvu un kāpēc. Meklē informatīvos tekstos kulturoloģisku informāciju, komentē to; izmanto tekstveidē (piemēram, par vārda un valodas likumību vēsturi; par tikumiskajām vērtībām, kas atklājas poļu sakāmvārdos un parunās); saziņā (par atšķirībām saziņā, kas pieņemti dažādās kultūrās: uzrunas formas un pieklājības frāzes). Mācās raksturot vārdu no dažādiem skatpunktiem (pēc nozīmes, skaņu un burtu izkārtojuma; pēc atbilstības vārdšķirai; pēc lomas teikumā), izmantojot apkopošanai piedāvāto tabulu/shēmu/infografiku. Mācās definēt apgūto jēdzienu (precīzi, īsi, bet pilnīgi), veidot spriedumus, veicot ortogrāfiskos uzdevumus pēc parauga/likuma vai izvēloties pareizo/precīzāko. Pamato savu izvēli. Skaidro, kāpēc poļu tauta tieši tā nosauca priekšmetus/parādības, izmantojot informāciju no etimoloģiskās vārdnīcas.
<ul style="list-style-type: none"> Orientējas saziņas situācijās: nosaka tematu, adresātu, saziņas mērķi un apstākļus (laiks un vieta) dažādos dialogos. Piedalās dažādos dialogos, kuru sarežģītības līmenis ir atkarīgs : <ul style="list-style-type: none"> no saskarsmes mērķa un formas (saruna pa tālruni, lai iegūtu informāciju, sava viedokļa izteikšana un skaidrošana); no runātāju sociālajām lomām (oficiālā vai neoficiālā sazināšanās); no piedāvātās stratēģijas; no tā, kādus informācijas avotus izmanto sarunbiedri pilnvērtīga dialoga veidošanai. Lai vadītu saziņas procesu,

- plāno dialoga stratēģiju atkarībā no piedāvātajiem nosacījumiem: kā iesaistīties dialogā, ņemot vērā saziņas mērķi (uzzināt/precizēt/zinot), un pabeigt to; kā izveidot kontaktu un uzturēt to; kā izteikt savu viedokli un pamatot to; kā uzzināt vajadzīgo un precizēt dzirdēto;
 - salīdzina dažādus informācijas avotus e-vidē (fotogalerija un svētku afiša/vietnes posteru plakāts/raksti pilsētas mājaslapā un citi avoti); atrod vajadzīgo, lai veidotu saturīgu dialogu;
 - ievēro etiķetes normas oficiālā un neoficiālā saziņā, t. sk. izmanto runas modeļus, kas pieņemti dažādās kultūrās (krievu, latviešu) un saziņas situācijās (uzrunas formas, etiķetes frāzes);
 - atbild uz jautājumiem un uzdod tos informācijas saņemšanai un precizēšanai;
 - novērtē informāciju, ņemot vērā tās pilnīgumu un atbilstību prasītajam.
- Analizē dialogus pārraižu vai filmu fragmentos, mācību materiālos vai dialogus, ko izspēlējuši klasesbiedri, pēc to atbilstības tematam, adresātam, saziņas mērķim, saziņas etiķetes normām.
 - Rediģē dialogus (parazītvārdi, darbības vārdu atkārtojums).
 - Lieto pieturzīmes dialogā, kurā replikas netiek pārtrauktas ar autora vārdiem.
 - Piedalās dialogu konkursā.

Starppriekšmetu saikne

Sociālās zinības	Konfliktu novēršana un problēmu risināšana, sociālās lomas.
-------------------------	---

Metodiskais komentārs

Dialogs kā saziņas forma 5. klasē	Ar dialogu kā saziņas formu skolēni jau ir iepazinušies no savas dzīves pieredzes. 5. klasē skolēni iepazīstas ar dažādiem dialogu scenārijiem (no vienkāršā uz sarežģīto), veido un iestudē tos, iesaistās dialogos, izsakot savu viedokli un vērtējumu (morālie, tikumiskie un sociālie temati), formulē atvērtus jautājumus un atbild uz tiem, mācās pierakstīt dialogu.
--	---

<p>5.1. Ko var pastāstīt vārds? Vārds kā daudzveidīga parādība</p>	<p>5.2. Kā izvēlēties spilgtus, precīzus un iederīgus vārdus savai runai vai tekstam? Vārds leksikas līmenī</p>	<p>5.3. Dabas skaņas un valodas mūzika. Kā raksta dzejoļus, un kāda šajā procesā ir nozīme fonētikai? Vārds fonētikas līmenī</p>	<p>5.4. Kā noskaidrot, parādīt un pierādīt, kā veidots vārds? Vārds vārddarināšanas līmenī</p>
---	--	---	---

5.2. Kā izvēlēties spilgtus, precīzus un iederīgus vārdus savai runai vai tekstam? Vārds leksikas līmenī.

Ieteicamais laiks temata apguvei: 32 mācību stundas (46 % no mācību laika).

Temata apguves mērķis: izmantojot vārdnīcas, salīdzinot un analizējot vārdu lietošanu dažādos tekstos, veidot priekšstatu par vārdu kā leksisku vienību, lai mērķtiecīgi izmantotu leksiskos līdzekļus saziņā un noteikta tipa un žanra tekstos. Vērtēt vārda lomu autora tekstā, lai pilnveidotu prasmi atšķirt labu tekstu, kas atbilst apgūtajām normām, no izteiksmīga un precīza autora teksta.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
<ul style="list-style-type: none"> • Labs klausītājs/lasītājs var pasauli ieraudzīt ar dažādu cilvēku acīm: uzzināt ko jaunu, saprast citu cilvēku viedokli par apkārtējo pasauli. (V.Li.1.; V.Li.2.) • Vārda spēks ir tā spējas pārliecināt. (V.Li.1.) • Pilnvērtīgam starpkultūru dialogam dažādu kultūru pārstāvjiem ir jāiemācās nostāties cita pozīcijā, iecietīgi un ar cieņu izturēties pret atšķirībām apkārtējās pasaules uztverē un vērtējumā. (V.Li.1.) • Veidojot dažādu tipu un žanru tekstus (mutvārdu un rakstos), jāņem vērā piedāvātā komunikatīvā situācija. (V.Li.2.) • Vārdam ir divas nozīmes (gramatiskā un leksiskā). Vārda leksiskā nozīme var mainīties kopā ar tautas priekšstatu par šo parādību. • Lai izskaidrotu vārda nozīmi, izmanto dažādus paņēmienus. Katram vārdam ir savs vēsturiskais ceļš (neoloģisms, historisms un arhaisms, mantots un aizgūts vārds), lietojamības sfēras (dialektisms, profesionālisms, vispārlietojamais vārds) un stilistikā nokrāsa (sarunvalodas vārds, neitrāls un literārs). (V.Li.3.) • Frazeoloģismi ir tradicionāli vārdu savienojumi ar īpatnēju nozīmi, kas piemīt visam savienojumam kopumā un ko nevar izsecināt no atsevišķu vārdu nozīmēm; to izmantošana bagātina mūsu runu, padarot to spožāku, dzīvāku, dziļāku. (V.Li.3.) • Vārdnīcas sniedz mums informāciju par vārdu kā par daudzveidīgu parādību: par tā nozīmi, izrunu un rakstību, 	<p>Saziņa kontekstā</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pilnveido prasmi būt pārliecinātam: izsaka un argumentē savu viedokli, balstoties uz personisko pieredzi, autoritatīvu viedokli vai noteikumiem un piemēriem no dažādiem avotiem. Uztver sarunbiedra viedokli, atlasa argumentus, kas pierāda vai noraida viņa viedokļa pareizību. Novērtē savas un citas uzstāšanās kvalitāti (atpazīst komunikatīvos trūkumus – neatbilstība mērķim, neatbilstoši argumenti). (VM.6.1.1.4.; VM.6.1.1.5.; VM.6.1.1.9.) • Uzstājas ar ziņojumu, vērtē savu un citu uzstāšanos pēc snieguma līmeņa apraksta vai kopīgi izstrādātajiem kritērijiem (ziņojuma kvalitāte, prezentēšanas un uzstāšanās prasmes). Piedāvā savu panākuma stratēģiju klasesbiedriem. (VM.6.1.1.6.; VM.6.1.1.7.; VM.6.1.1.9.; VM.6.1.1.10.; VM.6.1.1.11.) • Kopīgi izveido “Klausītāja noteikumus” un ievēro tos, lai pilnvērtīgi uztvertu pateikto un atbalstītu runājošo. Vērtē savu un sarunbiedra prasmi klausīties. (VM.6.1.1.3.; VM.6.1.1.11.) • Izmanto vārdnīcas, enciklopēdijas, izziņu materiālus, e-vidi kulturoloģiskās informācijas ieguvei, sistematizē to, izmantojot dažādus paņēmienus (kultūras faktu salīdzināšana; tabulu/shēmu/“vārdu mākoņa” veidošana). (VM.6.1.1.4.; VM.6.1.1.10.) • Izmantojot caurskatīšanas stratēģiju lasīšanā, orientējas populārzinātniskā teksta saturā pēc balstvārdiem, bet grāmatu, bērnu enciklopēdiju vai žurnālu saturā – pēc satura rādītāja un virsrakstiem. (VM.6.1.1.3.)

par izcelsmi un daudz ko citu. Tie ir īpaši “ceļveži”, kas palīdz mums pareizi un precīzi izteikt sevi, saprast citus un pilnveidot savu runu. (V.Li.3.)

- Parunās/sakāmvārdos/frazeologismos un kulturoloģiskos tekstos noskaidro un rekonstruē tautas vērtību pieredzi un salīdzina to ar citas tautas vērtībām. (VM.6.1.1.10.; VM.6.1.1.4.)

Teksts un tekstveide

- Veido (mutvārdu un rakstos) komunikatīvi vērstu tekstu (mērķis, vieta, laiks, adresāts), prezentē to klasesbiedriem. Izmanto leksiskos līdzekļus saskaņā ar piedāvāto saziņas situāciju, teksta tipu, struktūru (salīdzinājuma teksts) un žanru. Novērtē teksta kvalitāti (vai teksts ir saistīts, pabeigts, vai pietiek informācijas). Labo krasī izteiktus teksta trūkumus – novirzes no temata, pilnīga vai daļēja neatbilstība izvīzītajam mērķim. (VM.6.2.1.6.; VM.6.2.1.7.; VM.6.2.1.9.)

Valodas struktūra

- Analizē vārdu kā semantisko vienību un tautas kultūras arhetipu (termins “arhetips” netiek ieviests). (VM.6.3.1.1.)
- Mērķtiecīgi izmanto divvalodīgās, ortogrāfijas (pareizrakstības), ortoēpijas (pareizrunas), etimoloģiskās, frazeoloģiskās vārdnīcas (t. sk. e-vidē: virtuālās jeb *online* vārdnīcas) vārdu/frazeoloģismu nozīmju precizēšanai, to izrunas/rakstības pārbaudei; atlasa no tām informāciju uzdevuma izpildei vai pašpārbaudei. (VM.6.3.1.3.; VM.6.3.1.7.; VM.6.3.1.8.)
- Skaidro ar piemēriem, kā vārds ir saistīts ar laiku, vēsturi un tautas kultūru. Pilnveido apgūtās pareizrakstības prasmes: veido pārspriedumu, pamatojot vārda pareizrakstību (apgūtas ortogrammas – mutiski un/vai grafiski). (VM.6.1.1.10.; VM.6.3.1.1.)
- Apgūst interaktīvus paņēmienus darbā ar vārdu e-vidē (elektroniskās krustvārdu mīklas, lingvistiskās spēles un uzdevumi). (VM.6.3.1.7.)

Komplekss sasniedzamais rezultāts

Ieradumi

<ul style="list-style-type: none"> • Uztver un analizē vārdu kā semantisko vienību un tautas kultūras arhetipu. (VM.6.3.1.1.; VM.6.3.1.3.; VM.6.1.1.4.; VM.6.1.1.10.; VM.6.1.1.11.) • Pilnveido prasmi noteikt autora nolūku. Novērtē vārda lomu autora tekstā, lai noteiktu leksisko līdzekļu oriģinālo un radošo izmantošanu. Veido komunikatīvi vērstu tekstu (mērķis, vieta, laiks, adresāts). Pilnveido savu runu, izvēloties iederīgu, precīzu un izteiksmīgu vārdu tā izmantošanai saziņā vai noteikta tipa un žanra tekstā. (VM.6.3.1.7.; VM.6.3.1.8.) • Mācās būt pārliecinotam: izsakot savu viedokli (t.sk. dialogos), izmanto apgūtos argumentus. Atzīt un respektēt viedokļu dažādību. (VM.6.2.1.5.; VM.6.2.1.6.; VM.6.2.1.7.; VM.6.2.1.9.) • Uztājas ar ziņojumu, vērtē savu un citu uzstāšanos. (VM.6.1.1.4.; VM.6.1.1.6.; VM.6.1.1.7.; VM.6.1.1.10.; VM.6.1.1.11.) 	<ul style="list-style-type: none"> • Veido ieradumu iepriekš rūpīgi pārdomāt publisku izteikumu saturu un snieguma formu. (Tikumi – atbildība, gudrība, tolerance; vērtība – kultūra) • Veido ieradumu uzmanīgi uz klausīt saziņas partneru izteikumus diskusiju laikā, būt iecietīgam pret atšķirīgiem viedokļiem. (Tikumi – atbildība, tolerance; vērtība – cilvēka cieņa) • Veido ieradumu atklāti paust un aizstāvēt savus uzskatus, ja nepieciešams, izteikt arī nepopulāru viedokli. (Tikumi – atbildība, drosmība, taisnīgums; vērtība – brīvība)
<p>Jēdzieni: vārda leksiskā un gramatiskā nozīme; viennozīmīgi un daudznozīmju vārdi, vārda tiešā un pārnestā nozīme; sinonīms, homonīms, antonīms; valodas vārdu krājums pēc lietojamības (vispārlietojamais vārds, dialektisms un profesionālisms), izcelsmes (historisms, arhaisms, neoloģisms); stilistiskās nokrāsas (neitrāls, sarunvalodas, literārs vārds); mantots vārds, aizgūts vārds; frazeoloģisms; apraksti (salīdzinošie (dažādas struktūras), reklāma, liriskā miniatūra, oficiāla vēstule ar stāstījumu par sevi dalībai konkursā; domraksts par gleznu, virtuāla ekskursija, mīklas); ziņojums (par lingvistisku tematu/ar informāciju no populārzinātniskā stila teksta); pārsapņēdums, balstoties uz mācību grāmatas materiālu; projekts.</p>	

Temata apguves norise

<ul style="list-style-type: none"> • Izsaka un argumentē savu viedokli (izmanto savu pieredzi, autoritatīvo viedokli vai noteikumu). Izmantojot caurskatīšanas stratēģiju lasīšanā, orientējas zinātniski populāra teksta saturā pēc balstvārdiem, bet grāmatu, bērnu enciklopēdiju vai žurnālu saturā – pēc satura rādītāja un virsrakstiem.
--

- Vērtē savas un citu runas kvalitāti: novērš komunikatīvos trūkumus (neatbilstība mērķim, neatbilstoši argumenti).
 - Atklāj (mutiski) epitetu un personifikāciju tēlu nozīmi literārā tekstā. Izmanto epitetus tekstveidē.
 - Populārzinātniskajā tekstā atrod informāciju, lai izdarītu apkopjošus secinājumus.
 - Vērtē (mutiski) spriedumu (pareizs/nepareizs, pilnīgs/nepilnīgs, precīzs/neprecīzs). Pilnveido to.
 - Rada vēstījumu saskaņā ar izvēlēto komunikatīvo mērķi.
 - Veido (mutvārdu un rakstos) aprakstus (lirisko miniatūru, izmantojot epitetus un personifikāciju; vēstuli ar stāstījumu par sevi dalībai konkursā; domrakstu par gleznu; mīklas, izmantojot daudznozīmju vārdus).
 - Raksta konspektīvu atstāstījumu.
 - Novērtē teksta/runas atbilstību mērķim, vietai, laikam adresātam.
 - Redīgē tekstus (vārdu lietošana nepareizā un stilam neatbilstošā nozīmē). Mācās pamatot, kā tekstā izmantotie leksiskie līdzekļi ietekmē tā satura uztveri.
 - Atšķir vārda leksisko un gramatisko nozīmi (lietvārds, īpašības un darbības vārds un apstakļa vārdi).
 - Atrod skaidrojošās vārdnīcas šķirkļos informāciju par uzsvāru, raksturīgām gramatiskām formām, stilistiskām īpatnībām, vārda nozīmi, kā arī piemērus. Veido vārdnīcas šķirkli (viennozīmīgs vārds).
 - Skaidro vārda nozīmi, izmantojot dažādus valodas nozīmes skaidrojuma paņēmienus (pazīmju pārskaitījumu, sinonīmus, tēlainu aprakstu).
 - Izskaidro daudznozīmju vārda nozīmes, izmantojot kontekstu, sinonīmus, antonīmus.
 - Iepazīstas ar dažu poļu vārdu nozīmju "vēsturi" (t. sk. pārnestās nozīmes rašanās). Salīdzina priekšmetu nosaukumus, kuru pamatā ir pārnestā nozīme, dažādās valodās.
-
- Uzstājas ar ziņojumu par lingvistisku tematu, vērtē savu un citu uzstāšanos pēc snieguma līmeņa apraksta vai kopīgi izstrādātajiem kritērijiem (ziņojuma kvalitāte, prezentēšanas un uzstāšanās prasmes). Piedāvā savu panākuma stratēģiju klasesbiedriem.
 - Piedalās projektā "Krustvārdu mīklas".
 - Veido mīklas-aprakstus, izmantojot homonīmus.
 - Veido (rakstos) salīdzinājuma aprakstu.
 - Rada vēstījumu, piemēram, stāsta par savu raksturu, izmantojot piemēru no savas dzīves.
 - Raksta detalizētu atstāstījumu (saglabā autora teksta faktisko saturu).
 - Redīgē tekstus: novērš vārdu atkārtojumu, izmantojot sinonīmus; izsvītro liekus vārdus. Skaidro, kā sarunā izmantotie leksiskie līdzekļi ietekmē runātāja uztveri.
 - Noformē tiešās runas teikumus bez piebildēm.
 - Skaidro vārda piederību pie homonīmiem, sinonīmiem vai antonīmiem, izmantojot apgūtos paņēmienus. Veido pierādījumu (mutiski), strukturē to: tēze, pierādījums(-i), secinājums.
 - Atlasa sinonīmus, balstoties uz to nozīmju niansēm un stilistisko nokrāsu. Komentē atšķirību vārdu nozīmju niansēs.

- Komentē (mutiski) sinonīmu un antonīmu lomu tekstos.
- Veido (mutvārdu un rakstos) ziņojumu, izmantojot informāciju no populārzinātniskā stila teksta; atrod tajā netiešā veidā sniegto informāciju.
- Izsaka un argumentē savu viedokli, balstoties uz piemēriem no dažādiem avotiem.
- Veido (mutvārdu) aprakstus (virtuāla ekskursija uz zoodārzu (pamatā – dzīvnieku nosaukumu vēsture)). Plāno prezentāciju un veido tās dizainu atbilstoši komunikatīvajam mērķim un saturam.
- Vērtē tekstu kvalitāti (saistījums, pabeigtība).
- Redīgē tekstus (aizgūtu vārdu nepamatota izmantošana). Izvēlas piemērotākos, precīzākos, izteiksmīgākos vārdus teksta pilnveidei.
- Lakoniski vai detalizēti atstāsta lasīto/dzirdēto tekstu.
- Izpēta vārdu novecošanas un rašanās iemeslus.
- Skaidro ar piemēriem historismu un arhaismu saistību ar tautas vēsturi (pazīstama leksika). Atšķir arhaismus un historismus (sinonīmu esamība/neesamība mūsdienu valodā).
- Atšķir vārdus pēc to lietojuma sfēras (dialektisms un profesionālisms), mantotus poļu un aizgūtus vārdus (nepārprotami gadījumi).
- Analizē vārdu kā tautas kultūras arhetipu (vārdi-nosaukumi; vārdi-tēli).
- Veido dialogus. Kopīgi izveido “Klausītāja noteikumus”, ievēro tos.
- Salīdzina savu un sarunbiedru viedokli (sagrīt/nesagrīt/sagrīt daļēji).
- Veido aprakstu (reklāma).
- Vērtē savu un citu tekstu kvalitāti (materiāla nepilnīgums).
- Atšķir frazeoloģismus no brīviem vārdu savienojumiem (pazīstami frazeoloģismi).
- Skaidro frazeoloģismu nozīmi, izmantojot kontekstu, sinonīmus vai antonīmus.
- Iepazīstas ar frazeoloģismiem – sinonīmiem un antonīmiem, nosaka daudznozīmju frazeoloģismu nozīmes.
- Nosaka apgūto frazeoloģismu sintaktisko lomu teikumā.
- Apgūst jēdzienu “spārnotais teiciens”, balstoties uz daiļliteratūras un publicistisku tekstu piemēriem; pilnveido prasmi atklāt tā tēlaino nozīmi.
- Skaidro ar piemēriem, ka frazeoloģismi ir valodas kultūras identitātes atspulgs: salīdzina frazeoloģismus ar vienādu nozīmi dažādās valodās, nosaka tajos kopīgo (pazīstami frazeoloģismi).

Starppriekšmetu saikne

Sociālās zinības	Starppersonu attiecības un konflikti.
------------------	---------------------------------------

Datorika	e-pasts un tā lietošanas noteikumi, ziņojuma veidošana un nosūtīšana. Vienkāršas animācijas veidošana.
Teātra māksla	Skaidri saprotamas runas veidošana.

Metodiskais komentārs

Tekstpratība 5. klasē (teksta tipi, žanri un funkcionālie stili)	<p>Ar visu tipu tekstiem skolēni jau ir iepazinušies 4. klasē. Lai pilnveidotu priekšstatu par aprakstu tekstiem, 5. klasē skolēni apgūst salīdzinošā apraksta struktūru. Vēstījuma teksti pārsvarā tiek izmantoti atstāstījumiem (detalizētiem un konspektīviem) un kā materiāls ierosmei (analīze, situācijas novērtējums). Savos vēstījuma tekstos pamato viedokli ar piemēru no dzīves.</p> <p>Ar pārsپردuma teksta shēmu skolēni jau ir iepazinušies 4. klasē. 5. klasē to izmanto citam nolūkam – veidot pārsپردumu pēc shēmas, izmantojot balsta materiālu tabulā, balsta konspektu vai shēmu.</p>
---	---

5.1. Ko var pastāstīt vārds? Vārds kā daudzveidīga parādība	5.2. Kā izvēlēties spilgtus, precīzus un iederīgus vārdus savai runai vai tekstam? Vārds leksikas līmenī	5.3. Dabas skaņas un valodas mūzika. Kā raksta dzejoļus, un kāda šajā procesā ir nozīme fonētikai? Vārds fonētikas līmenī	5.4. Kā noskaidrot, parādīt un pierādīt, kā veidots vārds? Vārds vārddarināšanas līmenī
---	--	--	---

5.3. Dabas skaņas un valodas mūzika. Kā raksta dzejoļus, un kāda šajā procesā ir nozīme fonētikai? Vārds fonētikas līmenī.

Ieteicamais laiks temata apguvei: 12 mācību stundas (17 % no mācību laika).

Temata apguves mērķis: pilnveidot priekšstatu par vārdu fonētikas līmeni, lai izmantotu fonētiskos likumus, veidojot labskanīgu un izteismīgu runu (mērķtiecīga žestu, mīmikas un intonācijas izmantošana); dzejoļu analiza); pareizrakstība.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
<ul style="list-style-type: none"> • Dialogā mēs gūstam un nododam emocionālo pieredzi: mācāmies saprast sarunbiedra jūtas un noskaņojumu, dalīties ar savu, līdzpārdzīvot. (V.Li.1.) • Mīmika un žesti var palīdzēt vai traucēt sapratnei starp sarunbiedriem. Prasmīga žestu un mīmikas izmantošana ir atkarīga no saskarsmes situācijas (iederīgi/neiederīgi žesti; žestu-“ārzemnieku” izmantošana) un palīdz paust attieksmi pret dzirdēto, kā arī ļauj precizēt, papildināt vai pat mainīt izteikuma saturu. (V.Li.1.) • Saprot, ar ko atšķiras dzejiska runa no prozas (ritms, atskaņa, pantmērs, skaņu un vārdu izmantošana tēlu rašanai). (V.Li.2.) • Lai iemācītos izteismīgi runāt un lasīt (dialogus, dzejoļus, aprakstus), ir svarīgi uztvert un nodot domu/sajūtu/noskaņojumu, izmantojot loģiskos uzsvarus, pauzes un intonāciju. (V.Li.2.) • Vārdi dzejā ne tikai kaut ko paziņo prātam, bet ar savu neparastumu, neatkārtojamību, tēlainību un ritmu arī iedarbojas uz jūtām. (V.Li.2.) 	<p>Saziņa kontekstā</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pilnveido klausītāja un runātāja kultūru (prasmes): saprot sarunbiedra mīmiku un žestus, to nozīmi; iederīgi un izteismīgi izmanto mīmiku un žestus saskarsmē (dialogu inscenēšana, uzstāšanās ar ziņojumu, dzejoļu deklamēšana). (VM.6.1.1.6.; VM.6.1.1.7.) • Pilnveido savu runu, tiecoties to padarīt labskanīgu un izteismīgu. (VM.6.1.1.5.; VM.6.1.1.6.; VM.6.1.1.7.; VM.6.1.1.8.) <p>Teksts un tekstveide</p> <ul style="list-style-type: none"> • Izteismīgi lasa dzejoļus (ievēro atskaņas, ritmu, akcentē autora izmantoto skaņu pierakstu) un aprakstus. Paskaidro, kāds lasīšanas temps der piedāvātā teksta lasīšanai un kāpēc. (VM.6.2.1.5.; VM.6.2.1.9.) <p>Valodas struktūra</p> <ul style="list-style-type: none"> • Skaidro, kā pierakstīt mutvārdu runu, ievērojot valodas likumus. • Pareizi izrunā un pieraksta apgūtos vārdus (t. sk. aizgūtos). (VM.6.3.1.1.; VM.6.3.1.5.)

<ul style="list-style-type: none"> • Pilnveido priekšstatu par skaņu pierakstu, kas iekļauj ne tikai skaņu atdarinājumu; tas var arī pastāstīt par priekšmeta izmēru, tā īpašībām, veido noskaņu utt. (V.Li.2.) • Poļu literāro izrunu pārvalda ortoēpiskās likumības: staļ akcent (V.Li.3.) • Prasme pareizi izrunāt aizguvumus ir labskanības un runas kultūras rādītājs. Saprot, kas ir akcents un kāpēc svešvalodā mēs bieži runājam ar akcentu. (V.Li.3.) 	
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
<ul style="list-style-type: none"> • Prasmīgi izmanto fonētiskos likumus, izrunājot aizgūtus vārdus, pareizrakstībā, dzejoļu analīzē (saskata skaņu tēlus), intonējot savu runu. Apgūstot izrunu svešvalodā, izmanto fonētikas likumu zināšanas. (VM.6.3.1.1.; VM.6.3.1.5.; VM.6.3.1.7.; VM.6.3.1.8.; VM.6.2.1.5.) • Veido savu runu (t. sk. lasot dzejoli), tiecoties padarīt to labskanīgu un izteismīgu; iederīgi un izteismīgi izmanto intonāciju, loģiskos uzsvarus, pauzes, mīmiku un žestus, kontrolē žestus un mīmiku saziņas laikā. (VM.6.1.1.5.; VM.6.1.1.6.; VM.6.1.1.7.; VM.6.1.1.8.) • Veic lingvistiskus uzdevumus-problēmas: izvirza mērķi, piedāvā risinājumus, izmantojot uzdevumam piemērotas problēmrisināšanas stratēģijas; plāno darbu, prognozē iespējamās grūtības un to pārvarēšanas ceļus. (VM.6.1.1.4.; VM.6.1.1.9.; VM.6.1.1.11.) 	<ul style="list-style-type: none"> • Veido ieradumu aktīvi demonstrēt savu dalību un attieksmi sarunas laikā – ar stāju, acu kontaktu, žestiem un mīmiku. (Tikumi – laipnība, solidaritāte, tolerance; vērtība – cilvēka cieņa) • Attīsta ieradumu izmantot dažādus uzziņu avotus un elektroniskos pārbaudes rīkus sava teksta kvalitātes uzlabošanai. (Tikumi – atbildība, gudrība, centība; vērtība – darba tikums)

Jēdzieni: fonētika, artikulācija, skaņu raksts, atskaņa un ritms, runas labskanība, poļu literārās izrunas likumības, fonētiski ortogrāfiskā vārda analīze, svešvārdu izrunas īpatnības.

Temata apguves norise

- Veic lingvistiskus uzdevumus un problēmas (grupā/pāros). Paskaidro klasesbiedram, kā jāveic piedāvātais uzdevums. Piedāvā tā veikšanas plānu, kopā meklē vajadzīgo uzziņu materiālu mācību grāmatā, kontrolē darbību secību, koriģē uzdevuma izpildi.
- Veido mācību problēmas risinājuma plānu (kopā ar skolotāju); strādā pēc plāna, salīdzinot savas darbības ar mērķi, koriģē savu darbību. Izstrādā (kopā ar klasesbiedriem un skolotāju) darba novērtēšanas kritērijus un nosaka darba veiksmīguma pakāpi (sava un citu) atbilstoši šiem kritērijiem. Vērtēšanas procesā pauž un pamato savu viedokli; uztver klasesbiedru viedokļus, atbalsta citu viedokli, koriģē savu viedokli (pēc nepieciešamības).
- Apkopo informāciju par valodu vai kulturoloģisku tematu, nosakot, ko interesantu uzzinājis, kas pārsteidzis. Papildina klasesbiedra teikto.
- Atbild (mutiski) uz jautājumu, kas uzdots teksta virsrakstā (izvērsti un daudzpusīgi vai īsi un vienkārši).
- Nosaka teksta tipu. Pieraksta tā trūkstošo daļu (ievads un nobeigums). Paskaidro, kā autors pierāda savu tēzi (piemērs no dzīves, atsauce uz autoritatīvu viedokli, vairāki argumenti).
- Raksta jaukta tipa tekstus (vēstījums ar apraksta elementiem). Veido pārspriedumu pēc parauga.
- Atrod tekstā vārdus un/vai vārdu savienojumus, kas veido noteiktu tēlu. Komentē, kāpēc autors izmanto vienu vai otru salīdzinājumu/epitetu, raksturo tēlu (mutiski). Piedāvā savus salīdzinājumu/epitetu variantus.
- Pārveido vēstījuma tekstu dialoga tekstā (lai neatkārtotos, izmanto darbības vārdus sinonīmus).
- Vārda izrunas precizēšanai/pārbaudei izmanto elektroniskās (virtuālās jeb *online*) vārdnīcas ar izrunas funkciju.

- Piedalās izteismīgas lasīšanas konkursā. Novērtē savu un citu lasīšanu pēc kritērijiem.
 - Nosaka (nosauc) savu emocionālo stāvokli dzejas uztveres laikā, komentē, ko jūt un kāpēc. Apzinās un nosaka citu cilvēku emocijas (dzīvnieku – teksta varoņu); jūt tiem līdzī.
 - Nosaka divu vai triju tekstu kopīgo tematu (nepārprotami gadījumi; var būt prozas un dzejas tekstu kombinācija).
 - Komentē autora komunikatīvo mērķi; nosaka teksta adresātu.
 - Raksta konspektīvu atstāstījumu, saglabājot vissvarīgāko informāciju (mutiski).
 - Veic eksperimentu, kurā salīdzina dažu vārdu skanējumu. Nosaka, kādas skaņas palīdzējušas “saklausīt” un veidojušas iespaidu par kaut ko lielu, tumšu, spēcīgu un kaut ko maigu un gaišu.
 - Veido klasesbiedram pārbaudes darbu (izmantojot paraugu) un tā vērtēšanas skalu. Cenšas darbā izmantot jaunus/nestandarta un interesantus uzdevumus. Sākumā piedāvā klasesbiedram novērtēt savu darbu pēc šīs skalas, pēc tam pārbauda darba izpildi pats. Komentē, kas ir izdevies, kam ir jāpievērš uzmanība un kas jāatkārto veiksmīgai temata apguvei.
 - Veiktā uzdevuma savstarpējās pārbaudes laikā uzdod klasesbiedram precizējošus jautājumus, lai viņš pats ieraudzītu kļūdu un izlabotu to.
-
- Uzstājas ar ziņojumu par lingvistisku tematu (izmantojot mācību tekstu vai mācību grāmatas paragrāfu), vizuālam atbalstam izmanto infografiku, shēmu, atbalsta konspektu, tabulu, to skaitā elektronisku.
 - Paskaidro mutiski, kā žesti palīdz/traucē saziņai (komentē, kādās situācijās iederīgi/neiederīgi izmantot noteiktus žestus).
 - Kontrolē žestus un mīmiku saziņas laikā: atšķir iederīgus un neiederīgus žestus, novērtē žestu atbilstību noteiktai saziņas situācijai (ar ko? kur?); izmanto žestus, mīmiku un intonāciju dažādās situācijās – sasveicināšanās, atvadīšanās, pateicība, atvainošāšanās, piekrišana/nepiekrišana, lūgums, pieklājīgs atteikums.
 - Piedalās dialogos kā runātājs vai klausītājs. Runātājs, izklāstot un paskaidrojot savu viedokli, seko klausītāju reakcijai, kuri ar mīmiku/žestiem pauž savu attieksmi pret dzirdēto, un paskaidro, ko viņš ir sapratis pēc viņu reakcijas.
 - Piedalās atbalsta konspektu/infografiku konkursā, kurā tiek vērtēta (vērtētāji – klasesbiedru ekspertu grupa) precizitāte, koncentrētība, pilnīgums un materiāla izklāsta sistēmiskums. Prezentē savu vai grupā izveidoto darbu: komentē to saturu (kāds materiāls izmantots un kāpēc) un noformējumu (fonta un krāsu nianšu izmantošana, lai akcentētu, piemēram, galveno/papildu informāciju utt.).
 - Stāsta par vienu eksponātu no savas kolekcijas (populārzinātniskās valodas stils) ar komunikatīvu uzdevumu: ieinteresēt klausītājus ar jaunu informāciju.
 - Veido teikumus ar vairākām vienlīdzīgu locekļu virknēm. Liek teikumos pieturzīmes.
 - Apkopo un sistematizē informāciju no dažādiem tekstiem (2 vai 3) par to, kā veidojas poļu valodas labskaņa. Salīdzina skaņu artikulācijas īpatnības dažādās valodās.
 - Sistematizē mutvārdu runas “pārveidošanas” noteikumus rakstu formā, izmanto tos, lai veiktu ortogrāfiskus uzdevumus.
 - Izmanto ortoēpijas (pareizrūnas) vārdnīcu un svešvārdu vārdnīcu, lai noskaidrotu vārda pareizu izrunu.

- Ievēro ortogrāfijas normas un paskaidro ortogrammas: pisownia -ą, -ę, -om, -en, em w różnych pozycjach, pisownia -i, -ii, -ji w zakończeniach, pisownia wyrazów ze spółgłoskami tracącymi dźwięczność, (apzīmē līdzskaņa mīkstinājumu raksto.)
- Veic vārda fonētiski ortogrāfisko analīzi rakstiski (vārdi ar apgūtām ortogrammām).
- Apgūst svešvārdu izrunas un rakstības normas, balstoties uz ortoēpijas un fonētikas valodas normu.
- Apjomīga lingvistiskā materiāla apkopošanai un sistematizācijai, aizpilda tabulu vai shēmu ar saviem piemēriem un izmanto to savā atbildē.

Starppriekšmetu saikne

Teātra māksla	Etīde. Skatuviskā darbība, izspēlējot cilvēku attiecības. Izteismīga runa (piedalīšanās izteismīgas runas konkursā).
----------------------	--

5.1. Ko var pastāstīt vārds? Vārds kā daudzveidīga parādība	5.2. Kā izvēlēties spilgtus, precīzus un iederīgus vārdus savai runai vai tekstam? Vārds leksikas līmenī	5.3. Dabas skaņas un valodas mūzika. Kā raksta dzejoļus, un kāda šajā procesā ir nozīme fonētikai? Vārds fonētikas līmenī	5.4. Kā noskaidrot, parādīt un pierādīt, kā veidots vārds? Vārds vārddarināšanas līmenī
---	--	--	---

5.4. Kā noskaidrot, parādīt un pierādīt, kā veidots vārds? Vārds vārddarināšanas līmenī.

Ieteicamais laiks temata apguvei: 18 mācību stundas (25 % no mācību laika).

Temata apguves mērķis: veidot priekšstatu par to, ka vārddarināšana ir poļu valodas vārdu krājuma galvenais bagātināšanas veids un oriģināla autora vārda radīšanas instruments; uzzināt, kā tiek veidoti vārdi (vārddarināšanas paņēmieni) un to formas. Izmantot apgūtās morfēmikas un vārddarināšanas prasmes pareizrakstībā, kā arī lai rekonstruētu priekšstatu par tautas vērtībām. Pilnveidot prasmi radīt komunikatīvi precīzu runu un izmantot to dialogos, kā arī efektīvam kopdarbam (reklāmas veidošana).

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
<ul style="list-style-type: none"> • Dialogā mēs gūstam un nododam intelektuālo un radošo pieredzi (t. sk. mācību un radošo uzdevumu izpildes pieredze kopdarbā), mācāmies palīdzēt cits citam rast kopēju izpratni. (V.Li.1.) • Sadarbības efektivitāte ir atkarīga arī no tās dalībnieku saskarsmes kvalitātes. (V.Li.1.) • Runa ir mūsu vizītkarte, pēc kuras rodas iespaids par cilvēku. Tas, kurš prot runāt pareizi, ir brīvāks, bagātāks, veiksmīgāks par cilvēku, kurš neprot to darīt. Runas bagātība un daudzveidība palīdz mums būt pārliecinošam, paplašina mūsu iespējas domu un jūtu nianšu nodošanai. (V.Li.1.; V.Li.2.) • Katrā valodā ir savs morfēmu salikums un vārddarināšanas paņēmieni. Katrs jauns vārds satur jaunu nozīmi, kas rodas, pievienojot tam klāt vēl vienu morfēmu. Ar morfēmu palīdzību tauta pauž savu attieksmi pret apkārtējo pasauli (morfēmu nozīme). (V.Li.3.) • Prasme “ieraudzīt” vārda struktūru ir nosacījums pareizrakstībai: lai ievērotu dažādas ortogrammas, jāņem vērā vārda struktūra. (V.Li.3.) 	<p>Saziņa kontekstā</p> <ul style="list-style-type: none"> • Raksturo saziņas situācijas (kas piedalās dialogā, kur un kā notiek saruna), mācās noteikt dalībnieku rīcību pamatojumu, viņu mērķus un saziņas stratēģijas. Vērtē saziņas efektivitāti (mācīšanas līmenī). Pilnveido prasmi piedalīties spontānā saziņā. (VM.6.1.1.5.; VM.6.1.1.8.; VM.6.1.1.11.) • Pilnveido prasmi vērtēt runas kvalitāti (pareizība (pareizi/nepareizi/pieļaujami), bagātība, precizitāte). (VM.6.1.1.7.) • Izmanto pārskata stratēģijas lasīšanā (nosaka teksta tematu, galveno domu; atrod tekstā balstvārdus, uzdod jautājumus par teksta saturu un atbild uz tiem). (VM.6.1.1.9.) <p>Teksts un tekstveide</p> <ul style="list-style-type: none"> • Salīdzina informāciju, kurā vēstīts par poļu un citu tautu vēsturi un kultūru, atrod kopīgo un atšķirīgo dažādu tautu pasaules uztverē un vērtībās. Komentē dažu poļu sakņu etimoloģiju, piemēram, <i>ojciec-ojcowizna- ojczyzna</i>, rekonstruējot priekšstatu par tautas vērtībām. (VM.6.1.1.10.) • Grupā veido reklāmu (apgūst reklāmas veidošanas paņēmienus). (VM.6.2.1.6.; VM.6.2.1.7.; VM.6.2.1.9.) <p>Valodas struktūra</p> <ul style="list-style-type: none"> • Izmanto apgūtās morfēmikas un vārddarināšanas prasmes ortogrāfijā, kā arī veicot vārda leksisko un gramatisko analīzi. (VM.6.3.1.6.)

	<ul style="list-style-type: none"> Izmanto vārddarināšanas un etimoloģijas vārdnīcas (t. sk. e-vidē), lai noskaidrotu/precizētu vārda un tā morfēmu sastāva darināšanas veidus. (VM.6.1.1.4.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
<ul style="list-style-type: none"> Analizē vārdu vārddarināšanas līmenī, izmanto apgūtās morfēmikas un vārddarināšanas prasmes pareizrakstībā, tautas vērtību rekonstruēšanā, literāru tēlu uztverē vai radīšanā. (VM.6.3.1.6.) Raksturo saziņas situācijas: nosaka dalībnieku rīcību pamatojumu, viņu mērķus un saziņas stratēģijas. Kontrolē un pilnveido savas runātprasmes, apzinoties, ka runa ir mūsu vizītkarte, pēc kuras rodas iespaids par cilvēku. (VM.6.3.1.8.) Izveido un ievēro saskarsmes noteikumus kopdarbā. Grupā plāno un veic radošos uzdevumus (pedalās reklāmas konkursā), kontrolē procesu, novērtē rezultātu pēc snieguma līmeņa apraksta vai kopīgi izstrādātajiem kritērijiem. Pilnveido prasmi vērtēt savas un citas grupas sasniegumus (atbilstība uzdevumam, oriģinalitāte, ietekmīgums/kopiespaids), saziņas efektivitāti un kvalitāti (pareizums, bagātība, precizitāte). (VM.6.1.1.4.; VM.6.1.1.5.; VM.6.1.1.7.; VM.6.1.1.10.; VM.6.1.1.11.; VM.6.2.1.9.) 	<ul style="list-style-type: none"> Veido ieradumu iepriekš rūpīgi pārdomāt publisku izteikumu saturu un snieguma formu. (Tikumi – atbildība, gudrība, tolerance; vērtība – kultūra) Veido ieradumu atklāti paust un aizstāvēt savus uzskatus, ja nepieciešams, izteikt arī nepopulāru viedokli. (Tikumi – atbildība, drosmē, taisnīgums; vērtība – brīvība) Attīsta ieradumu izmantot dažādus uzziņu avotus un elektroniskos pārbaudes rīkus sava teksta kvalitātes uzlabošanai. (Tikumi – atbildība, gudrība, centība; vērtība – darba tikums)
<p>Jēdzieni: loma vārdu un vārdformu darināšanā; vārda analīze; vārddarināšanas paņēmieni, vārddarināšanas ķēde; līdzskaņu un patskaņu mija vārda saknē.</p>	

Temata apguves norise

- Raksturo saziņas situāciju dialogos (kas piedalās dialogā, kur notiek saruna), mācās noteikt tajos dalībnieku mērķus un saziņas stratēģijas. Pilnveido prasmi piedalīties spontānā (nesagatavotā) runā: mācās improvizēt nesagatavotos dialogos un monologos.
 - Izmanto bērnu enciklopēdijas vajadzīgās informācijas meklēšanai. Paskaidro, kurā gadījumā ir jāizmanto enciklopēdija un kā sameklēt vajadzīgo (arī e-vidē).
 - Analizē teksta vizuālo noformējumu – fontu apzīmējumu, shēmu, tabulu un zīmējumu nozīmi mācību tekstā (par ko “runā” “treknais” fonts, kursīvs, par ko “stāstīts” shēmā, tabulā).
 - Norāda vārda galotni un celmu. Komentē galotnes lomu un vietu vārdā (vārda gramatiskās nozīmes izpausme un galotnes loma teikuma struktūrā).
-
- Pauž izteikuma satura izpratni, t. sk. paradoksāla (aforismi). Izskaidro, kāpēc piekrīt/nepiekrīt autora viedoklim, paskaidro savu izvēli.
 - Analizē dialogus pēc varoņu uzvedības atbilstības saziņas noteikumiem (apgūtās etiķetes normas).
 - Raksta domrakstu par gleznu (ainava). Atlasa materiālus domrakstam no diviem pēc formas un stila dažādiem avotiem. Pieraksta salikto plānu, izveido epitetu vārdnīcu, izdomā emocionālu virsrakstu.
 - Raksta pārspriedumu (pēc parauga vai balstoties uz tekstu ar izlaidumiem). Mācās formulēt problēmu jautājuma formā. Pabeidz secinājumu (ievēro nepieciešamo apjomu).
 - Nosaka, vai pierakstīto var uzskatīt par tekstu, argumentē atbildi, izmantojot teksta pazīmes. Paskaidro, kāpēc tekstam ir tieši šāds rindkopu skaits.
 - Rediģē tekstus, labojot kļūdu “nepietiekams teksta dalījums rindkopās”.
 - Apgūst ortogrammas, izmantojot atbalsta konspektus (papildina to/atšifrē/piedāvā savu variantu). Formulē (mutiski) valodas likumu, izmantojot atbalsta konspektu, shēmu, tabulas. Salīdzina savu un klasesbiedru formulējumu, izvēlas precīzāko, salīdzina to ar valodas likumiem mācību grāmatā.
 - Raksta konspektīvu/izlases atstāstījumu ar radošu uzdevumu “Grzeczność nie jest nauką łatwą ani małą.”. Turpina tekstu, stāstot par to, kā mūsdienās pieņemts paust cieņu (verbāli un neverbāli). Salīdzina cieņas izrādīšanas tradīcijas dažādās kultūrās, komentē tās.
 - Atrod tekstā teikumus, kas atbilst shēmām (salikti sakārtoti, bezsaikļa teikumi). Pārveido saliktus teikumus teikumos ar tiešo runu (pēc parauga; termins “teikums” ar netiešo runu netiek izmantots).
 - Atpazīst saknes ar patskaņu un līdzskaņu miju (apgūtās), atlasot radniecīgus vārdus. Ievēro ortogrāfijas normas (dąb – dębowy, stół – stołowy, morze – morski).
 - Atšķir vienādas saknes vārdus no homonīmiem un radniecīgus vārdus. Uzstājas ar mutisku ziņojumu (veido to individuāli vai grupā).
 - Novērtē savas un citu runas komunikatīvo kvalitāti (tās pareizību, bagātību, precizitāti).
 - Atbild uz interpretācijas jautājumiem (kāpēc?), uzdod tos klasesbiedriem.
 - Raksta (pēc parauga) apkopojuma tekstu par sakāmvārdiem.

- Nosaka divos vai trijos kulturoloģiskos tekstos kopēju tematu; komentē, ko jaunu, interesantu, noderīgu uzzinājis un kur iegūto informāciju var izmantot.
- Piedalās reklāmas aģentūru konkursā (reklāma kā efektīvs virtuāls dialogs ar auditoriju).
- Turpina/papildina tekstu atbilstoši uzdevumam (izmanto piemēru no dzīves/bērnu enciklopēdijas/mācību saites, piemērotu teicienu vai aforismu).
- Veido teikumus - bezsaikļa, salikti sakārtoti teikumi (termins netiek izmantots).
- Veic mutiski un rakstiski teikuma sintaktisko analīzi (paplašināts ar vienlīdzīgiem teikuma locekļiem, uzrunu, etiķetes frāzēm).
- Veido radniecīgu vārdu saimi (3 vai 4 vārdi), vārddarināšanas ķēdi (ne vairāk kā 3 vārdi), nosakot radniecīgo vārdu jēdzienisko un strukturālo saistību. Atjauno vārddarināšanas ķēdi ar izlaistu vārdu.

Starppriekšmetu saikne

Datorika	Vienkāršas animācijas izveidošana. Videoreklāma.
Teātra māksla	Etīde. Skatuviskā darbība, izspēlējot cilvēku attiecības.

Metodiskais komentārs

Reklāma kā runas žanrs	Uzmanības centrā ir prasmīga runas māksla un tās loma, lai sasniegtu izvirzīto mērķi. 5. klasē ir jāstrādā, ņemot vērā 2 reklāmas izveides principus: vārdiskas uzskatāmības principu un emocionalitāti.
5. klasē	Reklāmas veidošana ir diezgan sarežģīts process 5. klases skolēnam. Tāpēc tas paredz pārdomātu darbu grupās ar skolotāja līdzdalību lomu sadalē, darbības plāna izveidē, paredzamo grūtību noteikšanā, rezultātu apspriedē, darbības plāna korekcijā. Lai radītu informatīvo vidi, kas atbilst personīgajam priekšstatam par informācijas organizāciju, izvēlas datņu un mapju sistēmu, apgūstot informācijas organizācijas “koka” principu.

6. KLASE

6.1. Gramatikas un stilistikas loma valodā Vārds morfoloģijas līmenī, valodas stili	6.2. Kā ceļot pa valodas pasauli? Lietvārds, vietniekvārds	6.3. Kā apraksta pasauli? Īpašības vārds	6.4. Kāda vārdšķira palīdz papildināt tekstus ar faktiem? Skaitļa vārds	6.5. Kāpēc darbības vārdus uzskata par vārdšķiru ar visplašākajām iespējām, un kā izmantot darbības vārdus? Nieosobowe formy czasownika
---	--	--	---	---

6.1. Gramatikas un stilistikas loma valodā. Vārds morfoloģijas līmenī, valodas stili.

Ieteicamais laiks temata apguvei: 10 mācību stundas (15 % no mācību laika).

Temata apguves mērķis: pilnveidot priekšstatu par vārdu morfoloģijas līmenī, lai saprastu gramatikas nozīmi. Veidot sistematizētu priekšstatu par valodas funkcionālajiem stiliem, to lomu saziņā un tekstos.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
<ul style="list-style-type: none"> Lai skaidri izteiktu domas, ir nepieciešama gramatika, kas nodrošina vārdu formu saistījumu teikumos. (V.Li.1.; V.Li.3.) Gramatika, kas izskata vārdu formu veidošanu (morfoloģija) un lietošanu (sintakse) ir cieši saistīta ar stilistiku. (V.Li.3.) Veidojot dažādu stilu tekstus, autors mērķtiecīgi izmanto vārdšķiras un vārda morfoloģiskās formas. (V.Li.2.; V.Li.3.) Morfēmas var mainīt vārda stilistisko nokrāsu. (V.Li.3.) Vārdi ir sadalīti vārdšķirās pēc semantiskajām, morfoloģiskajām un sintaktiskajām pazīmēm (poļu valodā ir 10 vārdšķiras - odmienne/nieodmienne). 	<p>Saziņa kontekstā</p> <ul style="list-style-type: none"> Uzdod precizējošus jautājumus, lai noskaidrotu runātāja viedokli. (VM.6.1.1.3.) Paužot savu viedokli, ievēro runas etiķeti: runā izmanto izsaukmes vārdus, pareizi tos pieraksta, atdalot pieklājības frāzes ar komatiem. (VM.6.1.1.2.) Izvēlas stilistiski neitrālus vārdus vai ekspresīvu leksiku, ievērojot formālās un neformālās, starppersonu un masu saziņas īpatnības. (VM.6.1.1.5.) Izmanto tēlainās izteiksmes līdzekļus uzmanības piesaistei un noturēšanai, kā arī mērķtiecīgi izmanto neverbālos līdzekļus (izteiksmīgus žestus, labvēlīgu mīmiku) uzstāšanās laikā; novērtē tos, pilnveidojot savu runas meistarību. (VM.6.1.1.6.) <p>Teksts un tekstveide</p>

Zināšanas par vārdšķirām palīdz noteikt teksta tipu un stilu. (V.Li.3.; V.Li.2.)

- Pēc pazīmēm nosaka teksta stilu (t. sk. e-tekstos). Nosaka teksta tematu, galveno domu; raksturo faktu un teksta pamatidejas attiecības; prognozē teksta saturu; formulē secinājumus pēc teksta satura; atrod atbilstošus argumentus.
- Grupē jautājumus pēc kategorijām un atbild, pakāpeniski pārejot citā sarežģītības līmenī, kas ļauj dziļi izpētīt tekstu un noteikt teksta tipu, t. sk. pārspriedumu. (VM.6.2.1.2.)
- Analīzē, izmanto un pārveido informāciju no tabulām, grafiskiem attēliem, shēmām. Atrod dažādu stilu un žanru tekstos informāciju par apkārtējo pasauli; izmanto to. (VM.6.2.1.1.)
- Veido teksta salikto plānu; pēc plāna atstāsta daiļliteratūras tekstu, saglabājot teksta stilu. (VM.6.2.1.3.; VM.6.2.1.4.)
- Veido daiļliteratūras un zinātniskā stila tekstus, ievērojot teksta pazīmes (virsraksts, rindkopas, temats, galvenā doma, sakarīgums, pabeigtība) un izvēloties valodas līdzekļus atbilstoši stilam (stilistiskie sinonīmi, vārdi pārnestā nozīmē: epitēti, metaforas, salīdzinājumi, personifikācijas, simboli; vārdi tiešā nozīmē: termini u.c.). (VM.6.2.1.6.)
- Veido pārspriedumu, izmantojot dažādus pierādījumus, lai pārliecinātu citus par sava viedokļa pareizību; formulē vienkāršus secinājumus. (VM.6.2.1.6.)
- Veido dažādu formu tekstus (piemēram, evakuācijas plānu, instrukciju), izmantojot datorprogrammas. (VM.6.2.1.6.)
- Labo stilistiskās kļūdas (saskata teksta neatbilstību stilam). (VM.6.2.1.7.)

Valodas struktūra

- Atšķir vispārlietojamus vārdus no stilistiski niansētiem vārdiem un profesionālismiem (tēlainie, emocionāli niansēti/ekspresīvi vārdi, valodniecības jēdzieni, kas izteikti ar terminiem). (VM.6.3.1.3.)
- Paplašina savas zināšanas par valodas sistēmu (gramatika un stilistika); analizē vārdu morfoloģijas līmenī. (VM.6.3.1.1.)
- Izmanto e-vides piedāvātās mācību iespējas (e-vārdnīcas, mācību tīmekļa vietnes, lai noteiktu vārda stilistisko nokrāsu vai pārbaudītu vārda morfoloģiskās pazīmes. (VM.6.3.1.7.)

Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
<ul style="list-style-type: none"> Rakstiski vai mutiski pierāda sava viedokļa pareizību, balstoties uz autoritatīviem avotiem un ievērojot atbilstošas vārdu un vārdformu semantiskās un stilistiskās nozīmes, kā arī iecietīgi uzklusot un novērtējot citu cilvēku domas un uzskatus, lai prastu pārliecināt ar faktiem, vārdiem un loģiku. (VM.6.1.1.5.; VM.6.1.1.8; VM.6.3.1.3) 	<ul style="list-style-type: none"> Veido ieradumu skaidri un saprotami izteikt savas domas. (Tikumi – atbildība, gudrība) Veido ieradumu, izmantojot citu veidotu informāciju, atsaukties uz avotu (autoru, nosaukumu, interneta saiti). (Tikumi – atbildība, godīgums; vērtība – kultūra) Attīsta ieradumu izmantot dažādus uzziņu avotus un elektroniskos pārbaudes rīkus sava teksta kvalitātes uzlabošanai. (Tikumi – atbildība, gudrība, centība; vērtība – darba tikums)
<p>Jēdzieni: valodas funkcionālie stili (literārais, sarunvalodas, publicistikas, daiļliteratūras, zinātniskais un lietišķās rakstu valodas stils), runas žanri, pārsapriecums (tēze, pierādījums, secinājums), vārda gramatiskā forma, vārdšķiras: patstāvīgi vārdi, palīgvārdi, izsauksmes vārdi.</p>	

Temata apguves norise

<ul style="list-style-type: none"> Uzzina, kādi ir valodas funkcionālie stili, kā atšķirt funkcionālos stilus pēc pazīmēm un kādas sakarības ir starp valodas stiliem un runas žanriem. Atšķir valodas stilus pēc funkcijām, piemēram: <ul style="list-style-type: none"> daiļliteratūras stilu izmanto, lai iedarbotos uz lasītāju iztēli un jūtām; lietišķo stilu lieto, lai sniegtu svarīgu informāciju, palīdzētu cilvēkiem kaut ko izdarīt (instrukcijas); zinātnisko stilu izmanto, lai sniegtu teorētisko informāciju, palīdzētu cilvēkiem kaut ko uzzināt vai saprast; publicistikas stilu izmanto aktuālas informācijas sniegšanai (piemēram, kur, kas, kad un kāpēc notika). Veido dažādu stilu un žanru tekstus, mērķtiecīgi izmantojot valodas līdzekļus, – atbilstoši stilam izvēlas leksiku un atlasa teikuma tipus (piemēram, informācijas pieprasīšanai izmanto jautājuma teikumus). Lai pilnveidotu skolēnu stāstītprasmi un rakstītprasmi, kā arī papildinātu vārdu krājumu, piedāvā skolēniem uzrakstīt izklāstu, saglabājot apraksta stilistiskās īpatnības. Ļoti svarīgi, lai skolēni rakstītu mācību un populārzinātniskā (ne tikai literāra) teksta atstāstījumu; tā salīdzina dažādu stilu tekstus un saskata atšķirības valodas līdzekļu izvēlē dažādās situācijās. Temata ietvaros skolēni redīgē teikumus/tekstu, labojot stilistiskās kļūdas. Kļūdu nosaukumi (jēdzieni) skolēnam nav jāzina. Skolēniem var piedāvāt grupas darbu: uzlabot teksta stilu/redīgēt teikumus ar stilistiskām kļūdām.
--

Starppriekšmetu saikne

Soc.zinības	Dialoga veidošana. Sava viedokļa paušana /koleģu viedokļa uzklausišana.
Literatūra MT	Laika zīmes tekstā, kas palīdz raksturot literāro darbu un veidot savu radošo darbu.
Datorika	Saraksta un tabulas veidošana. Diagrammas izveidošana rēķintabulā, E-vides komunikācija.

6.1. Gramatikas un stilistikas loma valodā Vārds morfoloģijas līmenī, valodas stili	6.2. Kā ceļot pa valodas pasauli? Lietvārds, vietniekvārds	6.3. Kā apraksta pasauli? Īpašības vārds	6.4. Kāda vārdšķira palīdz papildināt tekstus ar faktiem? Skaitļa vārds	6.5. Kāpēc darbības vārdus uzskata par vārdšķiru ar visplašākajām iespējām, un kā izmantot darbības vārdus?
---	--	--	---	--

6.2. Kā ceļot pa valodas pasauli? Lietvārds, vietniekvārds.

Ieteicamais laiks temata apguvei: 18 mācību stundas (25 % no mācību laika).

Temata apguves mērķis: analizēt lietvārdu kā galveno nosaukšanas līdzekli dažādās nozīmēs, formās un funkcijās tekstā un saziņā, lai skaidrotu ar lietvārdu formulētu tematu un pēc lietvārdiem noteiktu teksta tipu un stilu, kā arī aprakstīt lietvārdu saistību ar tautas vēsturi un tradīcijām, lai raksturotu mūsu senču priekšstatus par pasauli.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
<ul style="list-style-type: none"> Izmantojot lietvārdus, var noteikt teksta tematu un galveno domu, piedāvāt teksta virsrakstu un plāna punktu 	Saziņa kontekstā <ul style="list-style-type: none"> Saziņā lieto lietvārdus dažādās funkcijās (nominatīvā, komunikatīvā, emocionāli ekspresīvā - daleko daleko, za góraž za rzeķa...). (VM.6.1.1.4.)

nosaukumus, jo lietvārds ir “temata pavadonis”. (V.Li.2.; V.Li.3.)

- Starp lietvārdu rakstību (lielais burts, pēdiņas) un nozīmi ir savstarpēja sakarība, vardi-simboli. Zina īpašvārdu pareizrakstības normas: lielais sākumburts un pēdiņas nosaukumos. (V.Li.3.)
- Izmanto vietniekvārdu. Lietvārdu aktīva izmantošana tekstā palīdz noteikt teksta tipu un stilu, piemēram, lietvārdus aktīvi izmanto apraksta tipa tekstos un zinātniskā stila tekstos. (V.Li.3.; V.Li.2.)
- Lietvārdus var izmantot kā tēlainās izteiksmes līdzekļus, t. sk. salīdzinājuma nozīmē: ar lietvārdu instrumentālī. (V.Li.2.; V.Li.3.)
- Valodā tiek atspoguļoti mūsu senču priekšstati par pasauli (piemēram, dzīvuma/nedzīvuma gramatiskā kategorija). (V.Li.3.)
- Ir priekšstats par vārdu kā tautas kultūras arhetipu/koncepta vārdiem (piemēram, *los-przeznaczenie, kalina jako symbol tęsknoty*).
- Saziņā atkarībā no runas mērķa, stila, savstarpējām attiecībām un tradīcijām tiek izmantotas dažādas uzrunas formas: tēvvārdi, īpašvārdu varianti. (V.Li.1.; V.Li.2.; V.Li.3.)

- Veido izteikumu atbilstoši saziņas situācijai. Uzrunā ievēro runas etiķetes normas. Pamana, ka uzrunas formas ir atkarīgas no runas mērķa, stila un savstarpējām attiecībām, piemēram, *szanowni Państwo, droga mamo, Kochany*. (VM.6.1.1.5.)
- Nosaka valodas saikni ar tautas vēsturi un kultūru, raksturojot uzrunas formas saziņā. Saskata atšķirības dažādu tautu uzvedības un saziņas tradīcijās, piemēram, dažādās uzrunas formās: Pan, Pani, Panienko. (VM.6.1.1.2.)
- Piedalās valodas projekta darbā (“Rzeczownik – dużo potrafi powiedzieć”), sadalot pienākumus, formulējot mērķi, pieņemot kopēju lēmumu.
- Ievēro sev/grupai izvirzītos noteikumus valodas projekta darba noformējumā. Prezentē un novērtē darba rezultātu. (VM.6.1.1.9.)
- Uzstājas ar paša veidotu ziņojumu (piemēram, “Dlaczego to...tak się nazywa?”), izmantojot informāciju no dažādiem avotiem, novērtējot to pēc snieguma līmeņa apraksta piedāvātiem un paša izveidotiem kritērijiem. (VM.6.1.1.7.)
- Novērtē klasesbiedra runas meistarību (uzstāšanos) pēc kritērijiem. Ja nepieciešams, iesaka uzlabojumus. Novērtē sarunbiedru reakciju (žestus, mīmiku) un konteksta saturu: saskata kopīgo un atšķirīgo izteikumos. (VM.6.1.1.7.)
- Korekti izsaka savu attieksmi pret sarunbiedra spriedumu. Risina problēmas, kas rodas saziņas līdzekļu nepietiekamības dēļ: izmanto vietniekvārdu, pārfrāzē, izmanto neverbālos līdzekļus, uzdod precizējošos jautājumus. (VM.6.1.1.2.)

Teksts un tekstveide

- Veido dažādu žanru (piemēram, humoristisks stāsts, vēstule), stilu (daiļliteratūras un zinātnisko) un tipu (apraksts, vēstījums, jaukta tipa) tekstus, izmantojot lietvārdus. (VM.6.2.1.6.)
- Nosaka lietvārdu morfēmas sastāvu un veidošanas paņēmienus, izmanto to iespējas, veidojot tekstus (piemēram, lietvārda piedēkļus ar mīlinājuma, pamazinājuma un pārspīlējuma nozīmi: --ek, -sko. (*domek, domisko*) vai salīdzinājuma nozīmi, zdrowy jak ryba. (VM.6.2.1.6.; VM.6.3.1.6.)

- Veido pēc parauga savu vārdnīcu, balstoties uz izlasīto tekstu, piemēram, “ Zoo na tablicy”. (VM.6.2.1.6.)
- Tekstā labo runas kļūdas, kas ir saistītas ar lietvārda atvasināšanu vai saskaņošanu ar citām vārdšķirām. Labo runas kļūdas, kas ir saistītas ar kopdzimtes lietvārdiem, profesiju nosaukumiem, nelokāmiem lietvārdiem. (VM.6.3.1.1.)
- Nosaka virsraksta atbilstību apraksta saturam. Piedāvā īsus un garus teksta virsrakstus atbilstoši teksta tematam un galvenajai domai, izmantojot lietvārdus. (VM.6.2.1.2.)
- Analizē tekstu pēc satura (teksta atbilstība tematam un galvenajai domai), pēc struktūras (virsraksts, ievaddaļa, pamatdaļa, nobeigums, rindkopu esamība un teksta loģiskā saistība), pēc izmantotajiem valodas līdzekļiem, kas palīdz noteikt teksta tipu un stilu (termini zinātniskā stila tekstos, metaforas, personifikācijas daiļliteratūras tekstos). (VM.6.2.1.5.)

Valodas struktūra

- Atšķir lietvārdus no citām vārdšķirām. Raksturo lietvārda sintaktisko lomu teikumā (piemēram, lietvārdi kā teikuma priekšmeti). (VM.6.3.1.2.)
- Analizē vārda morfēmisko sastāvu, nosauc apgūto morfēmu nozīmes (piemēram, morfēmas, kas nosauc cilvēkus pēc piederības pie kādas teritorijas). Skaidro morfēmas kā tēlainās izteiksmes līdzekļus atvasinātos lietvārdos. (VM.6.3.1.6.)
- Ievēro interpunkcijas normas teikumos ar uzrunu, vienlīdzīgiem teikuma locekļiem. (VM.6.3.1.4.; VM.6.3.1.5.)
- Nosaka dzīvuma/nedzīvuma gramatisko kategoriju. (VM.6.3.1.2.)
- Analizē vārdu (lietvārdu) kā tautas kultūras arhetipu: nosaka valodas saikni ar tautas vēsturi un kultūru (piemēram, toponīmi (vietvārdi *kapcie, kapucie, tapci*) vai emociju vārdi: *radość, szczęście, zadowolenie*). (VM.6.3.1.2.)
- Paskaidro un ievēro lietvārda pareizrakstības normas: Pisownia rzeczownika, wielka i mała litera. Pisownia wyrazów na- -(w)stwo,-ctwo,-dztwo, e-ruchome, Pisownia zaimków. *Nie* z zaimkami. (VM.6.3.1.8.)

Komplekss sasniedzamais rezultats	Ieradumi
<ul style="list-style-type: none"> Padziļina zināšanas par lietvārdu un vietniekvārdu, lietvārda atvasināšanu, analizējot lietvārda nozīmes, formas un funkcijas saziņā un tekstos, lai attīstītu estētisko attieksmi pret vārdu kā tautas mantojumu, jo lietvārds ir pirmā vārdšķira, ar kuru sāk veidoties priekšstats par pasauli. (VM.6.1.1.10; VM.6.2.1.1.; VM.6.3.1.2.; VM.6.3.1.6.) 	<ul style="list-style-type: none"> Veido ieradumu aktīvi demonstrēt savu dalību un attieksmi sarunas laikā – ar stāju, acu kontaktu, žestiem un mīmiku. (Tikumi – laipnība, solidaritāte, tolerance; vērtība – cilvēka cieņa) Veido ieradumu skaidri un saprotami izteikt savas domas. (Tikumi – atbildība, gudrība)
<p>Jēdzieni: valodas funkcionālie stili (literārais, sarunvalodas, publicistikas, daiļliteratūras, zinātniskais un lietišķās rakstu valodas stils), runas žanri, pārspriedums (tēze, pierādījums, secinājums), vārda gramatiskā forma, vārdšķiras: patstāvīgi vārdi, palīgvārdi, izsaukmes vārdi</p>	

Temata apguves norise

<ul style="list-style-type: none"> Atšķir lietvārdus no citām vārdšķirām pēc nozīmēm, formas un funkcijām. Nosaka, ko nosauc lietvārdi, analizē lietvārdus ar darbības, procesa vai to rezultātu nozīmi (<i>bieg</i>). Skaidro lietvārdu sinonīmu nozīmju atšķirību, t. sk. stilistisko, piemēram: <i>spokój, cisza, ulga, tad</i>. Skaidro, kā izmantotie lietvārdi palīdz noteikt teksta tipu (apraksts) un stilu (zinātniskās valodas/daiļliteratūras). Dažādi izsaka nolieguma nozīmi, ievērojot lietvārdu pareizrakstību ar <i>-nie</i>. Skaidro, kā mainās teikuma intonācija ar lietvārda nolieguma formu. Piemēram, noliegumu izsaka, izmantojot morfēmas (priedēkļi <i>-nie, -anty--</i>); izmantojot vārdus, vārdu savienojumus un teikumus. Atrod tekstos kulturoloģisko informāciju, novērtē to, piemēram, uz sakāmvārdu pamata salīdzina poļu un franču attieksmi pret laimi. Izmantojot lietvārdus, piedāvā teksta virsrakstu atbilstoši teksta tematam un/vai galvenajai domai, t. sk. piedāvā virsrakstu-tēlu. Salīdzina piedāvātos teksta virsrakstus un paskaidro, kurš no tiem visprecīzāk raksturo runas priekšmetu. Veido nelielas anotācijas tekstam: autors, nosaukums, temats, kam un ar ko tas var būt interesants, atsaukmes par izlasīto. Veido daiļliteratūras un zinātnisko aprakstu un publicistisko rakstu, izmantojot lietvārdus (lietvārdi kā tēlainās izteiksmes līdzekļi, termini, datumi). Izsaka savu viedokli par izvēlēto spriedumu (t. sk. lingvistisku jautājumu), nosaucot tematu, formulējot tēzi un izmantojot 3 argumentus (pierāda, ka analizējamais vārds ir/nav lietvārds). Uztver un novērtē klasesbiedra viedokli.

- Dažādos avotos (t. sk. e-vārdnīcās) atrod informāciju par īpašvārda (vārda, tēvvārda, uzvārda) un vietvārda etimoloģiju; salīdzina īpašvārdu variantus citās valodās.
- Saziņā ievēro runas etiķetes normas, t. sk. izmantojot uzrunas formas vārdā un tēvvārdā.
- Veido un labo tekstus, izmantojot jaunas ziņas par lietvārdiem:
 - Raksta vakances sludinājumu, izmantojot amatu nosaukumus ar piedēkļiem *-arz/-erz-*.
 - Rediģē teikumus ar runas/valodas kļūdām: profesiju nosaukumu un kopdzimtes lietvārdu saskaņošana ar citām vārdšķirām.

Starppriekšmetu saikne

Mūzika	Emocionāla atspoguļošana.
Svešvalodas	Lietvārda kopīgums poļu, krievu, ukraiņu valodā.
Vizuāla maksla	Ainavas, krāsas - lietvārda atspoguļošana.

6.1. Gramatikas un stilistikas loma valodā Vārds morfoloģijas līmenī, valodas stili	6.2. Kā ceļot pa valodas pasauli? Lietvārds, vietniekvards	6.3. Kā apraksta pasauli? Īpašības vārds	6.4. Kāda vārdšķira palīdz papildināt tekstus ar faktiem? Skaitļa vārds	6.5. Kāpēc darbības vārdus uzskata par vārdšķiru ar visplašākajām iespējām, un kā izmantot darbības vārdus? Nieosobowe formy czasownika
---	--	--	---	---

6.3. Kā apraksta pasauli? Īpašības vārds.

Ieteicamais laiks temata apguvei: 17 mācību stundas (25 % no mācību laika).

Temata apguves mērķis: atšķirt īpašības vārdu no citām vārdšķirām pēc nozīmes, formas un funkcijas, izpētīt to stilistisko funkciju, morfēmisko sastāvu un vārddarināšanas paņēmienus, lai izmantotu īpašības vārdu izteiksmes iespējas apkārtējās pasaules objektu, parādību, faktu, cilvēku aprakstīšanai.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
<ul style="list-style-type: none"> • Īpašības vārdu prasmīga izmantošana ietekmē savas un citu runas kvalitāti tekstā, argumentētā izteikumā un starppersonu dialogā. (V.Li.1.) • Īpašības vārdu mākslinieciskā izteiksmīguma izmantošana saziņā un tekstā raksturo runas kvalitāti. (V.Li.1.; V.Li.2.) • Katrai īpašības vārdu grupai ir savas funkcijas, un svarīgi pareizi tos izmantot dažādu funkcionālo stilu tekstu veidošanā. (V.Li.1.; V.Li.2.) • Īpašības vārda salīdzināšanas formas palīdz veidot ietilpīgu un spilgtu portretu vai dabas tēlojumu; tā arī dominē lietišķajos tekstos. (V.Li.2.; V.Li.3.) • Ir dažādi īpašības nozīmes atspoguļošanas veidi, un svarīgi atšķirt īpašības vārdu no citām vārdšķirām pēc to nozīmes, formas un funkcijas. (V.Li.3.) • Īpašības vārda salīdzināmās pakāpes formas palīdz salīdzināt priekšmetus, izteikt savu attieksmi pret aprakstīto objektu. (V.Li.3.) 	<p>Saziņa kontekstā</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pilnveido prasmi analizēt noteiktu problēmu, uzdevumu vai tematu: nosaka problēmas risināšanas/uzdevuma izpildīšanas ceļu. (VM.6.1.1.6.; VM.6.1.1.10.) • Atzīst un respektē viedokļu dažādību: meklē pamatojumu citu personu rīcībai un viedokļiem; noskaidro cita cilvēka viedokli. (VM.6.1.1.8.; VM.6.1.1.9.) <p>Teksts un tekstveide</p> <ul style="list-style-type: none"> • Izmanto analītiskās lasīšanas stratēģijas, lai noteiktu īpašības vārda funkciju tekstā. (VM.6.2.1.2.; VM.6.3.1.1.) • Izmanto īpašības vārda stilistiskās iespējas, veidojot dažādu žanru un stilu tekstus. (VM.6.2.1.4.; VM.6.2.1.6.; VM.6.2.1.8.) • Uzdriktas paveikt kaut ko jaunu: nosaka un veido īpašības vārda pārnesto nozīmi. (VM.6.2.1.5.) <p>Valodas struktūra</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kopā ar skolotāju izvirza mācīšanās mērķi un plāno, kā veidot un izmantot tekstos īpašības vārda īsformu. (VM.6.3.1.2.) • Atbilstoši situācijai lieto dažādus saziņas līdzekļus: paskaidro, kā izmantot īpašības vārda salīdzināmās pakāpes formas. (VM.6.1.1.11.) • Pārvalda apgūtās valodas normas un pamato to lietojumu: “Pisownia nie- z przymiotnikami”; “Pisownia –cki-, -ski, -wski, -dzki”. Izvēlas un izmanto atbilstošas digitālās tehnoloģijas savu valodas prasmju pilnveidošanai (elektronisko vārdnīcu un resursu iespējas darbā ar īpašības vārdiem). (VM.6.3.1.7.; VM.6.3.1.8.)

Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
<ul style="list-style-type: none"> Mērķtiecīgi un pareizi izmanto īpašības vārdu iespējas dažādu žanru un stilu tekstu veidošanā un pilnveido savu runu, paplašinot vārdu krājumu. (VM.6.1.1.6.; VM.6.1.1.10.; VM.6.2.1.1.; VM.6.2.1.2.; VM.6.2.1.6.; VM.6.2.1.8.; VM.6.3.1.8.) Pilnveido priekšstatu par vārdšķiru sistēmu poļu valodā, analizējot īpašības vārdu kā vārdšķiru un to funkcionālās iespējas. (VM.6.1.1.11.; VM.6.2.1.5.; VM.6.3.1.1.) 	<ul style="list-style-type: none"> Veido ieradumu uzmanīgi uz klausīt saziņas partneru izteikumus diskusiju laikā, būt iecietīgam pret atšķirīgiem viedokļiem. (Tikumi – atbildība, tolerance; vērtība – cilvēka cieņa) Veido ieradumu skaidri un saprotami izteikt savas domas. (Tikumi – atbildība, gudrība)
<p>Jēdzieni: īpašības vārds, attieksmes, piederības īpašības vārdi, īpašības vārda formas, īpašības vārda salīdzināmās pakāpes (pārākā, vispārākā), pārnestā nozīme, intervija, atvērtie un slēgtie jautājumi.</p>	

Temata apguves norise

<ul style="list-style-type: none"> Izmanto tekstus no dažādiem avotiem: daiļliteratūras teksti, zinātniskā, publicistiskā stila teksti, kā arī pazīstamu mākslinieku gleznu attēli: <ul style="list-style-type: none"> atrod un raksturo īpašības vārdus pēc nozīmes, formas un funkcijas; nosaka īpašības vārda sintaktisko lomu teikumā, lai atšķirtu to no citām vārdšķirām; izmanto īpašības vārdus, lai patstāvīgi aprakstītu objektus, parādības, faktus, cilvēka raksturu; analīzē dažādus tekstus, lai noteiktu, ar kādu mērķi autors izmanto dažādu grupu īpašības vārdus. Kopā ar klasesbiedriem secina, kādu funkciju izpilda katra veida/katras grupas īpašības vārds. Veido īsus tekstus pēc parauga vai par piedāvāto tematu (piemēram, gleznu izstādes apmeklētāju stāstu (virtuālu), kurā, veidojot mīklu klasesbiedriem, jāapraksta ar īpašības vārdiem. Citiem skolēniem jāatpazīst glezna un jāpaskaidro, kādi īpašības vārdi palīdzēja to izdarīt.
<ul style="list-style-type: none"> Komentē, kādēļ svarīgi pareizi izmantot katras grupas īpašības vārdu īpatnības dažādu funkcionālo stilu tekstu veidošanā. Piemēram, ievēro, kādas īpašības vārdu grupas jāizmanto, veidojot aprakstošas mīklas “Las”, “Morze” un citas, kurās visi objekti ir aprakstīti, izmantojot īpašības vārdus. Katra skolēnu grupa piedāvā savu mīklu bez nosaukuma, bet citu grupu skolēniem jāuzmin teksta temats un nosaukums un jāpaskaidro, kādas grupas īpašības vārdi palīdzēja to izdarīt. Skaidro īpašības vārdu salīdzināmās pakāpes funkciju teikumā. Pareizi veido pēc parauga salīdzināmo pakāpju dažādas formas.

- Pārvalda apgūtās valodas normas un pamato to lietojumu: “Pisownia nie- z przymiotnikami”.
- Sistematizē iegūtos novērojumus par īpašības vārdu grupu īpatnībām shēmās, tabulās, atbalsta konspektā.
- Vērtē atbalsta konspektus (savus un citu) pēc snieguma līmeņa apraksta.
- Izmanto īpašības vārdu salīdzināmās pakāpes, lai lakoniski salīdzinātu priekšmetus vai izteiktu savu viedokli.
- Raksta “List do siebie w dzieciństwo” un izmanto īpašības vārdu salīdzināmās pakāpes, lai aprakstītu un salīdzinātu apkārtējo pasauli savā bērnībā un šobrīd.
- Izsaka savu viedokli un argumentē to. Piemēram, diskusijā, kas veltīta planētas ekoloģiskajām problēmām, kuras laikā katrs ar īpašības vārdiem salīdzināmajā pakāpē izsaka savu viedokli par to, kādiem jābūt cilvēkiem, lai risinātu Zemes ekoloģiskās problēmas.
- Noskaidro un analizē klasesbiedru viedokli.

Starppriekšmetu saikne

Datorika	Tūrisma maršruta vai kāda produkta/priekšmeta reklāma. Slaidu pārejas un animācijas iestatīšana prezentācijās.
-----------------	--

6.1. Gramatikas un stilistikas loma valodā Vārds morfoloģijas līmenī, valodas stili	6.2. Kā ceļot pa valodas pasauli? Lietvārds, vietniekvards	6.3. Kā apraksta pasauli? Īpašības vārds	6.4. Kāda vārdšķira palīdz papildināt tekstus ar faktiem? Skaitļa vārds	6.5. Kāpēc darbības vārdus uzskata par vārdšķiru ar visplašākajām iespējām, un kā izmantot darbības vārdus? Niesobowe formy czasownika
---	--	--	---	--

6.4. Kāda vārdšķira palīdz papildināt tekstus ar faktiem? Skaitļa vārds.

Ieteicamais laiks temata apguvei: 7 mācību stundas (10 % no mācību laika).

Temata apguves mērķis: atšķirt skaitļa vārdu no citām vārdšķirām pēc nozīmes, formas un funkcijas, izpētīt to izmantošanas īpatnības runā un pareizi izmantot skaitļa vārdus, lai raksturotu un sistematizētu teksta informāciju, papildinātu tekstus ar faktiem un veidotu tiešu pasaules objektu aprakstu.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
<ul style="list-style-type: none"> • Svarīgi atšķirt faktus no viedokļiem, lai raksturotu un sistematizētu no teksta iegūto informāciju un izmantotu to saziņā. (V.Li.1.; V.Li.2.) • Skaitļa vārdi palīdz papildināt tekstu ar faktiem un veidot tiešu pasaules objektu aprakstu. (V.Li.1.; V.Li.2.) • Ir iespēja papildināt dažādu žanru tekstu tiešo informāciju ar skaitļa vārdiem (pamata skaitļa vārdiem, daļskaitļiem, kārtas skaitļa vārdiem, kopuma skaitļa vārdiem). (V.Li.2.; V.Li.3.) • Ir dažādi skaitliskuma nozīmes izpausmes veidi, un svarīgi atšķirt skaitļa vārdu no citām vārdšķirām pēc to nozīmes, formas un funkcijas. (V.Li.3.) • Skaitļa vārdu pareizrakstības ievērošana teikumos, kā arī pareiza izruna demonstrē labu runas kultūru. (V.Li.3.) • Zināšanas par skaitļa vārdu sastāvu (vienkārši, salikteni, skaitļa vārdu savienojumi) palīdz izvairīties no ortogrāfijas un runas kļūdām. (V.Li.3.) 	<p>Saziņa kontekstā</p> <ul style="list-style-type: none"> • Piedalās lēmumu pieņemšanā un izmanto runas paņēmienus, lai pievērstu uzmanību vai pārsteigtu draugu. (VM.6.1.1.9.) • Uzklasa, novēro un raksturo citu cilvēku emocijas un rīcības motīvu un korekti izsaka savu nepiekrišanu. (VM.6.1.1.5.; VM.6.3.1.4.) • Uztver un izvērtē kritisku atgriezenisko saiti par savu darbu un reflektē par darba izpildīšanas rezultātu. (VM.6.2.1.3.) <p>Teksts un teksteide</p> <ul style="list-style-type: none"> • Atšķir faktus no viedokļiem, lai novērtētu informācijas īpatnības vai ticamību. (VM.6.1.1.3.) • Papildina tekstu ar faktiem un formulē tiešus, vienkāršus secinājumus, lai pierādītu sprieduma galveno domu. Izvēlas un prasmīgi izmanto digitālos rīkus darbam ar faktiem dažādos tekstos. (VM.6.2.1.1.; VM.6.2.1.6.; VM.6.2.1.8.) • Atšķir svarīgo no mazāk svarīgā. Konspektīvi vai detalizēti atstāsta dzirdētu/lasītu tekstu. (VM.6.1.1.4.) <p>Valodas struktūra</p> <ul style="list-style-type: none"> • Skaidro skaitļa vārdu nozīmi tekstos. (VM.6.3.1.1.) • Lieto dažādas mācīšanas stratēģijas, kas palīdz pareizi izrunāt un pierakstīt skaitļa vārdus. (VM.6.3.1.2.) • Pārvalda apgūtās valodas normas un pamato to lietojumu. (VM.6.2.1.7.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi

<ul style="list-style-type: none"> • Mērķtiecīgi un pareizi izmanto skaitļa vārdus, ieskaitot to nozīmi, formu un funkciju, lai raksturotu un sistematizētu tekstu informāciju, rediģētu un papildinātu dažādu žanru un stilu tekstus ar faktiem. (VM.6.1.1.3.; VM.6.1.1.4.; VM.6.1.1.9.; VM.6.2.1.1.; VM.6.2.1.3.; VM.6.2.1.7.; VM.6.2.1.8.) • Pilnveido priekšstatu par vārdšķiru sistēmu poļu valodā, analizējot skaitļa vārdu kā vārdšķiru un to funkcionālās iespējas. (VM.6.2.1.6.; VM.6.3.1.1.; VM.6.3.1.2.; VM.6.3.1.4.) 	<ul style="list-style-type: none"> • Veido ieradumu skaidri un saprotami izteikt savas domas. (Tikumi – atbildība, gudrība) • Veido ieradumu rūpīgi noformēt lietišķā stila dokumentus (arī digitālajā formā un e-vidē), ievērot sarakstē valodas kultūras normas. (Tikumi – atbildība, gudrība, laipnība, tolerance; vērtības – cilvēka cieņa, kultūra)
<p>Jēdzieni: skaitļa vārds, skaitļa vārdu grupas (pēc nozīmes: pamata skaitļa vārdi, daļskaitļi, kārtas skaitļa vārdi, kopuma skaitļa vārdi; pēc struktūras: vienkāršie skaitļa vārdu salikteni, skaitļa vārdu savienojumi), reportāža, apakštemats.</p>	

Temata apguves norise

<ul style="list-style-type: none"> • Atlasa, novērtē un integrē informāciju no saistītiem tekstiem, tabulām, grafikiem, zemsvītras piezīmēm (piemēram, informāciju ar skaitļa vārdiem no dokumenta un autora stilizētās autobiogrāfijas): <ul style="list-style-type: none"> ○ raksturo skaitļa vārdus pēc nozīmes, formas un funkcijas; ○ komentē, ar kādu mērķi autors izmanto skaitļa vārdus; ○ atšķir tekstā faktu no viedokļa. • Apmainās ar klasesbiedru ar interesantu informāciju, kuru izlasījis enciklopēdijās, lai pārsteigtu draugu (piemēram, skaitļa 40 vēsture). • Atstāsta lasīto vai dzirdēto tekstu par skaitļa vārdu vēsturi konspektīvi vai detalizēti, lai ieinteresētu klasesbiedrus.
<ul style="list-style-type: none"> • Atšķir skaitļa vārdus pēc nozīmes (pamata skaitļa vārdi, daļskaitļi, kārtas skaitļa vārdi, kopuma skaitļa vārdi). • Sistematizē iegūtos novērojumus par skaitļa vārdu grupām shēmā, tabulā, infografikā vai atbalsta konspektā. • Balstoties uz atbalsta konspektu, paskaidro grupā, kāda veidā skaitļa vārda sastāvs ietekmē vārdu pareizrakstību. • Lieto apgūtās ortogrammas: “Pisownia liczebnikōw”. • Papildina tekstu ar faktiem, izmantojot papildinformāciju no dažādiem avotiem. Atšķir faktus no viedokļiem. • Noskatās, piemēram, zinātnisko dokumentālo filmu par Zemes pavadoni Mēnesi un izsaka un pamato savu viedokli ar faktiem, saglabājot labvēlīgu attieksmi pret citiem grupas dalībniekiem; grupā novērtē argumentu kvalitāti: vai autors pauž faktus, izmantojot skaitļa vārdus.

- Izmanto dažādu veidu skaitļa vārdus tekstos un saziņā, saskaņojot skaitļa vārdus ar lietvārdiem.
 - Pareizi izrunā skaitļa vārdus un korekti novēro un analizē savas un klasebiedru runas kļūdas.
 - Sava teksta vizualizācijai izmanto grafiskos elementus (tabulas, shēmas, attēlus).
-
- Veido dažādus teikumus ar kopuma skaitļa vārdiem, izmantojot vārdšķiras iespējas. Pareizi pieraksta un izrunā kopuma skaitļa vārdus.
 - Apspriež novērojumus ar klasesbiedriem.
 - Grupā veidojot apgūto tipu, žanru un stila tekstu (piemēram, radio, TV vai emuāra sižetu, avīzes rakstu), izmanto mutiskos (skaitļa vārdu pareizrūna), rakstiskos (skaitļa vārdu pareizrakstība) un vizuālos (tabulas, shēmas, attēlus) valodas līdzekļus.
-
- Raksturo skaitļa vārda simbolisko nozīmi dažādu tautu kultūrās (piemēram, skaitļu 3, 7, 12 simboliskā nozīme mitoloģijā un kultūrā).
 - Veido dažādu tipu un žanru tekstus:
 - apmainās ar informāciju e-vidē (e-pasts, SMS, tīmekļa vietnes u.c.);
 - uztur dialogu, ievērojot saziņas ētiskos principus;
 - gatavojot sporta reportāžu vai ekskursiju pa dzimto vietu, ievēro žanra īpatnības, izmanto pēc nozīmes dažādus skaitļa vārdus.

Starppriekšmetu saikne

Datorika	Spēles izveidošana, izmantojot vizuālo programmu. Idejas veidošana un materiāla atlase spēlei "Największe/najmniejsze...". Grafisko elementu izmantošana teksta vizualizācijai.
Dabaszinības	Zinātniskā stila informācijas izpēte (piemēram, par Mēnesi kā Zemes pavadoni), lai iegūtu faktus un noskaidrotu viedokļus, rakstītu pārspriedumu, pamatojot savu viedokli.

6.1. Gramatikas un stilistikas loma valodā Vārds morfoloģijas līmenī, valodas stili	6.2. Kā ceļot pa valodas pasauli? Lietvārds, vietniekvārds	6.3. Kā apraksta pasauli? Īpašības vārds	6.4. Kāda vārdšķira palīdz papildināt tekstus ar faktiem? Skaitļa vārds	6.5. Kāpēc darbības vārdus uzskata par vārdšķiru ar visplašākajām iespējām, un kā izmantot darbības vārdus? Nieosobowe formy czasownika
---	--	--	---	---

6.5. Kāpēc darbības vārdus uzskata par vārdšķiru ar visplašākajām iespējām, un kā izmantot darbības vārdus?

Ieteicamais laiks temata apguvei: 18 mācību stundas (25 % no mācību laika).

Temata apguves mērķis: atšķirt darbības vārdus no citām vārdšķirām pēc nozīmes, formas un funkcijas, izpētīt to stilistisko funkciju, morfēmisko sastāvu un vārddarināšanas paņēmienus; izmantot tos, lai attēlotu darbības daudzveidību. Ņemt vērā, ka dzimtās valodas jomā apgūtās zināšanas un prasmes var izmantot, apgūstot svešvalodas.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
<ul style="list-style-type: none"> • Darbības vārdi ir nepieciešami, lai attēlotu darbības daudzveidību. (V.Li.1.; V.Li.2.) • Laiks (darbības vārda gramatiskā kategorija) ir svarīgs jēdziens tautas kultūrā un vēsturē. (V.Li.1.) • Tekstā ir dažādi laika nozīmes atspoguļošanas veidi, tāpēc ir svarīgi salīdzināt darbības vārdus ar citām vārdšķirām. (V.Li.3.) • Darbības vārdu pareizrakstību un pareizrunas normu ievērošana demonstrē runas kultūru. (V.Li.3.) 	<p>Saziņa kontekstā</p> <ul style="list-style-type: none"> • Piedāvā risinājumus, izmantojot situācijai piemērotas problēmrisināšanas stratēģijas, piemēram, mērķtiecīgi izmanto valodas līdzekļus (darbības vārdu formas) atbilstoši saziņas situācijas noteikumiem. (VM.6.1.1.5.; VM.6.2.1.3.) • Radoši strādā grupā, orientējoties uz līdzvērtīgu ieguldījumu: novēro un apspriež daudzveidīgu informāciju. (VM.6.1.1.11.) <p>Teksts un tekstveide</p> <ul style="list-style-type: none"> • Veido spriedumu, lai analizētu darbības vārdu nozīmi tekstos. Izvēlas un izmanto atbilstošas digitālās tehnoloģijas darbam ar tekstiem. (VM.6.2.1.1.; VM.6.3.1.7.) • Salīdzina un apkopo informāciju (piemēram, valodas parādības) no dažādiem avotiem, nosaka to līdzību un atšķirības, lai ievērotu un komentētu darbības vārda izteiksmes funkciju daiļliteratūras un citos tekstos. (VM.6.1.1.2.; VM.6.2.1.5.)

	<ul style="list-style-type: none"> • Veido dažādu žanru tekstus, izmantojot darbības vārdus kā tēlainās valodas veidotājus. (VM.6.2.1.7.; VM.6.2.1.9.; VM.6.3.1.2.) • Novērtē un analizē darbības vārda atvasinājumus. (VM.6.3.1.6.) • Piedalās mācību procesa plānošanā un salīdzina informāciju vai apgūstamo valodu gramatiskās/sintaktiskās konstrukcijas. (VM.6.3.1.4.; VM.6.1.1.4.) • Ievēro un skaidro ortoēpijas, ortogrāfijas un interpunkcijas normas, kas ir saistītas ar darbības vārdu izmantošanu tekstā un runā. (VM.6.1.1.7.; VM.6.2.1.6.; VM.6.3.1.1.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
<ul style="list-style-type: none"> • Mērķtiecīgi un pareizi izmanto darbības vārdus, ieskaitot to nozīmi, stilistisko funkciju, izteiksmes iespējas, lai attēlotu darbību atbilstoši saziņas situācijai vai noteiktā stila un žanra teksta veidošanas noteikumiem. (VM.6.1.1.11.; VM.6.2.1.1.; VM.6.2.1.2.; VM.6.2.1.3.; VM.6.2.1.6.; VM.6.2.1.9.; VM.6.3.1.1.) • Pilnveido priekšstatu par vārdšķiru sistēmu poļu valodā, analizējot darbības vārdu kā vārdšķiru un to funkcionālās iespējas. (VM.6.1.1.5.; VM.6.2.1.5.; VM.6.2.1.7.; VM.6.3.1.2.; VM.6.3.1.4.; VM.6.3.1.6.; VM.6.3.1.7.) 	<ul style="list-style-type: none"> • Attīsta ieradumu izmantot dažādus uzziņu avotus un elektroniskos pārbaudes rīkus sava teksta kvalitātes uzlabošanai. (Tikumi – atbildība, gudrība, centība; vērtība – darba tikums)
<p>Jēdzieni: nepabeigtā un pabeigtā veida darbības vārds, tiešais un atgriezeniskais darbības vārds, darbības vārda laiks (pagātne, tagadne, nākotne), darbības vārda izteiksme (īstenības, vēlējuma, pavēles), skaitlis, bezpersonas darbības vārds.</p>	

Temata apguves norise

<ul style="list-style-type: none"> • Analizē darbības vārdu funkciju dažādos tekstos: <ul style="list-style-type: none"> ○ izvēlas sev nepieciešamo tekstu no dažādiem avotiem (literāri teksti, e-vide, audio/video teksti, drukas mediju teksti); ○ analizē darbības vārdu nozīmi tekstā (darbība, priekšmeta stāvoklis); ○ atrod tekstā informāciju ar darbības vārdiem un piedāvā klasesbiedriem tikai dažus darbības vārdus no teksta; ○ balstoties uz piedāvātajiem darbības vārdiem, klausītājiem “jāatjauno” teksta saturs. • Ievēro teikumā un tekstā darbības vārdus dažādās formās, kas ir saistītas ar gramatisko nozīmi: skaitlis, persona, dzimte, laiks. • Piedāvā klasesbiedriem tekstu, kurā visi darbības vārdi izmantoti sākotnējā formā (nenoteiksmē), un secina, kāpēc vārdi mainās un kādas gramatiskās nozīmes atspoguļo darbības vārdu dažādas formas.
<ul style="list-style-type: none"> • Analizē teikumus vai tekstā darbības vārdus ar dažādām galotnēm. • Sistematizē informāciju par darbības vārdu konjugācijām shēmās, tabulās, atbalsta konspekta veidā. • Sistematizē un sniedz iegūto informāciju par darbības vārda īstenības, vēlējuma, pavēles izteiksmes veidošanas paņēmieniem tabulās, shēmās. • Ievēro ortogrāfijas normas: “Zasady pisowni by- z czasownikami”.
<ul style="list-style-type: none"> • Salīdzina teikumus vai tekstus, kurā izmantoti darbības vārdi dažādā izteiksmē. • Atšķir darbības vārda īstenības, vēlējuma, pavēles izteiksmi. • Izmanto teksta prasībām piemērotus valodas līdzekļus, piemēram, instrukcijai vai novēlējumam – darbības vārdus pavēles izteiksmē; fantāzijai “gdybym został czarodziejem...” – darbības vārdus vēlējuma izteiksmē. • Apmainās ar klasesbiedru ar veidotajiem tekstiem, lai piedāvātu instrukciju vai izteiktu novēlējumus savam draugam. • Ievēro runas kultūru, izmantojot darbības vārdus pavēles izteiksmē. • Salīdzina darbības vārdu izteiksmes poļu valodā ar izteiksmes formām citās apgūstamajās valodās.

Starppriekšmetu saikne

Literatūra MT	Fantastiska stāsta sagatavošana – reportāža par nākotni.
Mūzika	Populāra mūzika. Reklāmas sagatavošana ar muzikālo pavadījumu.

7.KLASE

<p>7.1. Kādi vārdi palīdz aprakstīt darbības apstākļus un veidot strukturētu runu?</p> <p>Apstākļa vārdi</p>	<p>7.2. Ar kādu mērķi runā izmanto vietniekvārdus?</p> <p>Vietniekvārdi</p>	<p>7.3. Kā īpašas darbības vārda formas palīdz veidot iedarbīgu un saturiski bagātāku runu?</p> <p>Īpašas darbības vārda formas – lokāmie un nelokāmie divdabji</p>	<p>7.4. Kam un kā palīdz palīgvārdi?</p> <p>Palīgvārdi, izsaukšanas vārdi</p>
---	--	--	--

7.1. Kādi vārdi palīdz aprakstīt darbības apstākļus un veidot strukturētu runu? Apstākļa vārdi.

Ieteicamais laiks temata apguvei: 14 mācību stundas (20 % no mācību laika).

Temata apguves mērķis: atšķirt apstākļa vārdu no citām vārdšķirām pēc nozīmes, formas, funkcijas un sintaksiskās lomas; izpētīt to stilistisko funkciju, morfēmisko sastāvu un vārddarināšanas paņēmienus, lai izmantotu apstākļa vārdu izteiksmes iespējas, veidojot dažādu žanru tekstus.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
<ul style="list-style-type: none"> • Klausītājus var ieinteresēt, iesaistot viņus savā stāstījumā kā dalībniekus un sākumā izmantojot mīklu, solījumu, paradoksu. (V.Li.1.) • Apstākļa vārdi palīdz veidot strukturētu tekstu, kurā ir svarīgi parādīt domu, notikumu, argumentu un pazīmju secību. (V.Li.1.; V.Li.2.; V.Li.3.) • Apstākļa vārdus izmanto runā, lai aprakstītu darbības apstākļus. (V.Li.3.) • Vārda sastāva analīze palīdz saprast atšķirību starp apstākļa vārdiem un citām vārdšķirām. (V.Li.3.) 	<p>Saziņa kontekstā</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mērķtiecīgi veido un noformē savu uzstāšanos, izmantojot IT līdzekļus, stāstījuma gaitā iesaista klausītājus, lietojot klausītāju piesaistīšanas paņēmienus. (VM.9.1.1.4.; VM.9.2.1.3.) • Saziņā ievēro klausītāja noteikumus un vērtē dzirdēto ziņojumu pēc kritērijiem, kuri izstrādāti grupā, vai snieguma līmeņa apraksta. (VM.9.1.1.9.; VM.9.2.1.7.) <p>Teksts un teksteide</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tekstu veidošanā izmanto apstākļa vārdu izteiksmes iespējas. (VM.9.2.1.6.; VM.9.3.1.3.)

	<ul style="list-style-type: none"> • Lieto situācijai atbilstošas radošās domāšanas stratēģijas: izmanto dažādus apstākļa vārdus ievadītārvārdu lomā teksta/izteikuma sākumā, argumentu un piemēru, kā arī nobeiguma uzrakstīšanai. (VM.9.1.1.6.; VM.9.2.1.2.) • Veido dažādu žanru tekstus: ceļojuma piezīmes, portreta aprakstu, humoristisku stāstu, interviju, izmantojot apstākļa vārdu stilistikās un izteiksmes iespējas un pielāgojot risinājuma (teksta veidošanas) īstenošanas plānu. (VM.9.1.1.3.; VM.9.2.1.6.) <p>Valodas struktūra</p> <ul style="list-style-type: none"> • Raksturo apstākļa vārdus pēc to nozīmes, formas, funkcijas un sintaktiskās lomas. (VM.9.3.1.1.) • Rediģē teikumus ar apstākļa vārdiem, kuriem ir nepareizi izveidotas salīdzināmās pakāpes. (VM.9.2.1.7.) • Nosaka apstākļa vārda morfēmisko sastāvu un veidošanas paņēmienus, lai veidotu priekšstatu par galvenajiem apstākļa vārdu darināšanas paņēmieniem. (VM.9.3.1.6.) • Paplašina priekšstatu par ievadītārvārdiem (iespraudumiem): veido teikumus ar iespraudumiem, kas runātājam palīdz veidot domu secību (<i>po pierwsze, po drugie...</i>); pareizi noformē šos teikumus rakstos. (VM.9.1.1.7.; VM.9.3.1.4.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
<ul style="list-style-type: none"> • Mērķtiecīgi izmanto apstākļa vārdus, ieskaitot to nozīmi, stilistisko funkciju, izteiksmes iespējas, lai veidotu dažādu žanru tekstus, secīgu runu argumentācijai un uzstājoties; iesaista sava stāstījuma gaitā klausītājus, izmantojot klausītāju piesaistīšanas paņēmienus. (VM.9.3.1.3.; VM.9.3.1.4.; VM.9.2.1.3.; VM.9.2.1.6.; VM.9.2.1.7.; VM.9.1.1.3.; VM.9.1.1.6.; VM.9.1.1.7.) • Pilnveido priekšstatu par vārdšķiru sistēmu poļu valodā, analizējot apstākļa vārdu kā vārdšķiru un tā funkcionālās iespējas. (VM.9.3.1.1.; VM.9.3.1.6.) 	<ul style="list-style-type: none"> • Veido ieradumu apzināties teksta veidošanu kā ilgstošu, secīgu un rūpīgu darba procesu. (Tikumi – centība, gudrība; vērtība – darba tikums) • Veido ieradumu cieņpilni rīkoties, pamanot un labojot savas un citu personu valodas kļūdas runā un rakstos. (Tikumi – atbildība, gudrība, tolerance; vērtības – cilvēka cieņa, darba tikums) • Veido ieradumu pieklājīgi izturēties diskusiju laikā, uzklaut un objektīvi novērtēt dažādus viedokļus, skaidri un korekti izteikt savus argumentus, iebildumus vai kritiku. (Tikumi – gudrība, tolerance, savaldība; vērtības – cilvēka cieņa, kultūra)

Jēdzieni: apstākļa vārds, apstākļa vārdu dalījums pēc nozīmes, apstākļa vārdu salīdzināmās pakāpes, apstākļa vārdu darināšanas paņēmieni, ievadītājevārdi (iespraudumi); ceļojuma piezīmes.

Temata apguves norise

- Salīdzina apstākļa vārdus ar citām vārdšķirām:
 - Salīdzina vārdu savienojumus, kuros ir vietniekvārds un apstākļa vārds, piemēram, *moim zdaniem ...*
 - Atšķir vārdšķiras pēc jautājuma vai citām pazīmēm (piemēram, pēc sintaktiskās funkcijas);
 - Ievērojot pareizrakstības vai uzrunas normas, izmanto apstākļa vārdus sava vai klasesbiedru viedokļa formulēšanai.
- Nosaka apstākļa vārdu sintaktisko lomu teikumā, lai atšķirtu tos no citām vārdšķirām.
- Atrod apstākļa vārdus tekstos, strādājot ar resursiem (tekstiem) e-vidē:
 - veido pieprasījumu informācijas meklēšanai pēc termina, personas vārda, nosaukuma (piemēram, autora vārds, grāmatas nosaukums);
 - lasa literāru tekstu un meklē apstākļa vārdus, izmantojot to pazīmes: vārdšķiras jautājumu, īpatnības (nelokāmās vārdšķiras piedēkļi) un funkciju (lielākoties apraksta darbības apstākļus, teikumā ir saistīts ar darbības vārdu);
 - apraksta klasesbiedriem literāra teksta varoņu darbības, izmantojot atrastos apstākļa vārdus; skaidro to lomu literāros tekstos.
- Sagatavo klasesbiedriem uzdevumus, kas ir saistīti ar apstākļa vārdu izmantošanu tekstā, piemēram, apstākļa vārdu lietderīgums darbības aprakstam dažādās situācijās (daba dienā un naktī; skolēna darbības skolā un mājā brīvlaikā).
- Izmanto skolotāja piedāvātās elektroniskās vārdnīcas, lai noskaidrotu sarežģītu, nepazīstamu apstākļa vārdu nozīmi, to pareizrakstību, izrunu.
- Skaidro apstākļa vārdu salīdzināmās pakāpes funkciju teikumā.
- Veido pēc parauga salīdzināmo pakāpju dažādas formas, lai tās pareizi izmantotu mutvārdos un rakstos.
- Plāno, kā tiks veidots teksts. Veido paplašinātu plānu, shēmu, klasteri.
- Piemēram, veidojot ceļojuma piezīmes, izmanto skolotāja piedāvāto noteiktā žanra teksta piemēru; analizē teksta struktūru (temats un mikrotemats) un veido teksta shēmu klastera veidā; izmanto iegūto informāciju par citu ceļojumu fiksēšanas paņēmieniem (tabulas veidā), novērojot piedāvātajā tekstā apstākļa vārdu izteiksmes iespējas un lietderīgumu;
- Atšķir īpašības vārdu un apstākļa vārdu, lietvārdu un apstākļa vārdu, skaitļa vārdu un apstākļa vārdu, vietniekvārdu un apstākļa vārdu homonīmus, lai lietderīgi izmantotu dažādas vārdšķiras mutvārdos un rakstos.
- Izmanto atbalsta konspektus apstākļa vārdu pareizrakstības noteikšanai.

Starppriekšmetu saikne

Datorika	Vairāku līmeņu sarakstu veidošana, dokumentu koplietošana. Elektroniskās anketēšanas/aptaujas veikšana, datu apkopošana diagrammas formā. Ceļojuma ieraksts klases e-platformā.
Teātra māksla	Kā, spontāni darbojoties un efektīvi sadarbojoties ar auditoriju, radīt skatuvisku improvizācijas priekšnesumu? Verbālo un neverbālo saziņas līdzekļu izmantošana kontakta izveidei un skatuviskās ainas veidošanas paņēmieni. Grupas uzstāšanās ar pētniecisko darbu “Pięć powodów aby pojechać do Polski/ na Łotwę”.

7.1. Kādi vārdi palīdz aprakstīt darbības apstākļus un veidot strukturētu runu? Apstākļa vārdi	7.2. Ar kādu mērķi runā izmanto vietniekvārdus? Vietniekvārdi	7.3. Kā īpašas darbības vārda formas palīdz veidot iedarbīgu un saturiski bagātāku runu? Īpašas darbības vārda formas – lokāmie un nelokāmie divdabji	7.4. Kam un kā palīdz palīgvārdi? Palīgvārdi, izsaukmes vārdi
--	---	---	---

7.2. Ar kādu mērķi runā izmanto vietniekvārdus? Vietniekvārdi.

Ieteicamais laiks temata apguvei: 14 mācību stundas (20 % no mācību laika).

Temata apguves mērķis: atšķirt vietniekvārdu no citām vārdšķirām pēc nozīmes, formas, funkcijas un sintaktiskās lomas teikumā, izpētīt to izmantošanas tradīcijas dažādās valodās, lai izmantotu vietniekvārdu stilistiskās iespējas dažādu žanru tekstu veidošanai un saziņai.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
<ul style="list-style-type: none"> • Zināšanas par vietniekvārdu lietojuma kultūras tradīcijām palīdz mums starpkultūru saziņā. (V.Li.1.) • Noteikta žanra tekstā katram vēstules veidam (personiskā, lietišķā), adresātam un saziņas situācijai ir piemēroti vietniekvārdi un citi valodas līdzekļi. (V.Li.1.; V.Li.2.; V.Li.3.) • Dažādu žanru, dažādu laikmetu un dažādu valodu tekstus mums nepieciešams izprast, lai iegūtu informāciju gan par teksta izveides un noformēšanas tradīcijām dažādās kultūrās, gan par noteiktā laikmeta valodas stila īpatnībām. (V.Li.1.; V.Li.2.) • Vietniekvārdam ir noteiktas funkcijas. Tās jāņem vērā, rediģējot tekstu un ievērojot runas kultūru. (V.Li.2.; V.Li.3.) • Vietniekvārdus var iedalīt pēc nozīmes un lietojuma (personu, atgriezeniskie, piederības, jautājamie, attieksmes, nenoteiktie, nolieguma, norādāmie). (V.Li.3.) 	<p>Saziņa kontekstā</p> <ul style="list-style-type: none"> • Izmanto “dialogu ar tekstu” radošai līdzdarbībai, sadarbībai, lai veidotu savu tekstu. (VM.9.1.1.5.; VM.9.2.1.5.) • Saskata atšķirības un līdzības dažādu tautu saziņas tradīcijās, kas ir saistītas ar vietniekvārdu izmantošanu, un skaidro savu skatījumu par kopsakarībām sabiedrībā, kopienā Eiropas mērogā. (VM.9.1.1.2.) • Izmanto izpētītās vietniekvārdu izmantošanas tradīcijas saziņā, t. s. daudz kultūru saziņas vidē, lai paustu cieņu pret sarunas partneri. (VM.9.1.1.10.) <p>Teksts un tekstveide</p> <ul style="list-style-type: none"> • Veido dažādus apraksta veida tekstus, izmantojot vietniekvārdus un pievēršot uzmanību to nozīmēm, formai un funkcijām. (VM.9.2.1.2.; VM.9.2.1.6.) • Mērķtiecīgi izmanto vietniekvārdus teksta stila rediģēšanai, izteikumu un tekstu veidošanai; izvēlas un izmanto atbilstošas digitālās tehnoloģijas komunikācijai un sadarbībai. (VM.9.1.1.5.; VM.9.1.1.7.) • Veido “dialogu ar tekstu”: uztver teksta stilu, nosaka oriģinālus autora risinājumus. (VM.9.2.1.3.; VM.9.2.1.5.) <p>Valodas struktūra</p> <ul style="list-style-type: none"> • Raksturo, kādu vārdšķiru vārdus tekstā var aizstāt ar vietniekvārdiem. (VM.9.2.1.3.; VM.9.3.1.2.) • Izvēlas informāciju no dažādiem avotiem (teikumiem, tekstiem), lai atšķirtu vietniekvārdus no citas (ar kuru salīdzina) vārdšķiras

	<p>vai vietniekvārdu grupas pēc to nozīmes, formas un funkcijas. (VM.9.3.1.6.)</p> <ul style="list-style-type: none"> Analizē sarežģītu teikumu struktūru (ievadītājpārdoši), veido tos pēc interpunkcijas normām. (VM.9.3.1.5.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
<ul style="list-style-type: none"> Sistematizē informāciju par vietniekvārdu nozīmi, morfoloģiskām pazīmēm, sintaktiskām lomām, kā arī par vietniekvārdu izmantošanas tradīcijām dažādu žanru vai dažādu valodu tekstos, lai izmantotu savos tekstos un saziņā, ievērojot noteikta žanra vai saziņas situācijas īpatnības un runas etiķetes normas. (VM.9.1.1.2.; VM.9.1.1.5.; VM.9.1.1.7.; VM.9.1.1.10.; VM.9.2.1.2.; VM.9.2.1.3.; VM.9.2.1.5.; VM.9.2.1.6.; VM.9.3.1.5.) Pilnveido priekšstatu par vārdšķiru sistēmu poļu valodā, analizējot vietniekvārdu kā vārdšķiru un to funkcionālās iespējas. (VM.9.3.1.2.; VM.9.3.1.6.) 	<ul style="list-style-type: none"> Veido ieradumu apzināties teksta veidošanu kā ilgstošu, secīgu un rūpīgu darba procesu. (Tikumi – centība, gudrība; vērtība – darba tikums) Veido ieradumu respektēt citu kultūru cilvēku saziņas tradīcijas un runas uzvedību starpkultūru dialogā. (Tikumi – laipnība, tolerance, solidaritāte; vērtības – cilvēka cieņa, kultūra) Veido ieradumu cieņpilni rīkoties, pamanot un labojot savas un citu personu valodas kļūdas runā un rakstos. (Tikumi – atbildība, gudrība, tolerance; vērtības – cilvēka cieņa, darba tikums)
Jēdzieni: vietniekvārds lietvārda funkcijā, vietniekvārds īpašības vārda funkcijā, vietniekvārds apstākļa vārda funkcijā; tiešā un netiešā runa.	

Temata apguves norise

<ul style="list-style-type: none"> Strādā ar tekstiem no dažādiem avotiem: avīzes un žurnāli, literāri teksti, skolas mājaslapas ieraksti un citi: <ul style="list-style-type: none"> atrod vietniekvārdus tematiski saistītos dažādu žanru tekstos (piemēram, dabas parādības vai varoņu apraksts daiļliteratūras tekstos un avīzes rakstā, intervijā); komentē, ar kādu mērķi teksta autors izmanto vietniekvārdus; pieāvā klasesbiedriem teksta interpretāciju, kurā nebūtu vietniekvārdu, un komentē vietniekvārdu nepieciešamību teksta stila veidošanai; analizē dažādu vietniekvārdu atšķirības, kas saistītas ar vietniekvārdu funkciju: kādu vārdšķiru aizstāj katrs vietniekvārds; nosaka vietniekvārdus lietvārda funkcijā, vietniekvārdus īpašības vārda funkcijā, vietniekvārdus skaitļa vārda funkcijā, vietniekvārdus apstākļa vārda funkcijā.
--

- Sistematizē informāciju tabulā un izmanto apkopotus vietniekvārdus teksta veidošanai vai rediģēšanai, lai izvairītos no atkārtojumiem.
- Sacer mīklu (piemēram, mīklu par gleznas/telpas objektu), izmantojot dažādu grupu vietniekvārdus, un piedāvā tekstu grupā vai publicē klases e-platformā, stendā, lai izmantotu saziņā, spēlē.
- Nosaka vietniekvārdu sintaktisko lomu, lai noteiktu to nozīmi teikumā un atšķirtu no citām vārdšķirām.
- Izmanto tekstā un saziņā dažādu grupu vietniekvārdus, ņemot vērā to nozīmes, formas un funkciju:
 - izmanto piederības vietniekvārdus kā ievadītājkārdus (iespraudumus), kuri nosauc uzziņas avotu, lai izteiktu savu pozīciju (*moim zdaniem..y*), lai noskaidrotu sarunbiedra viedokli vai rezumētu oponenta viedokli (*Państwa zdaniem, ty uważasz..*),
 - analizē sarežģītu teikumu struktūru un noformē tos atbilstoši interpunkcijas normām.
- Saskata atšķirības dažādu tautu saziņas tradīcijās, kas ir saistītas ar vietniekvārdu izmantošanu. Piemēram, rakstot vēstules dažādās valodās, veido īsziņas tekstu un e-pasta vēstules tekstu dažādiem adresātiem: draugam un skolotājam.

Starppriekšmetu saikne

Svešvaloda	Vietniekvārdu izmantošanas tradīcijas dažādās valodās. Vēstules veidošana dažādās valodās.
Datorika	Elektroniskā sarakste dažādās valodās.

7.1. Kādi vārdi palīdz aprakstīt darbības apstākļus un veidot strukturētu runu? Apstākļa vārdi	7.2. Ar kādu mērķi runā izmanto vietniekvārdus? Vietniekvārdi	7.3. Kā īpašas darbības vārda formas palīdz veidot iedarbīgu un saturiski bagātāku runu? Īpašas darbības vārda formas. Salikta teikuma veidošana un izmantošana	7.4. Kam un kā palīdz palīgvārdi? Palīgvārdi, izsaukmes vārdi
--	---	--	---

7.3. Kā īpašas darbības vārda formas palīdz veidot iedarbīgu un saturiski bagātāku runu? Īpašas darbības vārda formas. Salikta teikuma veidošana un izmantošana

Ieteicamais laiks temata apguvei: 21 mācību stunda (30 % no mācību laika).

Temata apguves mērķis: atšķirt īpašas darbības vārda formas no citām vārdšķirām pēc nozīmes, formas, funkcijas un sintaktiskās lomas, izpētīt to stilistisko funkciju, lai atšķirtu īpašas darbības vārda formas runā un tekstos, kā arī sintaktiskās, veidotu ar tiem noteikta stila un žanra oriģinālus tekstus un formulētu viedokļus.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
<ul style="list-style-type: none"> • Īpašas darbības vārda formas – lokāmie un nelokāmie divdabji – ir nepieciešami, lai veidotu iedarbīgu un saturiski bagātāku teikumu. (V.Li.1.; V.Li.2.) • Lokāmajam un nelokāmajam divdabim un divdabja teicieniem ir sava nozīme literāros un citu stilu tekstos, un tie palīdz veidot noteikta stila un žanra tekstu. (V.Li.1.; V.Li.2.) • Dialogs ar autoru (ar teksta starpniecību) ir nepieciešams, lai noskaidrotu autora oriģinālo pozīciju, pamatotu argumentus un domas izklāsta secību, teksta uzbūvi autora oriģinālajā tekstā, piemēram, paradoksa izklāstā. (V.Li.2.) • Dialogs ar tekstu, kā arī darbības vārdu, to formu un divdabja teicienu izmantošana palīdz veidot dažādu stilu un žanru oriģinālus tekstus, kā arī efektīvu runu saziņā. (V.Li.1.; V.Li.2.; V.Li.3.) 	<p>Saziņa kontekstā</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mērķtiecīgi izmanto saziņā darbības vārda formas – lokāmos un nelokāmos divdabjus un daudzveidīgas sintaktiskās konstrukcijas ar divdabjiem un divdabja teicieniem savas runas efektivitātei. (VM.9.1.1.7.; VM.9.3.1.4.) • Attīsta spēju orientēties informācijā, veidojot tekstu vai runu saziņai: atšķirt nepieciešamo un lieko dažādos avotos, izmantojot informācijas meklēšanas, iegūšanas, apkopošanas paņēmienus. (VM.9.1.1.3.) • Izmanto “dialogu ar tekstu”, uztver dažādu veidu informāciju (fakti, viedokļi, attieksme) no vairākiem piedāvātajiem avotiem, lai veidotu patstāvīgus spriedumus, pamatojot tos (piemēram, vēstuli paradoksa stilā vai filmas anotāciju). (VM.9.1.1.4.; VM.9.2.1.5.) <p>Teksts un tekstveide</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mērķtiecīgi izmanto divdabja teiciena funkciju teikumu noformēšanai un teksta veidošanai. Atbildīgi izmanto digitālās komunikācijas un sadarbības rīkus konkrētiem mērķiem. (VM.9.2.1.1.) • Veido “dialogu ar tekstu”: analizē autora pozīciju un laikmeta vērtības, teksta saturu un struktūru, valodas izteiksmes līdzekļus (piemēram, strādājot ar vēstuli paradoksa stilā). (VM.9.1.1.4.; VM.9.1.1.8.) • Plāno savu tekstveides procesu, piemēram, argumentu un pamatojumu sakārību tekstā ar vēstuli paradoksa stilā. (VM.9.2.1.2.) <p>Valodas struktūra</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Pilnveido valodas prasmes, paplašinot savas zināšanas par vārdšķirām (lokāmais un nelokāmais divdabis) un sintaktiskām konstrukcijām ar tām. (VM.9.3.1.3.) • Nosaka, kas ir kopīgais un atšķirīgais lokāmajam divdabim un darbības vārdiem un īpašības vārdiem, nelokāmajam divdabim un darbības vārdiem un apstākļa vārdiem. (VM.9.3.1.2.) • Nosaka divdabja teicienu teikuma robežās, atšķir atsevišķus lokāmos un nelokāmos divdabjus, ievēro interpunkcijas normas. (VM.9.3.1.4.) • Mērķtiecīgi izmanto dažādu struktūru teikumus, lai salīdzinātu, apvienotu, vispārinātu informāciju. (VM.9.2.1.3.; VM.9.3.1.8.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
<ul style="list-style-type: none"> • Mērķtiecīgi izmanto darbības vārdus un to īpašās formas, kā arī daudzveidīgas sintaktiskās konstrukcijas ar divdabjiem un divdabja teicieniem saziņā un tekstveidē, ieskaitot to nozīmi, stilistisko funkciju un izteiksmes iespējas. (VM.9.1.1.3.; VM.9.1.1.4.; VM.9.1.1.7.; VM.9.1.1.8.; VM.9.2.1.2.; VM.9.2.1.3.; VM.9.2.1.5.; VM.9.3.1.3.) • Pilnveido priekšstatu par vārdšķiru sistēmu poļu valodā, analizējot īpašas darbības vārda formas kā vārdšķiras un to funkcionālās iespējas. (VM.9.3.1.4.; VM.9.3.1.8.) 	<ul style="list-style-type: none"> • Veido ieradumu paust tikai pārbaudītu, uzticamu un pašam saprotamu informāciju. (Tikumi – atbildība, godīgums) • Veido ieradumu apzināties teksta veidošanu kā ilgstošu, secīgu un rūpīgu darba procesu. (Tikumi – centība, gudrība; vērtība – darba tikums) • Veido ieradumu paust tikai pārbaudītu, uzticamu un pašam saprotamu informāciju. (Tikumi – atbildība, godīgums)
Jēdzieni: lokāmais un nelokāmais divdabis, divdabja teiciens, darāmās un ciešamās kārtas divdabis; filmas anotācija, vēstule paradoksa stilā.	

Temata apguves norise

<ul style="list-style-type: none"> • Patstāvīgi (grupā) sameklē materiālu mācību uzdevuma veikšanai (īpašas darbības vārda formas teikumus un tekstos): izvēlas avotus, lai vērotu divdabju izmantošanas iespējas dažādu žanru un stilu tekstos; • Klasificē informāciju “Kā atšķirt darbības vārdus no lokāmajiem un nelokāmajiem divdabjiem” pēc piedāvātajiem vai patstāvīgi noteiktajiem kritērijiem un apspriež pāros vai grupā, lai izvēlētos sev efektīvus paņēmienus:

- sistematizē un sniedz iegūto informāciju tabulās, shēmās, izvērš to tekstā, lai piedāvātu klasesbiedriem savas idejas;
- uzstājas seminārā; pārdomā argumentus sava viedokļa pareizības aizstāvēšanai, ņemot vērā adresātu (piemēram, stāsts par divdabi sestklasniekam), analizē sarunbiedru pozīciju un argumentus, piedalās jautājumu apspriešanā.
- Izmanto iegūto informāciju par divdabjiem, lai patstāvīgi veidotu teikumus ar divdabjiem mutvārdu saziņā vai rakstos, ņemot vērā to specifiku.
- Izvēlas tekstus, lai ievērotu un analizētu tajā teikumus.
- Atšķir teikumus ar lokāmajiem divdabjiem un nelokāmajiem divdabjiem divdabja teicienos, izmantojot iegūto informāciju par vārdšķiru nozīmēm, pazīmēm un sastāvu.
- Nosaka divdabja teicienu robežas, atšķir atsevišķus lokāmos un nelokāmos divdabjus.
- Nosaka divdabja teiciena vietu attiecībā pret paskaidrojamo vārdu un pret izteicēju, kuru paskaidro, lai ievērotu ar teikuma veidu saistītas interpunkcijas normas.
- Veido teikumus pēc dotās shēmas (piemēram, ar divdabja teicieniem). Ievēro apgūto teikumu veidu interpunkcijas normas.
- Labo tekstā un mutvārdu runā kļūdas, kas ir saistītas ar divdabja teicienu nepareizu izmantošanu.
- Apgūst kritisko lasīšanu/klausīšanos: salīdzina dažādus skatpunktus un dažādus informācijas avotus par tematu.
- Plāno savu teksteides procesu, piemēram, argumentu un pamatojumu sakarību. Piemēram, veidojot vēstuli paradoksa stilā,
 - analizē pretēju novērtējumu, kas attēlots darbības vārdos ar pretējām nozīmēm;
 - veido teikumus ar kāda fakta dažādiem novērtējumiem;
 - strādā ar vēstules teksta faktiem/saturu un to novērtējumiem;
 - analizē vēstules teksta argumentu un pamatojumu sakarību;
 - vēstuļu tekstu piedāvātos piemēros uzraksta tēzi un argumentus/pretargumentus un veido sava teksta plānu;
 - savā un klasesbiedra vēstulē novērtē argumentu kvalitāti: atbilstību tēzei, pārliecību un pietiekamību tēzes pierādīšanai, argumentu pamatojumu citādo stilu.

Starppriekšmetu saikne

Literatūra MT	Literārā darba anotācija, dažāda satura anotāciju salīdzināšana un novērtēšana. Savas anotācijas veidošana.
Latvijas un pasaules vēsture	Gotika un romānika viduslaiku arhitektūrā. Gotikas arhitektūras pieminekļu apraksts, izmantojot piemērotas vārdšķiras (īpašības vārds, lokāmā divdabja forma) un izvēloties atbilstošus antonīmus.

7.1. Kādi vārdi palīdz aprakstīt darbības apstākļus un veidot strukturētu runu? Apstākļa vārdi	7.2. Ar kādu mērķi runā izmanto vietniekvārdus? Vietniekvārdi	7.3. Kā īpašas darbības vārda formas palīdz veidot iedarbīgu un saturiski bagātāku runu? Īpašas darbības vārda formas. Salikta teikuma veidošana un izmantošana	7.4. Kam un kā palīdz palīgvārdi? Palīgvārdi, izsaukmes vārdi
--	---	---	---

7.4. Kam un kā palīdz palīgvārdi? Palīgvārdi, izsaukmes vārdi.

Ieteicamais laiks temata apguvei: 21 mācību stunda (30 % no mācību laika).

Temata apguves mērķis: atšķirt palīgvārdus no patstāvīgajiem vārdiem pēc nozīmes, formas, funkcijas un sintaktiskās lomas teikumā, ņemt vērā to specifiku un stilistiskās iespējas, lai izmantotu piemērotus valodas līdzekļus, kā arī dažādu struktūru teikumus efektīvai secīgai runai un noteikta tipa, stila un žanra teksta veidošanai. Izmantot pieklājības izsaukmes vārdus un citus produktīvās saskarsmes paņēmienus efektīvai, t. sk. starpkultūru, saziņai.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
<ul style="list-style-type: none"> • Izsaukmes vārdi pauž mūsu gribu, vēlmi, emocijas. (V.Li.1.) • Pieklājības izsaukmes vārdus izmanto kulturālā runā, un dažādu kultūru izsaukmes vārdiem ir gan kopīgas, gan atšķirīgas nozīmes lietojums. (V.Li.1.) • Palīgvārdu un patstāvīgo vārdu mērķtiecīga izmantošana palīdz formulēt secīgu izteikumu un iesaistīt šos vārdus dažādu tipu, funkcionālo stilu un žanru tekstos. (V.Li.1.; V.Li.2.) 	<p>Saziņa kontekstā</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mērķtiecīgi formulē jautājumus un izmanto argumentus, lai izteiktu savu piekrišanu vienai no pozīcijām. Uztver un novērtē sarunbiedra uzskatus, piemeklē nepieciešamos paņēmienus sarunbiedra atbalstam, izmantojot valodas klišejas, t. sk. ievadītājevārdus. (VM.9.1.1.5.) • Attīsta prasmi uzstāties publikas priekšā, lai formulētu teksta, mācību uzdevuma, saziņas vai citas situācijas problēmu vai aizstāvētu veiktā pētījuma rezultātus. (VM.9.1.1.6.) • Izmanto pieklājības izsaukmes vārdus un citus produktīvas saskarsmes paņēmienus un raksturo saziņas dalībnieku attiecības un emocijas, ieskatot izmantotos valodas līdzekļus. (VM.9.1.1.8.)

<ul style="list-style-type: none"> • Teikumu veido patstāvīgie vārdi un palīgvārdi (prievārdi, partikulas, saikļi), un katram no tiem ir sava funkcija. (V.Li.3.) • Ir palīgvārdi, kurus pēc skanējuma var salīdzināt ar patstāvīgajiem vārdiem, bet tie jāatšķir pēc funkcijas un pareizrakstības. (V.Li.3.) 	<ul style="list-style-type: none"> • Raksturo, kas ir kopīgs un kas atšķirīgs dažādu kultūru izsauksmes vārdiem. Ar cieņu izturas pret savu un citu tautu valodām. (VM.9.1.1.1.) <p>Teksts un teksteide</p> <ul style="list-style-type: none"> • Attīsta spēju plānot un veidot pārsprieduma tekstu, balstoties uz autora viedokli. Izmanto palīgvārdus secīgas runas izveidošanai. (VM.9.1.1.6.; VM.9.2.1.6.) • Komentē, kā teksta žanrs ietekmē tā satura uztveri. (VM.9.2.1.5.) • Mērķtiecīgi izmanto palīgvārdus un patstāvīgus vārdus noteikta stila un žanra teksta veidošanai. (VM.9.2.1.6.) • Veido dažādu tipu digitālos tekstus dažādām auditorijām, interaktīvus tekstus klasesbiedriem. (VM.9.1.1.5.; VM.9.2.1.8.) <p>Valodas struktūra</p> <ul style="list-style-type: none"> • Paplašina redzesloku par vārdšķirām un raksturo, kuras vārdšķiras pieder pie patstāvīgo vārdu grupas un kuras – pie palīgvārdu grupas. (VM.9.3.1.6.) • Paskaidro, kāpēc radušies tādi vārdšķiru nosaukumi kā patstāvīgie vārdi un palīgvārdi. (VM.9.3.1.2.) • Raksturo palīgvārdus pēc to nozīmes, formas un funkcijas un mērķtiecīgi izmanto daudzveidīgu leksiku mutvārdu runā un rakstos, ņemot vērā tās specifiku un stilistiskās iespējas. (VM.9.1.1.7.; VM.9.2.1.6.; VM.9.3.1.3.) • Raksturo teikuma pazīmes, analizē saliktu teikumu struktūru un ievēro interpunkcijas normas teikumos ar palīgvārdiem. (VM.9.3.1.5.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi

<ul style="list-style-type: none"> • Atšķir palīgvārdus un patstāvīgos vārdus pēc nozīmes, formas un funkcijām, stilistikajām iespējām un mērķtiecīgi izmanto piemērotus valodas līdzekļus, kā arī dažādu struktūru teikumus efektīvai secīgai saziņai un noteikta tipa, stila un žanra teksta veidošanai. (VM.9.1.1.6.; VM.9.2.1.5.; VM.9.2.1.6.; VM.9.2.1.8.; VM.9.3.1.2.; VM.9.3.1.5.; VM.9.3.1.6.) • Izmanto pieklājības izsaukmes vārdus un citus produktīvas saskarsmes paņēmienus efektīvai, t. sk. multikulturālai, saziņai. (VM.9.1.1.1.; VM.9.1.1.5.; VM.9.1.1.8.; VM.9.3.1.3.) 	<ul style="list-style-type: none"> • Veido ieradumu apzināties teksta veidošanu kā ilgstošu, secīgu un rūpīgu darba procesu. (Tikumi – centība, gudrība; vērtība – darba tikums) • Veido ieradumu cieņpilni rīkoties, pamanot un labojot savas un citu personu valodas kļūdas runā un rakstos. (Tikumi – atbildība, gudrība, tolerance; vērtības – cilvēka cieņa, darba tikums) • Veido ieradumu pieklājīgi izturēties diskusiju laikā, uz klausīt un objektīvi novērtēt dažādus viedokļus, skaidri un korekti izteikt savus argumentus, iebildumus vai kritiku.
<p>Jēdzieni: prievārdi, partikulas, izsaukmes vārdi, pieklājības frāzes ar izsaukmes vārda nozīmi.</p>	

Temata apguves norise

<ul style="list-style-type: none"> • Patstāvīgi (grupā) atrod materiālu lingvistiskajam pētījumam (piemēram, patstāvīgie vārdi un palīgvārdi dažādos teikumos) dažādu stilu tekstos dažādos avotos, t. sk. e-vidē: publicistiskā, lietišķā stila teksti, literāri teksti: <ul style="list-style-type: none"> ○ atrod teikumā, tekstā patstāvīgos vārdus un palīgvārdus; ○ analizē teikumu struktūru un paplašina priekšstatu par vārdiem, kuri nav teikuma locekļi (dažas partikulas, saikļi, izsaukmes vārdi). • Nosaka palīgvārdu veidus. Izskaidro, kādas nozīmes nokrāsas tekstā izsaka palīgvārdi. • Sistematizē un piedāvā iegūto informāciju (konspekti, tabulas, ilustrētās shēmas, klasteri); pārveido to tekstā: skaidro palīgvārdu lomu teikumā. • Izmanto informāciju par palīgvārdiem, lai patstāvīgi un lietderīgi izmantotu tos dažādu teikumu un tekstu veidošanai. • Nosaka saikļu lomu vienkāršos un saliktos teikumos. • Analizē saliktu teikumu struktūru un nosaka tajos pieturzīmju lietojumu. • Ievēro interpunkcijas normas teikumos ar saikļiem. • Izmanto saliktus teikumus savas runas un valodas prasmju pilnveidei. • Salīdzina saliktu teikumu struktūru dažādās valodās (piemēram, poļu, krievu un latviešu valodā). • Izmanto pieklājības izsaukmes vārdus un citus produktīvās saskarsmes paņēmienus. • Analizē informāciju par runas etiķeti, akcentējot izsaukmes vārdus, kurus izmanto etiķetes izteikumos (piemēram, lūguma, pateicības, sasveicināšanās formas). • Ieliek pieturzīmes teikumus, kuros ir izsaukmes vārdi.
--

- Pilnveido priekšstatu par runas etiķeti, balstoties uz izsaukmes vārdiem, kurus izmanto etiķetes izteikumos (saskata kopīgo un atšķirīgo, piemēram, atvainošanās dažādās valodās).

Starppriekšmetu saikne

Dizains un tehnoloģijas	Instrukciju izpratne, piemēram, par darbu noteikumiem ar kokapstrādes rīkiem, izmantojot dažādas informācijas avotus (t. sk. e-vidē). Savas instrukcijas veidošana.
Svešvaloda	Saziņas etiķete ceļojumam. Lūguma, pateicības, sasveicināšanas formas dažādās valodās. Kopīgo un atšķirīgo nozīmju analīze.
Literatūra	Dialogs ar tekstu ("Opowieści z Narnii" C.S.Lewis)
Datorika	Testa "Prievārdu pareizrakstība" veidošana programmā <i>MS PowerPoint</i> . Digitālo tekstu veidošana (reklāma, raksts skolas mājaslapai, instrukcija, video un foto galerija ar komentāriem).

8.KLASE

8.1. Kā izvēlēties dialoga stratēģiju, lai saziņa būtu efektīva? Dialoga māksla	8.2. Kā savieno vārdus? Vārdu sintaktiskie sakari	8.3. Kā pauž domas, jūtas, gribu, izmantojot sintaktiskos sinonīmus? Vienkāršs teikums	8.4. Kā papildina, precizē, paskaidro domas vienkāršos teikumos? Sarežģītas struktūras vienkāršs teikums
---	---	--	--

8.1. Kā izvēlēties dialoga stratēģiju, lai saziņa būtu efektīva? Dialoga māksla.

Ieteicamais laiks temata apguvei: 6 mācību stundas (8 % no mācību laika).

Temata apguves mērķis: pētīt mutvārdu runas stratēģijas atkarībā no saziņas situācijas un veidot konstruktīvu starppersonu dialogu, ievērojot saskarsmes kultūru un runas etiķeti, kā arī mērķtiecīgi izmantojot neverbālo valodu (žestus, mīmiku, balsi), lai efektīvi paustu savas domas un saprastu sarunbiedru.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
<ul style="list-style-type: none"> Saziņas galvenais mērķis ir saprast citu cilvēku, tāpēc ir svarīgi plānot saziņas procesu (kā iesākt, turpināt un pabeigt sarunu), veicināt un virzīt komunikāciju, vērtēt tās rezultātu, lai saskarsme būtu veiksmīga. (V.Li.1.) Klusēšanai ir vairākas nozīmes gan saziņā, gan literāros tekstos, tāpēc ir jāņem vērā konteksts, kurā to izmanto. (V.Li.1.; V.Li.2.) Lai komunikācija būtu efektīva, jāizvēlas mutvārdu runas stratēģijas atkarībā no saziņas situācijas, jākontrolē savas emocijas un jāņem vērā runas nacionālās īpatnības (piemēram, krievu uzrunas tradīcijas). (V.Li.1.; V.Li.3.) 	Saziņa kontekstā <ul style="list-style-type: none"> Veido dialogus, ņemot vērā saziņas īpatnības (formālā – neformālā, kontakta – attālinātā). Apzināti izvēlas valodas līdzekļus atbilstoši saziņas situācijai/stilam (piemēram, izsaka komplimentu, līdzjūtību, paslavē draugu, atvainojas, formulē lūgumu, atteikumu, apsveikumu, raksta pateicības vēstuli u. c.). Ievēro dialoga kultūru: uzklausa citus un precīzi ievēro runas nacionālās tradīcijas. (VM.9.1.1.5.) Iesaistoties un uzturot dialogu virtuālajā vidē, skolēni apzinās savu un citu personu iespējamo virtuālo identitāti, atšķir objektīvo un subjektīvo (personas) informāciju, kā arī analizē spontānās runas pazīmes. (VM.9.1.1.3.)

- Pieturzīmēm rakstveida dialogā ir liela nozīme, tāpēc ir svarīgi ievērot interpunkcijas noteikumus, lai uztvertu un izprastu teksta saturu. (V.Li.2.; V.Li.3.)

- Uzdod sarunbiedram dažādu tipu jautājumus, t. sk. precizējošos jautājumus, tiecoties iegūt vispusīgu un patiesu informāciju, piemēram, veidojot interviju. (VM.9.1.1.5.)
- Reaģē uz replikām ar skatienu, mīmiku, ķermeņa valodu, balstoties uz teikto un to, kā tas bija pateikts. Apgūst prasmi saprast informāciju, kuru nodod ar žestiem un mīmiku. Salīdzina dažādu tautu valodas kultūras tradīcijas, t. sk. atšķir homonīmiskus, viennozīmīgus un daudznozīmīgus žestus. (VM.9.1.1.5.)
- Analizē sarunbiedra emocionālo stāvokli. Novērtē savu emocionālo stāvokli saziņas laikā. Mācās izmantot dažādas tehnikas emociju pārvaldīšanai. (VM.9.1.1.8.)
- Novērš neskaidrības starppersonu dialogā, risina konfliktu, izmantojot valodas līdzekļus un kontrolējot emocijas. Dialogos lieto izteikumus, kuri veicina bezkonflikta sarunas nobeigumu, izmantojot atbilstošus valodas līdzekļus, samazina konfliktsituāciju, emocionālo sasprindzinājumu, veicina efektīvu komunikāciju. Formulē veiksmīgas saskarsmes noteikumus. (VM.9.1.1.2.)
- Korigē kļūdas dialogā, novērtē tajā valodas līdzekļu izmantošanas efektivitāti. (VM.9.1.1.7.)
- Piedalās problēmas apspriešanā. Efektīvi darbojas nepazīstamās situācijās, piedāvājot risinājumus. (VM.9.1.1.9.)

Teksts un tekstveide

- Analizē dialoga sastāvdaļas. Maina teksta formātu (piemēram, pārveido monologu dialogā). (VM.9.2.1.2.)
- Analizē dialogu kā literārā varoņa raksturojuma atklāšanas veidu daiļliteratūrā: analizē tiešo runu un piebildes, lai raksturotu literāro varoņu/tēlu savstarpējās attiecības (ko viņi saka, kā un kāpēc to saka). Ņem vērā autora komentāru, piebildes un zemteksta piezīmes, lai raksturotu literārā varoņa neverbālo valodu un emocionālo stāvokli. (VM.9.2.1.5.)
- Iegūst informāciju (t. sk. pretrunīgu) no dažādiem avotiem; novērtē to ticamību. Izmanto iegūto informāciju personiskajiem un sabiedriskajiem

	<p>mērķiem (piemēram, izmanto piedāvātos tekstus kā argumentu un piemēru avotu, lai paustu savu viedokli). (VM.9.2.1.1.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Veido (rakstos) pārspriedumu par saskarsmes kultūru, lai paustu savu priekšstatu par vienaudžu prasmi sazināties. (VM.9.2.1.6.) <p>Valodas struktūra</p> <ul style="list-style-type: none"> • Paplašina zināšanas par pareizo dialogu pierakstīšanu
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
<ul style="list-style-type: none"> • Efektīvi sazinās, plānojot saziņas procesu, izmantojot sev piemērotākās saziņas stratēģijas un saziņas veidam piemērotus valodas līdzekļus, lai pilnveidotu savas runas meistarību, kā arī novērtē savas un citu cilvēku emocijas un klusēšanas nozīmi, lai saprastu, kas palīdz un traucē saziņai. (VM.9.1.1.5.; VM.9.1.1.7.; VM.9.1.1.8.; VM.9.2.1.6.) 	<ul style="list-style-type: none"> • Veido ieradumu respektēt citu kultūru cilvēku saziņas tradīcijas un runas uzvedību starpkultūru dialogā. (Tikumi – laipnība, tolerance, solidaritāte; vērtības – cilvēka cieņa, kultūra) • Veido ieradumu pieklājīgi izturēties diskusiju laikā, uzklusēt un objektīvi novērtēt dažādus viedokļus, skaidri un korekti izteikt savus argumentus, iebildumus vai kritiku. (Tikumi – gudrība, tolerance, savaldība; vērtības – cilvēka cieņa, kultūra)
<p>Jēdzieni: dialogs – monologs – polilogs, saziņas situācija (adresants, adresāts, motīvs, temats, mērķis, vieta, laiks), saziņas veidi (kontakta – attālinātā saziņa, mutvārdu – rakstiskā, dialogiskā – monoloģiskā, starppersonu – masu, privātā – oficiālā, informatīvā – faktiskā).</p>	

Temata apguves norise

<ul style="list-style-type: none"> • Analizē saziņas situācijas, raksturojot dalībniekus (vecums, sociālais stāvoklis), mērķi (piemēram, kontakta veidošana (t. sk. lietišķas attiecības), konfliktsituāciju risināšana, pārliecināšana), nosaka saziņas tematu, vietu, laiku; analizē verbālos (uzrunas forma, pieklājības frāzes) un neverbālos (žesti, mīmika, poza, skatiens, balss) saziņas līdzekļus, kuriem ir jēdzieniskā un emocionālā nozīme. • Piedalās problēmas apspriešanā (t. sk. iesaistās un uztur dialogu virtuālajā vidē, paužot savu viedokli; argumentācijai izmanto informāciju no dažādiem avotiem): <ul style="list-style-type: none"> ○ formulē savu komunikatīvo nolūku, virza un vada izvērstu sarunu, prognozējot sarunas gaitu; reaģē uz replikām, koriģējot savu izteicienu; korekti izsaka piekrišanu/nepiekrišanu sarunbiedram; ○ uzdod sarunbiedram dažādu tipu jautājumus, lai noskaidrotu un precizētu viņa viedokli vai novērstu neskaidrības; novērtē komunikācijas rezultātu. • Analizē dialogu pēc satura un struktūras: <ul style="list-style-type: none"> ○ kontakta veidošana ar sarunbiedru (sasveicināšanās, sarunas iespējamības noskaidrošana, sarunas mērķa paziņošana); ○ temata/domas risinājums (apmaiņa ar frāzēm, sarunas uzturēšana);

- sarunas nobeigums (nobeiguma frāzes (t. sk. pieklājības), atvadišanās).
- Uztver daiļliteratūras dialogu kā stilistisko paņēmieni (paņēmiens atklāt tēla raksturu pēc saziņas līdzekļiem, kuriem ir jēdzieniska un emocionāla nozīme). Interpretē un izpēta idejas tekstā (dialogā) un ārpus teksta (piemēram, zemteksta piezīmes): analizē, ko teica sarunbiedrs (literārais varonis), ko gribēja pateikt, ko teica neapzināti, ko un kāpēc nepateica. Nosaka klusēšanas nozīmi, balstoties uz autora aprakstu. Analizē klusēšanu/ noklusējumu kā stilistisko paņēmieni daiļliteratūras dialogā. Saskata un salīdzina sakarības, notikumu secību, cēloņus un sekas, veido patstāvīgus spriedumus par varoņu turpmāko saskarsmi. Prognozē dialoga attīstību.
- Pareizi pieraksta dialogu, ievērojot interpunkcijas noteikumus. Koriģē/turpina piedāvāto dialogu.

Starppriekšmetu saikne

Literatūra	Daiļliteratūras dialogs kā stilistiskais paņēmiens.
Datorika	Savu kļūdu labošana, veidojot pareizrakstības vārdnīcu, ierakstot tajā vārdus un gramatisko komentāru. Dialoga veidošana virtuālajā vidē.

8.1. Kā izvēlēties dialoga stratēģiju, lai saziņa būtu efektīva? Dialoga māksla	8.2. Kā savieno vārdus? Vārdu sintaktiskie sakari	8.3. Kā pauž domas, jūtas, gribu, izmantojot sintaktiskos sinonīmus? Vienkāršs teikums	8.4. Kā papildina, precizē, paskaidro domas vienkāršos teikumos? Sarežģītas struktūras vienkāršs teikums
---	---	--	--

8.2. Kā savieno vārdus? Vārdu sintaktiskie sakari.

Ieteicamais laiks temata apguvei: 8 mācību stundas (12 % no mācību laika).

Temata apguves mērķis: veidot teikumus, izmantojot dažādus sintaktiskos sakarus un attieksmes, ievērojot vārdu saistāmības noteikumus, apzināti savienojot vārdus leksiski, sintaktiski un stilistiski un ņemot vērā vārdu savienojuma un saistīto vārdkopu nozīmes, lai nodrošinātu pareizu, skaidru un viegli uztveramu runas saturu.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
<ul style="list-style-type: none"> • Starp sintaktisko konstrukciju locekļiem ir gramatiskie un jēdzieniskie sakari. (V.Li.3.) • Vārdu savienojums (vārdkopa) ir mazākā vienība, kurā sastopamas gramatiskās likumsakarības. (V.Li.3.) • Saistot dažādas vārdu formas, mēs veidojam dažādu nozīmju teikumus. (V.Li.1.; V.Li.3.) • Tēlaina, precīza un saprotama runa palīdz precīzāk pavēstīt klausītājam par idejām. Vārdu savienojumi un vārdkopas (t. sk. saistītās) palīdz uzlabot teikumu un mērķtiecīgi veidot izteikumus konkrētās runas situācijās, piemēram, izmantojot jēdzienus, frazeoloģismus u. c. (V.Li.1.; V.Li.2.; V.Li.3.) • Tekstu var pārveidot no viena izklāsta veida citā, mainot teikumu struktūras modeļus, bet saglabājot saturisko jēgu. (V.Li.2.; V.Li.3.) • Sintaktiskie sakaru veidi (sakārtojums, pakārtojums, predikatīvais sakars) liecina par saistījuma satura niansēm. (V.Li.3.) 	<p>Saziņa kontekstā</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pielieto formālo un neformālo saskarsmes stilu, izmantojot stilistiski atbilstošus vārdu savienojumus. Mērķtiecīgi izmanto savā runā sintaktiski un frazeoloģiski saistītās vārdkopas un daudzveidīgo slāņu leksiku, ņemot vērā tās māksliniecisko izteismīgumu. (VM.9.1.1.5.; VM.9.3.1.4.) • Veido loģiskus spriedumus, spriež no konkrētā uz vispārīgo un no vispārīgā uz konkrēto, ievērojot sintaktisko saistījuma noteikumus. (VM.9.1.1.3.) • Plāno, kā vadīt strīdu/apspriešanu. Dialoga/strīda laikā uzvedas savaldīgi, efektīvi izmanto labvēlīgu intonāciju arī tad, ja nepiekrīt kādam viedoklim. Runā sniedz pārliecinošus faktus un argumentus. (VM.9.1.1.5.; VM.9.1.1.11.) • Novērtē sarunbiedra viedokli; saglabā labvēlīgu attieksmi pret grupas dalībniekiem domu apmaiņas situācijā. Saskaņo viedokļus. (VM.9.1.1.9.) • Uzdod dažādu tipu jautājumus (piemēram, pēc B. Blūma sistēmas: parastie, precizējošie, praktiskie, paskaidrojošie, radošie, novērtējošie), lai iegūtu vispusīgu un precīzu informāciju. (VM.9.1.1.5.) <p>Teksts un tekstveide</p> <ul style="list-style-type: none"> • Novērtē tekstu pēc satura (temata attīstības loģika), struktūras (kompozīcijas elementi, pabeigtība) un valodas līdzekļu izmantošanas (leksiskā sakarība, stilistiskā vienotība). (VM.9.2.1.1.) • Uztver tekstos faktisku, konceptuālu un slēptu informāciju (balstoties uz sinonīmiem). (VM.9.2.1.2.)

	<ul style="list-style-type: none"> • Nosaka autora vārdu saistījuma īpatnības, lietoto valodas līdzekļu atbilstību teksta tipam, stilam un žanram, piemēram, analizējot teksta virsrakstus. (VM.9.2.1.5.) • Tekstā izlabo kļūdas, kas ir saistītas ar vārdu savienojamību. Rediģē tekstus, izmantojot sintaktiskos sinonīmus. Labo savus e-pasta tekstus, izmantojot redaktora noteiktos apzīmējumus. Tekstveidē izmanto dažādus sintaktisko sakaru veidus un informācijas akcentēšanas grafiskos paņēmienus. (VM.9.2.1.6.; VM.9.2.1.7.) • Izvērtē savu progresu tekstveidē attiecībā pret izvirzītajiem mērķiem. Reflektē par savu radošo procesu, komentē tapšanas posmus. (VM.9.2.1.3.) <p>Valodas struktūra</p> <ul style="list-style-type: none"> • Atšķir sintaktisko sakaru veidus: predikatīvo sakaru, sakārtojumu, pakārtojumu. (VM.9.3.1.1.) • Atšķir vārdformu sakaru veidus un to stilistiskās funkcijas. Analizē pakārtojuma paveidus: saskaņojumu, pārvaldījumu, pieklāvumu. (VM.9.3.1.1.) • Raksturo vārdkopas pēc gramatiskās uzbūves, leksiskās nozīmes un sintaktiskajām funkcijām. Nosaka galvenā vārda vārdšķiru, vispārīgu nozīmi (priekšmets, pazīme, darbība), leksisko nozīmi; analizē atkarīgo vārdu (vārdšķira, forma, leksiskā nozīme). (VM.9.3.1.2.) • Pareizi savieno teikuma virslocekļu gramatiskās formas (predikatīvais sakars). (VM.9.3.1.1.) • Skaidro daudznozīmju vārdu nozīmes, veido ar tiem vārdkopas (brīvās/saistītās) un teikumus. Apzināti izvēlas valodas līdzekļus atbilstoši uzdevuma nosacījumiem, piemēram, aizstāj frazeoloģismus ar vārda/vārdkopas sinonīmiem (vai otrādi). (VM.9.3.1.6.) • Veido vaicājumu (vārds, vārdkopa, vārdu savienojumi), paplašinot vai sašaurinot meklēšanas rezultātus. (VM.9.3.1.7.)
<p>Komplekss sasniedzamais rezultāts</p>	<p>Ieradumi</p>

<ul style="list-style-type: none"> Gramatiski un stilistiski pareizi savieno vārdus vārdkopās un teikumos, ievērojot vārdu savienojamību, lai veidotu strukturētu un saturīgu runu/tekstu, atspoguļotu teikuma satura nianšes, uzdotu dažādu veidu jautājumus par sev vai sabiedrībai svarīgiem tematiem, kā arī lai formulētu vaicājumu precīza rezultāta sasniegšanai. (VM.9.1.1.5.; VM.9.2.1.1.; VM.9.3.1.4.; VM.9.3.1.5.) 	<ul style="list-style-type: none"> Veido ieradumus izturēties iecietīgi un pielāgot savu runu klausītājiem, kas šo valodu labi nepārvalda vai sazinās ar grūtībām. (Tikumi – tolerance, godīgums, laipnība; vērtība – cilvēka cieņa) Veido ieradumu cieņpilni rīkoties, pamanot un labojot savas un citu personu valodas kļūdas runā un rakstos. (Tikumi – atbildība, gudrība, tolerance; vērtība – cilvēka cieņa, darba tikums)
<p>Jēdzieni: vārdkopa (brīvā, saistītā), sintaktisko sakaru veidi (sakārtojums, pakārtojums), pakārtojuma paveidi: saskaņojums, pārvaldījums, pieklāvums.</p>	

Temata apguves norise

<ul style="list-style-type: none"> Papildina/veido tekstu, izvēloties no piedāvātajiem variantiem precīzākos vārdus un vārdu savienojumus, pārbaudot vārdu nozīmi un to sakarīgumu pēc vārdnīcas. Sadala teikumu vārdu savienojumos, analizē vārda savienojuma nozīmi izteikumā. Analizē vārdkopas pēc stila, piemēram, Veido teikumus, izmantojot atbilstošus valodas līdzekļus, t. sk. ņemot vērā stilistiskās funkcijas un vārdu tiešo un pārnesto nozīmi. Pareizi savieno teikuma virslocekļu gramatiskās formas (koordinācija). Novērtējot sava un klasesbiedru darba veiksmes/trūkumus pēc kritērijiem, nosaka turpmāko darbību tekstveides pilnveidei. Mācās piedāvāt jaunas idejas, inovatīvus risinājumus. Rediģē tekstus, izmantojot sintaktiskos sinonīmus, ņemot vērā teikuma satura nianšes. Noformē un izvieto tekstus e-vidē, izmantojot dažādus sintaktisko sakaru veidus un informācijas akcentēšanas grafiskos paņēmienus (piemēram, fonts (šrifts), krāsa, burtu lielums utt.).

Starppriekšmetu saikne

Sociālās zinības	Skolēni veido prezentāciju par izvēlēto tematu, izmantojot zinātniskos avotus; publiski uzstājas. Viena skolēnu grupa (ar sociālās zinības skolotājas palīdzību) novērtē klasesbiedra darba avotus (intelektuālo īpašumu) pēc kritērijiem: atbilstība tematam, ilustratīvais materiāls, piemēri, pilnīgums.
Datorika	Dialoga veidošana virtuālajā vidē.

8.1. Kā izvēlēties dialoga stratēģiju, lai saziņa būtu efektīva? Dialoga māksla	8.2. Kā savieno vārdus? Vārdu sintaktiskie sakari	8.3. Kā pauž domas, jūtas, gribu, izmantojot sintaktiskos sinonīmus? Vienkāršs teikums	8.4. Kā papildina, precizē, paskaidro domas vienkāršos teikumos? Sarežģītas struktūras vienkāršs teikums
---	---	--	--

8.3. Kā pauž domas, jūtas, gribu, izmantojot sintaktiskos sinonīmus? Teikums.

Ieteicamais laiks temata apguvei: 33 mācību stundas (47 % no mācību laika).

Temata apguves mērķis: paplašināt priekšstatu par teikumu kā domu veidošanas un izteikšanas līdzekli, kā arī saziņas līdzekli, analizējot, veidojot un rediģējot vienkāršus un saliktus teikumus, ņemot vērā vienkopas un nepilnu teikumu funkcijas un izmantojot intonācijas un vārdu secības iespējas, lai mainītu teikuma nozīmes nokrāsu atkarībā no situācijas/ uzdevuma nosacījumiem.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
<ul style="list-style-type: none"> • Teikums ir valodas pamatvienība domu veidošanas un jūtu/gribas izteikšanas līdzeklis. (V.Li.1.; V.Li.3.) • Vārdu secība un intonācija var mainīt teikuma nozīmi. (V.Li.2.; V.Li.3.) • Teksta grafiskie elementi (fonts, burtu izmērs) var būt izmantoti kā loģiskā uzsvara paušanas veidi. (V.Li.2.) • Vienkopas teikumus var izmantot kā sintaktiskos sinonīmus. Vienkopas teikumi palīdz izteikties lakoniski. (V.Li.3.) • Ir svarīgi noteikt konteksta nozīmi, ja ir izmantoti nepilni vai bezkopas teikumi. (V.Li.1.; V.Li.3.) 	<p>Saziņa kontekstā</p> <ul style="list-style-type: none"> • Analizē satura izmaiņas un izteikuma divdomību, mainot teikuma intonāciju (loģisko uzsvaru, pauzes) vai vārdu secību. Apzināti izmanto loģiskos uzsvarus un pauzes, maina intonāciju atbilstoši izsacījuma nolūkam. (VM.9.1.1.5.; VM.9.3.1.4.) • Analizē retorisku jautājumu kā stilistisku figūru uzmanības piesaistei, emocionālai ietekmēšanai. Iesaistās diskusijā/apspriedē, korekti lietojot dažādus uzmanības piesaistes veidus. (VM.9.1.1.6.; VM.9.3.1.4.) • Novērtē savu un citu runas atbilstību saziņas situācijai. Rūpējas par savas runas efektivitāti, izmantojot dažādu tipu (t. sk. vienkopas) teikumus un sintaktiskos sinonīmus. (VM.9.1.1.7.; VM.9.3.1.4.) <p>Teksts un tekstveide</p> <ul style="list-style-type: none"> • Izvēlas sev piemērotākos pieraksta un informācijas sistematizēšanas paņēmienus, piemēram, sastāda temata konspektu shēmas, tabulas vai

	<p>zīmējuma veidā; iegaumē citātus no daiļliteratūras tekstiem, lai izmantotu tos domrakstā. (VM.9.2.1.4.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Orientējas sarežģītas struktūras tekstos (hipertekstos, jauktajos tekstos forumos vai vietnēs), atlasot nepieciešamo informāciju referātam. Sistematizē un pieraksta informāciju (t. sk. zinātnisko), izmantojot vienkopas teikumus un rubrikācijas. (VM.9.2.1.2.) • Salīdzina vienkopas teikumus pēc tipa, analizē vienkopas teikumu struktūru un stilistiskās iespējas tekstā. (VM.9.2.1.5.) • Rada tekstus, lai izstāstītu par sevi un savu pasaules uztveri. Izmanto mācību, populārzinātniskos tekstus, vārdnīcas un uzziņu literatūru savas personības pilnveidei. (VM.9.2.1.1.) <p>Valodas struktūra</p> <ul style="list-style-type: none"> • Atšķir vienkāršu teikumu no salikta, nosakot teikuma pazīmes. (VM.9.3.1.5.) • Pareizi savieno vārdus leksiski (pēc nozīmes) un sintaktiski (pēc formas), veidojot vai rediģējot vienkāršus teikumus, lai precizētu savu domu. Izmanto sintaktiskos sinonīmus. Salīdzina teikuma struktūru poļu, latviešu un angļu valodā. (VM.9.3.1.4.)
<p>Komplekss sasniedzamais rezultāts</p>	<p>Ieradumi</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Rūpējas par runas saturīgumu un skaidrību, veidojot pareizus teikumus pēc satura, struktūras un funkcijām; apzināti izvēlas loģiskos uzsvarus, pauzes, retoriskos jautājumus, sintaktiskos sinonīmus, lai mainītu nozīmes nokrāsu atbilstoši izsacījuma nolūkam, kā arī ņem vērā kontekstu, lai pilnībā saprastu citu izteikto domu. (VM.9.1.1.6.; VM.9.2.1.7.; VM.9.3.1.1.; VM.9.3.1.4.; VM.9.3.1.5.) 	<ul style="list-style-type: none"> • Veido ieradumus izturēties iecietīgi un pielāgot savu runu klausītājiem, kas šo valodu labi nepārvalda vai sazinās ar grūtībām. (Tikumi – tolerance, godīgums, laipnība; vērtība – cilvēka cieņa) • Veido ieradumu cieņpilni rīkoties, pamanot un labojot savas un citu cilvēku valodas kļūdas runā un rakstos. (Tikumi – atbildība, gudrība, tolerance; vērtības – cilvēka cieņa, darba tikums)
<p>Jēdzieni: vienkāršais verbālais izteicējs, sastata verbālais izteicējs, sastata nominālais izteicējs, paveidi (tipi), izteiksmes veidi: apzīmētājs (t.sk. pielikums) – saskaņotais/nesaskaņotais, vienkāršs/paplašināts, vienlīdzīgs/nevienlīdzīgs; papildinātājs (t. sk. sintaktiski nedalāms); apstākļi –</p>	

apstākļa paveidi (tipi), vienkāršs/paplašināts; divattieksmju palīgloceklis; inversija, retorisks jautājums; vienkopas teikumi (nosaucošais, noteiktas/nenoteiktas personas, bezpersonas), nepilns teikums, bezkopas teikums (nedalāmo teikumu tipi).

Temata apguves norise

- Uztverot teikumu kā domu veidošanas un izteikšanas līdzekli, analizē teikumus (t. sk. teikumus ar frazeolģismiem un nedalāmiem vārdu savienojumiem) pēc satura, struktūras un funkcijas.
- Veic teikuma sintaktisko analīzi.
- Veidojot teikumus, pareizi savieno vārdus leksiski (pēc nozīmes) un sintaktiski (pēc formas).
- Analizē teikuma priekšmetu. Pēc konteksta nosaka teikuma priekšmetu, kas izteikts ar darbības vārda nenoteiksmi vai nedalāmo vārdu savienojumu; atšķir teikuma priekšmetu no tiešā papildinātāja.
- Savā runā mērķtiecīgi izmanto dažādu tipu izteicējus, raksturojot to stilistisko funkciju.
- Analizē retorisku jautājumu kā emocionāli pausto izteikumu pēc formas (jautājums) un satura (apgalvojums/noliegums); analizē retorisku jautājumu kā stilistisku figūru (uzmanības piesaiste, emocionālā ietekme).
- Apspriežoties izmanto dažādus uzmanības piesaistes veidus: intonāciju, pauzes, retorisko jautājumu.
- Veido dažādu tipu, stilu un žanru tekstus, daloties iespaidos (piemēram, raksta recenziju par teātra izrādi, atsaukumi par grāmatu, komentāru rakstam, savas pilsētas reklāmas lapu (bukletu), humoristisku stāstu, piedalās ēdienkaršu konkursā u. c.). Tekstveidē izmanto apgūtos teikumu sakaru un domas attīstības/izteikšanas veidus. Izmanto elektronisko redaktoru vārdu un teikumu pareizrakstības pārbaudei.

Starppriekšmetu saikne

Sociālās zinības	Skolēni veido prezentāciju par izvēlēto tematu, izmantojot zinātniskos avotus; publiski uzstājas, mērķtiecīgi izmantojot intonāciju savā runā. Viena skolēnu grupa (ar sociālās zinības skolotājas palīdzību) novērtē klasesbiedra darba avotus (intelektuālo īpašumu) pēc kritērijiem: atbilstība tematam, ilustratīvais materiāls, piemēri, pilnīgums.
Latviešu valoda	Tulkošanas projekts. Teksta tulkošana par cilvēka vai dabas stāvokli, izmantojot autora lietotās sintaktiskās konstrukcijas (vienkopas teikumus), lai salīdzinātu teikumu struktūru un saturu poļu un latviešu valodā. Rezultātu izmantošana turpmākajos valodniecības pētījumos.

8.1. Kā izvēlēties dialoga stratēģiju, lai saziņa būtu efektīva? Dialoga māksla	8.2. Kā savieno vārdus? Vārdu sintaktiskie sakari	8.3. Kā pauž domas, jūtas, gribu, izmantojot sintaktiskos sinonīmus? Vienkāršs teikums	8.4. Kā papildina, precizē, paskaidro domas vienkāršos teikumos? Sarežģītas struktūras vienkāršs teikums
---	---	--	--

8.4. Kā papildina, precizē, paskaidro domas vienkāršos teikumos? Sarežģītas struktūras vienkāršs teikums.

Ieteicamais laiks temata apguvei: 23 mācību stundas (33 % no mācību laika).

Temata apguves mērķis: sistematizēt un paplašināt zināšanas par vienkāršu teikumu ar sarežģītu struktūru un gūt izpratni par savrupinājuma lomu teikumā, nosakot pieturzīmju nozīmes un funkcijas dažādās sintaktiskās konstrukcijās, kā arī izmantojot vienlīdzīgus un savrupinātus teikuma locekļus, lai spilgtāk paustu idejas, precizētu vai papildinātu savas domas.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
<ul style="list-style-type: none"> Izmantojot dažādas sintaktiskās konstrukcijas, t. sk. savrupinājumus, var precīzāk izteikt savas domas un spilgtāk paust idejas. (V.Li.2.; V.Li.3.) Pieturzīmēm ir noteikta nozīme un funkcijas teikumā. (V.Li.2.; V.Li.3.) Pieturzīmju izvēle (kols, domuzīme) ir atkarīga no vispārinošā vārda vietas teikumā. (V.Li.3.) Savrupināti teikuma locekļi palīdz pievērst lasītāja/sarunbiedra uzmanību. (V.Li.1.; V.Li.2.; V.Li.3.) Lai pārvarētu nesaprašanu saziņas laikā, ir jāpārformulē domas, jāizmanto vienkāršas sintaktiskās konstrukcijas, jāprecizē idejas. (V.Li.1.; V.Li.3.) Pēc savrupinājumu izmantošanas var spriest par cilvēka runas meistarību. (V.Li.1.; V.Li.3.) 	<p>Saziņa kontekstā</p> <ul style="list-style-type: none"> Intonatīvi izceļ savrupinātus teikuma locekļus, ievērojot pauzes pieturzīmju vietās, lai efektīvāk sazinātos. (VM.9.1.1.6.) Strādā dažādās grupās: piedalās temata apspriešanā, plāno kopdarbību, apmainās ar idejām, papildina domas un paskaidro viedokļus, uzdod precizējošos jautājumus, kā arī novērtē problēmas apspriešanas norisi un izvirza kopējo viedokli, optimālo risinājumu. (VM.9.1.1.11.) <p>Teksts un tekstveide</p> <ul style="list-style-type: none"> Labo tekstu, pareizi pierakstot sarežģītas struktūras vienkāršus teikumus un ievērojot interpunkcijas normas. (VM.9.2.1.7.; VM.9.3.1.5.) Paskaidro pieturzīmju izvēli un lietojumu, t. sk. autora pieturzīmju un pāru komatu izmantošanu. (VM.9.2.1.7.; VM.9.3.1.5.) Izmantojot dažādus avotus, iekļauj savā tekstā jaunu nojēgumu, papildinot jau esošās idejas. (VM.9.2.1.6.)

	<ul style="list-style-type: none"> • Veido dabas ainavu aprakstu, izmantojot vienlīdzīgus un nevienlīdzīgus teikuma locekļus/salīdzinājuma konstrukcijas. (VM.9.2.1.6.; VM.9.3.1.4.) • Veido dažādu stilu un tipu tekstus, izmantojot numerācijas un rubrikācijas paņēmienus, iesaistot teikumus savrupinājumus. (VM.9.2.1.6.; VM.9.3.1.4.) • Veido lingvistisko uzdevumu/pārbaudes darbu klasesbiedriem. (VM.9.2.1.6.) • Skaidro e-tekstā tieši un netieši izteiktās informācijas mērķi (izklaidēt, informēt, pārliecināt u. tml.), novērtē informāciju un informācijas avotus, izvēlas faktus un argumentus savam tekstam (populārzinātniskais raksts). (VM.9.2.1.2.) <p>Valodas struktūra</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nosaka vispārinošā vārda nozīmi un skaidro pieturzīmju izvēli atkarībā no vispārinošā vārda vietas teikumā. (VM.9.3.1.1.) • Atrod vienlīdzīgus teikuma locekļus, raksturojot to stilistisko funkciju. Atšķir saskaņotos apzīmētājus no nesaskaņotajiem. (VM.9.3.1.5.) • Raksturo vienkāršus teikumus pēc struktūras, attīsta prasmi pareizi lietot pieturzīmes vienkāršā teikumā. (VM.9.3.1.4.; VM.9.3.1.5.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
<ul style="list-style-type: none"> • Plāno savu tekstveides procesu, sastādot populārzinātnisko rakstu, un veido tekstus dažādiem mērķiem, darbības sfērām, auditorijām un komunikatīvajam nolūkam, novērtējot un izvēloties sintaktiskas konstrukcijas ar savrupinātiem teikuma locekļiem, jo tie palīdz paskaidrot, papildināt un precizēt domas, lai saziņa/tekstveide kļūtu efektīvāka/tēlaināka. (VM.9.1.1.5.; VM.9.2.1.3.; VM.9.2.1.6.; VM.9.3.1.4.; VM.9.3.1.5.) 	<ul style="list-style-type: none"> • Veido ieradumu izturēties iecietīgi un pielāgot savu runu klausītājiem, kas šo valodu labi nepārvalda vai sazinās ar grūtībām. (Tikumi – tolerance, godīgums, laipnība; vērtība – cilvēka cieņa) • Veido ieradumu cieņpilni rīkoties, pamanot un labojot savas un citu cilvēku valodas kļūdas runā un rakstos. (Tikumi – atbildība, gudrība, tolerance; vērtības – cilvēka cieņa, darba tikums)
Jēdzieni: sarežģītas struktūras vienkāršs teikums, vispārinošais vārds.	

Temata apguves norise

- Salīdzina sarežģītas struktūras vienkāršus teikumus pēc satura un formas, raksturojot kopīgo un atšķirīgo.
- Kopā ar klasesbiedriem veido, rediģē un pilnveido sarežģītas struktūras vienkāršus teikumus.
- Nosaka pieturzīmju funkcijas sarežģītas struktūras vienkāršos teikumos un skaidro pieturzīmju izvēli (piemēram, atdalīt teikumus tekstā (punkts, jautājuma zīme, izsaukuma zīme, daudzpunkte), atdalīt teikuma jēdzieniskās daļas (komats, domuzīme, kols, iekavas, pēdiņas).
- Paskaidro, kā komati rada teikumā domas struktūru.
- Izceļ tekstā savrupinātus teikuma locekļus ar loģisko uzsvāru, lai pievērstu sarunbiedra uzmanību.
- Atrod savrupinājumus tekstā, raksturojot pieturzīmju lietošanas noteikumus. Ievēro apgūtās interpunkcijas normas.
- Izvēlas informāciju no dažādiem avotiem, lai papildinātu, paskaidrotu vai precizētu savas domas/idejas. Meklējot informāciju e-vidē, analizē informācijas avotus.
- Strādājot pāros/grupās, izmanto savstarpējās pārbaudes/aptaujas paņēmienus.
- Nosaka uzrunas lomu saziņā (piemēram, veidot kontaktu, pievērst uzmanību, izteikt rosinājumu, izsaucīt jūtas, uzsvērt attieksmi utt.), lieto uzrunas dažādas formas atbilstoši saziņas situācijai. Analizē dažādu kultūru vai laikmetu uzrunas formas.
- Izvēlas saziņas stilu atbilstoši situācijai, t. sk. kontaktējoties ar citas kultūras pārstāvjiem.

Starppriekšmetu saikne

Matemātika	Datu izmantošana pētījumos. Priekšmetu (matemātikas) nedēļā skolēni paplašina priekšstatu par pētījuma darba specifiku (datu analīze, faktu uzskaitē) un poļu valodas stundās stilistiski un gramatiski pareizi noformē pētījumu matemātikā
Svešvaloda	Krāsu simbolika dažādās valodās.

9.KLASE

9.1. Kā ar valodu izteikt sevi? Valodas personība, valodas meistarība un monologs	9.2. Kā spriest un runāt par sarežģīto? Salikts teikums	9.3. Kā korekti izmantot citu personu runu? Citu personu runas atainošanas veidi	9.4. Kā radīt un pilnveidot savu neatkārtojamo runas manieri? Teksts. Runas un izpratnes kultūra. Valoda kā mūsu mantojums
---	---	--	---

9.1. Kā ar valodu izteikt sevi? Valodas personība, valodas meistarība un monologs.

Ieteicamais laiks temata apguvei: 10 mācību stundas (14 % no mācību laika).

Temata apguves mērķis: veidot priekšstatu par runātāja personību, viņa runas meistarību un runas uzvedību, tā lomu cilvēka vispārējās kultūras veidošanā, izmantot šos priekšstatus, uzstājoties ar izveidoto monologu un apspriežot kādu problēmu, kā arī lai bagātinātu savu intelektuālo potenciālu, veidotu vai koriģētu tikumisko pozīciju.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
<ul style="list-style-type: none"> • Cilvēka runa/valoda ir viens no viņa izglītības un kultūras līmeņa rādītājiem. (V.Li.1.) • Valodiska personība ir cilvēks, kura runā izpaužas viņa intelekts un tikumiskā nostāja. (V.Li.1.) • Saruna rada un uztur kolektīvo un sociālo identitāti. Demokrātiskai sabiedrībai ir nepieciešami pilsoņi, kuri spēj argumentēt, spriest, jautāt, vērtēt, meklēt izaicinājumus. (V.Li.1.) • Runas meistarība ir prasme izvēlēties precīzākos, izteiksmīgākos, iederīgākos valodas līdzekļus savas domas izteikšanai. (V.Li.1.) 	<p>Saziņa kontekstā</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pilnveido prasmi ietvert savas domas, idejas, atziņas domrakstā, ziņojumā, publiskā runā tā, lai taptu uzklusīts un saprasts un izraisītu interesi. (VM.9.1.1.6.; VM.9.2.1.6.) • Izvēlas un izmanto piemērotus digitālos līdzekļus un saziņas stratēģijas informācijas ieguvei un apmaiņai, komunikatīvo uzdevumu veikšanai. (VM.9.1.1.3.; VM.9.1.1.4.; VM.9.1.1.5.; VM.9.2.1.8.; VM.9.3.1.7.) <p>Teksts un tekstveide</p> <ul style="list-style-type: none"> • Analizē dažādus tekstus, kuros izklāsta viedokļus (t. sk. pretrunīgus) par dažādām problēmām (ētiskām, tikumiskām, sociālām). Nosaka tajos autora pozīciju, interpretē to, izmantojot dažādus paņēmienus. (VM.9.2.1.1.)

<ul style="list-style-type: none"> • Runas meistarība ir sistemātiski jāpilnveido, lai runā izteiktu savu “pasaules ainu”, pastāstītu par to citiem un tiktu saprasts, lai sasniegtu izvirzītos mērķus saziņā un dzīves problēmu risināšanā. (V.Li.1.) • Monologi atšķiras pēc stila, žanra un formas (mutiski un rakstiski), un attiecīgi atšķiras arī to pazīmes. (V.Li.1.) • Apzinās, kā tiek izpausta cilvēka piederība pie savas tautas, kas ir nacionālais ideāls un kāda ir tautas attieksme pret kādu parādību (vārdi koncepti (sirds, dvēsele u. c.), sakāmvārdi/parunas, kultūras mantojums, runas tradīcijas). (V.Li.1.) 	<ul style="list-style-type: none"> • Analizē tekstus monologus pēc to satura, formas, autora nolūka. Izmanto dažādus plāna veidus (virsrakstu, jautājumu, citātu, tēžu) uztvertā vai radāmā teksta satura noteikšanai. (VM.9.2.1.2.) • Veido rakstiskus (argumentētā eseja, spriedums) un mutiskus monologus (pašraksturojums, ziņojums par lingvistisku vai kulturoloģisku tematu) un uzstājas ar to, vērtē savu uzstāšanos pēc snieguma līmeņa apraksta vai pēc izstrādātajiem kritērijiem, pilnveido savu sniegumu, ņemot vērā ieteikumus. (VM.9.1.1.6.; VM.9.1.1.7.; VM.9.2.1.6.) <p>Valodas struktūra</p> <ul style="list-style-type: none"> • Izmanto dažādas valodas prasmes (leksiskās, morfoloģiskās, sintaktiskās, stilistiskās), veidojot savu izteikumu un novērtējot citu personu izteikumus. (VM.9.3.1.3.; VM.9.3.1.2.; VM.9.3.1.3.; VM.9.3.1.4.; VM.9.3.1.5.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
<ul style="list-style-type: none"> • Veido dažādu veidu monologus (mutvārdu un rakstos), lai paustu tajos savu tikumisko pozīciju un intelektuālo potenciālu. (VM.9.1.1.6.; VM.9.2.1.6.; VM.9.3.1.3.; VM.9.3.1.4.; VM.9.3.1.5.) • Vērtē savu runas meistarību; raksturo savu prasmi uzstāties auditorijas priekšā (grūtības, sasniegumi – pēc snieguma līmeņa apraksta vai izstrādātajiem kritērijiem), pilnveido savu sniegumu, ņemot vērā ieteikumus. (VM.9.1.1.7.; VM.9.3.1.8.) 	<ul style="list-style-type: none"> • Veidot ieradumu paust tikai pārbaudītu, uzticamu un pašam saprotamu informāciju. (Tikumi – atbildība, godīgums) • Veido ieradumu pieklājīgi izturēties diskusiju laikā, uz klausīt un objektīvi novērtēt dažādus viedokļus, skaidri un korekti izteikt savus argumentus, iebildumus vai kritiku. (Tikumi – gudrība, tolerance, savaldība; vērtības – cilvēka cieņa, kultūra)
<p>Jēdzieni: runātāja personība, runas meistarība un runas uzvedība; monologs, tā pazīmes, struktūra, galvenie veidi.</p>	

Temata apguves norise

<ul style="list-style-type: none"> • Plāno mācību vielas apguvi, pamatojoties uz “Ceļojumu karti pa saliktu teikumu”: nosaka jau zināmo par noteikto tematu un to, kas vēl būs jāapgūst; plāno darba izpildes posmus.
--

- Veidojot pašraksturojumu, izsaka savu "Es" vai savu priekšstatu par apkārtējo pasauli, cenšoties būt oriģināls (atšķir oriģinalitāti no ārišķīgas pozas un neētiskas pozīcijas). Apspriež prezentēto.
- Analīze alternatīvos viedokļus, veido personīgo pozīciju, pamato to; komentē ziņojuma slēpto nozīmi.
- Nosaka autora teksta galveno domu, viņa tikumisko pozīciju, interpretē to; salīdzina to ar cita autora pozīciju; nosaka, kādu jaunu jēgu doto tematu/problēmu atklāsmē sniedz katrs no viņiem.
- Novērtē teksta autora/literāra darba tēla runas meistarību (prasme izvēlēties precīzus, izteiksmīgus valodas līdzekļus savu domu paušanai).
- Veido argumentētu eseju; pauž tajā savu attieksmi pret viedokli, iesaista domrakstā citu autoru viedokļus par šo tematu/problēmu.
- Veido mutisku monoloģisku izteikumu (pašraksturojumu, ziņojumu par lingvistisku vai kulturoloģisku tematu) un uzstājas ar to:
 - nosaka komunikatīvo mērķi (informācijas paziņošana/iedarbība uz klausītāju, pārliecinot/pamudinot uz darbību);
 - izstrādā nākamās uzstāšanās plānu: izvēlas sākumu un nobeigumu atbilstoši uzstāšanās tematam un saturam;
 - atlasa materiālus galvenajai daļai, pārdomā izteikuma daļu un domas attīstības gaitu, formulē tēzes;
 - pārdomā savu uzstāšanos: pozu, žestus, mīmiku, toni, runas tempu, pauzes un loģiskos uzsvarus.

Starppriekšmetu saikne

Literatūra MT	Kā es varu interpretēt ideju ar dažādiem mākslinieciskās izteiksmes līdzekļiem?
---------------	---

9.1. Kā ar valodu izteikt sevi? Valodas personība, valodas meistarība un monologs	9.2. Kā spriest un runāt par sarežģīto? Salikts teikums	9.3. Kā korekti izmantot citu personu runu? Citu personu runas atainošanas veidi	9.4. Kā radīt un pilnveidot savu neatkārtojamo runas manieri? Teksts. Runas un izpratnes kultūra. Valoda kā mūsu mantojums
---	---	--	---

9.2. Kā spriest un runāt par sarežģīto? Salikts teikums.

Ieteicamais laiks temata apguvei: 34 mācību stundas (48 % no mācību laika).

Temata apguves mērķis: sistematizēt runas/teksta vērtēšanas prasmes (autora meistarību: saturs – struktūra – valodas līdzekļi); teksta plānošanas prasmes visos posmos (motīvs – mērķis – plānošana – realizācija – kontrole – korekcija), ievērojot e-vides saskarsmes normas un likumus. Pilnveidot prasmi veidot dažādu veidu saliktus teikumus, intonēt un sintaktiski noformēt tos. Pilnveidot priekšstatu par pieturzīmju nozīmi rakstiskajā saziņā; izskaidrot pieturzīmju lietojumu, ievērojot jēdzienisko, intonatīvo un sintaktisko saistījumu teikumā.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
<ul style="list-style-type: none"> • Izmantojot saliktus teikumus, mēs atainojam pasaules sarežģītību un daudzveidību: veidojam saistību starp faktiem, idejām un izjūtām; precīzāk, pilnīgāk un izteismīgāk formulējam savus iespaidus, emocijas un domas; paužam attieksmi pret uzrakstīto. (V.Li.1.) • Interpunkcija ir nosacījumu sistēma ar savu vēsturi (apzinās pieturzīmju nozīmi rakstiskajā saziņā). (V.Li.1.; V.Li.3.) • Pieturzīmes ir kā notis lasīšanā, tās palīdz rakstītājam un lasītājam līdzīgi izprast tekstu. Pieturzīmes palīdz akcentēt domas, precīzi piešķirt jēgu, izteikt attieksmi pret rakstīto. (V.Li.1.) • Zina saliktu teikumu klasifikācijas principus. (V.Li.3.) • Dažiem teikumiem var būt vairākas nozīmes, un tikai intonācija un pieturzīmes palīdz atklāt to nozīmi. • Radāmā teksta saturs un stils ietekmē noteikta veida salikta teikuma izvēli. (V.Li.2.) • Saliktu teikumu sistēmā poļu valodā izpaužas poļu tautas īpašā pasaules uztvere un tās attieksme pret pasauli. (V.Li.3.) • Kulturālam cilvēkam ir jāapzinās sava atbildība dzimtajā valodas saglabāšanā. (V.Li.3.) 	<p>Saziņa kontekstā</p> <ul style="list-style-type: none"> • Veido dialogu par kulturoloģiskiem tematiem (t. sk. ar citas kultūras pārstāvi): stāsta par poļu tautas pasaules uztveres īpatnībām un tās attieksmi pret pasauli, izmantojot informāciju no kulturoloģiskiem avotiem (virtuālā ekskursija, ziņas par poļu un citu tautu arhitektūras pieminekļiem u. c.). (VM.9.1.1.2.; VM.9.1.1.10.) • Vērtē savu runātprasmi, klausīšanās un rakstu kultūru; plāno, kā tos var pilnveidot. (VM.9.1.1.7.) <p>Teksts un tekstveide</p> <ul style="list-style-type: none"> • Interpretē un novērtē teksta saturu un formu, autora izmantoto valodas līdzekļu iedarību un efektivitāti; izmanto kritiskās domāšanas metodes individuālajā un grupas darbā ar tekstu. Novērtē runas/teksta autora meistarību. Atpazīst oriģinālu, radošu, inovatīvu pieeju tekstveidē/saziņā, pamato savu viedokli. (VM.9.2.1.5.) • Dažādas sarežģītības pakāpes, žanru, stilu un formu tekstos uztver jebkura veida teksta informāciju (fakti, konteksts, koncepts). (VM.9.1.1.3.) • Veido dažādu stilu, tipu un žanru tekstus par sociālās kultūras, tikumiski ētiskiem tematiem, kuru pamatā ir autora personības izpausme (viņa viedoklis, iespaidi, izjūtas u. c.), pilnveido to atbilstoši tekstveides prasībām un valodas normām. (VM.9.2.1.6.; VM.9.2.1.7.) <p>Valodas struktūra</p>

	<ul style="list-style-type: none"> Nosaka salikta teikuma veidu pēc nozīmes, saistījuma līdzekļiem un gramatiskajiem saistījumiem starp daļām. (VM.9.3.1.5.) Redīgē teikumus, kuros nav ievērotas sintakses normas. Pierāda, ka dažiem teikumiem var būt vairākas nozīmes un tikai intonācija un pieturzīmes palīdz atklāt to nozīmi. (VM.9.3.1.5.) Veic dažādu tipu saliktu teikumu sintaktisko un interpunkcijas analīzi, balstoties uz to jēdzienisko un intonatīvo analīzi. (VM.9.3.1.5.) Ievēro interpunkcijas normas saliktos teikumos; izskaidro pieturzīmju lietojumu, ievērojot jēdzienisko, intonatīvo un sintaktisko saistījumu teikumā. (VM.9.3.1.5.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
<ul style="list-style-type: none"> Piedalās starpkultūru dialogā. (VM.9.1.1.2.; VM.9.1.1.5.) Plāno sava teksta/runas radīšanu visos posmos (motīvs – mērķis – plānošana – realizācija – kontrole – korekcija). (VM.9.2.1.3.) Novērtē runas/teksta autora meistarību, komentē izmantoto valodas līdzekļu, t. sk. sintaktisko, lietojuma iedarbīgumu un efektivitāti. Atpazīst oriģinālu, radošu, inovatīvu pieeju tekstveidē/saziņā, pamato savu viedokli. (VM.9.2.1.5.) Mērķtiecīgi un precīzi izmanto saliktus teikumus dažādu stilu, tipu un žanru tekstos par sociālās kultūras, tikumiski ētiskiem tematiem, kuru pamatā ir autora personības izpausme. Lieto pieturzīmes, teikumā ievērojot jēdzieniskos, intonatīvos un sintaktiskos sakarus. Publicē savus tekstus sociālajos tīklos, ievērojot informācijas aizsardzības un informatīvās drošības noteikumus. (VM.9.3.1.5.) 	<ul style="list-style-type: none"> Veido ieradumu lasīt augstvērtīgus literārus darbus un aizgūt no tiem ierosmes savas valodas attīstībai. (Tikumi – centība, gudrība; vērtība – kultūra) Veido ieradumu respektēt citu kultūru cilvēku saziņas tradīcijas un runas uzvedību starpkultūru dialogā. (Tikumi – laipnība, tolerance, solidaritāte; vērtības – cilvēka cieņa, kultūra)

Jēdzieni: vārdkopa (brīvā, saistītā), sintaktisko sakaru veidi (sakārtojums, pakārtojums), pakārtojuma paveidi: saskaņojums, pārvaldījums, pieklāvums.

Temata apguves norise

- Salīdzina dažus tekstus, kam ir līdzīgi, bet ne vienādi temati; atrod likumsakarības nesaskaņotos faktos un izklāsta tos noteiktā secībā.
- Digitāla teksta adekvātai izpratnei ņem vērā multimediju saturu, iekšējās un ārējās atsauces, komentārus.
- Nosaka teksta tipu pēc tā ievada, virsraksta, žanra, leksisko un sintaktisko līdzekļu lietojuma īpatnībām. Komentē, kāpēc savas idejas paušanai autors izmantojis noteikta tipa, stila vai žanra tekstu.
- Nosaka publicistisko tekstu par tikumiskām, ētiskām un sociāli aktuālām problēmām tematiku, galveno domu, adresātu, komunikatīvo mērķi un problēmu loku; komentē, kā tekstā atklāts autora nolūks. Apspriež problēmu un tās iespējamās risinājumus, ieklausās citu cilvēku viedokļos, salīdzina tos un izvēlas optimālo risinājumu. Atpazīst daiļliteratūras un publicistiskajiem tekstiem raksturīgos valodas līdzekļus, kas ietekmē lasītājus.
- Veido “Runātāja noteikumus”, atgādni “Rakstītāja/klausītāja kultūra”. Analizē tekstus/video/audio fragmentus, kuros šie noteikumi nav ievēroti, sniedz rekomendācijas to novēršanai. Novērtē savu runātpraksi, klausīšanās un rakstu kultūru.
- Salīdzina aprakstus, kam ir vienāds temats, nosaka, kur tie ir līdzīgi pēc satura, kādas jaunas īpašības atklāj katrs autors.
- Analizē aprakstus, kuros ir daudz redzes tēlu, dzirdes tēlu vai tēlu simbolu. Turpina aprakstu, paplašinot autora tekstu/veido savu tekstu pēc parauga (mutiski vai rakstiski)/veidojot uzmetumu, iekļaujot tajā savus novērojumus un pārdomas. Raksta domrakstu par gleznu (nosacījums – izmanto noteiktas sintaktiskās konstrukcijas).
- Lai sagatavotos domrakstam par gleznu, izmanto e-vidi daudzveidīgas informācijas atlasei – par gleznas autoru, tās radīšanas vēsturi; sastata pēc stila dažādus tekstus – rakstnieka rakstīto (daiļliteratūras stils) un mākslas zinātnieka izveidoto (populārzinātniskais stils). Salīdzina savu iespaidu un citu cilvēku atsauces; komentē tos, izklāsta savu uztveri.
- Analizē salikta pakārtota teikuma struktūru: nosaka virsteikumu un palīgteikumu, nosaka to robežas, palīgteikuma pozīciju attiecībā pret virsteikumu (pirms, pēc, vidū) un sakaru līdzekļus: saiklis vai saistītājsvārds. Nosaka palīgteikuma tipu atkarībā no tā satura un jautājuma (apzīmētāja, papildinātāja, apstākļa), attiecina palīgteikumus uz teikuma palīglocekļiem.

Starppriekšmetu saikne

Literatūra MT	Kā darbos ir saistīti vēsturiskais laikmets, kultūra un autora personība? Kulturoloģiska materiāla izpēte – konceptvārdu salīdzinājums, to nozīmes skaidrojums; vārdi-simboli dažādu tautu kultūrās; dažādu tautu tradīciju salīdzinājums.
---------------	--

Datorika	Digitālais teksts – teksta žanrs, tā saturs, forma. Reklāmas prospekts. Emuārs. Jaunie žanri e-vidē – treileris, videoreklāma, mēme.
-----------------	--

9.1. Kā ar valodu izteikt sevi? Valodas personība, valodas meistarība un monologs	9.2. Kā spriest un runāt par sarežģīto? Salikts teikums	9.3. Kā korekti izmantot citu personu runu? Citu personu runas atainošanas veidi	9.4. Kā radīt un pilnveidot savu neatkārtojamo runas manieri? Teksts. Runas un izpratnes kultūra. Valoda kā mūsu mantojums
---	---	--	---

9.3. Kā korekti izmantot citu personu runu? Citu personu runas atainošanas veidi.

Ieteicamais laiks temata apguvei: 7 mācību stundas (10 % no mācību laika).

Temata apguves mērķis: veidot priekšstatu par citu personu runas atainošanas veidiem, lai korekti to lietotu saziņā un savos dažādu tipu, stilu un žanru tekstos, lai bagātinātu savu intelektuālo potenciālu un veidotu vai korigētu tikumisko pozīciju.

Sasniedzamie rezultāti

Zināšanas	Prasmes
<ul style="list-style-type: none"> Citu personu idejas vai spriedumi palīdz “radīt” savus spriedumus, būt pārliecinošam un paust priekšstatus, vērtējumus vai domas. (V.Li.1.) Citāti (aforismi) palīdz piesaistīt klausītāju uzmanību, padarot runu dzīvu, spilgtu un atmiņā paliekošu. (V.Li.1.) Autoritatīvo personu citāti ir efektīvi kā argumenti diskusijās, lakoniski statusi sociālajos tīklos, grāmatas, 	<p>Saziņa kontekstā</p> <ul style="list-style-type: none"> Izvēlas lasīšanas stratēģiju atbilstoši izvīrītajam mērķim/uzdevumam. Sagatavo uzziņu “Lasītāja kultūra”, novērtē savas lasīšanas prasmes, pilnveido tās. (VM.9.1.1.3.; VM.9.1.1.4.) Novērtē citas personas spriedumus (to ticamību, precizitāti, izteiksmīgumu) un izmanto tos (korekti un efektīvi) savā runā kā argumentus vai piemērus. (VM.9.1.1.3.)

<p>filmas vai emuāra īsas reklāmas veids vai arī pierādījums, ka runātājs ir erudīts cilvēks, u. tml. (V.Li.1.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dažādās kultūrās attieksme pret vienu un to pašu dzīves parādību var būt dažāda. (V.Li.1.) • Citas personas runas atainošanas veids ir atkarīgs no autora nolūka un izvēlētā valodas stila. (V.Li.3.) • Citu personu idejas un izteikumus mēs izmantojam savā valodā korekti, atsaucoties uz avotiem, izteikuma autoru un precīzi noformējot to sintaktiski. (V.Li.3.) 	<ul style="list-style-type: none"> • Piedalās diskusijā, ievērojot diskusijas noteikumus; kopīgi novērtē savu un citu ieguldījumu diskusijā. Novērtē savu un grupas darbu pēc snieguma līmeņa apraksta vai kopīgi izstrādātajiem kritērijiem. (VM.9.1.1.9.; VM.9.1.1.11.) <p>Teksts un tekstveide</p> <ul style="list-style-type: none"> • Analizējot dažādu stilu un žanru tekstus, izmanto jēgpilnas/referatīvas lasīšanas paņēmienus un stratēģijas, lai sagatavotos diskusijai. (VM.9.1.1.3.; VM.9.1.1.4.; VM.9.2.1.9.) <p>Valodas struktūra</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sistematizē ziņas par citas runas nodošanas galvenajiem veidiem: teikumi ar tiešo runu, salikti pakārtoti teikumi ar netiešo runu, teikumi ar ievadītājpārdiemiem un teikumiem, kas norāda uz ziņojuma avotu, vienkārši teikumi ar papildinātājiem, kas nosauc citas personas runas tematu. (VM.9.3.1.5.) • Patstāvīgi atrod valodas problēmas risinājumu, pārbauda to, izmantojot likumu vai citu informācijas avotu. (VM.9.3.1.8.)
<p>Komplekss sasniedzamais rezultāts</p>	<p>Ieradumi</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Korekti izmanto svešu runu (idejas un izteikumus) saziņā (t. sk. e-vidē, diskusijā) un tekstveidē: atsaucas uz avotiem vai idejas/viedokļa/vērtējuma autoru un precīzi noformē to sintaktiski. Kritiski novērtē citas personas viedokli pēc tā ticamības, pilnības un objektivitātes (atšķir faktu no autora reprezentācijas). (VM.9.1.1.3.; VM.9.1.1.4.; VM.9.1.1.5.; VM.9.1.1.6.; VM.9.1.1.9.; VM.9.1.1.11) • Ievēro autortiesības (intelektuālo īpašumu); skaidro, kurā gadījumā cita intelektuālās vai radošās pieredzes izmantošana ir plaģiāts. (VM.9.2.1.6.; VM.9.2.1.8.; VM.9.3.1.5.) 	<ul style="list-style-type: none"> • Veido ieradumu respektēt citu kultūru cilvēku saziņas tradīcijas un runas uzvedību starpkultūru dialogā. (Tikumi – laipnība, tolerance, solidaritāte; vērtības – cilvēka cieņa, kultūra) • Veido ieradumu ar sapratni izturēties pret dažādiem runātās valodas variantiem, to lietojumu noteiktās saziņas situācijās. (Tikumi – tolerance, laipnība; vērtības – cilvēka cieņa, kultūra) • Veido ieradumu pieklājīgi uzvesties diskusiju laikā, uz klausīt un objektīvi novērtēt dažādus viedokļus, skaidri un korekti izteikt savus argumentus, iebildumus vai kritiku. (Tikumi – gudrība, tolerance, savaldība; vērtības – cilvēka cieņa, kultūra)
<p>Jēdzieni: citas personas runas atainošanas veidi – teikumi ar tiešo runu, netiešā runa; citāti, citēšanas veidi.</p>	

Temata apguves norise

- Piedalās diskusijā. Kopā ar klasesbiedriem izvēlas diskusijas tematu: tai jābūt aktuālai, jāizraisa auditorijā interese un vēlme izteikt savu viedokli par apspriežamo problēmu. Gatavojoties diskusijai,
 - plāno sagatavošanās laiku; nosaka informācijas avotus; atrod, atlasa un analizē to;
 - nosaka savu lomu – vadītājs, oponents vai proponents;
 - diskusijas gaitā izklāsta savu pozīciju, argumentē to dažādos veidos;
 - ieņem oponenta pozīciju; novērtē viņa argumentus; atbalsta vai noraida viņa viedokli; nosaka, ko pateicis oponents, ko gribējis teikt, ko pateicis nejauši;
 - analizē sarunbiedru izteikumus; novērtē to atbilstību saziņas situācijai.
- Diskusijas laikā ņem vērā strīda personību īpatnības, viņu tikumiskās pozīcijas. Sasniedz abpusēji pieņemamus kompromisus un tiecas pēc taisnīga risinājuma.
- Izmanto diskusiju, lai pilnveidotu savu vērtību sistēmu (runas personības attīstība).
- Veido grāmatas videoreklāmu, izmantojot spilgtus citātus, kas var piesaistīt uzmanību. Apspriež to e-vidē.
- Izmanto citātu, aforismu vai problēmjaudājumu kā teksta virsrakstu.
- Atrod citātus savas domas apstiprināšanai, vajadzības gadījumā tos pareizi saīsina.
- Izmanto dažādus citātu noformēšanas veidus rakstos, to skaitā poētiskās izteiksmes citātus.

Starppriekšmetu saikne

Literatūra MT	Kā es varu interpretēt ideju ar dažādiem mākslinieciskās izteiksmes līdzekļiem? Grāmatas videoreklāmas konkurss. Teksta izveide videoreklāmai.
Datorika	Grāmatas videoreklāmas veidošana: reklāmas saturs, videoformāts, muzikālais fons, teksts; reklāmas ievietošana e-vidē. Apspriedes forumos.
Svešvaloda	Garuma mērvienību nosaukumi dažādās valodās.

<p>9.1. Kā ar valodu izteikt sevi?</p> <p>Valodas personība, valodas meistarība un monologs</p>	<p>9.2. Kā spriest un runāt par sarežģīto?</p> <p>Salikts teikums</p>	<p>9.3. Kā korekti izmantot citu personu runu?</p> <p>Citu personu runas atainošanas veidi</p>	<p>9.4. Kā radīt un pilnveidot savu neatkārtojamo runas manieri?</p> <p>Teksts. Runas un izpratnes kultūra.</p> <p>Valoda kā mūsu mantojums</p>
--	--	---	--

9.4. Kā radīt un pilnveidot savu neatkārtojamo runas manieri? Teksts. Runas un izpratnes kultūra. Valoda kā mūsu mantojums. Ieteicamais laiks temata apguvei: 19 mācību stundas (28 % no mācību laika).

Temata apguves mērķis: pilnveidot priekšstatu par poļu valodas un poļu kultūras nozīmi vietējā kopienā, Latvijā un pasaulē. Sistematizēt un paplašināt priekšstatu par tekstu kā valodas un runas vienību, kurai piemīt īpašas pazīmes, kas atklāj teksta komunikatīvo mērķi, un par valodu kā komunikatīvu zīmju sistēmu, tautas kultūras sastāvdaļu. Veidot teksta komplekso analīzi (sākotnējais priekšstats) no satura, struktūras un valodas aspekta, lai pilnveidotu savu tekstu.

Sasniedzamie rezultāti

Ziņas	Prasmes
<ul style="list-style-type: none"> • Daudzkultūru saziņā mēs varam panākt savstarpēju sapratni, saglabājot apzinātu labvēlīgu attieksmi pret citu kultūru un valodu dažādību. (V.Li.2.) • Ikviens jauns teksts ir jauns skats uz pasauli, saskaņas ar citiem cilvēkiem meklējums. (V.Li.2.) • Radīt savu tekstu nozīmē dalīties savās pārdomās un jūtās, skart prātus un sirdis, iedvesmot kādu un kļūt par sevis radītāju, kā arī domu, kas spēj padarīt pasauli labāku, paudēju. (V.Li.2.) • Teksts ir valodas un runas vienība, kam piemīt īpašas pazīmes, kas atklāj teksta komunikatīvo mērķi. Katrs teksts veidojas atbilstoši autora nolūkam, saskarsmes situācijai un komunikatīvajam mērķim. 	<p>Saziņa kontekstā</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ievēro runātāja, klausītāja, rakstītāja un lasītāja kultūru dažādās saziņas situācijās. Novērtē savas klausīšanās, runāšanas, lasīšanas, rakstīšanas kvalitāti pēc snieguma līmeņa apraksta vai klasē izstrādātajiem kritērijiem. Kontrolē savu runu mācību darbības laikā un ikdienas saziņā, analizē komunikatīvās un runas kļūdas un to rašanās iemeslus; nosaka to novēršanas veidus. (VM.9.1.1.5.; VM.9.1.1.7.; VM.9.3.1.7.; VM.9.3.1.8.) <p>Teksts un tekstveide</p> <ul style="list-style-type: none"> • Analizē tekstus no satura aspekta – sniegtā informācija, tās precizitāte, pilnība, secīgums, sakarīgums; no struktūras aspekta – dažādu tipu un žanru tekstu veidošanas noteikumu ievērošana; no valodas aspekta – valodas līdzekļu izvēle atbilstoši komunikatīvajam nolūkam, valodas stilam, teksta tipam un žanram. Sniedz ieteikumus teksta pilnveidei.

<ul style="list-style-type: none"> Valoda ir komunikatīva zīmju sistēma, tautas kultūras sastāvdaļa. 	<ul style="list-style-type: none"> Rada savu tekstu, ņemot vērā šos aspektus. (VM.9.2.1.2.; VM.9.2.1.3.; VM.9.2.1.4.; VM.9.2.1.5.; VM.9.2.1.6.; VM.9.2.1.7.; VM.9.2.1.2.8.) <p>Valodas struktūra</p> <ul style="list-style-type: none"> Skaidro savu priekšstatu par pasaules valodu saimi, par poļu valodu kā šīs saimes sastāvdaļu, tās vēsturi, attīstību un mūsdienu stāvokli; poļu valodas lomu cilvēka un tautas(-u) dzīvē, par valodas situāciju Latvijā un pasaulē. (VM.9.1.1.1.; VM.9.3.1.1.)
Komplekss sasniedzamais rezultāts	Ieradumi
<ul style="list-style-type: none"> Skaidro savu priekšstatu par pasaules valodu saimi, par poļu valodu kā šīs saimes sastāvdaļu, tās vēsturi, attīstību un mūsdienu stāvokli; poļu valodas lomu cilvēka un tautas(-u) dzīvē. Iesaistās dialogos (t. sk. forumos, aptaujās, informācijas komentēšanā)/diskusijā par sabiedrībai svarīgiem un/vai kulturoloģiskiem tematiem (piemēram, par dažādu tautu valodas kultūras tradīcijām). Skaidro, kāpēc valodu sauc par tautas kultūras sastāvdaļu, savas un pasaules kultūras iepazīšanas veidu; stāsta par valodas situāciju Latvijā un pasaulē. Piedāvā īstenojamus risinājumus vietējās kopienas dzīves uzlabošanai. (VM.9.1.1.1.; VM.9.1.1.2.; VM.9.1.1.3.; VM.9.1.1.4.; VM.9.1.1.5.; VM.9.1.1.6.; VM.9.1.1.9.; VM.9.1.1.10.; VM.9.1.1.11; VM.9.3.1.1.) Nosaka savas un citu personu klausīšanās un runas, lasīšanas un rakstu kultūras līmeni, cieņpilni rīkojas, pamanot un labojot citu personu valodas kļūdas; mērķtiecīgi pilnveido savas valodas un komunikatīvās prasmes. Analizē savu runu no morālās pozīcijas viedokļa, uzņemas atbildību par tās pilnveidošanu. (VM.9.1.1.7.; VM.9.3.1.7.; VM.9.3.1.8.) Veido teksta komplekso analīzi (sākotnējais priekšstats) no satura, struktūras un valodas aspekta, sniedz ieteikumus teksta pilnveidei; veido savu tekstu (t. sk. e-vidē) par sev 	<ul style="list-style-type: none"> Veido ieradumu ar cieņu izturēties pret poļu valodu un citu tautu valodām. (Tikumi – atbildība, gudrība; vērtības – latviešu valoda, kultūra) Veido ieradumu cieņpilni rīkoties, pamanot un labojot savas un citu personu valodas kļūdas runā un rakstos. (Tikumi – atbildība, gudrība, tolerance; vērtības – cilvēka cieņa, darba tikums) Veido ieradumu apzināties teksta veidošanu kā ilgstošu, secīgu un rūpīgu darba procesu. (Tikumi – centība, gudrība; vērtība – darba tikums) Veido ieradumu lasīt augstvērtīgus literāros darbus un aizgūt no tiem ierosmes savas valodas attīstībai. (Tikumi – centība, gudrība; vērtība – kultūra)

vai/un sabiedrībai svarīgiem tematiem, ievērojot valodas un teksta veidošanas likumus. (VM.9.2.1.2.; VM.9.2.1.3.; VM.9.2.1.4.; VM.9.2.1.5.; VM.9.2.1.6.; VM.9.2.1.7.; VM.9.2.1.8.)

Jēdzieni: teksts, temats, teksta galvenā doma; teksta tipi; autora komunikatīvā iecere; domas attīstīšanas paņēmieni; teikumu saistīšanas veidi tekstā; runātāja, klausītāja, lasītāja un rakstītāja kultūra.

Temata apguves norise

- Nosaka tematu, galveno domu, stilu un teksta tipu; analizē virsraksta izvēli, izmantotos domas attīstīšanas paņēmienus, valodas izteiksmīgumu; novērtē informāciju, domas veselumu, sakarīgumu, tekstu kompozīcijas vienotību; veido savus tekstus pēc piedāvātajām pazīmēm.
- Argumentēti prognozē pēc virsraksta/pirmās frāzes teksta saturu, tā tipu un stilu.
- Plānojot tekstu, ievēro saziņas situāciju, komunikatīvo uzdevumu.
- Ievēro teksta veidošanas likumības: lai teksta saturs atbilstu nolūkam, būtu komunikatīvi nozīmīgs,
 - izklāsta to precīzi, pilnīgi, secīgi, sakarīgi, atbilstošā struktūrā (ievēro dažādu žanru tekstu veidošanas noteikumus, ievada un nobeiguma noformēšanu, izmanto pārejas no vienas daļas uz citu, teikumu un teksta daļu saistīšanas paņēmienus);
 - izvēlas valodas līdzekļus atbilstoši komunikatīvajam nolūkam, runas stilam, teksta tipam un žanram.
- Plāno un veido dažādu tipu, stilu un žanru tekstus par aktuāliem sociālās kultūras, tikumiski ētiskiem tematiem: galvenais publicistiskā stila žanrs – problēmraksts un pārskati, lietišķā stila – motivācijas vēstule.
- Komentē citu sprieduma saturu, novērtē to pēc domas paušanas skaidrības un pilnības; pārfrāzē citu izteikumu. Analizē autora loģiku, atbildot uz tekstā uzdoto jautājumu.
- Mācās atklāt ziņojuma slēpto jēgu, pretoties apziņas manipulācijām; apzinās savu atbildību par iegūto zināšanu ticamību.
- Atpazīst publicistiskajiem tekstiem raksturīgus valodas un runas līdzekļus un vērtē to iedarbīgumu uz lasītāju.
- Salīdzina izteikumus pēc to satura, stilistikajām īpatnībām un valodas līdzekļu izmantošanas.
- Koncentrēti un plaši formulē savu viedokli (pozīciju), argumentē to dažādos veidos, uztver sarunbiedra(-u) viedokli, pauž attieksmi pret to.

Mācību jomu apzīmējumi

V	Valodu mācību joma	
	VL	Latviešu valoda
	VLM	Latviešu valoda un literatūra izglītības iestādēs, kas īsteno mazākumtautību izglītības programmas
	VS	Svešvaloda
	VM	Mazākumtautības valoda
K	Kultūras izpratnes un pašizpaušmes mākslā mācību joma	
S	Sociālā un pilsoniskā mācību joma	
D	Dabaszinātņu mācību joma	
M	Matemātikas mācību joma	
T	Tehnoloģiju mācību joma	
F	Veselības un fiziskās aktivitātes mācību joma	

Pielikumi

1.pielikums. Mācību priekšmetu programmu paraugos lietotie kodi

Atsaucei uz standartu* mācību priekšmetu programmās izmantoti šādi plānoto skolēnam sasniedzamo rezultātu (SR) un lielo ideju (Li) kodi. (Standarta pielikumi, kuros lietoti šie kodi, atrodami [Skola2030 tīmekļa vietnē.](#))

Piemērs:

VLM. Mācību joma (visu mācību jomu apzīmējumus sk. tabulā)	VLM.3.2.1.9. 3. Izglītības posma pēdējās klases numurs	2.1.9. Mācību jomas SR kārtas numurs standartā			
		<table border="1"> <tr> <td>2.1.9. Saprot, ka tekstveide ir process, kura laikā tekstu vairākkārt var uzlabot. Pēc parauga un pedagoga ieteikumiem labo un pilnveido tekstu</td> <td>2.1.9. Labo un pilnveido savu tekstu, sniedz un iegūst atgriezenisko saiti par teksta saturu un noformējumu. Prot strādāt individuāli un sadarboties teksta pilnveides laikā</td> <td>2.1.9. Rediģē savu tekstu. Sniedz un saņem konstruktīvu atgriezenisko saiti. Izmanto dažādus papēmienu teksta uzlabošanai, piemēram, jautājumu formulēšanu, diskusijas, nepieciešamo avotu un resursu izmantošanu, laika plānojumu</td> </tr> </table>	2.1.9. Saprot, ka tekstveide ir process, kura laikā tekstu vairākkārt var uzlabot. Pēc parauga un pedagoga ieteikumiem labo un pilnveido tekstu	2.1.9. Labo un pilnveido savu tekstu, sniedz un iegūst atgriezenisko saiti par teksta saturu un noformējumu. Prot strādāt individuāli un sadarboties teksta pilnveides laikā	2.1.9. Rediģē savu tekstu. Sniedz un saņem konstruktīvu atgriezenisko saiti. Izmanto dažādus papēmienu teksta uzlabošanai, piemēram, jautājumu formulēšanu, diskusijas, nepieciešamo avotu un resursu izmantošanu, laika plānojumu
2.1.9. Saprot, ka tekstveide ir process, kura laikā tekstu vairākkārt var uzlabot. Pēc parauga un pedagoga ieteikumiem labo un pilnveido tekstu	2.1.9. Labo un pilnveido savu tekstu, sniedz un iegūst atgriezenisko saiti par teksta saturu un noformējumu. Prot strādāt individuāli un sadarboties teksta pilnveides laikā	2.1.9. Rediģē savu tekstu. Sniedz un saņem konstruktīvu atgriezenisko saiti. Izmanto dažādus papēmienu teksta uzlabošanai, piemēram, jautājumu formulēšanu, diskusijas, nepieciešamo avotu un resursu izmantošanu, laika plānojumu			

Piemērs:

S. Mācību joma	Li. Lielā ideja	8. Mācību jomas Li kārtas numurs standartā						
		<table border="1"> <tr> <td colspan="3">8. Informācijas avoti, kas atspoguļo norises sabiedrībā pagātnē un mūsdienās, ir izvērtējami kritiski</td> </tr> <tr> <td>8.1. Raksturo dažādu plašsaziņas līdzekļu sniegtās informācijas izmantošanas iespējas, atrod un atlasa faktus</td> <td>8.1. Kritiski izvērtē un izmanto dažādu plašsaziņas līdzekļu un vēstures avotu sniegto informāciju. Salīdzina dažādos informācijas avotos atrodamos faktus, meklē līdzības un atšķirības</td> <td>8.1. Analizē un skaidro plašsaziņas līdzekļu iespējas atspoguļot un ietekmēt cilvēku politiskos, sabiedriskos, estētiskos priekšstatus un uzskatus, manipulēt ar personisko un kultūras identitātes izpratni, priekšstatiem par kultūras mantojumu un vērtībām</td> </tr> </table>	8. Informācijas avoti, kas atspoguļo norises sabiedrībā pagātnē un mūsdienās, ir izvērtējami kritiski			8.1. Raksturo dažādu plašsaziņas līdzekļu sniegtās informācijas izmantošanas iespējas, atrod un atlasa faktus	8.1. Kritiski izvērtē un izmanto dažādu plašsaziņas līdzekļu un vēstures avotu sniegto informāciju. Salīdzina dažādos informācijas avotos atrodamos faktus, meklē līdzības un atšķirības	8.1. Analizē un skaidro plašsaziņas līdzekļu iespējas atspoguļot un ietekmēt cilvēku politiskos, sabiedriskos, estētiskos priekšstatus un uzskatus, manipulēt ar personisko un kultūras identitātes izpratni, priekšstatiem par kultūras mantojumu un vērtībām
8. Informācijas avoti, kas atspoguļo norises sabiedrībā pagātnē un mūsdienās, ir izvērtējami kritiski								
8.1. Raksturo dažādu plašsaziņas līdzekļu sniegtās informācijas izmantošanas iespējas, atrod un atlasa faktus	8.1. Kritiski izvērtē un izmanto dažādu plašsaziņas līdzekļu un vēstures avotu sniegto informāciju. Salīdzina dažādos informācijas avotos atrodamos faktus, meklē līdzības un atšķirības	8.1. Analizē un skaidro plašsaziņas līdzekļu iespējas atspoguļot un ietekmēt cilvēku politiskos, sabiedriskos, estētiskos priekšstatus un uzskatus, manipulēt ar personisko un kultūras identitātes izpratni, priekšstatiem par kultūras mantojumu un vērtībām						

*Ministru kabineta 2018. gada 27. novembra noteikumi Nr. 747 "Noteikumi par valsts pamatzglītības standartu un pamatzglītības programmu paraugiem".

2.pielikums. Plānotie skolēnam sasniedzamie rezultāti caurviju prasmēs, beidzot 3., 6. un 9. klasi

Beidzot 3. klasi	Beidzot 6. klasi	Beidzot 9. klasi
1. Kritiskā domāšana un problēmrisināšana		
<p>1.1. Formulē atvērtus, uz izziņu vērstus jautājumus ar personisko pieredzi saistītās situācijās. Vienkāršu informāciju salīdzina, interpretē, novērtē, savieno un grupē pēc dotajiem kritērijiem. Meklē pārbaudītus faktus, pats tos pārbauda.</p>	<p>1.1. Formulē atvērtus, uz izziņu vērstus jautājumus situācijās ar dažādiem kontekstiem. Salīdzina, interpretē, novērtē, savieno informāciju, grupē to pēc dotajiem un paša radītajiem kritērijiem. Pārlicinās, vai iegūta pietiekami vispusīga un precīza informācija, pārbauda tās ticamību.</p>	<p>1.1. Formulē atvērtus, uz izziņu vērstus jautājumus problēmsituācijās un situācijās, kas ietver vairākas jomas. Izvērsti un plānveidīgi raksturo rezultātus, savu darbību. Mērķtiecīgi izzina, analizē, izvērtē un savieno dažādu veidu informāciju un situācijas, izprot to kontekstu. Tīcas iegūt vispusīgu un precīzu informāciju, nosaka atsevišķus faktorus, kas traucē iegūt patiesu informāciju.</p>
<p>1.2. Veido savā pieredzē un viedoklī balstītu argumentāciju. Formulē savus secinājumus pēc norādījumiem.</p>	<p>1.2. Spriež no konkrētā uz vispārīgo. Atšķir svarīgo no mazāk svarīgā, situācijai atbilstošo no neatbilstošā. Veido dotajā kontekstā faktos balstītu argumentāciju. Formulē tiešus, vienkāršus secinājumus.</p>	<p>1.2. Veido loģiskus spriedumus, spriež no konkrētā uz vispārīgo un no vispārīgā uz konkrēto. Abstrahē, vispārina vienkāršās situācijās. Atšķir faktos balstītu apgalvojumu no pieņēmuma, faktus no viedokļa. Izvirza argumentus un vērtē to atbilstību. Secina, vai argumentācija ir pietiekama un korekta. Formulē pamatotus secinājumus.</p>
<p>1.3. Atpazīst un formulē problēmu saistošā, ar personisko pieredzi saistītā kontekstā. Ar pedagoga atbalstu izvirza mērķi, piedāvā</p>	<p>1.3. Ar pedagoga atbalstu nosaka reālas vajadzības – atpazīst un formulē problēmu saistībā ar noteiktu lielumu (īpašībām, uzbūvi, darbību, izpausmēm u. tml.), parādību, procesu dotajā kontekstā, izsaka un skaidro idejas problēmsituācijās. Izvirza</p>	<p>1.3. Nosaka reālas vajadzības un raksturo problēmas būtību – atpazīst un formulē problēmu kontekstā, kuru raksturo savstarpēji atkarīgi lielumi, aspekti, cēloņsakarības. Izsaka, skaidro un analizē idejas problēmsituācijās, formulē kontekstā balstītu un strukturētu pieņēmumu.</p>

<p>risinājumus, izvēlas labāko risinājumu.</p>	<p>mērķi, piedāvā risinājumus, izvēlas labāko un nolemj to īstenot.</p>	<p>Izvirza mērķi, piedāvā risinājumus, izvēlas labāko un nolemj to īstenot.</p>
<p>1.4. Raksturo savu pieredzi līdzīgās situācijās, izsaka idejas risinājumam. Ar pedagoga atbalstu veido izvēlētās problēmas risinājuma plānu, īsteno to, mācoties vairākas problēmrisināšanas stratēģijas, un izvērtē rezultātu.</p>	<p>1.4. Veido izvēlētās problēmas risinājuma plānu, īsteno to, izmantojot situācijai piemērotas problēmrisināšanas stratēģijas, – eksperimentē domās un praktiski, veidojot reālus modeļus un objektus, izpētot īpašības un pārbaudot pieņēmumu, veic pilno pārlassi, sadala problēmu daļās, pāriet uz vienkāršāku problēmu, izvērtē paveikto pēc paša radītiem kritērijiem un iesaka uzlabojumus.</p>	<p>1.4. Veido izvēlētās problēmas risinājuma plānu, īsteno to un, ja nepieciešams, darba gaitā plānu pielāgo situācijai. Kompleksās situācijās lieto piemērotas problēmrisināšanas stratēģijas – veic plānveida eksperimentu pieņēmuma pamatošanai. Spriež “atpakaļgaitā”, atrod pretpiemēru, veido situācijas abstrakto, vispārīgo modeli, pārbauda iegūtos rezultātus problēmas kontekstā. Meklē citu pieeju, paņēmieni, ja tas nepieciešams. Izvērtē paveikto un plāno uzlabojumus turpmākajam darbam.</p>

Beidzot 3. klasi	Beidzot 6. klasi	Beidzot 9. klasi
2. Jaunrade un uzņēmējspēja		
<p>2.1. Ir atvērts jaunai pieredzei. Ar prieku fantazē par iespējamiem neierastiem risinājumiem.</p>	<p>2.1. Nebijušas situācijas uztver ar ieinteresētību, izmanto iztēli un spontanitāti, lai veidotu neikdienišķas sakarības.</p> <p>Uzdriekstas mēģināt paveikt kaut ko jaunu.</p>	<p>2.1. Uz pasauli raugās ar zinātkāri, iztēlojas nebijušus risinājumus. Ir gatavs pieņemt nenoteiktību un jaunus izaicinājumus.</p>
<p>2.2. Uzdod jautājumus par esošo situāciju un ar pieaugušā atbalstu izmanto vairākas radošās domāšanas stratēģijas. Lai radītu idejas, iedvesmojas no citu darbiem.</p>	<p>2.2. Izvērtē situāciju un izmanto radošās domāšanas stratēģijas, lai nonāktu pie idejām tās pilnveidei, iedvesmojas no citu idejām, tās papildina. Izzina pieejamos resursus (cilvēku, zināšanu, kapitāla, infrastruktūras) un rod jaunus, lai īstenotu ieceri.</p>	<p>2.2. Izzina situāciju no dažādiem skatpunktiem, lieto un pielāgo situācijai atbilstošas radošās domāšanas stratēģijas, lai nonāktu pie jaunām un noderīgām idejām, iedvesmojas no citu pieredzes. Elastīgi un izsvērti izmanto pieejamos resursus (cilvēku, zināšanu, kapitāla, infrastruktūras) un rod jaunus, lai īstenotu savu ieceri.</p>
<p>2.3. Ar pedagoga atbalstu nonāk pie sev jaunas un noderīgas idejas un īsteno to, nepadodas, ja neizdodas to īstenot, bet mēģina vēlreiz.</p>	<p>2.3. Viens vai grupā spēj jau esošiem risinājumiem vai produktiem vairot pievienoto vērtību, plāno darbu un apzina resursus, lai īstenotu radīto ideju. Saskaņojas ar grūtībām, meklē atbalstu un izmanto to.</p>	<p>2.3. Viens vai grupā spēj radīt jaunu un sev vai citiem noderīgu produktu vai risinājumu, prot vadīt procesu no idejas radīšanas līdz tās īstenošanai.</p> <p>Saskaroties ar grūtībām, neatlaidīgi meklē un rod risinājumu.</p>

Beidzot 3. klasi	Beidzot 6. klasi	Beidzot 9. klasi
3. Pašvadīta mācīšanās		
3.1. Ar pieaugušā atbalstu izvirza mērķi mācību uzdevumā un plāno savas darbības soļus, lai to izpildītu.	3.1. Patstāvīgi izvirza vairākus mācīšanās mērķus un plāno, kā tos īstenot gan vienatnē, gan grupā.	3.1. Izvirza īstermiņa un ilgtermiņa mērķus, plāno to īstenošanas soļus, uzņemas atbildību par to izpildi.
3.2. Pastāsta par savas mācīšanās progresu un prasmēm, kas padodas vislabāk, kā arī neizdošanos un kļūdām.	3.2. Nosauc savas darbības stiprās un vēl pilnveidojamās puses, analizē personiskās īpašības un uzvedību, kas ietekmē izvēli, panākumus vai neizdošanos. Prot pastāstīt par sava padarītā progresu, izmantojot vienotu kritēriju sistēmu.	3.2. Patstāvīgi analizē savas darbības saistību ar personiskajām īpašībām un uzvedību. Atpazīst savas darbības stiprās puses un ar pieaugušā atbalstu rod dažādus veidus, kā attīstīt savas domāšanas un uzvedības pilnveidojamās puses.
3.3. Nosauc un izmanto vairākas uzmanības noturēšanas, iegaumēšanas un atcerēšanās stratēģijas.	3.3. Lieto dažādas domāšanas stratēģijas atbilstoši mācību kontekstam.	3.3. Izmanto savas domāšanas stiprās puses un situācijai atbilstošas domāšanas stratēģijas, lai attīstītu savas spējas un uzlabotu sniegumu.
3.4. Skaidro dažādu emociju ietekmi uz savu domāšanu un uzvedību. Ikdienišķās	3.4. Pauž savas emocijas sociāli pieņemami arī neikdienišķās situācijās. Skaidro faktoros,	3.4. Mācību procesa laikā vada emocijas un uzvedību sociāli pieņemami. Analizē domu un emociju ietekmi uz atbildīgu personisko lēmumu pieņemšanu.

Beidzot 3. klasi	Beidzot 6. klasi	Beidzot 9. klasi
situācijās emocijas pauž sociāli pieņemami.	kas mācību situācijā rada dažādas emocijas, motivē sevi darbībai. Patstāvīgi lieto apgūtos stresa pārvaldīšanas paņēmienus.	
3.5. Mācību procesā ar pedagoga atbalstu seko iepriekš izvirzītu snieguma kritēriju izpildei un novērtē savu mācību darbu un mācīšanās pieredzi.	3.5. Patstāvīgi seko iepriekš izvirzītu snieguma kritēriju izpildei un mācību procesā nosaka, vai un kā sniegumu uzlabot.	3.5. Patstāvīgi veido savus kritērijus, kas liecina par mērķa sasniegšanu, izzina sava padarītā progresu un nosaka, vai un kā uzlabot sniegumu. Kļūdas izmanto, lai mērķtiecīgi mainītu savu darbību. Mācīšanās gaitā pārplāno dažus soļus, lai nonāktu pie labāka risinājuma.

Beidzot 3. klasi	Beidzot 6. klasi	Beidzot 9. klasi
4. Sadarbība		
<p>4.1. Pauž vārdos savas vajadzības, domas un emocijas, kā arī skaidro, kā citu sejas izteiksme un ķermeņa valoda saistās ar konkrētu emociju un kā emocijas ietekmē attiecības ar citiem.</p>	<p>4.1. Ar pedagoga atbalstu aktualizējot savu rīcību, mācās patstāvīgi pārvaldīt savas emocijas un saglabā labvēlīgu attieksmi saskarsmē ar citiem.</p>	<p>4.1. Izvērtē citu cilvēku emocijas un rīcības iemeslus, izrāda empātiju un pielāgo savu uzvedību un komunikācijas veidu atbilstoši situācijai.</p>
<p>4.2. Pārliecinās, kā sarunas partneris ir sapratis teikto. Ar pedagoga atbalstu mērķtiecīgi virza sarunu, lai saprastos, un apzināti lieto savas sociālās prasmes, lai ar citiem nodibinātu un uzturētu pozitīvas attiecības un iesaistītos sociālās aktivitātēs.</p>	<p>4.2. Saziņā ar citiem atbilstoši situācijai lieto dažādus saziņas veidus un veido sarunu ar cilvēku, kuram ir atšķirīgs viedoklis. Atzīst un respektē viedokļu dažādību, pieņem kopējus lēmumus par piemērotāko rīcību un risina konfliktus pazīstamās situācijās.</p>	<p>4.2. Pauž savu un uzklausa otra viedokli, ievērojot cieņu pret sarunas partneri, rod vienojošu viedokli situācijā, kad pusēm ir atšķirīgi uzskati. Ja nepieciešams, uzņemas sarunas vadību. Sasniedz abpusēji pieņemamus kompromisus un tiecas pēc taisnīga risinājuma.</p>
<p>4.3. Sadarbojas ar citiem kopēju konstruktīvu uzdevumu veikšanai.</p>	<p>4.3. Strādā komandā, orientējas uz līdzvērtīgu ieguldījumu, pieņem un sadarbojas ar dažādiem cilvēkiem, lai sasniegtu konkrētu mērķi.</p>	<p>4.3. Sadarbojas ar citiem atbilstoši situācijai, kā arī veido un vada komandu, ievērojot citu cilvēku vajadzības.</p>

Beidzot 3. klasi	Beidzot 6. klasi	Beidzot 9. klasi
5. Pilsoniskā līdzdalība		
5.1. Saskata vienkāršas kopsakarības sabiedrībā (klasē, skolā, ģimenē un vietējā kopienā).	5.1. Saskata kopsakarības sabiedrībā, vidē un kopienā nacionālā mērogā, kā arī savu ietekmi, lomu un nepieciešamību iesaistīties savas kopienas dzīves uzlabošanā. Skaidro vienas rīcības dažādās sekas (to ietekmi uz citiem cilvēkiem, attiecībām, vidi).	5.1. Skaidro savu skatījumu par kopsakarībām sabiedrībā, vidē, kopienā Eiropas mērogā un pamato to, saistot ar dažādos avotos gūtu informāciju un statistikas datiem. Analizē, kā atsevišķu indivīdu rīcība ietekmē sabiedrību un vidi.
5.2. Ievēro, ka dažādiem cilvēkiem ir atšķirīgi viedokļi, nosauc savas vērtības. Ar pedagoga atbalstu rīkojas saskaņā ar savām vērtībām.	5.2. Meklē pamatojumu citu rīcībai un viedokļiem, nosauc un pamato savas, ģimenes locekļu, skolas vērtības. Rīkojas saskaņā ar savām vērtībām.	5.2. No pieredzes, kā arī analizējot dažādus avotus secina, kā vērtības laika gaitā var mainīties. Balstoties savās vērtībās, izvēlas pasākumus, kuros iesaistīties, un, ja nepieciešams, iesaista citus, paskaidro un pamato savu izvēli vai iemeslus neiesaistīties. Virza savu rīcību saskaņā ar savām vērtībām, pamato savas izvēles.
5.3. Piedalās noteikumu un ar mācīšanos saistītu lēmumu pieņemšanā un ar pedagoga atbalstu rīkojas atbilstoši sabiedrībā pieņemtajām normām. Veic uzticētos pienākumus, saskata, ka	5.3. Piedalās noteikumu un ar mācīšanos saistītu lēmumu pieņemšanā, mācību procesa plānošanā, pamato ar to saistītās izvēles, meklē visiem iesaistītajiem labāko risinājumu un ievēro sev izvirzītos noteikumus, lai uz viņu varētu paļauties.	5.3. Patstāvīgi ievēro sev izvirzītos noteikumus, lai būtu uzticams un uz viņu varētu paļauties. Analizē savu iesaisti globālos procesos un rīkojas atbildīgi. Skaidro savas rīcības sekas un uzņemas par to atbildību.

Beidzot 3. klasi	Beidzot 6. klasi	Beidzot 9. klasi
rīcībai ir sekas, un uzņemas atbildību par savu darbu.	Uzņemas atbildību ģimenē un attiecībās ar draugiem, skaidro, kā rīkoties atbildīgi un veidot uzticēšanos.	
5.4. Ar pedagoga atbalstu iesaistās skolas dzīves uzlabošanā un nosaka, kas pēc tam ir mainījies.	5.4. Iesaistās vietējās kopienas dzīves uzlabošanā un analizē, vai un kā iesaiste mainījusi kopienas dzīvi.	5.4. Piedāvā īstenojamus un ilgtspējīgus risinājumus vietējās kopienas dzīves uzlabošanai. Sadarbībā ar citiem kādu no tiem īsteno un pamato savas iesaistes jēgu.
6. Digitālā pratība		
6.1. Izmanto digitālās tehnoloģijas mācību uzdevumu veikšanai pēc norādījumiem.	6.1. Izmanto digitālās tehnoloģijas zināšanu ieguvei, apstrādei, prezentēšanai, pārraidei un pamato digitālo tehnoloģiju lietojuma nepieciešamību.	6.1. Izvēlas un izmanto iecerei vai uzdevumam piemērotākās digitālo tehnoloģiju sniegtās iespējas, lieto tās pašrealizācijai un daudzveidīga satura radīšanai.
6.2. Nosaka digitālās komunikācijas veidus.	6.2. Nosaka digitālās komunikācijas veidus, to mērķus, formātus un ietekmi uz auditoriju. Izmanto digitālās tehnoloģijas komunikācijai un sadarbībai.	6.2. Atbildīgi izmanto digitālo komunikāciju konkrētiem mērķiem, izvērtējot tās piemērotību mērķgrupas vajadzībām.

Beidzot 3. klasi	Beidzot 6. klasi	Beidzot 9. klasi
6.3. Atpazīst mediju radītus un popularizētus tēlus un simbolus.	6.3. Analizē mediju lomu realitātes konstruēšanā un novērtē dažādu informācijas avotu, to skaitā digitālā formā pieejamo avotu ticamību.	6.3. Kritiski analizē mediju radīto realitāti un informācijas ticamību, rada savu mediju saturu.
6.4. Skaidro, kā digitālās tehnoloģijas ietekmē ikdienu, ar pedagoga atbalstu veido veselīgus un drošus paradumus digitālo tehnoloģiju lietošanā.	6.4. Skaidro savu izpratni par digitālo tehnoloģiju lomu sabiedrībā un pašrealizācijā. Ievēro veselīgus un drošus tehnoloģiju lietošanas paradumus.	6.4. Analizē un novērtē tehnoloģiju ietekmi uz garīgo un fizisko veselību, sabiedrību un vidi. Ievēro veselīgus un drošus tehnoloģiju lietošanas paradumus, pamato to nepieciešamību. Konstruē, kontrolē un pārvalda savu digitālo identitāti.

3.pielikums. Skolēnam attīstāmie ieradumi mazākumtautības valodas mācību priekšmetā

1.–3. klase

1. Veido ieradumu rakstīt glīti, skaidri un salasāmi.
2. Attīsta ieradumu veidot cieņpilnas attiecības, ievērojot saskarsmē saziņas kultūru.
3. Attīsta ieradumu rūpēties par savu veselību, rakstīšanas laikā ieņemot pareizu ķermeņa pozu, pareizi turot rakstāmpiederumu un novietojot burtnīcu.
4. Veido ieradumu korekti pārjautāt un precizēt jautājumu vai citu informāciju, ja to nav sapratis.
5. Veido ieradumu palūkoties uz sevi kā ieinteresētu lasītāju un izvēlēties grāmatas, kuru lasīšana aizrauj un sagādā prieku. Attīsta sapratni par aktīva lasītāja un prasmīga rakstītāja cēloņsakarību.
6. Veido ieradumu domāt un rakstīt radoši, uzdrīkstēties fantazēt.
7. Analizējot literāro tekstu varoņu īpašības un rīcību, veido ieradumu saskatīt citu cilvēku viedokli, uztvert viņu emocijas, lai labāk saprastu sevi un veidotu attiecības ar apkārtējiem.
8. Veido ieradumu paveikt mācību uzdevumus līdz galam, pildīt tos, rūpīgi izlasot vai noklausoties izpildes noteikumus.
9. Veido ieradumu veikt pierakstus (piezīmes), lai mācītos sevi organizēt darbam un izmantotu šos pierakstus, veidojot savus mutvārdu vai rakstveida tekstus.
10. Veido ieradumu ar cieņu izturēties pret Latvijas valsts simboliem, censties izprast to nozīmi.

4.–6. klase

1. Veido/attīsta ieradumu aktīvi demonstrēt savu dalību un attieksmi sarunas laikā – ar stāju, acu kontaktu, žestiem un mīmiku.
2. Veido/attīsta ieradumu uzmanīgi uz klausīt saziņas partneru izteikumus diskusijas laikā, būt iecietīgam pret atšķirīgiem viedokļiem.
3. Veido/attīsta ieradumu skaidri un saprotami izteikt savas domas.
4. Veido ieradumu iepriekš rūpīgi pārdomāt publisku izteikumu saturu un snieguma formu.
5. Veido ieradumu atklāti paust un aizstāvēt savus uzskatus, ja nepieciešams, izteikt arī nepopulāru viedokli.
6. Veido ieradumu, izmantojot citu sniegtu informāciju, atsaukties uz avotu (autoru, nosaukumu, interneta saiti).

7. Veido ieradumu rūpīgi noformēt lietišķā stila dokumentus (arī digitālajā formā un e-vidē), ievērot sarakstē valodas kultūras normas.
8. Veido ieradumu paust pieklājīgu attieksmi un lietot korektu valodu elektroniskajos saziņas līdzekļos (īpaši – sociālajos medijos).
9. Veido ieradumu precīzi un adresātam saprotami lietot rakstuzīmes, simbolus un saīsinājumus elektroniskajos saziņas līdzekļos.
10. Attīsta ieradumu izmantot dažādus uzziņu avotus un elektroniskos pārbaudes rīkus sava teksta kvalitātes uzlabošanai.

7.–9. klase

1. Veido/attīsta ieradumu paust tikai pārbaudītu, uzticamu un pašam saprotamu informāciju.
2. Veido/attīsta ieradumu apzināties teksta veidošanu kā ilgstošu, secīgu un rūpīgu darba procesu.
3. Veido ieradumu respektēt citu kultūru cilvēku saziņas tradīcijas un runas uzvedību starpkultūru dialogā.
4. Veido ieradumus izturēties iecietīgi un pielāgot savu runu klausītājiem, kuri šo valodu labi nepārvalda vai sazinās ar grūtībām.
5. Veido ieradumu cieņpilni rīkoties, pamanot un labojot savas un citu cilvēku valodas kļūdas runā un rakstos.
6. Veido ieradumu ar sapratni izturēties pret dažādiem runātās valodas variantiem, to lietojumu noteiktās saziņas situācijās.
7. Veido/attīsta ieradumu pieklājīgi izturēties diskusiju laikā, uzklausi un objektīvi novērtēt dažādus viedokļus, skaidri un korekti izteikt savus argumentus, iebildumus vai kritiku.
8. Veido/attīsta ieradumu ar cieņu izturēties pret latviešu valodu un citu tautu valodām.
9. Veido/attīsta ieradumu lasīt augstvērtīgus literāros darbus un aizgūt no tiem ierosmes savas valodas attīstībai.

4. pielikums. Mazākumtautības (poļu) valodas mācību priekšmeta programmas tematu pārskats

<p>1. klase</p>	<p>1.1. Sveika, skola! Kā mēs varam pastāstīt par sevi, skolu, klasi un klasesbiedriem?</p>	<p>1.2. Mana ģimene Kāpēc vajadzīgi burti? Kā atšķiras skaņa un burts?</p>	<p>1.3. Draugiem par draugiem Kā mēs varam atšķirt tekstu no citām valodas vienībām?</p>	<p>1.4. Mana dzimtā zeme Kā mēs pēc jautājumiem atšķirsim vārdus, kas nosauc priekšmetus, pazīmes un darbību, un veidosim teikumus?</p>	
<p>2. klase</p>	<p>2.1. Rudens – priecīgs vārds! Kā mēs izcelsim teikumus mutvārdu runā un pareizi tos uzrakstīsim?</p>	<p>2.2. Sveika, ziema! Kā mēs varam atšķirt teikuma virslocekļus un palīglocekļus, noteikt saikni starp vārdiem teikumā?</p>	<p>2.3. Tas ir pavasaris! Kādus ortogrāfijas likumus, nosakot skaņas un burtus, iemācīsimies lietot (neuzsvērtie patskaņi vārda saknē; pāru līdzskaņi vārda saknē; dubultie līdzskaņi)?</p>	<p>2.4. Lūk, arī vasara uz sliekšņa! Kā mēs atradīsim tekstā vārdus, kas nosauc priekšmetus, īpašības un darbības, noteiksim to lomu teikumā?</p>	

<p>3. klase</p>	<p>3.1. Novads, kurā es dzīvoju Kā mēs pēc jautājuma un teksta satura varam atšķirt teksta veidu (apraksts un vēstījums)?</p>	<p>3.2. Mūsu kaimiņi Kā mēs dažādi pārbaudīsim pareizrakstību vārda saknē (mainot vārda formu, izvēloties vienas saknes vārdus ar uzsvētu patskani un izmantojot ortogrāfijas vārdnīcu)?</p>	<p>3.3. Vienotība daudzveidībā Kā mēs atšķirsim, salīdzināsim, īsi raksturosim lietvārdus un īpašības vārdus (dzimte, skaitlis, locījums)?</p>	<p>3.4. Apkārt pasaulei Kā mēs noteiksim darbības vārda gramatiskās pazīmes (laiks un skaitlis)?</p>	
<p>4. klase</p>	<p>4.1. Kā sazinās pasaule? Kā valoda palīdz mums sazināties, iepazīt un nosaukt apkārtējo pasauli, izteikt jūtas?</p>	<p>4.2. Atklājot teksta noslēpumus Kā mēs veidosim stāstu par noteiktu tematu, izmantojot dažādus teksta veidus (vēstījums, apraksts, pārsprīdums)?</p>	<p>4.3. Vārdu savienojumi, vienkārši un salikti teikumi Kā pareizi lietot pieturzīmes teikumā ar vienlīdzīgiem teikuma locekļiem un saliktā teikumā?</p>	<p>4.4. Valodas kultūra: ortoēpija, ortogrāfija, interpunkcija Kādu runu uzskata par pareizu?</p>	

5. klase	5.1. Ko var pastāstīt vārds? Vārds kā daudzveidīga parādība	5.2. Kā izvēlēties spilgtus, precīzus un iederīgus vārdus savai runai vai tekstam? Vārds leksikas līmenī	5.3. Dabas skaņas un valodas mūzika. Kā raksta dzejoļus, un kāda šajā procesā ir nozīme fonētikai? Vārds fonētikas līmenī	5.4. Kā noskaidrot, parādīt un pierādīt, kā veidots vārds? Vārds vārddarināšanas līmenī	
6. klase	6.1. Gramatikas un stilistikas loma valodā Vārds morfoloģijas līmenī, valodas stili	6.2. Kā lietvārds palīdz saprast tekstu un pasaules ainu?	6.3. Kā apraksta pasauli? Īpašības vārds	6.4. Kāda vārdšķira palīdz papildināt tekstus ar faktiem? Skaitļa vārds	6.5. Kāpēc darbības vārdu uzskata par vārdšķiru ar visplašākajām iespējām, un kā izmantot darbības vārdus?
7. klase	7.1. Kādi vārdi palīdz aprakstīt darbības apstākļus un veidot strukturētu runu? Apstākļa vārdi	7.2. Ar kādu mērķi runā izmanto vietniekvārdus? Vietniekvārdi	7.3. Kā īpašas darbības vārda formas palīdz veidot iedarbīgu un saturiski bagātāku runu? Īpašas darbības vārda formas –	7.4. Kam un kā palīdz palīgvārdi? Palīgvārdi, izsaukmes vārdi	

			lokāmie un nelokāmie divdabji		
8. klase	8.1. Kā izvēlēties dialoga stratēģiju, lai saziņa būtu efektīva? Dialoga māksla	8.2. Kā savieno vārdus? Vārdu sintaktiskie sakari	8.3. Kā pauž domas, jūtas, gribu, izmantojot sintaktiskos sinonīmus? Vienkāršs teikums	8.4. Kā papildina, precizē, paskaidro domas vienkāršos teikumos? Sarežģītas struktūras vienkāršs teikums	
9. klase	9.1. Kā ar valodu izteikt sevi? Valodas personība, valodas meistarība un monologs	9.2. Kā spriest un runāt par sarežģīto? Salikts teikums	9.3. Kā korekti izmantot citu personu runu? Citu personu runas atainošanas veidi	9.4. Kā radīt un pilnveidot savu neatkārtojamo runas manieri? Teksts. Runas un izpratnes kultūra. Valoda kā mūsu mantojums	

5. pielikums. Mācību satura apguvei izmantojamie mācību līdzekļi

Mācību grāmatu un citu mācību līdzekļu saraksts 1-9.klasei

1.klasei

Schumacher, E. Szkolni Przyjaciele: Podręcznik. Klasa 1. Część 1-4. Warszawa: WSiP, 2017.

Schumacher, E Szkolni Przyjaciele: Karty ćwiczeń. Klasa 1. Część 1-4. Warszawa: WSiP, 2017.

2.klasei

Schumacher, E. Szkolni Przyjaciele: Podręcznik. Klasa 2. Część 1-4. Warszawa: WSiP, 2018.

Schumacher, E. Szkolni Przyjaciele: Karty ćwiczeń. Klasa 2. Część 1-4. Warszawa: WSiP, 2018.

3.klasei

Schumacher, E. Szkolni Przyjaciele: Podręcznik. Klasa 3. Część 1-4. Warszawa: WSiP, 2019.

Schumacher, E. Szkolni Przyjaciele: Karty ćwiczeń. Klasa 3. Część 1-4. Warszawa: WSiP, 2019.

4.klasei

Dobrowolska, H. Jutro pójdę w świat: Podręcznik do kształcenia literackiego i językowego dla klasy czwartej. Warszawa: WSiP, 2014.

Dobrowolska, H. Jutro pójdę w świat: zeszyt ćwiczeń 4. Warszawa: WSiP, 2014.

dodatkowe

Bialek, M. Język polski, klasa 4. Kształcenie językowe. Gdynia: OPERON, 2017.

Składanek, M. Odkrywamy na nowo Język polski 4, Kształcenie kulturowo-literackie. Gdynia: OPERON, 2015.

Krawczuk-Goluch, A. Język polski 4. Zeszyt ćwiczeń. Gdynia: OPERON, 2017,

5.klasei

Dobrowolska, H. Jutro pójdę w świat: Podręcznik do kształcenia literackiego i językowego dla klasy piątej. Warszawa: WSiP, 2014.

Dobrowolska, H. Jutro pójdę w świat: zeszyt ćwiczeń 5. Warszawa: WSiP, 2014.

6.klasei

Dobrowolska, H. Jutro pójdę w świat: Podręcznik do kształcenia literackiego i językowego dla klasy szustej. Warszawa: WSiP, 2014.

Dobrowolska, H. Jutro pójdę w świat: zeszyt ćwiczeń 6. Warszawa: WSiP, 2014.

7.klasei

Grabarczyk, A. Słowa na czasie : Podręcznik do kształcenia językowego z ćwiczeniami dla klasy pierwszej gimnazjum 1. Warszawa: Nowa Era, 2014.

Chmiel, M. Herman, W. Pomirska, Z. Doroszewski, P. Słowa na czasie: Podręcznik do kształcenia literackiego i kulturowego dla klasy pierwszej gimnazjum 1. Warszawa: Nowa Era, 2014.

8.klasei

Chmiel, M. Herman, W. Pomirska, Z. Doroszewski, P. Słowa na czasie: Podręcznik do kształcenia literackiego i kulturowego dla klasy drugiej gimnazjum 2. Warszawa : Nowa Era, 2014.

Herman, W. Słowa na czasie: Podręcznik do kształcenia językowego z ćwiczeniami dla klasy drugiej gimnazjum 2. Warszawa: Nowa Era, 2014.

dodatkowe

Nowak, E. Gawęł, J. Myśl i Słowa: Literatura – kultura – język. Podręcznik do języka polskiego kl. 7. Warszawa: WSiP, 2017.

9.klasei

Chmiel, M. Herman, W. Pomirska, Z. Doroszewski, P. Słowa na czasie: Podręcznik do kształcenialiterackiego i kulturowego dla klasy trzeciej gimnazjum 3. Warszawa: Nowa Era, 2014.

Herman, W. Słowa na czasie: Podręcznik do kształcenia językowego z ćwiczeniami dla klasy trzeciej gimnazjum 3. Warszawa: Nowa Era, 2014.

dodatkowe

Nowak, E. Gawęł, J. Myśl i Słowa: Literatura – kultura – język. Podręcznik do języka polskiego kl. 8. Warszawa: WSiP, 2018.